

BOLDURILE SFINTEI NOASTRE BISERICI ORTODOXE DE RĂSĂRIT

de Teofilact și Arsenie schimonahii

Transcrisă cuvânt cu cuvânt după original, fără de schimbare

* * *

BOLDURILE

Sfintei noastre Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit

Adică, *Apologie* – precât s-a putut – cu culegeri de prin Dumnezeiasca Scriptură și alte scrieri, *împotriva noilor reformiști*, ce se pretind a reorganiza Biserica Domnului nostru Iisus Hristos, prin, căci *ne hulesc* sfântul nostru calendar bisericesc creștin ortodox – numit iulian stil vechiu

---

„Dacă aceștia vor tăcea, pietrele vor striga” zice Domnul (Luca 19, 40)

căci,

„Vă rătăciți neștiind Scripturile nici puterea lui Dumnezeu” (Matei 22, 29)

și

„Adevărul, ori cât de crud ar fi el, trebuie dat pe față”.

De netrebnicii și cei mai după urmă între schimonahi

TEOFILACT și ARSENIE

din Schitul Sf. Ierarh Vasilie, Sf. Munte Athos

Anul mântuirii 1924, octombrie 1, marți – stil ortodox

(Acoperământul Maicii Domnului)

* * *

Troparul praznicului Acoperământul Prea Sfintei Stăpânei noastre

Născătoarei de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria (glas 4)

Astăzi poporul cel binecredincios luminos prăznuim, umbriți fiind prin venirea ta Maica lui Dumnezeu, și către prea cinstită icoana ta căutând, cu umilință strigăm: acoperă-ne pre noi cu cinstitul tău acoperământ, și ne izbăvește de tot răul, rugând pre Fiul tău – pre Hristos Dumnezeul nostru –, să mântuiască sufletele noastre.

Condac (glas 3)

Fecioara astăzi, înainte stă în Biserică, și cu cetele sfinților nevăzut se roagă lui Dumnezeu. Îngerii cu ierarhii se închină, și apostolii cu proorocii dănuiesc; că pentru noi roagă Născătoarea de Dumnezeu, pre Dumnezeu cel mai înainte de veci.

Troparul Sfinților și Dumnezeieștilor Părinți

ai Sfântului Sinod I Ecumenic din Nicheea (glas 8)

Prea proslăvit ești Hristoase Dumnezeul nostru, cela ce luminători pre pământ, pre Părinții noștri i-ai întemeiat și printr-înșii la adevărata credință, pre noi pre toți ne-ai îndreptat, Mult îndurate, slavă Ție.

Condac (glas 8)

Propovăduirea Apostolilor și învățăturile Părinților, Bisericii o credință a pecetluit, care și haina adevărului purtând, cea țesută din teologia cea de sus, drept îndreptează și slăvește taina cea mare a bunei credințe

„Pentru Sion nu voiu tăcea și pentru Ierusalim nu voiu înceta, până când va ieși ca o lumină dreptatea Sa și mântuirea Sa ca o făclie va arde” (Isaia 62, 1).

„Dacă legile civile trebuie să fie păzite de toți, cu cât mai vârtos trebuie să păzim sfintele canoane și legile divine, care sunt puse pentru mântuirea sufletelor noastre” (Nov. Imp. Iustinian 137)

Acestea le înfățișază spre aducerea aminte tuturor celor ce voiesc să fie adevărați fii ai Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit.

AUTORII

* * *

PREFAȚĂ

Cetitorii – atât cei cari mă cunosc cât și cei ce nu mă cunosc – se vor mira văzând apariția acestei lucrări așa cum s-ar zice de năprasnă.

Țin să lămuresc de la început pe toți, că lucrarea de față mi-a fost impusă – nu numai din ordinul verbal al prea sfinției sale episcopul Vartolomeu – adresat smereniei mele la sfântul sinod prin luna maiu a. cr. – care-mi zicea cum că voiu face un mare serviciu publicând vreun tractat despre chestiunea calendaristică, ci și silit – de un înalt simțământ de datorie, în primul rând față de chestiunea atât de delicată precât și de importantă ca aceea a calendarului și paschaliei Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit – pe care calendar îl hulesc noii reformiști de păgânesc –; iar în al doilea rând, atât pentru a dovedi că monahii au fost, sunt și vor fi gloria Bisericii lui Iisus Hristos prin IS. HS, cât și pentru a stăvili nedreptățile și silnicia săvârșită asupra mea, prin faptul trimiterii mele la Parchet, de către însuși acei cari în vremea hirotoniei lor au jurat că vor păzi tradițiile și patrimoniul sfânt al Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit; căroră asupritori – ori cine ar fi ei – în semn de mulțumire și adâncă recunoștință pentru tot ce ar fi aruncat în cărca mea, tocmai prea sfințiilor lor le dedică lucrarea de față.

Smeritul între schimonahi

Arsenie Cotea

* * *

CUVÂNT ÎNAINTE

În anul 1866, nemuritorul și vrednicul de vecinică pomenire, prea sfințitul episcop de Edese și decretat al Argeșului Neofit Scriban, în precuvântarea la „Apărare a Adevărului și a drepturilor Sfintei noastre Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit”, care drepturi întru acea epocă, pe de-a-ntregul se încălcau de oarecare guvernăminte, între altele zice și acestea:

„În adevăr, dacă au fost cândva luptată la noi Biserica Domnului nostru Iisus Hristos, dacă au fost disputate drepturile sale, această luptă și această dispută este astăzi, când s-a aflat unele guvernăminte care s-au încercat să alunge pre Dumnezeu din legiurile lor, din științele lor, din artele lor, din moravurile lor, și de le-ar fi fost prin puțință chiar și din patria lor. Astăzi lor nu le mai place nici măcar să audă vorbindu-se despre Biserică, cu atât mai puțin de a-i face vreun bine”.

Și iată care erau pe atunci acele triste intenții ale puterii laice: „Introducerea, zice, a ordinii materiale în Biserică; schimbarea calendarului nostru ortodox prin cel papistășesc; reformarea sfintei liturghii; prescurtarea rugăciunilor; prefacerea cărților și a limbii; desființarea posturilor; îmbrăcarea clerului în fracuri; raderea bărbilor; introducerea organelor și a cimpoaielor în Biserică; libertatea poligamiei în cler; excluderea monahismului de la ori ce afaceri bisericesti în contra literei și a duhului sfințelor canoane etc etc”[1].

Și care regim de atunci, zice: „A adus în societate pe cea mai mare din robii ..., robia duhovnicească care implică robia națională, botez civil, nuntă civilă (adecă păgână), episcopat civil, sinod civil, monastiri și călugări civili”[2]. Și „dacă vulpenia lor nu și-a atins în totul scopul, atunci știu să-și ascundă planurile asupra Bisericii, și să-și caute, sau mai bine să-și formeze alte ocazii și alți oameni de oportunitate (adecă când îi va veni bine) la acest cuget al lor”[3].

Și tocmai când „instrucțiunea lipsită fiind aproape cu totul de o educațiune morală, care ne dă foarte mult de gândit, mai ales în timpurile de față, când spiritul omenesc este mânat cu multă ușurință de

valurile lumii materialiste"[4]; pentru că mai cu seamă „de la războiu încoace criza economică a pus din zi în zi mai multă stăpânire pe diferite categorii de oameni din societatea noastră ... Și puțini intelectuali sunt care, într-o atitudine de resemnare se mai gândesc la înalte preocupări de ordin intelectual și moral"[5].

Și tocmai „într-un timp când oare care au banul de Dumnezeu, interesul scoposul vieții, când cinstea (ca să nu zicem și religia) e socotită drept rușine, ordinea drept prostie, munca o nenorodire și fuga după câștig o datorie, și când este a nu vedea ochi de văzut și urechi de auzit și minte de înțeles"[6]; tocmai acum „după relațiile aduse de unele reviste periodice, câteva țări ortodoxe s-ar găsi chiar în ajun de a se lepăda de învățătura și așezămintele Sfintei noastre Biserici de până acum"[7].

Căci, iată în rezumat, ce îngăimează unul din prea sfinții arhieriei ai modei nouă – D.D. Dr. Socrat Episcop al Ierisoului, care – pe lângă primirea calendarului papistăesc etc – propune și „distrugerea sfintelor orânduiri introduse de monahism în Biserică; însurarea episcopilor sau recăsătorirea clericilor, – sau poligamia lor liberă –, nunta cu rudeniile; desființarea posturilor; prefacerea îmbrăcăminții clericilor; tunderea și raderea sfințișilor slujitori; scurtarea rugăciunilor; reformarea sfintei liturghii” etc[8].

Și care propuneri „se arată că sunt întărite și de o hotărâre ce se zice că s-ar fi luat de așa-numitul congres general ortodox de la Constantinopol, întrunit sub preșidenția ex-Patriarhului Meletie al IV-lea în ședințele din mai și iunie 1923"[9].

Deci, reformele introduse cu repegiune, răsturnând bazele societății noastre anterioare, caută să strice și organismul Bisericii; dar acum nu direct sare puterea laică, de oarece are – precum se pare – format efectivul cu care își va atinge țelul, chiar din corifeii ecleziastici. Căci, iată hotărârea Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din ședința de la 31 octombrie 1923, cu privire la schimbarea calendarului ortodox, este semnată cu însuflețire de toți cei 25 membri ai sinodului.

Pentru aceasta, dacă nu am vedea cocoțat pe tapetul reformiștilor, între altele mai întâi și cel mai de căpetenie pas spre a întuneca splendoarea monahismului, după cum ne înștiințează și prea cuvioșia sa părintele secretar al Sf. Sinod al României – în scrisoarea adresată schitului român „Prodromul” din 17 iulie 1924 – cum că „Sfântul Sinod, zice, a dat un ordin ca toți călugării și călugărițele incorigibile să fie raportați și dați afară din monastiri. Dacă superiorii ar face așa, zice, bine înțeles că deși avem câțiva călugări, dar mai apoi n-are să mai rămâie nici unul. Călugării cei buni îi trimit pe la sate, tot cei mari, și unde se pot strica mai curând, și pe urmă fuga la darea afară din monahism”.

Și dacă monahii ca și creștinii ortodocși nu ar avea drepturi naturale de a trăi ca asociațiune religioasă, după canoanele ecleziastice ortodoxe de răsărit, care dumnezeiești canoane le dă dreptul de a se apăra în contra asupritorilor lor, și a nu le face din această apărare o crimă vicleană de „lesnațiune”[10]; și care drepturi, poate, a îmboldit pe prea cuviosul secretar sinodal, citat mai sus, a ne înmâna un tip de calendar care se va pune în execuțiune pe ziua de 1 octombrie a. c. și pe care calendar, zice: „Studiați-l și vă dați părerea de el, făcându-i obișnuitele critici, și vă rog a-mi comunica și mie părerile ...”

Atunci nu am fi fost siliți de datorie a înjgheba această lucrare numită „Boldurile Sfintei noastre Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit”, împotriva cărora voiesc a arunca cu picioarele noii reformiști de astăzi; și pe care cutezanți, ori cine ar fi – căci ținem a declara că publicând acest tractat critico-apologetic, onorăm persoanele și nu avem a face cu interesele personale nici de cum, ci numai cu ideile și principiile cele șovăite, cărora întâmpinăm cu adevărurile Sfintei Scripturi, pentru ca să poată judeca lumea nepărtinitoare și creștină, de care parte stă adevăratul adevăr – zicem: mai micii și netrebnicii schimonahi din această tagmă monahicească, îi rugăm și pe acești reformiști, și pre cei ce din neștiință au plecat urechea la șoaptele lor, ca, cu toată dragostea cea întru Hristos Iisus, cu blândeță să-și întoarcă urechea înspre aceea ce zice:

- Și căzând pre pământ, a auzt glas zicându-i lui: Saul, Saul, ce mă gonești ?

Și dacă dintru această cumplită cădere îi va mai fi rămas ceva duh de viață întru el, întreba cu durere:

- Cine ești Doamne ? iar Domnul îi va răspunde:

- Eu sunt IISUS pre carele tu gonești; cu greu îți este ție a lovi cu piciorul împotriva BOLDURILOR.

Căci, oare, ce sunt veregăturile anatemele cele împotriva puse de Sfânta noastră Biserică Creștină Ortodoxă de Răsărit, călcătorilor dumnezeieștilor canoane ?

Deci – ori cine ai fi tu – dacă nu voiești a simți vecinic împunsătura acestor dumnezeiești bolduri, atunci – tremurând și înspăimântat fiind, cu umilință zi: Doamne ce voiești să fac ? și Domnul îți va zice: Scoală și intră în cetate și se va spune ție ce trebuie să faci (Faptele Apostolilor 9, 4-6).

Întru care dumnezeiască cetate – a Sfintei noastre Biserici – intrând, prin pocăință, va afla acolo pre toată ceata dumnezeieștilor Apostoli și a Sfinților Părinți, cu toată buna voință sfătuindu-ne prin scrierile lor, ce trebuie să facem cu chestia schimbării calendarului, precum și cu alte primejdioase schimbări ce s-a croit în Biserica Ortodoxă de Răsărit.

Și care, dintru ale căror scrieri, pentru a noastră aducere aminte, adunând ca niște spice frânte oare care parte, pre cât s-a putut, referitoare la apărarea ce voim a face, să ne hrănim cu dânsle ca cu niște cuvinte ale vieții.

Așa dar, să rugăm pre toată ceata sfinților și mântuiților din Biserica Domnului nostru Iisus Hristos să roage pe prea curata și pururea Fecioara Stăpâna noastră de Dumnezeu Născătoare, ca să mijlocească la Fiul ei și Dumnezeu nostru, Cel ce au zis că fără de El nu putem face nimic (Ioan 15, 5), ca darul Său să se înmulțească pe deplin întru noi spre toată fapta bună, și asupra lucrului nostru și asupra tuturor acelora, care duple Apostolul, „lupta cea bună s-au luptat, alergarea au săvârșit, și credința au păzit” (II Timotei 4, 7-8) ...

AMIN

---

[1] Vezi broșura „Răspuns guvern. și sinod. românesc din 1866, pag. 8; și „Apărare a Adevărului”, pag. 18, de Neofit Scriban.

[2] Tot de același „Răsturnarea ultimelor rătăcirii ... și a nelegiuirilor făcute Bisericii românești”, 1867, pag. 24.

[3] „Apărare a Adevărului” de Neofit Scriban, pag. 18.

[4] În prefața tezei pentru licență „Sf. Vasile cel Mare” de C.D. Vasilescu-Ploiești 1907.

[5] Vezi articolul „Lipsa de profesori în învățământul secundar”, Universul no. 269 din 1923.

[6] Iconom C. Nazarie, în Noua Revistă Bisericească din anul 1923, pag. 123.

[7] Vezi broșura „Înțălesul dogmatic al interzicerii recăsătoriei slujitorilor sfințiți” de Arhimandritul Galaction Cordun, pag. 3.

[8] Articolul „Anartosis tis Eclisias” publicat în Revista Bisericească Elină „Grigorie Palama”, 1918, pag. 174.

[9] Vezi tot revista pomenită mai sus și apărută în iunie 1923, unde pe larg povestind despre hotărârile aceluia congres constantinopolitan, comunică că s-ar fi hotărât ca *călugării cei mai tineri să se însoare*; care nu le-a fost frică a le și pomeni unele ca acestea. Și la care, duple cum se pare au luat parte și Arhim. Scriban împreună cu fostul monah Dragomir Dimitrescu: vezi și Noua Revistă Bisericească, anul al V-lea, pag. 77, pomenind despre acestea.

[10] Vezi broșura „Apologia” episcopului Neofit Scriban, din 1867, pag. 64.

PARTEA I

Capitolul I

De ce s-a intitulat tractatul acesta „BOLDURI”

Dumnezeul nostru Cel închinat în Tatăl, și în Fiul, și în Sfântul Duh, Treime prea sfântă de o ființă și nedespărțită, pentru rugăciunile tuturor sfinților Tăi, ajută tuturor robilor Tăi celor ce chemăm prea sfântul și de mare cuviință numele Tău. Amin.

§ 1. „Sub un regim în care pactul politic fundamental să fie zilnic și sistematic călcat în picioare (bunăoară ca acum cu comuniștii); sub un regim în care despotismul și bunul plac egoistic să fie ridicate la înălțimea unor maxime constituționale și principii de guvernare; sub un regim în care toate legile și instituțiunile să fie desconsiderate, falsificate și demoralizate; sub un regim în sfârșit, fecund (rodnic) de nelegiuirile de tot soiul, securamente, pentru ca tabloul căderii morale să fie pe deplin și în ordinea religioasă[1], trebuia să ne așteptăm ca să cetim, nu numai pe paginile jurnalelor, răutăcioasele priviri ale oare căroră guvernăminte asupra monahismului – după cum cetim într-un articol al ierodiaconului I. Popp Șerboianu[2], între care zice și aceasta:

„ ... Ori fiindcă suntem în stadiul reformelor bisericești, nu e bine ca Ministerul de Culte să-și pună întrebarea dacă monastirile, așa cum se află azi, mai au rațiunea de a fi ori nu ? și atunci să dărâme și cu toporul și cu ordonanțe și cu graiul !”; precum și ciudatele și bizarele relațiuni aduse de unele reviste periodice – pre care le-am cetit din parte în precuvântarea acesteia – întru care vor ca monahismului să i se pună crucea la cap, iar peste așezământurile Sfintei noastre Biserici Ortodoxe de Răsărit să se dea cu buretele purtat de ateistica și scheptica până a grosolanului materialist, lozinca celor de modă nouă; cu toate acestea, ne-a fost să vedem că asupra sfintei și dumnezeieștii acestei tagme monahale își ascut săbiile oare care adunări sinodale, și iată cum:

§ 2. Redactorul „Minervei” citat mai sus, între altele zice și aceasta: „E desigur mult mai bine ca aceia care nu se pot împăca cu greaua misiune pe care și-a ales-o, adecă monahii, să fie îndepărtați, iar nici de cum să fie siliți să se supună unor ordine de natură morală, pre care au început să le creadă prea severe. Interesul unei soluții nimerite nu poate și nu trebuie să scape cuiva din vedere” ...

Deci Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a găsit cu cale să termine afacerea aceasta, căci s-a executat punctual după porunca domnului redactor de mai sus: „Dând ordin (precum am văzut că ne încunoștiințează prea cuviosul secretar al sinodului) ca toți călugării și călugărițele incorigibile să fie raportați și dați afară din monastiri”. O ! Doamne !

Dar oare de ce nu au arătat cu lucrul, făcându-se pildă micilor incorigibili și luându-și tălpășița din monahism, cei cocoțați tocmai acolo – Dumnezeu știe și știința lor – cei ce au pronunțat nedreapta sentință din 24 iunie 1911 „asupra celui mai drept, celui mai zelos și celui mai sfânt dintre prelații Sfintei noastre Biserici Ortodoxe, și înaintea căruia trebuia să se închine toți”[3], zicem: sfântul și prea sfințitul Gherasim Safirin episcopul Romanului, cel ce s-a luptat împotriva ne mai auzitelor și ne mai văzutelor până acum pe paginile istoriei omenești asemenea mârșăvii – olimpice ... – care nepocăiților vor sta vecinic scrise pe încreșita lor frunte.

Cu toate că prea sfântul acesta stâlp al Ortodoxiei, în petiția din 24 iunie 1911, adresată Sf. Sinod – publicată și în „Monitorul Oficial” no. 111 din 1911, pag. 5396 – relativ la propunerea de a demisiona, zice și aceasta: „ ... Primul meu răspuns la cererea de demisiune a avut la bază și considerațiunea de a nu se da în vileag atâtea rușini ce nu mă privesc, scutind astfel pe binecredinciosul meu popor de un

scandal atât de înfiorător, iar pe Sfânta noastră Biserică de o necinste ca aceasta”.

Și iarăși nădăjduind că vor fi luate în considerație condițiunile puse, zice: „Mă voiu retrage de bună voie, cu mulțămirea sufletească de a fi putut, cu toată nevrednicia mea, să contribuiesc la izbăvirea Sfintei noastre Biserici de erezie și de imoralitatea concentrată în cea mai înaltă expresiune a episcopatului nostru, și cu nădejdea că cei ce rămân vor trage învățături sănătoase din cele până acum petrecute și vor lupta ca să avem Biserica neprihănită și arhieriei vrednici” ...

Însă, vai ! drumul tot la vale o croiește !? Căci

§ 3. pe cine nu înspăimântează – de o fi așa – cele cetite în broșura „Păcatele și nelegiuirile mitropolitului ... ..” de preotul D. Alexandrescu Sachelarie, 1923 ?

Ar fi trebuit să punem punct, dacă nu ne-ar amenința oarecare monahismul cu moartea, deocamdată indirect; căci unde ochește tactica trimiterii călugărilor ca preoți pe la sate – unde se pot strica mai lesne – și pe urmă fuga la darea afară din monahism ? Pe care numire de preot călugăr pe la sate, P.S. Gherasim Safirin o numește ilegală și necanonică, căci zice:

„Legea clerului mirean cere ca nici un ieromonah să nu servească în parohii, unde nu pot fi admiși de cât preoți de mir”[4]; mai ales că și canonul 22 al Sf. Nichifor Mărturisorul oprește de a se împărtăși cineva nu numai de la ieromonahul cel ce ar boteza parte femeiască și ar cununa pe mireni etc, ci și de la cel ce ar sluji liturghie pe la monastirile de călugărițe – fiind tânăr.

Deci față de această nedreaptă și strigătoare la cer soluție – adevărată de a dezbrăca și da afară de prin monastiri pe monahii incorigibili, după ce mai întâi le-a înlesnit căderea – având în vedere și pe celelalte puncte anti-canonice, cari ne silesc a le primi și noi ortodocșii, și despre care vom vorbi mai încolo.

Ca monahi ortodocși, și dacă voiește cineva și ca orice muritor creștin ortodox, care ține la demnitatea și cinstea sa ce s-a învrednicit de a se număra între fiii Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit, când este învinovățit de ceva, ori când i se hulește vreuna din sfintele predanii moștenite din moștrămoși de mii de ani, demn, creștinesc și omenesc este ca să se apere; și pentru aceasta ne vedem nevoiți de a ieși puțin din rezerva de tăcere ce ne-am fost impus de un timp încoace, și conform celor zise de Sfântul Ioan Damaschin:

Cum că „cunoscând micșorimea și nevrednicia mea, zice, ar fi trebuit să tac pentru totdeauna și să mă mulțumesc a plânge păcatele mele înaintea lui Dumnezeu, Dar văzând că Biserica este cuprinsă de mare vijelie, am crezut că nu trebuie să mai tac, pentru că mă tem mai mult de Dumnezeu, decât de ori cine de pe pământ”[5], zicem: Cu smerenia și evlavie de care poate fi pătruns un adevărat fiu al Bisericii Creștine Ortodoxe de Răsărit, ne luăm libertatea, puindu-ne în deplină și legitimă apărare, cu riscul chiar de a displăcea tuturor celor ce susțin lozinca și falsa temă a adversarilor noștri, care vor a reforma din temelii – sub chipul reorganizării – învățăturile și așezămintele Sfintei Biserici a Domnului nostru Iisus Hristos, „iar nu de a se reorganiza pe sine”[6]. Tocmai pentru aceasta:

§ 4. Închinându-ne dumnezeiescului glas ce zice: „Cu greu îți este ție a lovi cu piciorul împotriva boldurilor” (Faptele Apostolilor 9, 5), și bazați pe explicația ce au rostit-o – la adresa acestor bolduri – în plin senat în ședința de la 5 martie 1909, prea sfântul episcop și martir Gherasim Safirin – căci așa ni-l înfățișază acei 3 mari doctori în teologie din Cernăuți, zicând cum că[7] „suntem convinși, zice, că Gherasim Safirin, episcopul de Roman, reprezintă în Biserica românească nestrămutatul adevăr ortodox, astfel că chiar singur să rămână, batjocorit și hulit de toți, chiar ucis să fie, cu pietre, sau tăiat cu ferăstrăul, el totuși, asemenea vechilor profeți și sfinți va rămânea farul luminos menit să adune, în jurul său, mai întâi toate sufletele cari, răzlețe și în tăcere, continuă melodia începută de Mântuitorul din Nazaret, și mai apoi să dezmeticească și pe ceilalți toți rătăciți”.

Pentru aceasta, am intitulat – după cum am zis mai sus – lucrarea aceasta „Boldurile Sfintei noastre Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit”; și pe a căruia explicație – adevărată a sfințitului orator Gherasim

Safirin – ca ceea ce luminează cu desăvârșire acest titlu, iată că o așternem în întregime.

§ 5. Domnilor Senatori,

„Biserica lui Iisus Hristos este un Bold, cum a spus însuși Întemeietorul ei atunci când s-a arătat lui Savlu – Apostolul Pavel de mai târziu –, care se ducea la Damasc ca să aducă legați la Ierusalim pe creștinii din părțile acelea: „Cu greu îți este ție, zice, a te împotrivi boldurilor”[18]. Și știiți, domnilor senatori, ca creștinii, care erau boldurile acestea. Au binevoit Dumnezeu, Înfiițătorul Bisericii Sale, care se compune din episcopi, din preoți, din diaconi, din călugări și din mireni, au binevoit să ne formeze pe toți un tot, un trup mistic al cărui Cap este El, și ne numește acum cu cuvântul de „bolduri”.

Își numește Biserica Sa „bold” deosebit, iar cu toții alcătuind un corp mistic, un singur bold. Cum ne face bolduri, adică ace ascuțite ? Ne face ace ascuțite cu prezența Lui întru și între noi, înarmându-ne cu harul Său, cu dumnezeiasca Scriptură, cu predania dumnezeiască, cu cunoștința sfintelor dogme și a sfintelor canoane, cu atâta bună rânduială, care face din noi adevărați creștini și ne pune în stare să lucrăm spre împlinirea scopului nostru, care e virtutea și mântuirea.

Așa ne-a așezat Dumnezeu boldurile acestea, acele acestea ascuțite, într-un tot, în așa mod încât ne-a lăsat libertatea de acțiune și cunoștința în propriul ei exercițiu. Cine va fi omul care să îndrăznească să leguiască lucrurile împotriva libertății conștiinței, când nici Dumnezeu nu se atinge de libertatea ei ? Dumnezeu ne-a lăsat loc de joc în libertatea conștiinței, așa încât să nu putem avea cuvânt de răspuns și să zicem: Doamne, de ce m-ai ținut, de ce m-ai legat și nu m-ai lăsat slobod să lucrez ? Poate că făceam voia Ta.

Dragul meu, va răspunde, te-am lăsat slobod cu desăvârșire, nu slobod ca să-ți faci de cap, dar slobod ca să ai libertatea de a te mișca spre a face voia Mea.

Pentru aceasta ne e dată slobozenia. Și cine îndrăznește să se miște în Biserica lui Dumnezeu, dintre membrii cari o compun de sus până jos, să se miște altfel decât e voia lui Dumnezeu, exprimată prin Sfânta Scriptură, dumnezeiasca predanie, prin sfintele dogme și sfintele canoane, apoi unul ca acesta se luptă împotriva boldurilor.

Asemenea copilului care e iubit de maică-sa, e luat în brațe, dar maică-sa are ceva acolo la piept, are niște ace, și copilul, de bucurie că se află în brațele maicii sale – cuvântul nu e al meu, îl am de la Sf. Ioan Gură de Aur – începe a sălta de bucurie, căci care e mai mare bucurie decât să fie în brațele maicii, și a dat din mâini de bucurie că se află acolo, dar dând din mâini, se înțepă.

Să băgăm de seamă cu toții ca nu cumva să abuzăm de dragostea maicii noastre, care e Biserica lui Dumnezeu, să luăm seama ca jocurile noastre să nu devină cumva primejdioase sănătății și vieții noastre creștine”.

§ 6. Prin urmare, aceasta odată fiind știută, atunci toți cei ce prin autocefalie voiesc a da să se înțeleagă facultatea de a reforma dumnezeieștile canoane și dogme, ori de a face tabula rasa dintr-însele, sunt cei ce caută să arunce cu piciorul împotriva boldurilor. Căci ce însemnează a zice ca cum vaitându-se că „din nenorocire și pentru administrația bisericească durere, că nu se mai aplică azi rigoarea sfintelor canoane ?”[19]

Deci, „în grea rătăcire au căzut noii reformiști, când prin cele lucrute – bună oară cu schimbarea calendarului etc – voiesc a arăta că orice Biserică poate face orice la sine, așa cum ar putea face, de exemplu, un stat – a se transforma acum în republică, acum în monarhie. Căci dacă ar fi după cum vrea să înțeleagă ei, ce ar mai însemna atunci Una Sfântă Sobornicească și Apostolească Biserică în care credem ! A se schimba se pot numai instituțiile civile, care fiind făcute din însuflarea oamenilor, sunt de la sine imperfecte. Dar așa nu se poate face și cu instituțiile dumnezeiești, pentru că acestea sunt făcute din însuflarea Sfântului Duh. Pe ele nu numai Camera și Senatul, nu numai domnii și

Împărații, dar nici chiar patriarhii nu le pot reforma după capriciul lor.

O ! nu vă îndoiiți, dacă Biserica ar fi primit în sânul ei reformele atâtor mii de împărați ..., am fi ajuns ca pe când unii am avea un fel de rugăciuni, alții am avea alte Paști, alt calendar, alte posturi, alte predanii și alte costume”[10].

§ 7. Așa dar, rău și fără cale s-a voit a înțalege prin independență, facultatea de a face orice în Biserică. Independența administrativă a Bisericii în marginea canoanelor nu o poate nega nici chiar patriarhii. Însă dacă cu această răsunată independență voiește cineva a-și face de cap, atunci, bage de seamă că aruncând cu piciorul, se va înțepa în: „Cei ce pun în defăimare sfintele și dumnezeieștile canoane ale Sfinților Părinților noștri, care și pre Sfânta Biserică o sprijinesc, și pre toată creștineasca petrecere împodobind-o o povățuiesc către dumnezeiasca evlavie, fie ANATEMA”[11].

Și nu numai aceasta, dar să audă că: „S-au hotărât de Sfinții Părinți a se întrebuița și după moarte a se ANATEMATESI cei ce ori în credință, ori în canoane ar păcătui”[12].

---

[1] Vezi „Fără de legea canonică a Sf. Sinod al Sf. Biserici Autocefale Române din 1873”, de D.G. Mărzescu.

[2] Vezi „România Creștină” no. 7, anul I, unde publică articolele apărute în „Minerva” din 15 noiembrie și „Epoca” din 17 decembrie 1910, relativ la răutăcioasele priviri ale Ministerului de Culte asupra monahismului.

[3] Vezi „Documente privitoare la turburarea bisericească din 1911”, pag. 441 și 433.

[4] Idem, idem, pag. 106.

[5] Sf. Ioan Damaschin în cele 3 cuvinte despre sfintele icoane.

[6] „Apărare a adevărului” de N. Scriban, pag. 18.

[7] În răspunsul ce-l face către dl. N. Iorga în 23 octombrie 1911 în „România Creștină” no. 4-6, de la 1-30 noiembrie 1911.

[8] Însemnează că în unele ediții se află „boldului” la singular, iar în altele „boldurilor” la plural; precum și în unele se află – a lovi cu piciorul, iar în altele – a te împotrivi.

[9] Vezi Circulara I.P.S.S. Mitropolit primat Conon Arămescu no. 4577 din 15 decembrie 1912.

[10] În „Răspuns guvernului și sinodului românesc din 1855, de episcopul Neofit Scriban, pag. 19.

[11] Sf. Sinod constantinopolitan în „Tomul unirii”, vezi la Pidalion, pag. 505.

[12] Sf. Ecumenic al V-lea Sinod în trimiterea cea către Iustinian, foaia 392 a Tomului al II-lea din Vasilicale.

Capitolul II

Dresarea reformiștilor de astăzi

§ 1. Dar, „a venit vremea, că de unde până atunci venea de sus bunul exemplu, a început să vină tot de sus răul exemplu. Și atunci ce văzurăm ? În locul boierilor căftăniți, care iubeau ctitoriile bisericesti, văzurăm pe fiii lor înapoiți de la Paris, că se rușinau de credința și de obiceiurile părinților lor; că nu fu de ajuns faptul că nu dau nici o atenție Bisericii, dar veni ră încă cu noi rânduielei chiar în Biserică, de pe urma cărora Biserica a avut pagubă, iar nu folos ...

„Pentru ce aceasta ? Pentru că spiritul de imitație, grandomania și moda sunt niște boale molipsitoare, cu mult mai rele ca însuși holera”[1].

Și iarăși altul mai înainte strigă: „Reformele introduse cu repeziciune, răsturnând bazele societății noastre anterioare, au stricat și organismul bisericesc. Un spirit rău de ireligiozitate se întinde cu pași repezi asupra societății noastre. Clasele inteligente au părăsit Biserica, lăsând-o oare cum numai pentru poporul de jos, care și el la rândul său, imitând exemplul celor mai mari – pe care îl crede cu 4 ochi – și desperat de multele asupri și de mizerie, se mânia și pe Dumnezeu și nu se duce nici la Biserică.

În acest spirit de indiferență și antipatie către religiune se cresc tinerii, chiar prin școalele noastre. Nici profesorii cei mai mulți, nici elevii nu se mai duc la Biserică”[2].

§ 2. Dar ia să punem urechea mai în urmă, pe la 1867, ce suspină, cel ce în adunarea cea din urma secularizării – 1863 – când Vodă Cuza voia a îmbunătăți soarta călugărilor cu un buget mai îndestulător, el, mitropolitul Nifon, zice: nu, ca la soldați – 5 bani pe zi – dacă le place, iar dacă nu, să plece !?! La adresa căruia mai târziu, în 1873, față de pretenția ce o avea a supune Mitropolia Moldovei luiși, Gheorghe Mârzescu suspină[3]: „Dumnezeule Înalte ! În adevăr, trebuia ca cineva să fie crescut și învechit în zavistii și urăciuni, pentru ca să uite cu atâta nepăsare până și legile fundamentale ale religiunii strămoșești !”

Cel ce atunci (adecă mitropolitul Nifon) în ședința senatului din 17 decembrie 1866, forțat de apriga critică – ce-i arunca asupra perilor lui albiți blamul tuturor relelor din Biserică – zice însuși: „Venind astăzi la tribuna acestei adunări și înaintea domniei voastre a face situațiunea Bisericii române, o strângere de inimă dureroasă îmi apasă sufletul. Care trebuia să fie pozițiunea sa, rolul său, într-o națiune atât de blândă, pioasă și creștină ? și ce aspect înfățoșază acum altarul, acest paludiu al naționalității noastre, acest punct de reunire a virtuților strămoșești, această vatră a faptelor eroice de altă dată, unde se încălzi, se inspită tot ce am avut mare, patriot, sublim ?!

Caut cu durere acum împrejur-mi ... și văz altarul părăsit, monumentele sacre despoiate, cad în dărăpănare; preoții săi, unii nevoiți a ieși din calea misiunii lor, se dezbat în preocupări străine caracterului lor, alții s-au risipit pierzând speranța unui viitor mai bun, și puținul număr ce se mai găsesc refugiați lângă ruinele acestui altar – altă dată așa de prosper – cerșesc cu durere pâinea lor de toată ziua. Aceasta nu a fost geniul strămoșilor noștri”.

Și mai departe zice: „Iată pentru ce Biserica deplânge, prin organul meu, lipsa așezământurilor religioase pentru instrucția clerului, amestecul puterii civile în atribuțiunile spirituale, violațiunea canoanelor și a dogmelor prin uzul ordonanțelor, însușirea jurisdicțiunii religioase, ingerința (amestecul) în materie de ordine și de disciplină, deturnarea fundațiilor pioase de la adevărata lor destinațiune etc”.

§ 3. Dar să alunecăm de acolo (1867) – unde regimul acelei epoci era plin de tot soiul de nelegiuiri – și să ne oprim în zilele noastre, tocmai în ședința senatului român, din 15 decembrie 1923, unde P.S.S. Episcop Vartolomeu – însuși referendul unificării calendarului – zice și aceasta:

„Dar Biserica e scoasă și din viața morală a țării. Nu e nici aceasta nimic. Dar puterea civilă vine în casa Bisericii, peste ea, și-o împiedecă în toate. În legea din 1893 se face invazia puterii civile în Biserică[4]. Acum nimic nu se mai poate face. Nu se mișcă nimic decât cu voința statului. Se

desființează seminariile și acum rămânem fără de preoți !” ...

Nu te dumerești. „Cetești și nu-ți vine să crezi. Stai să te dumerești și nu poți înțelege nimic, e ceva ce te înmărmurește !”^[5] Atunci se naște întrebarea: Cine e de vină prea sfinte ? Căci iată ce cetim în ședința senatului de la 15 aprilie 1893, când mireanul G. Mârzescu – mandatarul senator al țării – văzând primejdia invaziei puterii laice în Biserică, strigă:

„După cum vedeți, Sfântul Sinod devine o cinovnicie ministerială. Iată dar sinodul dezbrăcat de prerogativa ce a avut-o până acum, și nimeni dintre prelații comitetului de delegați să nu-și ridice glasul ca să protesteze în contra zguduirii de felul acesta a legilor și regulamentelor de guvernământ în Biserica noastră națională Ortodoxă de Răsărit !

Iată ce trebuie să ne întristeze pe noi pe toți, cu atât mai mult cu cât Teofilia sa episcopul de Argeș striga sus și tare că nu se calcă prin această lege nici un canon”.

Și iarăși zice: „Și Teofiliile voastre episcopi eparhioți, păstori ai turmei lui Hristos, așa știți să vă păstoriți oile cele cuvântătoare în pășunea cea mântuitoare ? ... Așa știți să vă apărați mieluseii turmei de unghiile lupilor celor gândiți a demonilor și a oamenilor celor răi slăvitori^[6]. Eu vă vorbesc cu canoanele acestea, slovă neagră pe hârtie albă, și am nenocirea să vă displac !! ...”

§ 4. Am cetit odinioară oare unde, cum că un tâlhar ce rodea cu pila belciugul lacătului de la ușa unei prăvălii, întrebat fiind de gvardist: Mă ! da ce faci tu acolo ? răspunde: Cânt. Păzitorul: dar nu se aude ! Tâlharul îngână: Mâine se va auzi ...

Și iată ce auzim după 16 ani relativ la legea din 1893 (despre care se plânge cu amar P.S. Vartolomeu): „Afirmațiunea – zice mitropolitul Atanasie – că aș fi fost decorat pentru atari scrieri, nu este adevărată; decorația mi s-a dat, e drept, însă pentru o altă lucrare, privitoare la proiectul de lege a clerului din 1893 !”^[7]

Vedeți cu ce unge ochii puterea laică celor ce le cântă-n struna sinistrei lor reforme a așezământurilor bisericesti ? Și încă să-l mai vezi că o face și pe Tănăsă !?!

Dar credem că va veni vremea când vor cunoaște adevărul noii calendariști – și în special P.S. Vartolomeu, referendumul calendarului civil, grigorian –, care vor zice ca și Take Ionescu, cum că: „Voiesc ca toată legislația relativă la Biserică, fără excepția legii de la 1893, să fie revizuită în sensul unei mai mici influențe din partea statului”^[8].

Zicem, căci poate tot aceasta vor zice și pentru noul calendar, cât și pentru altele, întru împreună glăsuire cu socoteala boierilor ce au zis^[9]: „Măritului Stăpânitorului lumii (adecă lui Marchian Împăratului) i-au plăcut ca nu după împărăteștile cărți, ori după pragmaticele forme, să urmeze prea cuviosii episcopi; ci dupre canoanele cele legiuite de Sfinții Părinți.

Iar Sfântul Sinod a zis (adecă cel al III-lea Ecumenic): „Împotriva canoanelor nici o lucrare să poată, canoanele Părinților să se ție”. Și iarăși: „Ne rugăm ca fără zicerea împotriva, lucrările cele făcute de oare care, în toate eparhiile, spre vătămarea canoanelor, să rămâie nelucrătoare. Ci să stăpânească canoanele în toate ... Toți, acestea le zicem – adecă Sf. Sinod. Toate lucrările să se surpe. Canoanele să stăpânească ... dupre hotărârea Sf. Sinod și în toate celelalte eparhii hotărârile canoanelor să stăpânească !”

§ 5. Până atunci, noi și cei împreună cu noi, cari voim a ne ținea de adevărul celor legiuite de Sfânta noastră Biserică Creștină Ortodoxă de Răsărit, după cum am mărturisit mai înainte, dacă ne apărăm sfânta noastră predanie bisericească, și pentru aceasta suntem siliți ca uneori a îmbrățișa un ton cam aspru, aceasta să nu o ia cineva în nume de rău că avem de a face cu persoanele, cu atât mai mult nici intenția de a combate ierarhia, ca adventiștii eretici; căci, știm din drept dumnezeiesc, cum că „Iisus Hristos, întemeind Biserica Sa, a pus în ea anume conducători – ierarhia – căreia i-a și dat anumite drepturi”^[10]. Dar întâmplându-se să pice sub judecata pământescă a lui Dumnezeu întreg

episcopatul, întru asemenea caz, iată ce ne recomandă dl. doctor în teologie Lazăr Gherman din Cernăuți[11], zicând:

„Credincioșii și clerul inferior nu cârmuiesc în Biserică și trebuie să asculte de episcopi; dar există și o justă rezistență nu numai pasivă, ci și activă contra hotărârilor sinodului. Ascultarea la Autoritățile Superioare Bisericești își are limitele, când pretențiile ei sunt contrare conștiinței. Sunt hotare neviolabile ale legii naturale și dumnezeiești, peste care n-au voie creștinii a se supune unei Autorități”.

Și aceasta cu drept cuvânt. Căci în hotărârea a 2-a din prolegomena Pidalionului cetim: „Cum că canoanele și legile s-au pus pentru toți cei îndeobște și nu numai pentru cei particularnici”.

§ 6. Așa dar, noi netrebnicii robi ai Domnului nostru Iisus Hristos și din dar membri ai Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit, văzând că ne silesc unele hotărâri sinodale anti-canonice – de exemplu ca congresul cel din Constantinopol 1923, unde s-a legiuit atâtea și atâtea năzbâtii –, datorita ne cheamă ca să ne apărăm sfânta noastră credință strămoșească, pentru păzirea căreia am jurat de două ori, mai întâi în sfântul botez, iar mai apoi în ziua tunderii în monahism.

Și dacă până aci am adunat oare care date cam înăsprite – dar prea adevărate –, aceasta am făcut-o cu scopul de a arăta că unii ca aceștia ce socotesc reformele din timpul prezent așa numitul ideal al oamenilor inteligenți de cultură europeană apuseană și la ajungerea căruia se socot obligați să stăruiască pe toate căile (căci nu de surda primesc decorații), zicem, întru cât hotărârile lor sunt contra dumnezeieștilor canoane – pe care le vom cita mai la vale – pentru aceasta ca cele ce ne duc în prăpastia călcării dumnezeieștilor canoane, cu nici un chip nu primim cele legiuite de dânsii relativ la orice schimbare din cele legiuite până acum de Biserica Domnului nostru Iisus Hristos.

Căci iată ce zice în cazul acesta Sfântul Simeon Noul Teolog (1000) pentru cum trebuie să fie cel ce teologhisește și legiuiește, sau cel ce voiește a dăscăli pentru Sf. Taine:

„Că precum nu se poate fără de aripi la înălțime să zboare pasărea, așa nici mintea omului nu poate să se înalțe către acelea dintru care a căzut. Și aceasta ne învață pre noi, ca nu cu cuvintele singure să ne amăgim și să credem pre tot omul care se zice pre sineși că este duhovnicesc. Ci din viață și din faptele lui mai înainte încredințându-ne și dacă mai ales cu ale Duhului și cu ale Apostolilor și cu ale Sfinților Părinți învățături se împreună glăsuiesc cuvintele și faptele lui, și atuncea să auzim și să primim pre ale aceluia cuvinte ca pre cuvintele lui Hristos.

Iar dacă nu se unesc cuvintele lui cu ale acelora, măcar morții de ar învia, măcar și minunate minuni de ar arăta, ca de un drac despre dânsul se cuvine a ne întoarce și a-l urî”[12].

Așa dar acestea știindu-le, până vom ajunge ca să punem de față reformele lor înaintea învățăturilor Sfinților Părinți, puțin ceva să ne mai zăbovim spre a împrăști oare care idei și, despre

---

[1] Combaterea adventiștilor, de econom Ene Dimitrescu, pag. 61.

[2] În „Memoriu p. cântările bisericești în România”, cetit în sesiunea de toamnă a Sf. Sinod a anului 1881.

[3] Vezi „Fără de legea canonică a Sf. Sinod” din 1873, pag. 9.

[4] În Universul no. 350 – 21 decembrie 1911, cetim că Ministrul de Culte C. Arion, reproșându-i lui Tache Ionescu, fabricantul legii clerului 1893, că rău a venit ca să pretindă că influența nemărginită a statului în Biserică a dat roade rele, pentru că legea sa din 1893 a fost în aceeași direcțiune, el – Tache – răspunde: „Văd cu regret ... că prin legea din 1893 am făcut o greșală, sporind influența statului în chestiile bisericești ... D. Haret a sporit și mai mult această influență. Când însă vedem rezultatele, este

evident că a fost greșită calea aleasă și că va trebui să lăsăm Bisericii să se salveze singură pe sine”.

Dar pe când acest politic temerar de T. Ionescu nefiind la putere cânta în struna Bisericii, când veni la putere, în 1921 tot acestei Biserici Ortodoxe voiește a-i purta sâmbetele prin concordatul cu papa, ce se silea a-l încheia cu ori ce preț. Vezi și „Deșteptarea” no. 6 din 1921.

[5] Zisa D. Ovidiu Densușan, prof. universitar, de la 3 iulie 1911.

[6] Acestea sunt împrumutate de orator din tâlcuirea ultimului canon apostolic, unde se vorbește despre o carte numită „Păstorul”.

[7] Scrisoarea mitropolitului Atanasie către apostatul din Ortodoxie Teodorean, din 17 ianuarie 1911, publicată în „Documente și Apărare”, pag. 235.

[8] Vezi „Documente privitoare la turburarea bisericească” din 1911, pag. 438.

[9] În Prolegomena la Pidalion, pag. 10.

[10] „Combaterea principalelor învățături adventiste” de economul C. Nazarie, pag. 40.

[11] Stă publicată în „România Creștină” no. 1-3 de la 1-31 octombrie 1911.

[12] Sf. Simeon Noul Teolog, Partea I, Cuv. 58 la urmă; precum și la „Epitomi” cetește la pag. 6, cap. 2 pentru dascălul cel teologicesc.

Capitolul III

Dreptul de cetățenie în Biserica Domnului nostru Iisus Hristos; precum și despre datoriile acestui cetățean

§ 1. Se știe că după dreptul bisericesc[1]: „Ori cine voiește a lua parte în societatea bisericească, nu este legat nici cu originea, nici cu naționalitatea, nu se mărginește nici cu condițiunile sociale, nici de sex, nici de etate”. Prin urmare, fără deosebire, Mama noastră Biserica, Mireasa lui Iisus Hristos (Efeseni 5, 17), în dar ne deschide brațele.

Și „odată devenind membri ai Bisericii lui Iisus Hristos prin botez și comunicare cu celelalte Sfinte Taine, intrăm în legătură duhovnicească între noi, ducem una și aceeași viață harică comuna, formăm un singur corp, sau organism duhovnicesc, însuflețit de Duhul lui Dumnezeu, și care își are de Cap al său pe Însuși Domnul nostru Iisus Hristos”[2].

Iar în „Epitomi” cetim[3]: „Pentru aceea hristianul cel adevărat, ori unde și ori când se va afla a fi, mădular adevărat și este și se socotește al trupului celui sobornicesc al Bisericii lui Hristos, fiindcă are un Cap fără de moarte pe Iisus Hristos”.

§ 2. Dar nu e de ajuns a avea cineva numai cunoștința aceasta despre creștinul cel adevărat, ci să întrebe: „Ce trebuie a avea creștinul ortodox ca să poată dobândi viața de veci ?” și-i va răspunde[4]: „Credință dreaptă și fapte bune. Căci cel ce are și pe una și pe alta, acela este adevărat creștin și tare nădăjduiește în mântuirea cea vecinică, după mărturia Sfintei Scripturi: „Vedeți dară, că din fapte se îndreptează omul, iar nu numai din credință. Și precum trupul fără de suflet este mort, așa și credința fără fapte este moartă” (Iacov 2, 24, 26). Tot aceasta vorbește în alt loc și dumnezeiescul Pavel zicând: „Având credință și bună cunoștință, care unii lepădând-o din credință au căzut” (I Timotei 1,

19)“.

Pentru aceasta, „credința Bisericii Ortodoxe Creștine, între altele ne învață că cea mai principală destinațiune a omului stă întru aceea, adică a fi în cea mai strânsă unire duhovnicească a lui cu Dumnezeu, și că viața de față este numai o pregătire către viața viitoare de dincolo de mormânt”[5].

Și „fiindcă omul ca duh are minte și voie, sau inimă, pentru aceasta perfecționarea aceasta a sa duhovnicească cuprinde dezvoltarea minții sale prin instrucțiune, prin căutarea adevărului și formarea morală a voinței sau a inimii lui prin lucrarea binelui”[6].

Însă, ca creștinul ortodox să poată ajunge la arătata destinațiune, „afară de acestea trebuie a primi de adevărat[7] cum că toate articolele credinței sobornicești și a Ortodoxiei Bisericii sunt date ei de la Domnul nostru Iisus Hristos prin Apostolii Săi, lămurite și întărite de Sinoadele Ecumenice, și a crede întru acele articole, precum poruncește Apostolul zicând: „Pentru aceea fraților, stați și țineți învățăturile care le-ați învățat, ori prin cuvânt, ori prin cartea noastră” (II Tesaloniceni 2, 15); și în alt loc iarăși zice: „Vă laud pre voi fraților, că de toate ale mele vă aduceți aminte și precum v-am dat vouă cele date le țineți” (I Corinteni 11, 2)”[8].

§ 3. Însă urmând întrebarea: „Pentru ce zicem că credem în Biserică – care este făptură –, când noi trebuie să credem întru Unul Dumnezeu ? Răspunde[9]: „Pentru că, cu toate că Biserica este făptură a lui Dumnezeu alcătuită din oameni, însă ea are de Cap pre Însuși Iisus Hristos Adevăratul Dumnezeu și pre Sfântul Duh, Carele neconținut o învață și o ajută după cum zice Apostolul: „Pre Mireasa lui Hristos care nu are întinăciune, nici prihană” (Efeseni 5, 17), ca pre un „stâlp și întărire a adevărului” (I Timotei 3, 11). Și fiindcă dogmele și învățăturile ei nu au început de la oameni, ci de la Dumnezeu, pentru aceasta, când zicem că noi credem în Biserică, înțelegem că credem în Scripturile date ei de Dumnezeu și în dogmele însuflate de Dumnezeu, căci Scriptura zice: „Că fiind luminați de Duhul Sfânt, au grăit oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu” (II Petru 1, 21). Și Pavel zice: „Nu ați luat cuvânt omenesc, ci precum este adevărat, cuvântul lui Dumnezeu” (I Tesaloniceni 2, 13). Însuși aceasta ne îndeamnă pre noi a crede nu numai în Sfânta Evanghelie primită de Biserică, precum poruncește Hristos zicând: „Credeți în Evanghelie” (Marcu 1, 15), ci și în toate celelalte Scripturi și așezământuri sinodicești”.

§ 4. Și în altă parte, tot „Mărturisirea ortodoxă” ne învață[10] că „Duhul Sfânt este Făcătorul Sfintei Scripturi, precum a celei vechi așa și a celei nouă, și că El au grăit-o prin mai mulți mijlocitori. Prin urmare Scriptura, precum a Legii celei vechi, de asemenea și a celei nouă, este învățătura Sfântului Duh; pentru aceasta trebuie a crede că tot aceea ce au așezat Sfinții Părinți la toate Ortodoxele Sinoade de a toată lumea și de pe alocurea, ori și unde ar fi fost ele alcătuite, are început de la Duhul Sfânt, după cum Sfinții Apostoli la Sinodul lor au zis: „Că s-au părut Sfântului Duh și nouă” (Faptele Apostolilor 15, 28); după pilda lor și celelalte Sinoade Ortodoxe cu asemenea încheiere au întărit așezămintele lor”.

Prin urmare, „dacă Biserica lui Hristos trăiește sub nevăzutul Cap al Fiului lui Dumnezeu și se însufleștește de Duhul lui Dumnezeu, pentru aceasta firește urmează ca canoanele bisericesti, prin care se regulează viața Bisericii, să poarte asupra-și sigiliul originii dumnezeiești”[11].

---

[1] „Curs de drept bisericesc” tradus de episcopul Silvestru Bălănescu, pag. 76.

[2] Idem. Idem, pag. 80.

[3] „Epitomi”, Cuv. 7 din mai înainte spuneri, pag. 28.

[4] Primul capitol din „Mărturisirea ortodoxă”, pag. 1.

[5] Dreptul bisericesc, de episcopul Silvestru, pag. 3.

[6] Vezi „Catehismul creștin” tradus de P.S. Gherasim Safirin al Romanului, pag. 32.

[7] Sf. Sinod al VI-lea, canon 82 pe la mijloc.

[8] „Mărturisirea ortodoxă”, pag. 4 (ediția Monastirii Neamț).

[9] Idem, idem, întrebarea 96, pag. 138.

[10] Acolo întrebarea 72, pag. 108.

[11] Curs de drept bisericesc, pag. 31.

Capitolul V

Despre nerătăcirea Sfintelor Soboare Ecumenice

§ 1. „Până va veni Împărăția definitivă[1], adevărată vecinică a lui Iisus Hristos, omenirea luptă și cumpănește între bine și între rău. Însă, fiindcă în urma poftelor, dragostea pentru rău predominează în ea asupra dragostei binelui, Duhul lui Dumnezeu, care este una în esență cu Tatăl și cu Fiul, fu trimis ei (omenirii) de către unul (Tatăl) și de către altul (Fiul), pentru a-i da ajutor prin înrâurirea Sa cea mântuitoare. Această înrâurire se numește HAR, pentru că El este un ajutor dat în dar omenirii, adevărat fără ca el să fi fost meritat de ea, și numai în vederea meritelor lui Iisus Hristos, a cărui natură omenească a meritat în urma unirii Sale ipostatnice cu Cuvântul.

Din aceasta urmează că Sfântul Duh este principiul viu făcător al omenirii, fiindcă prin înrâurirea Sa, este izvorul vieții ei renăscute”.

Și mai departe: „Biserica Creștină Ortodoxă de Răsărit crede că Sfântul Duh nu încetează a vorbi lumii prin Biserică, pe care o investește cu darul nerătăcirii. Însă această direcțiune a Bisericii prin Sfântul Duh nu este o însuflare propriu-zis, căci Biserica nu e asistată de Sfântul Duh pentru a face lumii descoperiri noi (adevărate invenții, născociri), ci numai pentru a păstra învățătura lui Iisus Hristos în curățenia ei dintâi.

Însuflarea dumnezeiască în Biserică nu e deci decât o direcțiune, o asistență neîncetată. Această misiune a Sfântului Duh este de obște Tatălui și Fiului”.

§ 2. Deci într-un astfel de înțeles: „Soborul cel de a toată lumea[2] – ca acela ce însemnează pre Biserica cea Sobornicească –, Judecător prea înalt al pricinilor celor bisericești, este încă și mai presus de amăgire, într-unul din cele ce hotărăște, ca acela ce se luminează fără de mijlocire de Sfântul Duh. Pentru că așezământurilor celor de la Dânsul, ca unor cuvinte ale lui Dumnezeu vor să se plece hristianii cei de pretutindenea. Și ceea ce a zis Marele Apostol Petru pentru prooroci, că „fiind purtați de Duhul Sfânt, au grăit oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu” (II Petru 1, 21), însuși aceasta și pentru hotărârile Soboarelor celor de a toată lumea ne învață pre noi Dumnezeieștii Părinți”.

Căci[3]: „Dacă episcopii constată credința admisă fără întrerupere, episcopatul este reprezentantul și răsunetul Bisericii Universale din toți timpii, este organul nerătăcitor al Bisericii ... De oarece, dacă Biserica n-ar fi nerătăcitoare, adevărat dacă ea s-ar putea abate de la adevăr, atunci ea n-ar mai putea fi stâlp și întărire a adevărului, n-ar mai fi „Mireasă sfântă, curată, neîntinată, fără zbârcitură, nici prihană” a Cuvântului întrupat, care este Adevăr; Iisus Hristos n-ar mai fi cu ea, cu toată făgăduiala Sa de a fi cu ea până la sfârșitul lumii; El ar înceta de a fi Marele Arhiereu, Șeful; Sfântul Duh ar înceta de

a o mai conduce; ea n-ar mai exista”.

§ 3. Deci Biserica Ortodoxă Creștină de Răsărit este nerătăcitoare. Și aceasta nu numai în ceea ce privește chestiunile dogmatice, ci și în modul de ocârmuire prin regulamentele sale disciplinare, adecă sfintele canoane; fiindcă iată ce ne învață Sfânta noastră Biserică Creștină Ortodoxă de Răsărit prin predicatorii ei[4]:

„Deci, dupre datorie trebuie să se dea toată și deplin credința și cinstea Soborului celui de a toată lumea, ca celui ce însemnează adecă pre Biserica cea Sobornicească, al căruia – dupre Dumnezeiescul Apostol prin multe locuri – Cap fără de moarte și prea înțelept este Iisus Hristos. Pentru aceea și credem, cum că de Dumnezeiescul lui Duh luminându-se, toate drept le hotărăște și fără de greșală, și dogmele și canoanele, dupre care suntem datori să viețuim toți.

Pentru aceasta dar, ca să zicem în scurt, ori cine nu va voi ca să se supuie Soborului celui de a toată lumea, acesta din partea și nădejdea cea creștinească au căzut, dupre hotărârea stăpânească ce zice: „Că de nu va asculta nici de Biserică, adecă de Sobor, să-ți fie ție ca un păgân și vameș” (Matei 18, 17)“.

---

[1] „Expunerea doctrinei”, pag. 44.

[2] „Epitomi”, cap. 8 din mai înainte spuneri, pag. 30 sus.

[3] „Expunerea doctrinei”, pag. 57.

[4] Vezi „Adunarea pe scurt a dumnezeieștilor dogme” ..., pag. 28.

Capitolul VI

Despre rătăcirea Bisericii Papistășești

§ 1. „Biserica Romană, zice[1], a păcătuit contra Sfântului Duh, denaturând dogma infailibilității (nepăcătuirii) Bisericii, atribuind papei o prerogativă (privilegiu) pe care Iisus Hristos n-a promis-o decât societății creștine luată în universalitatea ei pe cât timp e cărmuită de Sfântul Duh”.

Și iarăși: „Biserica Papistașă pretinde, din veacul al IX-lea, că papa Romei este șeful văzut al Bisericii, din drept dumnezeiesc și prin moștenire de la Sfântul Apostol Petru ... Ea adaugă astăzi că patriarhul Romei este reprezentantul nerătăcitor al întregii Biserici și tâlcuitorul nerătăcit al Sfintei Scripturi și al tradițiunii apostolice; că el se bucură de o stăpânire absolută în toată Biserica, și că episcopii sunt vicarii lui, trăgând toată puterea lor de la instituirea ce el le dă lor”[2].

Toate mărturiile scripturenice aduse ca să întărească pretenția sa – biserica papistășească – sunt cu totul inventate, falsificate și denaturate, adecă mincinoase, precum aceasta o dovedește toate dogmaticile ortodoxe.

Rătăcirea papei față de Biserica Ortodoxă

§ 2. Deci „papalitatea distruge constituțiunea Bisericii, care n-are decât un Șef, pe Iisus Hristos, de-a pururea prezent în mijlocul ei; care nu are decât o Autoritate, preoția, a cărei plinire o au episcopii în virtutea hirotoniei lor, și nu prin delegațiunea ori cui ar fi; care (Biserică) nu are decât o nerătăcire, care-i vine de la asistența Sfântului Duh.

Biserica întregă compusă din credincioși și din păstori este asistată de Sfântul Duh și se arată nerătăcitoare prin mărturisirea constantă ce dă adevărului descoperit. Ea n-are din drept dumnezeiesc decât un Centru de Unitate, pe Iisus Hristos și Adevărul Său atestat prin glasul statornic și universal al tuturor veacurilor creștine, al cărui răsunet permanent este episcopatul”[3].

Drept aceea spre a noastră păzire, să însemnăm ceva despre rătăcirea papei, cu atât mai mult, să vază și noii calendariști și cei de cele latinești cugetători, cât de nenorociți sunt închinătorii papei, cari în loc de Domnul, Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos au ales de Mântuitor al lor pe pângăritul de papă, cel îmbălsămat cu toate fără de legile ce-și poate închipui cineva !

---

[1] „Expunerea doctrinei”, pag. 49.

[2] „Expunerea doctrinei”, pag. 62.

[3] Idem, idem, pag. 60.

Capitolul VII

Cine este pontificele papă al Bisericii Romano-Catolice

§ 1. Însemnând acestea, am avut în vedere a arăta în scurt din istorii, cum că papistașii nu numai eretici sunt, și părtași iudaismului, dar și chiar păgâni, dupre cum o dovedește însuși ai lor istornici. Și prin urmare ca cei ce nimic au din cele creștinești, cum poate a da ceva cuiva, sau a primi ceva creștinesc, cineva, de la unii ca aceștia depărtați de Dumnezeu ? Numai că cei asemenea pre cel asemenea lor vor să iubească, precum o îmbrățoșază și părtinitorul papistașilor Dr. N. Păulescu-București; – căruia, ca un compliment, fiindcă au scris acele scrieri „Sinagoga și Biserica” în duh cu totul papistășesc, hulindu-ne Sfânta noastră Biserică a Răsăritului, îi punem dinainte oribilitățile drăguțului lui de papă !

Trebuie însă să însemnăm, cum că[1]: „Acei câți după mucenia vârfelnicilor Apostolilor Petru și Pavel, dupre moștenire au primit episcopescul scaunul Romei celei vechi, până în vremea Marelui Constantin, mai toți întru cuvioșie și întru sfințenie, împreună cu toți sfinții cei de pretutindenea au strălucit; pe cari de i-ar asemăna cineva cu papii cei mai de pe urmă ai Romei, negreșit îi va afla mult deosebiți de cei dintâi, precum pe întunec de lumină”.

Căci iată ce zice însuși vestitul dascălul episcopilor Romei Chesarie Baronie, în hronologia anului 887, no. 4, cum că: „Prea nenorociți, numește, și decât toți ceilalți mult mai vrednici de plâns pre anii aceștia ai Bisericii din Roma[2], în care în scaunul lui Petru, zice, au intrat oameni groaznici în răutate, de viață prea rușinată și prea rea, cu năravurile prea blestemați și întru toate prea spurcați etc”.

§ 2. Tot acest Baronie, în hronologia anului 897, no. 6, povestește varvariceștile și groaznicele fapte săvârșite de Ștefan al VI-lea și de Serghie Papii, asupra mortului Papă Formosul – ales papă în 891 –, care Formus este numit fiul periciunei și tatăl apostaziei și apărătorul ei. Carele după ce și-a răpus viața, intrând papă după Bonifatie, Ștefan al VI-lea, acesta, fiindcă împreună cu Serghie avea mare

urăciune asupra nelegiuitului Formos, au poruncit de l-au dezgropat, și rupându-i hainele cele arhieresti, i-au tăiat cele 3 degete de la mâna dreaptă și le-au aruncat în Tibru; iar alții zic, că Serghie, așa mort fiind Formosul, l-au condamnat la moarte, căruia după ce i-au tăiat capul, trupul l-au făcut bucăți și l-au aruncat în râu.

Mai pe larg această feroasă crimă papicească, vezi-o în Istoria bisericească la Meletie: Tom 2, part. II, pag. 112-117.

§ 3. În acest fel de stare se aflau pontificii papi în vremea despărțirii Bisericii. Cu toate aceste nelegiuiri, „Papa Inochentie al III-lea, foarte mândrindu-se pentru arhieria sa, atâta se obrăznicia și se sumețea, încât și lege încă au rânduit și printr-însa au poruncit, că cine va grăi de rău pe papa, să i se taie capul ... Care din toți papii nimenea n-a fost ca el mai iubitor de argint”[3].

§ 4. Papa Ioan al XXIV-lea, făcându-se papă singur cu putere ostășească, priviți-l cum îl descrie Soborul cel din Constanța – 1415[4]: „Mai întâi, zice, cum că din fragețele unghii au fost om de rea credință și așezare, fără de rușine, înverșunat, mincinos; pre cari năravuri – făcându-se papă – nici ca cum le-au prefăcut, ci ca un păgân dumnezeieștile slujbe defăimându-le le săvârșea, și de cândva se întâmpla a le săvârși, ca un vânător și înarmat aceasta o făcea, nu pentru evlavie, ci ca să nu se scoată cu totul din arhierie. Mai ales în hristianiceasca biserică acest fel de sminteală era, întru cât de cei ce-i știau viața lui și năravurile, fără îndoială să se numească diavol întrupat.

Și nu numai acestea, ci îndemnându-se cu îndelungarea vremei de diavolul, ca un neîndreptat, mai rele decât cele dinainte făcea, fermecător fiind, de oameni ucigător și de frați perzător și omorător, de sânge mestecător, fiindcă curvea cu muierea fratelui său și cu fecioarele cele afierosite lui Dumnezeu, prea curvar de nu puține muieri măritate și stricător neastâmpărat foarte”.

În sfârșit nebunul acesta de păgân papă se silea a adevări cum că nu este viață vecinică, și că sufletul omului moare împreună cu trupul, asemenea cu duhul dobitoacelor necuvântătoare, și că înviere nu este.

§ 5. „Papa Alexandru al VI-lea – 1492-1507 – care tot de odată a fost și părintele și amantul fioros al fiicei sale Lucreția Borgea, de la care îi rămase mai mulți copii, tipul depravațiunii și al imoralității din toate veacurile de pre pământ”[5].

§ 6. Deci pre unii ca aceștia nelegiuți și vrednici de nenumărate morți, întreaga adunare cea mare papistăsească la sinodul din Laterano – 1512-1517 – numește pe Papa Iulie al II-lea, alt Dumnezeu pre pământ, om plecat la tot felul de simonie, jurământuri mincinoase și alte nelegiuiri.

„Și după cum scrie Pavel Sarpie Venețianul, că acest asemănător lui Dumnezeu Iulie, chiar cheile lui Petru le-au aruncat în râul Tibru, socotind că mai mult de folos îi va fi lui, de va întrebuița sabia lui Pavel la războiu”.

§ 7. În locul lui Iulie au intrat papă Leon I, la 1513, prea iscusit întru nebuneștile învățături, iar întru cuvintele cele sfinte ale credinței fără de nici o știre. Și lucru de spaimă este când cetești istoria vieții acestui pângărit de papă, la ce grad l-au ridicat papistașii ![6]

Scriitorii vieții lui zic, cum că „era dat la tot felul de desfrânări, la curvii, la sodomii, la vânături, la nedreptăți, și la altele mult mai rele ce se potrivea pontificiului papă. Acest dar fiind Leon, cu care nelegiuiri sporea neîncetat, nu s-au rușinat papistașii a-i zice că este Dumnezeu și a-l asemăna cu Domnul. Fiindcă Antonie Puchie, clericul cămării papicești, la adunarea a 9-a a soborului din Laterano,

de față și fără nici o sfială l-au înzeit, zicând că i s-au dat lui Papa Leon de la Domnul toată puterea în cer și pre pământ; pre care aceeași a poftorit-o și arhiepiscopul Ștefan Patrăcșie.

Trebuie însă a ști, cum că în cele făcute la sinodul din Laterano tipărite în Paris, la tom. 34, cu aceste zise ale Evangheliei se adresează către Leon: „Datu-s-au ție Leone toată puterea în cer și pre pământ”, însemnând încă și Matei cap. 28, 18 – unde pentru Hristos numai se zice acestea – și Matei 16, 18. De unde se arată că acești idololatri nu numai acolo da lui Leon atributele lui Hristos, ci și întru alte locuri. Fiindcă la a 6-a adunare, Simeon Vignie episcop de Mudrusiena, au zis lui Papa Leon că este din neamul Iudei, sămânța lui David – cap. 5, 6 – „Nu plânge, zicând, fiica Sionului, că iată s-au născut Leon, ce este din sămânța Iudei și rădăcina lui David, iată s-au deșteptat Dumnezeu Mântuitorul, adecă Leon, cel ce te-au izbăvit din mâna stricătorului și pe norod de mâinile lui Dumnezeu izgonindu-se. – Vai ! – Pe tine Leone fericite te așteptăm de Mântuitor, în tine nădăduim, izbăvitor te primim, către tine veseli și plini de bucurie strigăm: Luptă-te împotriva vrăjmașilor noștri, ia aspidă și sabie și deșteaptă-te întru ajutorul nostru”.

Iar la adunarea a 9-a, Antonie Puchie închipuiește Biserica ca pre o femeie la picioarele papei, rugându-se așa: „Iată eu sunt, dulcele meu mire, cea singură iubită de tine și cea mai bună ...” (scrisă în Cânt. 1, cap. 6, la papistași).

§ 8. De aici au luat spurcații de papi a purta inel în deget, cum că s-au logodit cu Biserica ca cu o mireasă ! Pre acest sobor de idololatri – Laterano – papistașii nu se rușinează a-l numi sobor ecumenic, pre ale căruia lucrări, din porunca lui Leon le-au întărit, atât încât nimenea să nu le mai poată strica.

Și nu numai că alții ce-l lingusea îl numea Dumnezeu pre acest păgân eosforicesc papă[7], ci și însuși pre sine de față voia să se arate că este Dumnezeu; căci scrie în scrisoarea cea către Luter la 1520, cum că „buna rânduială, zice, a trebuințelor credinței, ce se aduc la mântuire, mie numai se cuvine a mi le da”. Care însușire numai Dumnezeu o are.

De unde cetim prin sholiile dogmaticelor, cum că unii au scris peste 30 de tomuri ca să dovedească cum că papa este întrupat antihrist.

§ 9. Iarși zice istoricul bisericesc Meletie[8]: „Acest fel dar fiind episcopii Romei, urma ca și episcopii cei hirotonisiți de dânsii, cum și clericii să le urmeze de asemenea lor”.

Și așa sporind papii din crime în crime și nelegiuri de tot soiul, s-a pomenit Roma cu Pavel al III-lea la 1534 ales ca papă – groaza oamenilor –, care pre toți cei mai înainte de dânsul i-au întrecut cu nelegiuirile sale. Și după cum mărturisește Jacob Tiano latinul[9], „dedat cu totul la astronomii era Pavel, crezându-le și vrăjitoriile lor”.

Pre acest antihrist papă, mort la 1555, acest titlu îi dă Sleidano în Mon. Carte 21 – 1559, foaia 667 – papistașii îl numesc Fteoiche, adecă asemenea lui Dumnezeu ! Vai de hula lor !!!

§ 10. De acest fel de dumnezei dar norocindu-se papistașii, cari din hristiani s-au așezat idololatri – între care figurează și păgânul de Papă Grigorie al XIII-lea (1572 suit pe tron), căruia îi păstrăm alămâița până vom ajunge la chestia schimbării calendarului –, au urmat din partea acestor dumnezei papi, tirăniile și nelegiuirile asupra norodului celui supus lor; până în anul 1870 când trufașul eosfor de Papă Piu al IX-lea, bazat pe diavoleasca lui dogmă din trecut (1513) adecă, că are toată puterea în cer și pre pământ ..., au socotit blestematul – după cum ne spune profesorul Gh. Pletosu din Năsăudul Transilvaniei[10] – „să adune sinod în Vatican la 1870, și ziua în care Napoleon a declarat războiu Germaniei și a perit, Piu al IX-lea între tunete și fulgere ca Joe în Olimp și ca Tilonii, au declarat rezel lui Dumnezeu Iisus Hristos și s-au fălit a-l detrone de pe tronul mării ca Cap al Bisericii Sale. Atunci Piu a zis: Cine va îndrăzni să zică că pontificele mării catedre romane nu este infailibil (fără de păcat), să fie anatema. Și așa voind a înlocui pe Dumnezeu, Vaticanul a ucis creștinismul – lui –, precum și

evreii au ucis pre Hristos”.

Iată noul Sevir, numai că acela (mort 235), de ar fi avut toată puterea în cer și pre pământ, nu ar fi zis: Pogoară-te Hristoase ca să-ți stâng soarele, dar apostazia aceștia de papi, sub masca creștinismului, au întrecut în cruzimi și îngâmfări și pre acel Sevir.

§ 11. După cunoștința acestora, cât de trist este ca să auzim pe dr. Ioan Suciu mitropolitul Blajului zicând cum că uniții au fost și sunt și vor rămânea credincioși fericitului (!?) papă, pe care-l recunoaște de Cap !

Însemnăm că pentru numele acesta: catolic și unit, se află foarte lămurit un cuvânt în cartea numită „Epitomi”, adică Adunarea pe scurt a dumnezeieștilor dogme ale credinței, la pagina 432, în care se zice că papa, voind a trage în prăpastia perzării sale împreună și pre alții din răsăriteni, au meșteșugit vicleanul iconomie de suflete perzătoare (ca și chinezilor, cărora le-au aprobat să fie și închinători de papă și închinători de idoli), adică s-au mulțumit papa cu recunoașterea lui de Cap de către uniți, primirea lui Filiochi, botezul cu stropire etc, care îi face pre ei eretici, iar ritualul le-au lăsat a-l face după cel ortodox. Pre unii ca aceștia îi numește uniți, care nimic alt, zice, că sunt fără numai papistași spoți; care de nu se vor întoarce la Ortodoxie, parte cu închinătorii de idoli vor avea și aceștia.

(De asemenea cetește și mai înainte cuvântarea la Epitomi).

---

[1] Istoria bisericească de Meletie, Tom 1, part. I, pag. 160.

[2] Anii aceia sunt cei de la 750-900, în care ani peste 50 de papi au murit, apostazi fiind toți, dupre plângerea catolicului Genevreit; vezi pentru aceasta și Istoria bisericească de Meletie, Tom 2, part. II, pag. 114.

[3] Idem, idem, Tom 3, part. I, pag. 78, § 4.

[4] Istoria bisericească de Meletie, Tom 3, part. I, pag. 237.

[5] Cetește „Deșteptarea” no. 6, anul 1921.

[6] Pentru toate acestea mai pe larg, vezi-le scrise la Istoria bisericească a lui Meletie, Tom 3, part. I, pag. 80.

[7] Cetește articolul „Propaganda catolică în București” publicat în Rev. „Ortodoxul” no. 7 – 1880, unde zice că „ultimul consiliu asimilă pe papa, când vorbește – ex cathedra – cu Dumnezeu, acum catolicii îl identifică fără restricțiune cu Dumnezeu. Astfel zice, într-o adunare ce s-a ținut mai zilele trecute în Müster, un prelat bând în sănătatea papei zise: Dacă stăm alături cu dânsul, stăm alături cu Dumnezeu ! Dacă ținem cu dânsul, ținem cu Dumnezeu ! Dacă luptăm cu dânsul, luptăm cu Dumnezeu !

[8] Tom 3, part. II, pag. 82, § 5.

[9] Vezi istoria sa, cartea 4, foaia 151.

[10] În tratatul „Dogma despre purcederea Duhului Sfânt” publicat în Revista „Biserica Ortodoxă Română”, anul al VIII-lea, pag. 939.

Capitolul VIII

Deosebirea între Biserica de Răsărit și cea de Apus

§ 1. Ca complectare împreună cu cele pe scurt arătate până aici despre cine este papa, să numărăm și pe cele mai principale deosebiri între Biserica de Răsărit și cea de Apus – dacă poate s-o mai numească cineva biserică –, căci papa cu de la sine declarând schisma – 869 –, transformă Biserica democratică a lui Hristos într-o pagodă (capiște) păgână despotică, decretând împotriva celor stabilitate de Sfintele Scripturi și de cele 7 Sfinte Sinoade Ecumenice, următoarele rătăcirii atât în credință cât și în năravuri:

1). Infaibilitatea papală (adecă nerătăcirea, nepăcătuirea)

Apusenii[1] privesc pe papa ca pe moștenitorul Sf. Apostol Petru, înfățășătorul lui Hristos în Biserică, de El rânduit ca întâi cârmuitor[2] și Cap al Bisericii și Principe nemărginit și nerătăcitor (infaibil) al ei, iar pe episcopii de pretutindena ca luând de la el puterea – de la papa – și fiind supuși lui (adecă se are întocmai cu Dumnezeu !).

Răsăritenii dimpotrivă, recunosc ca întâi cârmuitor și Cap al Bisericii pre Hristos[3], iar pe episcopi ca moștenitori ai Sfînților Apostoli, guvernând Bisericile particulare ale diferitelor țări, prin sinoadele lor, iar ca cele mai înalte autorități pe Sinoadele Ecumenice, sau de a toată lumea, convocate extraordinar atunci când este trebuință. Toate aceste Biserici particulare formează o Biserică Ortodoxă Răsăriteană, pentru că toate urmează aceeași credință, se administrează după aceleași canoane și au același cult. Toate Bisericile particulare ale diferitelor țări sunt, din punctul de vedere administrativ, autocefale și neatârinate, și numai întâietatea de onoare o are patriarhul Constantinopolului și ceilalți patriarhi răsăriteni.

2) Apusenii învață că Sfântul Duh purcede din Tatăl și din Fiul[4].

Răsăritenii mărturisesc că Sf. Duh purcede numai din Tatăl.

3) Apusenii cred că Maica Domnului – Fecioara Maria – s-au născut fără pată, adecă fără păcatul strămoșesc[5], imaculata. Răsăritenii numai pe Iisus Hristos îl admit așa.

4) Apusenii cred că papii pot, prin indulgențe[6] sau iertări, să scoată din pedepsele de după moarte pe cei pedepsiți vremelnicește într-un foc curățitor – purgatoriu.

Răsăritenii nu recunosc o astfel de putere clericilor, ci numai sunt rugați de către cei rămași după cei morți, ca să se roage și să cheme milostivirea lui Dumnezeu asupra celor răpoșați.

5) Apusenii botează prin stropire[7].

Răsăritenii prin întreita afundare în apă botează.

6) Apusenii dau poporului evharistia, adecă Sf. Comunicătură numai sub chipul pâinii – azimă fiind[8].

Răsăritenii sub chipul pâinii – dospite – și al vinului.

7) Apusenii voiesc a se săvârși slujba bisericească numai în limba latină, care este moartă, adecă nu se mai vorbește.

Însă, în Biserica Răsăriteană fiecare popor ascultă slujba dumnezeiască în limba sa care se vorbește.

8) Apusenii îndatorează pe întreg clerul să nu se căsătorească[9].

Răsăritenii lasă clerului de mir liberă o căsătorie.

9) Papistașii au introdus cultul inimii lui Iisus, atacând direct Biserica lor.

Răsăritenii adorează și se închină Domnului nostru Iisus Hristos ca Dumnezeu și Om desăvârșit.

Din actele Sf. Sobor al VI-lea Ecumenic, cel numit și Trulan, se vede că Biserica Romană încă din veacul al VII-lea se depărtase de disciplina generală a Bisericii sobornicești în mai multe puncte. De la acea dată ea n-a făcut decât a se depărta și mai mult. Care, pe lângă cele de mai sus, mai adaugă^[10]:

10) Papistașii fac liturghia lor cu pâine nedospită – azimă – pentru care se pun împreună cu jidovii^[11].

11) Papa nu zice „Binecuvântarea Domnului preste voi”, ci „Binecuvântarea mea preste voi”.

12) Păstorii papistași nu zic ca răsăritenii „Botează-se robul lui Dumnezeu”, ci „Te botez eu”.

13) Papistașii nu ung cu Sf. Mir pre cei botezați, cu stropire de ei.

14) Nu împărtășesc – măcar cu azimă – pe pruncii cei botezați.

15) Papistașii au schimbat cu totul forma serbării sfintei liturghii^[12].

16) Papistașii serbează multe liturghii în taină, sau cum le numesc ei, mise tainice^[13].

17) Săvârșesc mai multe liturghii în aceeași biserică și pe același altar.

18) Săvârșesc feluri de mise în toate zilele.

19) Papistașii nu fac nimic din liturghia pregătitoare, adică Sf. Proscomidie (viața mesianică a Mântuitorului).

20) Azima ce o aduc ei spre sfințire nu este însemnată în 4 colțuri, ci rotundă.

21) Liturghia catehumenilor au scos-o, și în loc de ectenii ei zic de 6 ori Doamne miluiește și de 3 ori Hristoase miluiește.

22) În loc de Sfinte Dumnezeule, cântă o slavoslovie.

23) Papistașii cetesc Crezul cu adaosul „și din Fiul” la vremea când săvârșim noi liturghia catehumenilor, ceea ce e o mare greșală, căci catehumenii nu sunt credincioși mai înainte de botez.

24) Papistașii fac sfințirea azimei și a vinului în puterea cuvintelor de așezarea tainei; dimpotrivă, Biserica Ortodoxă învață că sfințirea pâinii și a vinului se face prin chemarea Sfântului Duh și binecuvântare.

25) Biserica Papistășească admite numai preoților împărtășirea sub forma azimelor și a vinului, iar diaconilor numai sub forma azimelor, iar pe mireni îi împărtășesc din deosebite azime, afară de cele aduse spre sfințire de ei.

26) Papistașii nu fac niciodată liturghie cu sobor, ci chiar și însuși papa slujește numai cu un diacon.

27) Papistașii nu fac hirotonia episcopilor lor la jertfelnic prin punerea mâinilor și cu Evanghelia deschisă, ci prin ungere, după Legea Veche – ca jidanii.

28) Hirotonia episcopilor lor nu o fac mai mulți episcopi, ci numai unul, măcar de ar fi de față cât de mulți alții.

29) Întru aceeași zi fac mai multe hirotonii de odată și întru aceeași treaptă.

30) Biserica Papistășească a rătăcit cu totul în ceea ce privește taina pocăinței, născocind

indulgențele[14], prin care pretinde că din prisosirea meritelor lui Iisus Hristos, ale Sfintei Fecioare și ale Sfinților, papa are formată o magazie de care numai el dispune de ea; și asupra căreia nu numai aici pretinde că are putere papa, ci această putere el poate să o întindă și dincolo de mormânt. Din această rătăcire a indulgențelor (îngăduire neiertată), a izvorât:

31) Că cei ce se mărturisesc, nu o fac aceasta ca să pună început a nu mai face păcatul, ci cer voie de la papa să facă tot felul de nelegiuiri, ca:

32) Feciorul lui tătăne-su curvește cu fiica mumei sale celei vitrege[15].

33) Frații curvesc cu surorile cele de un sânge.

34) Fiește carele din papistași are voie să-și dea pre fiică-sa sub cuvânt de însoțire, și de acolo iarăși a lua pre fata aceluia[16]. Bună oară cum au săvârșit astăzi unele case regale ortodoxe (una) ...

35) Papa nu socotește păcat, ori ce fel de curvie. Căci clericii și călugării papistași nu numai că au voie să aibă pe ascuns țiitoare, ci și în localurile de curvie intră de curvesc pe față și fără de oprire. Rușine lor !!!

36) Curvia la ei nu este pricină de oprire la preoție.

37) Biserica Papistășească a rătăcit asupra tuturor poruncilor fără de alegere, autorizând deosebirile, cu ajutorul cărora „Cazuiștii”[17] înlătură toate poruncile Bisericii Ortodoxe.

38) Papistașii strică postul miercurii și al vinerii.

39) Papistașii postesc ca jidanii toate sâmbetele[18].

40) Papistașii dezleagă cele două zile dintâi ale postului mare, precum și celelalte posturi nu le țin.

41) Nu cântă Aliluia în postul mare, afară de Pasha lor.

42) Papistașii mănâncă mortăciuni, dobitoace sugrumate și răpite de heară, precum și sângele lor.

43) Și nu numai atât, ci pângăriții, și scârna lor și pișat gustă, precum mulți au văzut[19].

44) În vasele în care-și spală hainele cele spurcate și pângărite, între acelea iarăși bucătăresc mâncarea lor.

45) Papistașii mănâncă și șerpi, broaște, șoareci, câini, mâțe și alte jivini spurcate și otrăvitoare.

46) În altarul lor – sanctuar – lasă de intră nu numai muierile, ci și păgânii, ori cum s-ar întâmpla.

47) Chipul monahicesc l-au împărțit în multe tagme, în cât prin veacul al XVI-lea număra câteva sute de chipuri: toți în loc de monahi numindu-se misionari papali, dintre care cei mai periculoși ortodoxismului sunt iezuiții.

48) Sfântul Maslu, numindu-l „Extremă ungere”, nu-l săvârșesc la bolnavi, decât numai când le iese sufletul.

49) Își bat joc de sfintele icoane, căci în loc de haine și păr zugrăvite cu vopsele, pun haine și păr omenesc, schimonosind astfel vechiul obicei al Bisericii Primare Creștine.

50) Botează clopotele și le pun și nume la botezul lor.

51) Sculptura celor sfinte o fac în formă de idol.

52) Spre batjocura celor sfințite și dumnezeiești, fac teatruri religioase[20] – zic ei –, în care pe Maica Domnului o reprezintă o muiere ce-i pun numele Mariam; altul înfățișază pe Arhanghelul Gavriil, iar un

porumb pe Duhul Sfânt; O ! ce mare hulă la ei păgânii ! Iar din mâinile și picioarele unui închipuit de ei răstignit Iisus, din mațe umplute cu sânge de dobitoc, fac a curge din semnele cuielor ca cum sânge din cel răstignit. Prin un altul închipuiește pre Cel vechiu de zile – Savaot – etc etc.

53) Papistașii au introdus în Biserica lor organele muzicale, instrumentale, ca: vioară, orgă, pian și altele, ce se află și la teatru[21].

54) Clericii și călugării papistași își rad bărbile și mustățile, contra rânduieilor bisericești; despre care sluțenie vom scrie mai pe larg înainte.

55) Papistașii fac Paștile de multe ori cu jidanii, orientându-se după neortodoxul și rătăcitul lor calendar, scornit de Papa Grigorie al XIII-lea la 1583.

56) Papistașii ca cei ce s-au ascuns într-un tunică apuseinesc, din pricină că au fugit de lumina Dumnezeiescului Răsărit, au rătăcit și în ceea ce privește înrăurirea harului, profesând pelagianismul[22].

57) Vaticanul eretic și blestemat, prin scorniturile și răsturnările tuturor dogmelor și canoanelor Bisericii Primare, s-a pus direct hulitor contra Duhului Sfânt; căci:

58) Iudaisitul de papă, spre batjocură, poartă la încălțăminte picioarelor semnul sfintei cruci[23].

59) Papii au scornit o nelegiuită socoteală, că adevărat întru hotărârile lor cele anatematici să toarne din Sf. Potir în călimara cu cerneală și astfel să iscălească[24].

60) Pontificele papă, dublat de regalitate, pe deasupra purtând veșmântul arhierelui și sub acest veșmânt sabia puterii temporale, pentru ca să poată domni ca Dumnezeu despot și să-și întărească în lume păgânătatea sa, a inventat:

61) Îngrozitoarea instituție a inchiziției, declarând un războiu de moarte științei, arzând pe rug mai pe toți filosofilor și savanții din lumea catolică, precum și pe toți cei ce nu se supuneau păgânătății lui, îi sacrificau la flacăra orgiilor de sub catacombele din Roma și din Sevilla. La Veneția și azi e „Puntea suspinelor” pe unde trecea condamnații inchiziției[25], din care pricină Biserica Catolică s-a despărțit în Luterană, Calvină, Anglicană, Prezviterană etc etc, toți protestanții, cari, unii mai mult, iar alții mai puțin, ca să poată combate abuzurile Bisericii Romane, au luat de principiu Scriptura singură explicată în chip individual; și așa povățuindu-se de propria lor minte, s-au prăbușit mai adânc de cât cum erau cu catolicii.

Afară de acestea rătăcirii papistașești, în Bisericeasca Istorie a lui Meletie se află multe ce stau agățate de ceafa papei, între care, la pagina 177, part. II, tom 2, cetim cum că patriarhul Mihail Cerularie prihănea pe papistași, că împreună cu alte ereticești rătăcirii:

62) Nu cinstesc după cuviință moaștele sfinților și icoanele lor.

63) Nici pre Marele Vasile și pre Dumnezeiescul Hrisostom nu-i numără împreună cu sfinții. Și cum că:

64) Papa poartă inel în deget, după nebunia lui, logodindu-se cu Bisericile ca cu muierile ... și altele ...

---

[1] Într-o broșură, tradusă de P.S. Gherasim Safirin la 1910 se află scrise 8 deosebiri mai de căpetenie între răsăriteni și apuseni, din care am copiat și noi part. I întocmai.

[2] Cuvântul de *Primul* între Apostoli, într-un adevăr au fost dat Sf. Apostol Petru, iar nici de cum Sf. Apostol Petru nu a fost Șef văzut al Bisericii. Această cinste a fost personală, și nici de cum titlul de *prim* n-a fost de o potrivă cu acela de Șef și încă mai puțin cu acela de *stăpânitor absolut*. Cetește pentru această putredă și descreierată apucătură și la Istoria bisericească a lui Meletie, Tom 1, part. I, pag. 149, unde arată lămurit că câte capete de istornici apuseni, atâtea și socoteli sunt pentru

clironomia papei în cronologiile lor.

[3] Vezi „Mărturisirea ortodoxă”, întreb. 85, pag. 125 (Neamț).

[4] Această au adăugat-o papii în Simbol la anul 1014.

[5] Această părere greșită este începută în Franța la 1140, iar la 1854 Papa Piu IX au proclamat-o ca dogmă, la el.

[6] Această infamă neguțătorie este inventată de Papa Leon I la 1513. Vezi Istoria bisericească a lui Meletie, Tom 3, part. II, pag. 83.

[7] Biserica Papistășească a început din veacul al VIII-lea a introduce obiceiul prin turnare (adfusio) și în urmă prin stropire (aspersio); din veacul al XIII-lea acest obicei s-a făcut în totul de obște la ei și l-au susținut ca dogmatic, ca Toma Achinat, sem. pag. 3. Protestanții au primit și ei stropirea. Cu toate că mulți dintre apuseni au simțit și simțesc necanonicitatea unei astfel de izvodiri. Pentru care, vezi Dogmatica lui Brestch, cap. al II-lea.

[8] Această călcare de lege au urmat după scornitura aceea a stropirii, care stropitură închizând ușa Împărăției Cerurilor celor din papistași, Pashali al II-lea, însuflat de diavolul, pe la 1107 au dat poruncă ca norodului să nu i se mai dea *împărtășirea decât numai sub forma azimei, fără vin.*

[9] În fruntea mijloacelor pentru consolidarea papismului, care a urmat după al *pornocrației, stă celibatul.*

Această hotărâre necanonică a fost dată în Sinodul din Lugdini de către Papa Onorie la 1125, oprind pe clericii de mir de cinstita nuntă; care el însuși într-o aceeași zi de seară s-au prins arătat cu o curvă făcând păcatul. Vezi pentru aceasta, Istoria bisericească de Meletie, Tom 3, part. I, pag. 6.

[10] Toate aceste scurte însemnări le-am cules mai mult din cartea Sf. Simeon Tesalonicul, cap. XIX, Expunerea doctrinei, și alte scrieri.

[11] Patriarhul Mihail Cerularie al Constantinopolului, în 1053 scrie o epistolă către Ep. Ioan de la Troni al Achillei la adresa papei, în care le atrage luarea aminte asupra *azimelor și postului sâmbetei*, care le țin împreună cu jidovii, între care zice: „Cine ține sâmbetele și azimele, nu este nici iudeu, nici creștin, ci este asemenea cu leopardul, al căruia păr nu este nici negru, nici alb. Voi mai sunteți pe jumătate păgâni, fiindcă mâncați carne de animale sufocate, în care este încă sânge” ... De ce vă înșelați pre voi înșivă și pre poporul vostru ? (în tratatul „Separatiunea definitivă a Bisericii Apusului de a Răsăritului” de dr. Zotu). Însemnează că în Istoria bisericească de Meletie, Tom 1, part. I, pag. 156, se arată că eresul azimelor este prea vechiu, eres a lui Ebion ereticului, cel cu care s-a luptat Sfinții Apostoli Pavel și Ioan; și pre al căruia eres ebioniticesc îl urmează acum papistașii săvârșind cu azime liturgia lor.

[12] Vezi pentru însemnările acestea la „Expunerea doctrinei” de la pag. 207 înainte.

[13] D. Dr. C. Chiricescu, în „Expunerea doctrinei”, la pag. 210 are nota următoare: „Liturgia singură nu constituie cultul public în Biserica Ortodoxă. Celelalte slujbe fac de o potrivă parte din cult. Dar fiindcă liturgia e actul cultului cel mai important, noi am crezut a ne putea mărgini, în această carte, la explicația lui. Celelalte slujbe au caracter disciplinar și pot varia, după caracterul popoarelor, în vreme ce liturgia fiind punctul central a toată religiunea, aparține credinței în părțile ei esențiale. În Biserica Romană se numește liturghie totalitatea riturilor Bisericii. Liturgia propriu-zisă e numită misă. Biserica Ortodoxă a păstrat cu drept cuvânt numele de liturghie, pentru a însemna serbarea jertfei de pe altar; fiindcă ea este prin excelență serviciul public (acesta e sensul gramatical al cuvântului liturghie) și actul cel mai însemnat al dregătoriei preoțești”.

[14] Vezi „Expunerea doctrinei”, pag. 100.

[15] În cartea Sf. Simeon Tesalonicul, pag. 27.

[16] „Epitomi”, pag. 452.

[17] Biserica Papistășească are rătăcirii foarte mari în privința practicii mărturisirii. Ea a înmulțit din propria sa putere păcatele de moarte; după care teologii ei s-au silit să ridice în jurul fiecărei lucrări religioase sau morale o mulțime de cazuri, și de aici a luat ființă „*Cazuistica*”: o artă meșteșugită, în care videsugul și imoralitatea joacă cel mai mare rol. Mărturisirea papistășească făcută în taina unui fel de coșciug, numit „*confesional*”, cuprinde cele mai mârșave mistere imorale. Iată rațiunea pentru care, la Apus, ea a devenit obiectul unui fel de groază și de scârbă !

Mai pe larg, de voiește cineva, se află scris în „*Expunerea doctrinei*”, pag. 100-105.

[18] Meletie, istoricul bisericesc, în Tom 1, part. I, pag. 142 zice pentru căderea din înălțime a lui Simon vrăjitorul și sfărâmarea prin rugăciunea Sf. Apostol Petru, că „pentru aceasta zic unii că ziua aceea în care s-au întâmplat căderea lui Simon o au papistașii de mare zi, că sâmbătă au fost, în care credincioșii papei postesc și se roagă până astăzi”.

[19] Aceasta o mărturisește cu multă groază Sfântul Simeon Tesalonicul în cartea sa la pag. 29.

[20] Însă acum ce vom zice, când s-a dat voie a se juca la teatru „*Isus pe scenă*” și „*Astăzi la cinema liturghia*” ? Și când s-a atras luarea aminte oarecărora, au răspuns: Taci măi prostule, astăzi lumea s-a civilizat ...

[21] Presa naivilor bucureșteni publică: „*Mâine, zice, se va oficia în Catedrala Sf. Iosif un tedeum pentru canonizarea Sfintei Jane d’Arc – franceză, Orleans, războindu-se mult asupra englezilor, 1412-1431, proclamată sfântă de papa. Corul bisericii va executa misa de Mandonici, cor și solo cu acompaniament de vioară și orgă*”; iată teatru în formă.

[22] Eresul acesta e aflat de călug. Pelaghie din Apus (veac VIII) și este osândit de Biserica Primară. Însă în urmă reînnoit de iezuiți, cari încurcând cu scopos viclean cele mai clare cunoștințe asupra autorității în Biserică și asupra harului, reuși a face să se învețe erezia lor pelagiană de către papalitate. Bula „*Unigenitus*”, dată de Climent al II-lea, este promulgarea oficială a *pelagianismului*, și ea este primită astăzi de toți episcopii și teologii papistași, ca regulă de credință.

[23] Vezi Istoria bisericească de Meletie, veacul al XVIII-lea, cap. 7.

[24] Idem, idem, Tom 2, part. I, pag. 164.

[25] Inchiziția aceasta diavolească s-a început întâi de către Papa Inochentie al III-lea, pe la veacul al XII-lea, sub numele de „*Sfințita cercetare*”, adevă Saget Oficion; și apoi această nelegiuită Judecătorie s-a întemeiat în toată lumea catolică; și care atâta perzare a pricinuit oamenilor, într-o cât covârșea pre aceea ce se făcea în vreme de ciumă și de războaie.

Mai pe larg de vrei să afli, cetește la Istoria bisericească a lui Meletie, Tom 3, part. I, pag. 78; și part. II, pag. 56-58.

Capitolul IX

Încheierea la cele zise despre papistași

§ 1. Ca încheiere la însemnările acestea, zice Sfântul Simeon Tesalonicul, la pagina 55, în cartea sa: „Cele ce sunt de la eretici, ca unele ce sunt de multe feluri și pline de păgânătate, trebuie să nu le băgăm în seamă căci sunt păgânești”. Și iarăși zice – în capul 15 – cel împotriva păgânului Evtihie, Dioscor, nebunilor armeni, și altor eretici ... „Deci urmează să fugim de cei ce se țin de niște dogme ca acestea, ca de niște lepădați de Dumnezeu”.

Iar în cartea „*Adunarea pe scurt a dumnezeieștilor dogme ale credinței*”, ca încheiere a cuvântului cel către latini, făcut de Macarie Macri, la pagina 147, cetim următoarele: „Deci, celor ce voiesc să fie

credincioși, și să dobândească împărtășirea lui Hristos, și să urmeze sfinților, și să nu fie supuși anatemei Sfântului Apostol Pavel și blestemurilor Sfințelor Soboare și ale tuturor sfinților teologi, nimic nu le va fi lor de obște cu latinii de oare ce:

§ 2. „Din cele mai sus zise[1], urmează ca încheiere necesară, logică, că în toate chestiunile în care se deosebește Biserica Răsăriteană de cea Apuseană e dovedit pe de o parte, că Biserica de Răsărit – Ortodoxă – este în totul conformă cu cele din Noul Testament și cu cele ce domnesc în vechimea bisericească; iar pe de altă parte, că Biserica de Apus se muștră ca abătându-se și depărtându-se atât de la Evanghelie cât și de la predania veche bisericească.

Biserica de Răsărit ține nestrict și neschimbat vechiul și curatul creștinism al celor dintâi 8 veacuri, ține creștinismul cel propovăduit de către Sfinții Apostoli, creștinismul celor 7 Soboare Ecumenice, creștinismul marilor învățați greci, dascăli și părinți bisericești, cărora fură ucenici latinii, sirienii, armenii și ceilalți dascăli bisericești. Biserica Apuseană dimpotrivă, din pricina barbariei ei din timpurile evului de mijloc și a neștiinței de atunci a popoarelor ei, a schimbat în multe și a urât creștinismul”.

Căci cum să nu fie schimonosit creștinismul de papistași, când între alte diavolești dascălii învață și acestea: „De este pierderea de un galben, mai ales de un ac, fără de care nu poate nedreptățitul să trăiască, poate omorî pe cel ce a furat acul !” Și iarăși păgânii de iezuiți, iată ce mai dăscălește: „Cel ce știe meșteșugul de a amăgi pe aproapele, și cu acest chip ar huli pe însuși Dumnezeu, nu va păcătui hulind pe Dumnezeu și amăgind pe aproapele; păcat însă este a nu ști cineva un meșteșug ca acesta”[2]. Vai de ei ucigașii și amăgitorii hulitori de Dumnezeu !

Oare unele ca acestea diavolești învățături, propovăduite de iezuiții papistași, nu constituie nota caracteristică și distinctivă a rasei jidănești – neîntrecută în tot soiul de fără de legi ? Într-adevăr, Talmudul predică o ură sălbatică împotriva a tot ce nu este jidan. Iar hahamii poruncesc jidanilor să omoare pe creștini – fie chiar pe cei mai buni (Tob șebegoim harog)[3].

Deci, „cine voiește să afle învățături de a nu iubi pe Dumnezeu și pe aproapele, a nu se ruga lui Dumnezeu, a nu-L cinsti, a nu se supăra să asculte sfințitele slujbe în sărbători, a nu da milostenie săracilor, să omoare și să vrăjmășuiască viața aproapelui cu slobozire, să plăsmuiască clevetiri după plăcerea sa, să fure fără de frică și cu slobozenie, a nu cinsti numele cel bun al aproapelui său, a nu crede cândva fără să calce bisericeasca poruncă, a face tot felul de fapte de rușine, a nu se mărturisi și a nu se împărtăși, pre toate acestea și mai multe decât acestea, le va afla în păgâneștile scrieri ale iezuiților papistași.

Pre ale cărora, din parte, învățături, vezi-le înșirate în Bisericeasca Istorie a lui Meletie, Tom 4, part. II, cap. 20, § 24.

Așa dar, din neamul acesta de învățători ai tuturor fără de legilor ce-și poate închipui cineva, nu s-au sfiit oare care din prea înalții mitropoliți a primi pe lângă sine, ca sfetnic, câte un doctor în teologie – papistaș iezuit –; iar noii calendariști, tocmai acum după aproape 20 de veacuri, au găsit cu cale să zică că calendarul nostru ortodox, numit iulian stil vechiu, a fost și este păgânesc, iar cel grigorian – papistașesc – este și va fi adevărat științific !?

Însă, fie-ne îngăduit ca să arătăm oare care fapte necanonice săvârșite din apropierea către acești iezuiți ... Și pe urmă, ajutați cu rugăciunile tuturor celor ce voiesc să fie și să rămâie adevărați fii ai Bisericii Creștine Ortodoxe de Răsărit, vom păși la chestia schimbării ortodoxului calendar iulian stil vechiu ... sau de le vor plăcea, ori nu, noilor calendariști, însă nouă de neplăcerea dumnealor nu trebuie să ne pese, „căci, de aș plăcea încă oamenilor nu aș fi slugă lui Hristos”, zice Dumnezeiescul Apostol (Galateni 1, 10); iar prea înaltul între Cuvântătorii de Dumnezeu, Sfântul Grigorie Palama zice: „Începătorii de eresuri și cei asemenea lor cugetători și apărători, plesnescă”[4].

---

[1] De P.S. Gherasim Safirin la urma filadei ce am pomenit-o.

[2] Istoria bisericească de Meletie, Tom 4, part. I, cap. VX.

[3] „Înfruntarea jidovilor” ... de Neofit, pag. 1, 1872.

[4] În suta a 2-a din cele teologhicești, cap. 149, care se află în Filocalie.

PARTEA A II-A

„Iată laptele mâncați, și lâna îmbrăcați, și ce este gras junghiați, iar oile mele nu pașteți, și pre cea slăbănogită nu o ați întărit, pre cea rătăcită nu ați întors și pre cea percută nu ați căutat. Drept aceea, Eu – zice Domnul – sunt asupra păstorilor și voi cere oile mele din mâinile lor” (Proorocul Iezechiil 34, 3-10)

Capitolul I

Cum s-a strecurat politețea și simpatia către eterodocși (eretici) în România

§ 1. „Cunoscutele și ultimarele silabuse ale Bisericii Papale, pronunțând cuvântul, cu tenacitate, că toate principiile civilizațiunii moderne sunt necompatibile cu principiile creștinismului – adică că nu se supun papei slugătorește –, a pus în poziție pe guvernele occidentale să ducă cu Biserica Papală lupta pentru cultură; până când odată (după exemplul celor de la Crivăț și precum a declarat și Papanastasiu președ. Republicii Elene) rumpându-se masca vor proclama nimicirea creștinismului, și care vor zice invers, că principiile creștinismului nu se împacă cu civilizațiunea modernă”[1].

(Și să nu se minuneze cineva de aceasta. Căci iată vedem pe această diavolească tendință strecurată tocmai în legea Regatului Român din 1865, care zice: „Toate legiurile anterioare privitoare la Biserică sunt desființate, câte se împotrivesc legii sistemului”[2]).

§ 2. Deci, din cauza tiraniei inchiziției papale, a luat avânt francmasoneria, care este unealta iudaismului – ca să înroleze într-însa oameni care, neapartținând neamului jidănesc, se angajează totuși să-i ajute în faptele lor, în crimele lor de care se servesc în mod secret, și să colaboreze cu ei la stabilirea domniei lui Iuda printre oameni[3].

Cu toate acestea, „în timpul domniei Regelui Carol I în România, papa avea mare influență. De mai multe ori acest rege – catolic – a voit să obție de la primatul și sinodul Bisericii Române recunoașterea unui arhiepiscop catolic, provocând demisia mitropolitului Iosif Gheorghian și detronarea mitropolitului Ghenadie.

Se știe că în fiecare an în București, mai cu seamă, se desființează câte o școală primară română și se înființează una confesională catolică. Congregațiile religioase, seminariile catolice au fost înființate în România în timpul domniei Regelui Carol I; în timpul căruia o mulțime de eleve creștine ortodoxe, care și-au făcut cultura la institutul catolic al călugăriților de la Pitar-moșu, s-au convertit la catolicism”[4].

§ 3. Pe când toate aceste fronturi – menite a ataca Ortodoxia – își iau avânturi înspăimântătoare, Ministrul Cultelor, Tache Ionescu, carele își luase rolul de a servi numai intereselor streine și a căru

negocieri tindeau la ridicarea canonicului Baud la Arhiepiscopia Bucureștilor[5], prin legea din 1893 desființează mai multe seminare, iar celor lăsându-le aplică un program, care să îndoape pe puținii seminariști mai mult cu noțiuni de fizică, chimie, istorie naturală, agronomie, horticultură, viticultură, medicină, logică și morală filosofică etc etc.

(Și să te mai miri când preoții de mir – seminariști – se spală pe mâini în articolul „Noul calendar și poporul”[6], adevărat că nu numai poporul nu știe nimic din mecanismul calculului calendaristic, și pentru care, zice, se împotrivesc atât de mult noului calendar, ci chiar ei însuși, preoții, sunt cu totul streini de acea cunoștință calendaristică; căci „la noi în seminare, zice, niciodată și nicăieri nu s-a predat chestiunea calculului calendarului, așa ei preoții nu cunosc mecanismul calculului calendaristic”).

Iată că de mult prepară terenul noii calendariști – episcopi eparhioți – spre a lansa calul lui Ulisie în Troia Ortodoxismului !!!

§ 4. Deci, fiindcă acelui ministru – Tache Ionescu – nu-i plăcea tipicul bisericesc, pentru aceea pune pe lângă seminare și un profesor de pedagogie, ca astfel absolvenții când vor intra pe porțile școlilor primare – cele deschise larg de Ministerul Cultelor și Instrucțiunii publice – căci mai în fiecare comună este o școală cu câte 4 învățători, iar preoți la câteva mii de familii unul –, să nu fie strein de ceea ce trebuie să facă întru această direcțiune.

Și pe când senatorul Mârzescu striga în plin senat: „Aprobă înalții prelați această ciudată schimbare?”, episcopul de Roman răcnește: „Nu vă este dat să ne muștrați !”[7]

NB. Aceste dușmănoase intenții asupra Bisericii Ortodoxe a însemnat-o încă de mult și V.A. Ureche în ședința senatului român de la 15 ianuarie 1877, în privința oare căror triste exemple, zicând: „Nu vedeți d-voastră ce precedent rău zidiți în acest parlament combătând Biserica în numele unor doctrine ? Acest precedent (fapt în trecut) nu va da oare drept mâine catolicului, poimâine armeanului ... și cine știe ... cândva evreului să-și facă în sânul acestui parlament rezbel mutual și cu toții la un loc alături de liberii cugetători (masonii) să înfrunteze Biserica noastră de Stat ? ...

Suntem la ziua când până și în liceu și în seminarii se impun profesori cari, sub pretext de înaltă știință, atribuie originea tuturor lucrurilor la combinarea fortuită a atomilor ... Mă tem de acei liberi cugetători – masoni – care fac din cosmos un Dumnezeu Om neputincios și din inteligență nu știu ce nebunii ale creierilor” ...

Poate că pe atunci se vor fi părut unora, acestea, niște năluciri din părere, dar acum, iată realitatea ne stă de față !

Vai ție lume !!!

§ 5. Așa dar, când oratorul Mârzescu se întemeia că va dovedi necanonicitatea legii din 1893, fiind că-i impune o datorie pe care, și ca creștin ortodox de răsărit și ca mandatar al țării, îl silește să o îndeplinească, cu toată disgrația ce ar putea să-și atragă și din partea episcopilor, temerari călcători, nu numai a canoanelor, dar și a principiilor fundamentale pe care stă clădită Biserica noastră Creștină Ortodoxă de Răsărit, cât și din partea consilierilor majestății sale Regelui Carol I, care cu atâta ușurință umblă, ca din episcopatul român să facă o cinovnicie de departament: atunci, D. General V. Castofoș – neputând a-și stăpâni limba – zice: „Dumneata, cum se vede, vorbești după carte”; iar oratorul îi răspunde: „Da, după carte vorbesc, dar ce vrei ? vrei să vorbesc după capul dumitale ?!”[8] Și aceasta cu dreptate i-au zis; căci Sf. Grigorie Nisid în canonul al 6-lea zice: „Cum că cel ce vorbește din canoanele sinodicești, cuvântul lui este vrednic de crezare”; fiindcă – după canonul 47 al Marelui Vasilie – „cel ce face după canoanele acestea are neprimejduirea”.

- [1] Vezi în „Biserica Ortodoxă Română” din anul 1881, pag. 395, Cronica ecleziastică.
- [2] În „Răspuns guvernului și sinodului din 1865” de Neofit Scriban, pag. 78.
- [3] J. Bidegain, „Le grand Orient de France”, Paris, 1905, pag. 186.
- [4] Vezi Jurnalul „Românul” din 1880 – septembrie; Deșteptarea no. 6 – 1921.
- [5] „Biografia Ioan Cornoiu” de Apostat. Teodorean, pag. 12.
- [6] „Noua Revistă Bisericească”, anul VI, pag. 150.
- [7] „Discursurile asupra legii clerului mirean” la ședința senatului de la 15 aprilie 1893, pag. 33, 38.
- [8] Idem, idem, pag. 13.

Capitolul II

Chestia Regulamentului Sf. Sinod al României din 1881, cu privire la relațiile ortodocșilor cu ereticii

§ 1. Prin felul acesta de mașinărie din partea oare căroră, strecurându-se eterodocșii în România, pândindu-se vremea de către cei interesați, față de mlădierea P.S.S. sinodali ai României, iată că s-au pomenit ortodocșii cu „Regulamentul pentru relațiile bisericești ale clerului ortodox român cu creștinii eterodocși și de alt rit și cu necredincioșii cari trăiesc în Regatul României”, și care regulament este votat de Sf. Sinod al României în ședința de la 12 iunie 1881.

Însă ca o deasupra scriere la acest regulament – mai înainte de a-l pune în fața sfințelor canoane – să ciripim câteceva din „Răspunsul” bunului creștin ortodox C. Niculescu din Râmnicu-Sărat, ce-l face ziarului „Ortodoxul” în 1880, unde dă pe față că acest ziar oficios al mitropoliei din București, este condus – în frunte cu dr. Zotu – în duh cu totul papistășesc, care ziar apăra pe mitropolitul Calinic Miclescu căci cu dreptate are ca sfetnic pe iezuitul Giovanni Waleri pe lângă sine, și altele, care au influențat mult asupra sinodalilor de a emana acel regulament. Și în care răspuns cetim:

„Indeferentismul, nesimțirea și trândăvia celor de la mitropolie, în fața duhului celui cuceritor al papismului, ne-a umplut de mâhnire sufletească și de legitimă indignație. Când am văzut în „Ortodoxul” reprodus de „Rezboiul” (ce se pretinde român) deșartele subtilități, cu care năimiții din Dealul Mitropoliei se nevoiesc a arunca publere în ochii publicului, spre a-l mistifica, atunci am zis că a tăcea în fața unor asemenea jonglerii de basculă (spre a ascunde gravitatea pericolului) ar fi o tocmeală, o complicitate cu iezuiții de la „Ortodoxul”. Am luat pana în mână zicând: Sfântă Cruce ajută, și publicăm răspunsul nostru asupra convertirilor și năimiților – spre apus – de la ziarul „Ortodoxul”.”

§ 2. Și iarăși mai departe: „În fine, cuvioșii de la „Ortodoxul” s-au decis a descinde în arena polemicii, și vor a dezgropa pe nefericitul Arhimed, opunându-l ca o pavăză celor de la binele public”, asupra căroră scrâșnesc cu dinții, și ar voi a-i vedea în fundul gheenei, pentru alarma ce s-a dat de precupețirea religiei ortodoxe, căreia cărturarii din Dealul Mitropoliei se nevoiesc a-i substitui cu încetul Sillabus și alte concepții imaculate – papistășești; căci astfel se vede, zice, să nu mai rămâie piatră pe piatră din edificiul național dimpreună cu distrugerea religiei străbune, legea ortodoxă a Sfintei Biserici

Ecumenice a Răsăritului”.

Și mai departe: „Ei bine ! Curia Romană papistășească bate astăzi la ușa Bisericii noastre și păstorul cel năimit fără a cerceta, fără a ispiti ce fel de duh este, deschide porțile cetății, părtaș Iudei se face, predă Taina la vrăjmași și primește prețul târgului ca și Iuda, care cu iubirea de argint bolnăvindu-se, unele ca acelea asupra Învățătorului a îndrăznit, cum și hullitorul de Ortodoxie, unele ca acestea asupra Învățăturii Bisericii Ecumenice a Răsăritului a îndrăznit. Când chiar în sânul așa-zisei Autocefale Biserici Române, al cărei adevărat cap este ministrul de Culte, iar nu primatul cu sinodul său, s-a stărnit o îngrozitoare vijelie, când atei, materialişti și nihilişti cer cu putere distrugerea Bisericii, când preoții mireni induși în eroare de viclenii lucrători amenință ierarhia ecleziastică, voind a restabili pe ruinele ei o republică popeasco-mormonică, când seminarele au devenit focare de idei distrugătoare, când chiar pacea care ar trebui să unească pe înalții prelați este adânc zdruncinată prin râvniri și ambițiuni funeste, atunci iezuitul Loiola cu rafinamentul diavoleștii videnii care-l caracterizează, se ivește la staulul oilor din urgisitul – chiar de Dumnezeu – regat al României, iar păstorul cel năimit în loc de a da alarmă, (și pentru a plăcea celui de alt neam, de altă lege) intră în tratări cu demonul ispitirii, căruia în loc a-i zice un poruncitor și categoric ‘înapoi satano’, se îndulcește de meșteșugirile și lingușirile Ischarioteanului, care sapă cu înverșunare adâncă groapă în care vrea să prăvălească Biserica Ortodoxă; iar capul legii – Calinic Miclescu – uitător de înfricoșatul jurământ depus, când a luat toiagul și mantia arhiepiscopală, se ademeneste de dibacele și viclenele șoapte ale Sirinei quirinale, înclină către Sillabus sau infailibilitate, începând prin reforma costumului clerical, spre a se obicinui poporul cu pălăria și reverenda papistășească, încurajează pe ascuns (clandestin) demarșurile contrarilor Ortodoxismului, și când jurnalele mirenești și sufletele devotate Ortodoxismului dau alarma și zvonesc că în deal la mitropolie se precupețește odorul sacru, mărgăritarul cel neprețuit – religia ortodoxă, moștenirea străbună – năimitul pune pe logiotatul Zotto să ia în răs pe oamenii de bine, care se nevoiesc a salva Biserica și chiar poziția năimitului, arătându-i povârnișul nenorocit pe care a apucat” ...

§ 3. Iar când infailibii aceia de la ziarul „Ortodoxul” ziceau că „nimic mai simplu și mai natural decât alăturarea – revereendisimului – Waleri Giovanni, pe lângă persoana mitropolitului primat” (care Giovanni era doctor în drept, magister Theologiae, preot ordinar, iezuit ...), îi răspunde: „Atât de mare este orbirea și ademenirea celor intrați în văgașul papistășesc, încât iau de bagatelă un fapt de cea mai mare gravitate – dănuirea unui misionar catolic pe lângă șeful Ortodoxiei române”.

„Cum ? din șase diaconi, din atâția preoți, arhimandriți, arhieriei, seminariști, absolvenți din vasta eparhie nu se găsi un singur anagnost literat și demn a figura pe lângă persoana primatului – ca sfetnic ?” ...

„Ce caută un misionar catolic pe lângă domnul Calinic mitropolitul ortodox” ?! ...

Și poate sfetnicului acela de iezuit Giovanni se datorește ridicarea la ranguri și demnități – de către Calinic Miclescu – a arhierelui Calistrat, om cu totul străin de Biserică; și oare, nu șoaptele iezuitului a făcut pe înaltul mitropolit Calinic să încrucișeze mâinile văzând înălțat la rangul de mitropolit cu predicat de Bucurestiensis pe monsignorul Paoli ? și care fapt, chiar în mintea copiilor pe atunci intrase o gravă bănuială, că în deal la mitropolie nu e lucru curat, căruia cu dreptate îi zicea Niculescu:

„Iar astăzi năimitul iubind mai mult gloria deșartă a oamenilor, decât mărirea lui Dumnezeu, se prosternă și pupă papucul papistășesc, pentru că lipsa de austeritate și de renunțare la fastul vanitos al lumii nu l-a ales din lume, ci este monah cu portul, iar cu inima departe de sihăstrie”.

Și mai departe tot acolo în acel „răspuns” zice:

„Este un adevăr netăgăduit că, de la venirea actualului kiarh la scaunul mitropolitan, s-a făcut fapte, s-a săvârșit oare care reforme în contradicere pe față cu duhul Ortodoxiei” ... Deci,

§ 4. Iată că unul din aceste acte necanonice este și regulamentul pomenit mai sus, al căruia raportor a fost P.S.S. Melhisedec episcopul Romanului pe atunci.

Ah ! iubiților, ce nu ți-e dat să vezi !

Dacă nu am vedea pe prea sfântul acesta raportor – Melhisedec – în 1866 alături cu episcopul Ghenadie[1] strigând că sunt necanonici[2]; iar cel de-al doilea în nerușinata sa adresă către Ministerul Cultelor din 10 aprilie 1866 zicând că „el mărturisește cu bucurie că alegerile și numirile lor nu sunt canonice”, și pentru aceasta la urma acelei adrese a strigat (Ghenadie): „Jos Ortodoxia”[3].

Dacă nu am vedea pe acest prea sfânt raportor – Melhisedec – că și în comisia Sf. Sinod din 1873 a fost membru raportor în expunerea de motive a „Regulamentului pentru atribuțiile de precădere ale mitropolitului primat al României”, și pe care l-a întâmpinat apostroful: „A ! Sfinte părinte episcop al Dunării de Jos, pe care te credeam bărbat cu învățătură, trist lucru ați jucat în această comisiune de elaborare a regulamentului. Ah ! Vă credeam apărători sinceri ai canoanelor Bisericii, iar nu așa de mlădioși în călcarea lor”[4].

Și, dacă nu am auzi pe unii din părinții duhovnici – cocoloșitori ai uniților –, bună oară ca răposatul duhovnic Dometie Prodromitul – Transilvăneanu – zicând că, nu-mi spune mie forma, ci, „apă și Duh s-a regulat de Sf. Sinod al României a fi la botez”; zicem, dacă nu am avea în vedere unele ca acestea, nu am căuta să punem Regulamentul Sinodal din 1881 în fața sfintelor canoane.

Dar lăsând pentru un moment cuviincioasele apostrofări, să dăm cetire unor articole din acel regulament:

§ 5. Art. 1. – „Când un creștin eterodox (eretic) dorește a deveni fiu spiritual al Bisericii Ortodoxe, unirea lui cu Biserica se face numai prin catehisire în punctele dogmatice deosebitoare, și prin mirungere”[5].

Cel ce a redactat acest regulament – episcopul Melhisedec – în raportul ce-l face cu privire la acest regulament, nimic și absolut nimic nu pomenește de „cufundări”, ci, apă și duh zice că trebuie ca botezul să fie valabil; și că „Sfântul Sinod (bine înțeles al României) trebuie să tindă pe căi morale și legale, ca deosebitele elemente de naționalități străine, ce se aglomerează în țara noastră, să se contopească în naționalitatea română (poate și jidanii); și că „creștiniieretici și de alt rit, ca papistașii, protestanții, armenii, lipovenii, staroverii – adecă ori cine care se zice pe sine creștin –, cu toate că se deosebesc în unele doctrine de Biserica Ortodoxă, totuși ei cred ca și noi în Sfânta Treime” (O ! ce mare neștiință de tainele și credința ortodoxă !), „cred în divinitatea și Întruparea Fiului lui Dumnezeu pentru mântuirea oamenilor, sunt botezați în numele Sfintei Treimi și prin apă; către acești eretici creștini, zice el, Biserica trebuie a avea cu totul altă conduită decât către cei necredincioși, și la nevoile lor religioase Biserica trebuie a le da tot ajutorul !” ...

Iar ca mărturie canonică aduce pre canonul 7 al Sf. Sobor al II-lea Ecumenic și canonul 95 al Sf. Sobor al VI-lea, prin care voiește a arăta că Sfinții Părinți de la soboarele acestea au legiuit a se iconomisi convertirea ereticilor la Ortodoxie prin pogorământ; și că o conduită nobile, zice, și o politeță din partea preoților ortodocși către eretici, precum și simpatizarea către nevoile lor, va contribui foarte mult spre a face iubită de dânșii Biserica noastră Ortodoxă; și treptat, zice, va șterge amărăciunile sufletești produse de fanatismul nerațional al trecutului, carele în loc de a lumina, mai mult a întunecat duhurile și a excitat pasiunile și dintr-o parte și din alta !

§ 6. Iată ce evlavie și ce compliment aduce sfinților, celor ce cu prețul vieții lor a susținut și a apărât sfânta noastră credință ortodoxă de răsărit !

Cetească ori și cine, măcar cât de puțin de va fi familiarizat cu învățăturile Sfinților Părinți, și va vedea de ce fel de duh a fost condus acest, zice-se, erudit raportor, și pre al căruia proiect de regulament l-a aprobat întreg Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române !

Așa dar, până vom completa tratatul – anunțat mai sus – cel despre taina dumnezeiescului botez, în care se va arăta pe larg care adecă este valabil și care nu, aici să punem din parte cele ce se

raportează la:

---

[1] Silit de neastâmpărările aceluși episcop Ghenadie Enăceanu, a scris mult învățatul și prea evlaviosul General Petru V. Năsturel în 1895 o carte, numită „Eraldica în fața P.S.S. Episcop Ghenadie Enăceanu”.

[2] „Refutarea sofismelor a necanonic. Sinod”, 1867, pag. 29.

[3] Suplimentul „Românului” din 15 aprilie 1866.

[4] În „Fără de legea canonică din 1873”, pag. 9 și 10.

[5] Se cere un tratat pe larg despre botez și voind Domnul îl vom completa cu dovezi scripturale, de aceea aici se va zice în scurtime pentru a se vedea cu câtă ușurință se legiuiesc contra canoanelor.

Capitolul III

Despre cele 3 afundări și scoateri ale dumnezeiescului botez și despre cuvântul economie

§ 1. Sfântul Vasilie cel Mare, în cap. al XII-lea despre sfântul botez, între altele zice și aceasta[1]:

„Credința și botezul sunt două chipuri de mântuire de o ființă unul cu altul și nedespărțite: că credința cu adevărat prin botez se deplinește; iar botezul se întemeiază prin credință și prin același nume și una și alta se deplinește; că precum credem în Tatăl și în Fiul și în Sfântul Duh, așa și ne botezăm: în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Și merge înainte mărturisirea traducând către mântuire, urmează însă botezul pecetluind învoirea noastră”.

Și iarăși zice în cuvântul cel pentru nevoiță:

„Trebuie a ne boteza precum am apucat și a crede precum ne-am botezat și a slăvi precum am crezut”.

Și iată cum a apucat Sfânta noastră Biserică a Răsăritului a săvârși această dumnezeiască taină a sfântului botez:

§ 2. Canonul 50 al Sfinților Apostoli zice:

„Dacă vreun episcop sau prezviter nu va săvârși 3 (trei) afundări ale unei taine, ci o afundare, care se dă întru moartea Domnului, să se caterisească. Că nu au zis Domnul întru moartea mea botezați. Ci, mergând învățați pe toate neamurile, botezându-i pe ei în numele Tatălui, și al Fiului, și al Sfântului Duh”.

Tâlcurile din Pedalion

„Trei sunt prea de nevoie, și cu adevărat cu totul neapărate la taina sfântului botez: 1). Apă sfințită, 2). Afundare în apă și scoateri întreprinse, și 3). Chemarea a câte trele lpostasurile cele mai presus de Dumnezeu. În canonul 49, cel mai de sus, Dumnezeieștii Apostoli despre cele trei chemări au poruncit și au învățat, adecă care nume să zicem și cu ce rânduială. Iar întru acest al 50-lea, rânduiesc după urmare despre cele trei afundări și scoateri din apă. De vreme ce, după cum am zis, sunt de nevoie, după cele ce chiar se zic de nevoie și întăritoare ale adevăratului și drept-slăvitorului botez. Și fără de acestea, nu numai nu se săvârșește botezul, ci cu totul nici poate a se numi botez, căci dacă – vaptizo – va să zică afund, deci din cele trei pogorări în apă, adecă din cele trei afundări, sau vaptizmata (afundări) și vaptizma adecă botez se numește și nu de la altceva”; și cele de aicea înainte, vezi-le însemnate în Pedalion la pagina 48.

Iar la subînsemnarea acestei tâlcuiri cetim:

§ 3. „Deci ca să se facă întru noi asemănarea morții lui Hristos și a Îngropării Sale cei de trei zile, de nevoie se cuvine să se facă cele trei afundări. Iar altmintrelea este cu neputință adecă să fie botez adevărat. Și aceasta este conglăsuită cu Dumnezeiasca Scriptură și cu canoanele Apostolilor și cu predaniile Părinților cele despre nevoia cea neapărată a afundărilor”.

Și după ce pomenește cele zise de Sfântul Dionisie Ariopaghitul, cele de Sfântul Chiril Ierusalimneanul, cele de Sfântul Atanasie cel Mare, de Sfântul Vasilie, de Sfântul Grigorie Nisis, de Sfântul Ioan Gură de Aur, ale Sfântului Ioan Damaschin și ale altor sfinți, prin care cuvinte se adeverează că: prin cele trei cufundări, botezul însemnează pre cele trei zile ale îngropării Domnului;

Și sholiasticul acela – Dascălul Nicodim Aghioritul în Pedalion foaia 48 – nu numai aduce mărturie pre Sfinții Părinți cei de demult, dar și pre teologul latinilor Corderie, cel ce a stat împotriva lui Toma Achinat care zicea că este indeferent a se face botezul, ori în trei afundări ori nu; și pre alți papi mai vechi care hotărâsc a se păzi cu neschimbare cele trei afundări și trei ieșiri.

Și după toate acestea încheie:

§ 4. „Aceasta, adecă de vreme ce cele trei afundări și ieșirile sunt de nevoie întru botez, pentru a se închipui prin ele moartea cea de trei zile și de trei nopți, și Îngroparea și Învierea Mântuitorului, cu care se dă de la Dumnezeu oamenilor mântuirea, și lăsarea păcatelor și împăcarea cu Dumnezeu. Apoi dară, stropirea apusenilor, lipsită fiind de afundări și de scoateri, prin urmare este lipsită și de închipuirea morții cei de trei zile și de trei nopți și a Îngropării și a Învierii Domnului. Iară dacă de acestea, arătat este și mărturisit, că este lipsită și de tot darul și sfințenia și lăsarea păcatelor.

Iară de se împotrivesc apusenii zicând că stropitura lor prin cele trei chemări ale Sfintei Treimi este dătătoare de sfințenie și de dar, învețe-se că botezul nu se săvârșește prin singure chemările cele ale Sfintei Treimi, ci are trebuință neapărat și de închipuirea morții și a Îngropării și a Învierii Domnului. Că nici singură credința cea în Treime mântuiește pre cel ce se botează, ci împreună cu dânsa, de nevoie este și credința cea în moartea lui Hristos, și așa prin amândouă intră acesta în mântuire și în fericire. Că zice Marele Vasilie: în trei afundări și în trei chemări taina botezului se săvârșește, ca și chipul morții lui Hristos să se închipuiască și cu predanisirea cunoștinței de Dumnezeu să ne luminăm la suflet cei ce ne botezăm”.

§ 5. În subînsemnarea apostolescului canon 46, foarte pe larg se lămurește cu dovezi scripturenice, cum că latinii și cei ce cugetă latinește – adecă uniții cu papa –, ca cei ce au botez mincinos – stropitură –, trebuie a se boteza când se întorc la Ortodoxie^[2], și după cuvântul amărunțimii, pentru că sunt prea vechi eretici, care mai întâi din aceasta sunt nebotezați, după canonul 1 al Marelui Vasilie și după Sfinții Chiprian și Firmilian; și pentru aceasta se surpă părerea celor ce zic că Biserica dintru început nu boteza pe latini; pentru că însuși latinii mărturisesc cum că Biserica Ortodoxă de la

despărțirea latinilor din 858 îi boteza pe latinii cei ce se întorcea la Ortodoxie[3]. Aceasta este una, iar alta, apusenii sunt nebotezați pentru că nu păzesc cele trei afundări și scoateri la cea ce se botează, precum din început a primit de la Sfinții Apostoli drept-slăvitoarea noastră Biserică a Răsăritului[4].

Deci apusenii și ca niște eretici ce sunt, botez nu pot a săvârși, pentru că au pierdut darul cel începător de săvârșiri, și pe lângă aceasta au răsturnat și apostolescul botez al celor trei afundări. Și, nu numai atât, ci cetească cine va voi pentru aceasta la Istoria Bisericească a lui Meletie, veacul 7, cap. 5, pag. 152, și acolo va afla cum că Biserica papistășească și mai înainte de scornitura stropirii au stricat cele trei afundări, dogmatisind nelegiuții o afundare, vădindu-se ca arătați defăimători ai poruncilor lui Hristos și a apostoleștilor și părinteștilor predanisiri.

---

[1] În tâlcuirea celor 14 Epistolii ..., tom 2, pag. 347.

[2] Vezi și introducerea la Bisericeasca Istorie a lui Meletie, pag. 70, § 5, unde zice că cei ce nu se botează în trei afundări, precum a hotărât Biserica, trebuie să se răsboteze; precum și part. 2, tom 1, pag. 11, unde zice că Biserica Romană din început osândește stropitura în veacul al II-lea.

[3] Vadă-se arogantul și nesocotitul act din 16 iulie 1054 ce se zice cu minciună că s-au dat de ambasadorii papei asupra patriarhului Mihail Cerularie, întru care zice și acestea: „ca armenii ei rebotează pre cei botezați în numele trinității mai cu seamă pe latini” (în tratatul despre separațiunea Bisericii Apusului de cea a Răsăritului, de dr. Zotu). Încă aceasta o mărturisește și Soborul cel papistășesc din Laterano în cap. 4, unde arătat zice că ortodocșii boteza pe latini când venea la Ortodoxie.

[4] După cum am arătat în sholia (7) pag. 31, papistașii au așezat ca dogmatic din veacul al XIII-lea botezul cu stropire, pe cari i-au urmat și protestanții și uniții.

Capitolul IV

Cum se înțelege cuvântul „iconomie” la botez

§ 1. Dar apărătorii apuseenescului minciuno-botez zic că obicinuia Biserica noastră Ortodoxă a-i primi prin ungerea cu Sfântul Mir pre cei ce din papistași se întorcea la Ortodoxie, și că se află oare care rânduială tipărită în ce chip să-i primim pre aceștia.

La aceasta răspundem cum că acea rânduială s-a făcut mai înainte de a născoci papismul în loc de afundări, stropirea, pentru care să se vază la Pedalion foaia 40 și 41; și că o făcea acea rânduială, adecă numai a-i unge cu Sfântul Mir și pentru că forma botezului o făcea întocmai – poate pe atunci – ca ortodocșii, și după cuvântul iconomiei, mai mult din interes național și politic, pentru că împărăția elinismului aproape își da duhul. De care cuvânt – iconomie – rezemându-se apărătorii minciuno-botezului papistășesc iau de temelie canonul 7 al Sf. Sobor al II-lea și canonul 95 al Sf. Sobor al VI-lea Ecumenic. Însă să se știe în scurt, cum că după tâlcuitorii acestor dumnezeiești canoane, ereticii aceia al căror botez l-au primit sfintele acestea soboare păzea neschimbat și felul și materia botezului ortodocșilor și se boteza după forma Soborniceștii Biserici. Iar ereticii aceia, al căror botez nu l-a primit, schimbaseră săvârșirea botezului și o stricaseră, adecă chipul felului, să zicem așa, chemarea sau întrebuintarea materiei, adecă a afundărilor și a ieșirilor din apă. Iar la urma canonului al 7-lea al Sf. Sobor al II-lea, aflăm așa scris:

„Canonul acesta, fără apărare și duple toată nevoia botează și pre apusenii, ca pre unii ce se botează nici într-o afundare. Că dacă pre cei ce într-o afundare, cu cât mai vârtos pre cei ce nici într-o

sunt botezați ?" ...[1]

§ 2. Pe lângă acestea sumeții papistași au mai scornit și alta, că în loc să zică precum din început au apucat Sfânta Biserică, adevărat „Botează-se robul lui Dumnezeu” nenorociții de ei zic „Te botez eu”. O, ce mare hulă ! Pentru care scrie Sfântul Simeon Tesalonicul la cap. 64, cum că „numai așa, adevărat cel ce se botează întru acel chip predanșit de Biserică iese curat și fiu al lui Dumnezeu”; iar papistașul zicând, te botez eu, pre cel botezat de el fiu al gheenei împreună cu el îl va așeza. Și spre încredințare cetește și în „Epitomi” subînsemnarea de la pag. 318, unde arată autorul cât de mare rău este și mai ales negrăitătatea a zice „te botez eu”, căci prin aceasta răpește vrednicia cea dumnezeiască care săvârșește tainele etc.

Dar ia să vedem ce mai poruncește regulamentul din 1881:

§ 3. „Creștinii eterodocși, zice, sau de alt rit, sunt admiși a participa la rugăciunile Bisericii Ortodoxe ca și ortodocșii. De asemenea preoții ortodocși, când vor fi invitați, vor face prin casele lor rugăciuni de acelea obicinuite a se săvârși prin casele ortodocșilor; precum a boteza pe copiii ereticilor, dacă părințiieretici din vreo cauză numai lor cunoscută vor cere (fără a spune că are naș ortodox !), și pe urmă pe acești copii botezați ca ortodocșii a-i încredința tot părinților eretici a-i educa – auzi ! – în religiunea ortodoxă. A se binecuvânta căsătoriile mixte între persoane ortodoxe cu persoane eretice. În caz de boală a-i împărtăși preoții ortodocși pe eretici, precum a le săvârși ori și ce rugăciuni ca la ortodocși.

Prinosul ereticilor adus la Biserica ortodocșilor de eretici să fie primit. Pre morții eretici, de vor cere rudele lor, să-i îngroape preoții ortodocși cu rânduiala cu care se îngroapă și ortodocșii, precum și clopotele să le tragă la Biserica Ortodoxă”.

Iar ca încheiere, articolul 9 poruncește:

„Preoții ortodocși sunt datori a se purta cu politeță și cu simpatie către creștinii eterodocși sau de alte rituri, a nu insulta nici a derâde usanțele lor religioase” ...

§ 4. Acea adunare sinodală din 1881, de ar fi cunoscut în fond principiile canonice ale Sfintei noastre Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit, și de ar fi lipsit acel satană de iezuit Giovanni de pe lângă președintele sinodului, poate și de pe lângă alții, și de și-ar fi dat seamă de gravitatea cuvântului rostit de episcopul Melhisedec, cum că, zice el, ereticii cred ca și noi în Sfânta Treime, poate nu ar fi iscălit acel anti-canonic regulament.

Căci iată ce zice Sfinții Apostoli în canonul 46:

„Episcopul sau prezviterul, ereticesc botez primind, sau jertfă, a se caterisi poruncim. Că ce conglăsuire este lui Hristos cu Veliar, sau ce parte are credinciosul cu necredinciosul ?”

Tâlcuire (la Pedalion)

„Drept-slăvitorii hristiani, zice, se cuvine a se feri de eretici, și slujirile lor a le urî. Iară mai vârtos însuși ereticii se cuvine a se muștra și a se înțelepți de către episcopi și prezviteri doară cumva vor înțelege și se vor întoarce din rătăcirea lor. Pentru aceasta și canonul acesta rânduiește că, ori carele episcop, sau prezviter, ar primi ca de drept și adevărat botezul ereticilor, sau jertfa ceea ce se produce de dânșii, unul ca acesta poruncim să se caterisească. Fiindcă ce conglăsuire are Hristos cu diavolul ? Sau ce parte cel credincios cu cel necredincios ? Căci cei ce primesc cele de către eretici, sau și ei cu acele socoteli ale acelora, sau cel puțin nu au osârdie spre a-i scoate pre dânșii din cacodoxia lor. Că cei ce binevoiesc, adevărat se învoiesc, la slujbele acelora, cum pot a-i muștra pre ei ca să lepede eresul

lor cel cacodox și rătăcit ?”

Iar tâlcuitorul canonului 45 apostolesc zice:

§ 5. „Canonul acesta (45) rânduieste, ca ori carele episcop sau prezbiter, sau diacon numai împreună s-ar ruga, dar nu și împreună ar liturghisi, cu ereticii, să se afurisească. Că acela ce împreună se roagă cu afurisiții – precum acest fel sunt ereticii – trebuie împreună a se afurisi și el, după canonul al 10-lea al aceluiași Sfinți Apostoli ... Că se cuvine pre eretici să-i urâm și să ne întoarcem fețele dinspre ei, dară nu cândva și să ne rugăm împreună cu ei, sau să iertăm lor a lucra vreo slujire bisericească”.

Iar Sf. Sobor din Laodichia în canonul 6 zice:

„Să nu fie iertat ereticilor să intre în casa lui Dumnezeu stăruind ei în eres”. Iar regulamentul sinodal din 1881, neținând socoteală de aceasta, zice că ereticii să ia parte la rugăciunile Bisericii Ortodoxe ca și ortodocșii !!

Sfântul canon de mai sus (6 Laodichia) poruncește ca ereticii să nu ia parte cu ortodocșii la rugăciune; iar în canonul al 9-lea oprește pe ortodocși a nu se împreună ruga în locașurile ereticilor; iar în canonul 33 zice: „Nu se cuvine cu ereticii, sau cu schismaticii – cei de alt rit –, împreună a se ruga ortodocșii”.

Vezi și canonul 9 al Sfântului Timotei al Alexandriei, prin care hotărăște ca ereticii să se dea afară din Biserică în vremea sfintei liturghii.

§ 6. Iar pentru căsătoriile părții credincioase cu cea necredincioasă, iată ce zice Sfântul Sobor al VI-lea Ecumenic în canonul 72:

„Să nu fie iertat bărbatului drept-slăvitor a se împreuna (căsători) cu femeie eretică, nici iarăși bărbat eretic a se însoți cu femeie drept-slăvitoare. Că deși s-ar afla cineva de acest fel că s-a făcut de vreunul dintre toți, nunta să se socotească neîntărită și nelegiuita însoțire să se dezlege: că nu trebuie cele neamestecate a se amesteca, nici cu oaia lupul a se împletici și cu partea lui Hristos soarta păcătoșilor. Iar de va călca cineva aceste de noi hotărâte, să se afurisească”.

Vezi și canonul 14 al Sf. Sobor al IV-lea Ecumenic.

Iar canonul 31 din Laodichia zice:

„Nu se cade a se încuscri cu nici un eretic, ori a-i da fii sau fiice; ci mai ales a lua, de s-ar fâgădui a se face creștini”.

De mirare este că unul din membrii ce au semnat regulamentul din 1881 a fost și Episcopul Silvestru al Hușiului, care a tradus din rusește „Curs de drept bisericesc”, și în care la pagina 154 după ce dă peste legăturile și veregăturile interzicerii căsătoriilor între ortodocși și eretici, și „care interzicere – zice autorul Berdnicov – se consideră și astăzi în câte patru patriarhatele și în România”, traducătorul episcop numaidecât sare cu o subînsemnare și zice: „După legile în vigoare din România, aceasta nu există, căci ortodocșii contractează căsătorii cu ereticii, conform regulamentul Sf. Sinod din 1881 !”

O ! Vai de legile acelea ce voiește a desființa dumnezeieștile canoane !

§ 7. Dar toate aceste inovații și necanonice reforme au izvorât atât din socoteala mitropolitului Calinic Miclescu, care avea de sfetnic, precum am văzut mai înainte, pe un iezuit papistaș, cât și din aceea a episcopului Melhisedec, care voia să dea o nouă organizație Bisericii noastre; și aceasta o adeverează scrisoarea Episcopului Gherasim al Argeșului către al Romanului, unde zice: „Răposatul Melhisedec era angajat ... (de cine ?) ca să dea o organizație Bisericii noastre ca și cea din Rusia. Acolo, însă, după

Împrejurări și voința țarului s-a introdus inovațiuni, care nu se potrivesc deloc cu organizarea veche a Bisericii Ortodoxe”[2].

Dar știm că ni se va zice: nu este permis a grăi de rău pe cei răposați. Bine. Dar ce facem cu hotărârea Sfântului Sobor al V-lea Ecumenic ce sună așa: „S-au hotărât de Sfinții Părinți a se întrebuița și după moarte a se da anatemei cei ce ori în credință ori în canoane ar păcătui”[3].

Și ca nu de la noi să fie mustrarea, așternem cuvânt cu cuvânt cele zise de răposatul Partenie mitropolitul Moldovei la adresa mitropoliților țării – în scrisoarea către Atanasie mitropolit al Ungro-Vlahiei și primat al României –, zicând:

„Vina dar cea mare pentru stricarea și înlăturarea orânduielilor apostolice, canonice și ecumenice ce au existat în Biserica noastră Ortodoxă de mii de ani se datorește, precum vedeți, absolut numai I.P.S. voastre mitropolii țării, cari pentru considerațiuni cu totul lumene – ca să nu zic mai mult – ... ați convenit, fără gândire adâncă și neprihănită, fără mustrare de cuget și zdrobire de inimă, pentru ca să se sfarme legea din 1872 – cea canonică – și să se înlocuiască cu această nouă – mai aproape identică cu aceea a domnitorului Alex. Ioan Cuza”[4].

---

[1] Vezi pentru aceste afundări mai pe larg și în „Epitomi” la pag. 239-244 și 311-319; precum și la Sf. Simeon Tesalonic, pag. 71-82, și în alte cărți multe se află zis pentru aceasta.

[2] Vezi „Apărarea și documente” a P.S. Gherasim Safirin, la pag. 290.

[3] Trim. Sob. V Ecum. către Iustinian, f. 392, tom 2, Sinodiale.

[4] „Apărarea și documente” de Gherasim Safirin, pag. 296.

Capitolul V

De luat aminte, câte ceva, asupra reformiștilor

§ 1. Prin urmare, credem că suntem înțeleși ce se urmărește: înnoiri, reforme, acomodări, și cine știe de va mai trebui să urmeze vreun concordat cu Vaticanul blestemat, mai ales dacă trebuie să luăm în considerație că se vor mai afla vreunii din cei ca mitropolitul Atanasie, sau și ca Episcopul Nifon al Dunării de Jos cari, unul pe altul se apostrofau în plin sinod în ședința de la 16 iunie 1911, răsunând: „Vă tăgăduiesc dreptul să vorbiți, căci și P.S. voastră sunteți în înțelegere cu catolicii și cu ceilalți dușmani ai Bisericii”[1].

Și dacă trebuie să luăm aminte, mai ales astăzi într-o epocă când se lucrează de unele state de a nu se lăsa pe pământ nici măcar urmă, sau umbră, despre puterea lui Dumnezeu, astăzi când voiesc de a reduce Biserica la starea de o secțiune a serviciului de administrație polițienească, astăzi când tind a desmoșteni pe Dumnezeu de pe pământ, când schepticismul este la modă, când necredința și indferentismul religios se răspândesc și se arată sau se impun a fi domnitoare în unele state, astăzi când unele state au impus astfel de legi Bisericii, încât aceasta, mai târziu, să se desființeze pe sine cu totul și să se șteargă și numele său gramatical; și când:

(Pentru tundere și radere ...)

§ 2. Trebuie să mai luăm în considerație că mai toți ierarhii și clericii – cine știe din ce interes tainic –, poate spre a fi la modă papistășească ... și ei, împreună cu portul – a la france – își ferchezuiesc și ajustează părul cel dăruit de Dumnezeu părții bărbățești; nerânduială dezaprobată de Sfântul Simeon Tesalonicul zicând[2]: „Latinii de vreme ce n-au părul acesta (pe cap și barbă), fiindcă-l rad din răsfățare, afară de cuviința firii pun păr străin la icoane. Dintr-aceasta se arată că ei fac cele ce sunt împotriva. Căci de vreme ce proorcii au văzut prin închipuire pre Dumnezeu având păr, întru cinstea firii dar, după socotința lui Dumnezeu este părul la noi.

Deci, cei ce se rad, fac ceva afară de porunca lui Dumnezeu și întru necinstea firii, mai cu seamă cei hirotonisiți și călugării; căroră le este oprit a odihni trupul”.

Tot relativ la această slujenie papistășească, cel ce voiește, cetească la „Tomul de Agapie”, pag. 315, și va vedea acolo pe Sfântul Ghenadie Sholarie Patriarhul Constantinopolului – 1453 – cum netezește de frumușel bărbuțele cele ferchezuite ale latinilor și ale celor ce cugetă latinește; în care aduce mărturie pre cele hotărâte în cartea 1, cap. 3 din Apostoleștile Diataghi.

Dar și aceasta să o știe noii reformiști, că mare rușine ar trebui să cuprindă pe partizanii celor ce se ferchezuiesc (clerici de toată treapta), cetind la § 6 al cap. 7 din veacul 9, Bisericeasca Istorie a lui Meletie, unde zice despre Ioana Papoia Romei, care era cât p-aci să nască în Biserică în vremea când se gătea să facă liturghie. Și de atunci a luat obicei între cardinali că, după alegerea lui papa, îl pun într-un scaun cu bortă, iar pe dedesupt unul îl pipăie, strigând: „Parte bărbătească este stăpânul nostru”.

Însă, în știință să fie că cel întâi ce și-au ras barba a fost Papa Ștefan al IX-lea, care a dogmatisit ca și cei de sub el să facă asemenea. Pe a căruia nebunească dogmă, mincinosul Sobor papistășesc cel în Vitorico la 1031 au legiuit ca clericii să-și radă barbele și să-și tundă perii capului lor[3].

Și când mai auzi zicându-le celor ce nu voiesc a se schimonosi ca ei cum că sunt țapi, sau asiatici, și că nu trec de civilizați ... O ! vai de ei și de civilizația lor ! Cei ce au pe Sfinții Apostoli de vrăjitori și pe Sfinții Îngeri de draci[4].

§ 3. Și dacă mai trebuie să ne mai aducem aminte că unul din I.P.S. Mitropoliți – Conon Arănescu –, după ce-și făcuse convingerea că azi pentru administrația bisericească nu se mai aplică sfintele canoane[5], tocmai acest domn dr. în teologie se pune în fruntea călcătorilor dumnezeieștilor canoane și sare cu stăpânirea în hotarele altei eparhii, prin ordinul no. 0331 din 28 ianuarie 1915 aplicând pe nesocotite afurisanie oare căror monahi din Schitul Prodrom în Sfântul Munte Athos. Dar audă că Sfântul Sinod al II-lea Ecumenic, prin canonul 2 hotărăște: „Episcopii cei de peste ocârmuiri, pe Bisericile cele afară de hotarele lor, să nu le bântuiască, nici să turbure Bisericile”.

§ 4. Și cea mai mare, având în vedere că la congresul cel din Patriarhia Constantinopolului – 1923 – s-a hotărât lucruri cu totul în contra literei dogmelor și a sfintelor canoane, și la care congres a luat parte ca reprezentant al Sf. Sinod al României, împreună cu alții și P.C.S. Arhim. Iulie Scriban, care prin scrisorile sale din mai 1923 și publicate în „Universul”, între altele zicea că „a ajuns la patriarhie ca miercurea la stână, dar numai la stână, zice, e rău să pici miercurea, iar la patriarhie nu, căci se găsește de toate ... (vadă canonul 69 al Sf. Apostoli cum caterisește pe clericul ce strică postul miercurei și al vinerei și celelalte sfinte posturi, iar pe mirean îl afurisește); și că – au zis acest domn dr. în teologie – precum „preoția ortodoxă este socotită de preoție la eretici, așa și cea catolică și armeană este socotită tot de preoție la ortodocși”[6].

Dar sărmanul – uimindu-se în peștele cel de miercurea la patriarhie și având de tovarăș pe însuși patriarhul Meletie, cel ce a turburat toată lumea, cu reformele sale, până când și aici în Sfântul Munte nu s-a lăsat a nu pune mâna pe o parte din monastirioții Vatopedului, carii din ortodocși cum erau, i-a făcut catolici papistași – zicem, a uitat prea cuviosul împreună cu alte sfinte canoane și pre cel al 68 al Sfinților Apostoli, între care zice: „Cei ce de eretici sunt botezați, sau hirotonisiți, nici credincioși, nici

clerici este cu putință a fi”.

§ 5. Și cum având în vedere comunicatul ce-l face I.P.S.S. Mitropolitul Primat al României D.D. Dr. Miron Cristea, Senatului României, în ședința de la 15 decembrie 1923, prezentând hotărârea Sf. Sinod cu privire la unificarea calendarului iulian cu cel gregorian; și aceasta zice în conformitate cu propunerea delegaților Congresului General Ortodox (?) despre care am vorbit mai sus.

Și cum, mai având în vedere declarația tot a Înalt Prea Sfântului Mitropolit din „Universul” de la 26 septembrie 1924, adecă cum că prin adoptarea calendarului civil – gregorian – în locul celui ortodox, ierarhii ambelor Biserici românești (uniții cu ortodocșii) au devenit o deplină înțelegere, că poporul român întreg trebuie condus în cele sufletești în mod „unitar” (și credem că știți ținta regulamentului din 1881 care indirect pune practica serviciului religios la dispoziția ereticilor); și că „pe baza unificării calendarelor, între Bisericile Apusene și Biserica Ortodoxă, zice, va fi o armonie, pe cel puțin 800 de ani”.

Și mai având în vedere cuvântul preotului Marinescu[7], ce zicea: „Una din urmările cele mai simțite ale războiului este creșterea influenței Vaticanului și accentuarea unei hotărâte acțiuni papale în Orient”.

§ 6. Toate aceste înregistrări ne dă ceva de gândit a socoti că nu este lucru curat în privința fulgerătoarelor reforme introduse în Biserică chiar de către corifeii eclesiastici. Pentru aceasta, ajutându-ne Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos cu rugăciunile tuturor sfinților și măntuitorilor din Biserica Ortodoxă Creștină, vom aduna ceva și din cele ce privesc la chestia schimbării calendarului ortodox; „care mai ales, acestea precum și altele, purtare de grijă și datoria stă asupra păstorilor sufletelor, noi însă, facem lucrul pândarului și strigăm dând de știre. Iară ei ieie aminte de datoriile lor, ca unii ce au a da seamă” (Pedalion, pag. 48).

---

[1] „Apărarea și documente”, pag. 311, precum și „Adevărul din 17 iunie 1911.

[2] În cartea Sf. Simeon, cap. 23, pag. 31.

[3] Istoria Bisericească a lui Meletie, tom 2, part. 2, cart. II, cap. 3.

[4] Sf. Simeon N.T., Cuv. 54, „Pentru așezarea cea împătimită ...”.

[5] „Circulara Mitropoliei Ungro-Valahiei”, no. 4577-15/10-1912.

[6] Se vede că de același duh se călăuzește acest domn dr. în teologie, în privința armenilor, ca și – cel de multe ori pomenit de noi – episcopul Melhisedec, care din necunoscute interese, în vremea când Gh. Aramă și Econom St. Călinescu (1861) polemiza cu armenii, acest P.S. Episcop ia apărarea armenilor în „Chronica Romanului” unde la pag. 33 găsește de cuviință a huli în general pe Sfinții Părinți ce au scris împotriva nelegiuirilor armenesti, zicând: „Grecii au stârnit asupra armenilor o mulțime de fabule calomnioase și le-a răspândit prin scrierile lor și pe la celelalte națiuni ortodoxe”. O ! cum de a uitat acest apărător al armenilor, între cele multe puncte ereticești armenesti și pre cel păgânesc al lor, care hulesc și dau anatemei pe Sf. și de a toată lumea Sobor IV din Halchidon (Istoria Bisericească a lui Meletie, tom 2, part. 1, cart. 6, cap. 21, § 10).

Însă spre a explica cele de mai sus – episcopul Melhisedec – a mai compus o scrisoare „Cauzele urii creștinilor ortodocși asupra armenilor” întocmai după un calapod rusesc – Troțchi – condus de obicinuitul „nicevo”, nu-i nimic aceea și aceea ...

[7] Vezi „Universul” din 31 decembrie 1920.

PARTEA A III-A

Zice Domnul:

„Iată vin zile, și voi trimite foamete
pre pământ, nu foamete de pâine, nici
sete de apă, ci foamete de a auzi
cuvântul Domnului”
(Proorocul Amos 8, 11)

Capitolul I

Deasupra scriere în chestia schimbării calendarului

§ 1. Zis-au fericitul întru pomenire Iosif Episcopul Argeșului:

„Sunt niște paseri sburătoare, care ferindu-se de lumină ca de o vătămătoare – măcar fără prihană pentru așezarea lor cea firească – iubesc întunericul ca pre un mântuitor, precum cucuvaiele, liliicii și altele. Cu acestea asemenea sunt, nu însă fără prihană pentru voința lor cea rea, și unii din cei de acum stricați la socotele în dogmele credinței cari, pentru unirea ce au cu apusenii, și uniți se numesc. Că fugind ei de lumina Adevărului, care strălucește în Biserica Răsăritului, aleargă la întunericul minciunii, care au cuprins pre Biserica Apusului, și ca cum întru amiază zi închizând ochii de a lor voie, se aruncă în prăpastia pierzării ... Deci, (adecă prin scrierile ce publică) dacă nu pre cei cuprinși de întunericul acela al înșelăciunii îi vom întoarce, dar măcar pre cei slobozi de el, întru lumina Adevărului negreșit îi vom întări”[1].

§ 2. De asemenea zice și Sfântul Simeon Noul Teolog[2]: „Aducerile aminte ale învățăturilor Sfinților Părinți sunt pentru cei ce voiesc a călători întru lumina cărărilor poruncilor lui Dumnezeu, iar pentru cei desăvârșit întunecați, nici un cuvânt nu ne este nouă”.

Și acest luminat adevăr este descoperit de Dumnezeu, și Dumnezeu niciodată n-a putut descoperi decât Adevărul, care este unul și neschimbabil. El deci a descoperit numai prin Iisus Hristos Fiul Său, mai lămurit ceea ce descoperise din început într-un chip mai acoperit; și acest Adevăr se întemeiază pre Cuvântul lui Dumnezeu, Carele, Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Întemeietorul creștinismului l-au dat Sfinților Apostoli, zicându-le: „Mergând învățați toate neamurile, botezându-i pre ei în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-i să păzească toate câte am poruncit vouă” (Matei 28, 19-20); Carele și ei, dupre porunca Mântuitorului, l-au trecut la toate neamurile, sau prin viu grai sau prin scris (II Tesaloniceni 2, 15).

§ 3. Deci această învățătură descoperită a Cuvântului lui Dumnezeu formează depozitul păstrat în Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică a Răsăritului.

Și fiecare generație creștină ortodoxă n-a trebuit să aibă altă grijă decât a-l păstra neatins și curat de ori ce amestecătură omenească, și a-l transmite generației viitoare astfel cum l-a primit: „Să ai, zice Sf. Apostol Pavel, închipuirea – adecă modelul – cuvintelor celor sănătoase”.

Tâlcuire[3]: „Eu Pavel, zice, învățătorul tău, ca un zugrav am scris și am închipuit ție, Timotee, icoană și întâi chip și model de faptă bună și de dreaptă învățătură, ca uitându-te la întâiul chip acesta al meu, să zugrăvești același chip al meu de virtute și de învățătură ... fiindcă acolo se află toată dreapta învățătură a credinței și a virtuții”.

„Ale celor ce ai auzit de la mine”.

Tâlc. „Nu numai prin scrisorile mele, zice, ci și gură către gură și prin viul glasul meu ai auzit și s-au predanisit închipuirea aceasta a sănătoaselor cuvinte și a dreptei învățături mele”.

„Întru credința și în dragostea cea în Hristos Iisus” (II Timotei 1, 13). Tâlc. „Adecă, cuvintele mele acelea care tu le-ai auzit, cuprind și pentru dreptele dogme și pentru viața cea îmbunătățită. Și dar de vei avea trebuință a dogmatisi și a spune vreo dogmă de credință, sau ceva de buna rânduială a face, de acolo vei lua prilejurile”.

Și iarăși zice:

§ 4. „O, Timotee ! Amanetul păzește-l”.

Tâlcuire[4]: „Toate acestea, zice, câte ți s-au poruncit de către mine, păzește-le bine, pentru că sunt porunci dumnezeiești și stăpânești, și ia aminte a nu face vreo scădere”.

Și acestea le vei putea păzi atât „prin Duhul Sfânt cel ce locuiește întru noi” (II Timotei 1, 14), cât și: „Depărtându-te de spurcatele deșarte glasuri și de împotriva punerile ale minciuno-numitei cunoștințe” (I Timotei 6, 20).

Tâlc.: „Ferește-te, zice, și fugi de glasurile cele deșarte, adecă de cuvintele cele zădarnice, cele necurate și spurcate. Iar după Sf. Ioan Gură de Aur: „Ferește-te, zice, de sfaturile cele mai nouă ale minciuno-învățătorilor, căci nu povățuiește înainte credința, ci toate înțelegerile lor se nasc din siloghismuri omenești, la care nu este adevărată cunoștință, ci minciunoasă și rătăcită”.

„Cu care unii laudându-se, întru credință au rătăcit” (s. 21). Tâlc.: „Pentru ce au căzut din dreapta credință aceia care se laudă și se fălesc întru cunoștința cea cu numire minciunoasă ? Pentru că cea ce urmează siloghismurilor celor omenești – precum și a căsca gura la astronomi –, de nevoie este a se rătăci și a cădea din credință; căci credința învoire fiind fără învoială, nu primește siloghismuri”.

Dar să știi că[5]:

§ 5. „Toți cei ce voiesc a viețui cu bună cinstire întru Hristos Iisus, vor fi goniți” (II Timotei 3, 12).

Tâlcuire: „Goane numește aicea apostolul, nu pre singure goanele ce le-ar face necredincioșii asupra celor credincioși, ci, și de obște pre toate necazurile și ispitele care le suferă oamenii cei îmbunătățiți pentru dogmele credinței, pentru poruncile lui Hristos și pentru predaniile Bisericii”.

Pentru aceasta zice și Sfântul Macarie cel Mare[6]:

„Calea hristianității aceasta este, că unde este Duhul cel Sfânt, acolo urmează ca o umbră goana și războiul. Vezi proorocii cum erau goniți cu totul dinspre cei de o seminție, întru care – prooroci – cu totul lucra Duhul cel Sfânt. Vezi cum Domnul, carele este Calea și Adevărul, nu de la alt neam fuse izgonit și răstignit, ci dinspre ai săi, dinspre aceeași seminție a Israilului, asemenea și sfinții apostoli. Pentru că de când fuseră Crucea, se mută Duhul Mângâietorul și au venit întru creștini. De aceea nu au fost izgonit nici unul din jidovi, ci numai creștinii se făcură mucenici”.

Și dumnezeiescul Gură de Aur zice:

„Nu este cu putință cei ce viază întru fapta bună a auzi bune de la toți. Și iarăși: nu se poate cel ce poartă grijă de fapta bună a nu avea mulți vrăjmași”.

Și iarăși, tot acolo, zice dumnezeiescul Apostol Pavel:

„Iar oamenii cei vicleni și fermecători vor spori spre mai rău, amăgind și amăgindu-se”.

Tâlc.: „Deci, nu te turbura, o hristiane, dacă oamenii cei vicleni au odihnă; fiindcă ei, deși se pare că sporesc și merg înainte, aceasta nu este procopseală și adăugire de a se îndrepta ei în calea rătăcirii, ci este mai rău, adecă mai rău este, a amăgi și a se amăgi, a rătăci pre alții și a se rătăci și ei de diavolul”.

Tu însă rămâi întru cele ce-ai învățat și încredințat”.

§ 6. Iar Fericitul Teodorit – la sfârșitul acestor epistoli – zice: „Această învățătură se cuvine ca toți cei învredniciți de preoție cu scumpătate a o păzi și ca pre un oare care canon loruși pururea a o pomeni, și dupre aceasta a-și îndrepta atât cele ce le zic, cât și cele ce se fac de ei”.

Dar prea sfințitii episcopi ?

Cari, ca sinod, au primit un depozit în mâinile P.S.S.L.L. „Guvernământul Bisericii lui Iisus Hristos”. Acesta este un depozit sfânt și dumnezeiesc și nu le este permis ca cu însuși mâinile P.S.S.L.L. să altereze acest depozit.

Iar ca „autoritate sinodală” sunt cei dintâi datori să apere acest depozit împreună cu canoanele acelea, care formează esența organizării și a guvernământului Bisericii noastre creștine Ortodoxe de Răsărit; care Biserica (precum am zis mai înainte), „prin faptul că trăiește sub nevăzutul Cap al Fiului lui Dumnezeu și se însuflețește de Duhul lui Dumnezeu, de aici firește urmează ca canoanele Bisericii, prin care se regulează viața Bisericii, să poarte asupra-și sigiliul originii dumnezeiești”.

Pentru aceasta prea sfințitii arhieriei, atât între alte chestiuni bisericești – de ordin dogmatic –, cât și în cele de ordin canonic administrativ, bună oară ca cea a schimbării calendarului ortodox, să fi privit la cârma Bisericii – căci așa se tâlcuiește „Pedalionul” –, iar nu lăsând pre un astfel de dumnezeiesc cârmaci să se abată către cei ce toată viața lor căscăundesc la stele; din pricina cărora ne-am pomenit cu comunicatul, cum că „Sf. Sinod al Sfintei Biserici Ortodoxe Autocefale din România a hotărât ca – în locul calendarului bisericesc ortodox creștin – să se adopte calendarul civil – papistășesc –, adecă cel calculat pe bazele științifice stabilite de astronomie” ...

Drept aceea, și noi netrebnicii robi, membri ai Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit, văzând că ori unde a pășit această fără de lege canonică, de făptuitori se întrebuintează sila – ca în vremea închinătorilor de idoli, iconomahi etc., am crezut de datorie, pentru a noastră aducere aminte, cât și pentru folosul celor ce vor voi a ceti, să adunăm ceva și:

---

[1] Întru Înainte cuvântare la cartea „Epitomi”.

[2] Vezi în cartea sa, partea I, cuvânt 45.

[3] Tâlc. celor 14 Epistoli Sf. Apost. Pavel, tom 3, pag. 261.

[4] Idem, idem, idem, pag. 248.

[5] Tâlc. celor 14 Epistoli, tom 3, pag. 298.

[6] Cartea Sfântului Macarie, Voroava 15, cap. 11.

Capitolul II

„Despre CALENDAR, în scurtime”

§ 1. Calendarul^[1] este împărțirea timpului, sau distribuirea lui, în perioade (lungime de timp) mai mult sau mai puțin lungi; care pe românește ar însemna „zilar”, adică carte, sau tablou, conținând ordinea și urmarea zilelor de peste an. Această vorbă „calendarium” este latină și înseamnă „catastih”, și mai pe urmă în grecește s-a numit „imerologion”, adică comptul zilelor. Și aceasta vine de la „calendae”, adică zi întâi a fiecărei luni. Și în sfârșit „calendae” de la „calo” – a chema –, adică, invocarea divinității, ce se făcea la zi întâi a fiecărei luni, pentru a se da de știre norodului calendele lunilor.

Fiind vorba despre calendar aici, s-ar cuprinde și cuvintele: an, sezon – anotimp –, lună, săptămână, zi și oră; dar a face istoricul fiecăruia în parte, ar fi a intra prea în amănunțimi, pentru aceasta ne mărginim a trata din parte despre toate, iar acum să scriem: despre calendar la diferite popoare.

§ 2. Calendarele se deosebesc în „calendare lunare” și „calendare solare”, urmând după cum ele sunt regulate, adică după cursul lunii sau după al soarelui. În cele dintâi, împărțirea fundamentală este luna, a căreia durată este de o potrivă cu aceea a obșteștii ei mișcări; anul aici se compune dintr-un număr de luni luate după voie. În calendarele solare însă, perioada fundamentală este anul, care trebuie a fi de o potrivă cu timpul de repetire a sezoanelor, numit de către astronomi „anul tropical”.

Așa dar, calendarele cari au încercat a împăca pe amândouă aceste feluri (sisteme), la un loc au primit numirea de „calendare luni-solare”. De aici:

§ 3. Eghiptenii: după toate documentele istorice ale antichității, este învederat că ei aveau în întrebuintare anul solar de 365 de zile și $\frac{1}{4}$, adică și 6 ore, compus din 12 luni de câte 30 de zile fiecare cu 5 zile adăugate. Când Eghiptul însă fu prefăcut în provincie romană, împăratul August (30 î.Hr.) impuse aici calendarul lui Iulie Chesarul, dar cu toate acestea vechile numiri ale lunilor fură păstrate – eghiptenește –, cât și compunerea lor de câte 30 de zile, Atunci (30 î.Hr.), fiindcă cea dintâi zi a lunii lui Thoth au căzut în 29 august – de unde eghiptenii au început anul iulian –, pentru aceasta s-a numit acea epocă „anul alexandrin” în calendarul iulian.

Babilonenii: au avut tot vechiul calendar eghiptean.

Haldeii: de asemenea tot sistemul vechiului calendar eghiptean întrebuintau, cu deosebire că cele 7 zile ale săptămânii le numeau după numele celor 7 planete, adică: 1) ziua lui Saturn; 2) a soarelui; 3) a lunii; 4) a lui Marte; 5) a lui Mercur; 6) a lui Iov; 7) a Venerii.

Perșii: până la dărâmarea împărăției lui Darie de către Alexandru Machedon (329 î.Hr.) aveau tot vechiul calendar eghiptean. Iar persanii cei moderni, și:

Armenii, de la 1075, întrebuintează anul zis „Jelaled-din”, cari s-au silit a-l pune în concordanță cu anul tropic.

Indienii: au anul lor astronomic de 365 zile, 6 ore, 12 minute și 30 secunde; prin urmare el este mai lung decât anul tropic cu aproape 23 minute și 41 secunde.

Chinezii: aveau un an lunar, care se împărțea în 12 luni de câte 29 și 30 de zile, intercalând într-un timp de 19 ani de 7 ori o lună întreagă. Însă acum odată cu statele europene cu stilul vechi, aceștia – chinezii și japonezii – au primit și ei calendarul gregorian.

Arabii, sau musulmanii: au tot un an lunar de câte 12 luni cu câte 29 și 30 de zile, alcătuit după un calapod califatic, ce aceștia se pretind a-l pune în acord cu științele astronomice, dar în practică ei

Încep fiecare lună pe observațiunea directă a lunii de pe cer; având numirile lunilor după însemnătatea ce dau ei unei întâmplări oare care de la epoca lui Mahomed (veacul al VII-lea al erei noastre).

Jidovii: Înaintea robiei babilonice, ei aveau un an lunar, compus din 354 de zile, fiecare lună de câte 29 și 30 de zile; mai pe urmă ei intercalară a 13-a lună numită „Ve Adar” ceea ce aduse anul intercalat de 384 de zile. Astăzi ei au 6 feluri de ani – de 354-385 de zile – și-l încep cu luna Tișri – 11 septembrie; pe când cei vechi evrei începeau anul cu Abib – 14 iulie, într-o aniversare a ieșirii din Egiptet.

Grecii atenieni: aveau anul lunar împărțit tot în 12 luni lunare, dar împărțirea în zile, precum și intercalarea lunii a 13-a, o făceau cu totul de altfel de cum am arătat mai sus. Metodă calendaristică ce istoricii o atribuie lui Solon – vestitul legislator atenian (640-559 î.Hr.).

Calendarul atic este singurul calendar al vechilor greci, pe care-l găsim aproape satisfăcător cerințelor.

La celelalte popoare grecești: calendarele erau diferite, și în împărțire și în numirea lunilor; de aici au urmat feluri de proceduri spre a face să se potrivească anul lunar cu cel solar. În timpul Imperiului Roman, toți grecii de pretutindenea adoptară încet-încet întrebuințarea calendarului roman, însă păstrând vechile nume ale lunilor, precum și modul de a socoti începutul anului, care-l începeau cu solțiul de vară, conservare impusă de cultul național elin.

Romanii: aveau în întrebuințare calendarul lui Romulus, ce cuprindea numai 10 luni și anume: Martius, Aprilius, Maius, Iunius, Quintilis, Sextilis, September, October, November și December. Șase luni erau de 31, iar 4 de 30 zile, în total anul lor era numai de 304 zile, care era împărțit în 3 perioade: Calende, Idele și Nonele.

Mai târziu, Numa Pompilius (106-48 î.Hr.) așeză un an de 12 luni, având 355 de zile, adică puse pe Ianuarie înaintea lui Martie și pe Februarie la urma lui Decembrie. Dar și acest an rămânând mult în urmă decât anul solar, Meton^[2] trebui a recurge, cu mult mai înainte, la sistemul de adăugire în calendarul roman, care adoptă periodul de 19 ani, la sfârșitul căruia anul lunar și anul solar se potriveau întocmai; acesta s-a numit „Ciclul lui Meton” – care este întrebuințat și astăzi în cronologia bisericească numindu-se „ciclul lunii”.

Metoda aceasta, zice protosinghelul Sofronie Vulpescu, de a intercala la fiecare doi ani 22 sau 23 de zile, adică 90 de zile în spațiu de 8 ani, a fost – după Macrobiu – întrebuințată de greci la anul lunar de 354 de zile, ceea ce romanii la acea epocă, dacă se ținea de acea metodă, avea un an complet de 365 de zile și 6 ore – an iulian. Dar romanii din pricina nepăsării și a neîngrijirii de a pune în practică acea metodă (a intercalării la anul de 354 zile, iar nu la cel de 455), ajunseră că la anul lor civil nu se mai vedea nici o potrivire cu anul solar. Încurcătura aceasta a durat până la Iulie Chesar (46 î.Hr.), care a dat calendarul iulian.

La anul Romei 708, iar înainte de era noastră 46 Iulie Chesar^[3], devenind de curând stăpân al lumii romane, voi, în calitatea sa de mare pontif, a regula calendarul în așa fel în cât nerânduilele ce urmasse până atunci să nu se mai poată repeta în viitor.

Anul solar al romanilor^[4] cuprindea numai 365 de zile, adică cu aproape 6 ore mai puțin decât anul solar astronomic.

Iulie Chesarul, cunoscând această eroare, în urmarea căreia la fiecare 4 ani se pierdea o zi-noptime, a regulat calendarul cu ajutorul matematicului Sosighen^[5], pe care-l chemase din Alexandria, și a ordonat ca la fiecare 4 ani să se adauge câte o zi, în cât anul de al patrulea să se socotească de 366 zile. Acest an cu ziua adăugată s-a numit an iulian, de la numele lui Iulie Chesar, și apoi bisect^[6], pentru acest cuvânt: căci Iulie Chesar a hotărât ca ziua adăugată la anul bisect să se pună la 24 februarie, care de către romani se numea ziua a șasea dinaintea calendarelor lui Martie. Astfel, după această dispozițiune, în anul bisect se socoteau 2 zile cu numirea de a șasea a calendarelor lui Martie. Însă mai pe urmă s-a regulat ca ziua a doua a anului bisect să se pună după 28 februarie.

§ 4. Dar oare a stat nemișcată și această așezare calendaristică la romani ? Nu; căci, împăratul August în anul al 8-lea d.Hr. punând pricină că popii idolești au înțeles greșit socoteala bisectului, adică ca în loc după 3 ani ei au făcut bisectul după 4 ani, hotărâră ca în timp de 12 ani următori să nu se mai facă

bisectili; și astfel sub modul acesta al intercalării, așeză numele său lunii Sextilis, care deveni Augustus, după cum și Marc Antonin în onoarea lui Iulie Cesar, pentru isprava bisectilului și pentru că se născuse Iulie în luna Quintilis, îi puse numele de Iulie acestei luni.

Așa dar, calendarul de 12 luni, cu 365 de zile în anii comuni și bisectilii cei de al 4-lea an de câte 366 de zile, stăpâna într-un tot imperiul pe vremea când S-a născut Mântuitorul, fiind August de sine stăpânitor în toată lumea.

Și au urmat așa până ce au bine voit Dumnezeu să se adune cei 318 Sfinți Părinți în cetatea Nicheei, pe vremea Sfântului Împărat Constantin și a maicii sale Elena, la anul 325, care a adunat Sf. Sobor Ecumenic I și într-un care împreună cu alte hotărâri dogmatice, privitoare la buna rânduială și statornică credință a hristianilor de pretutindenea, prin însuflarea Sfântului Duh alcătuind regulile pashaliei au modificat și calendarul iulian, în felul cum vom arăta mai înainte la partea a IV-a, adoptându-l Bisericii Domnului nostru Iisus Hristos; iar aici să arătăm ceva și despre istoria calendarului eclisiastic.

§ 5. Sfântul Împărat Constantin cel Mare, primind o carte de la Evsevii Episcopul Chesariei, în ce privește chipul de a săvârși sărbătoarea Paștilor, îi răspunde între altele și aceasta: „Negreșit este o lucrare foarte grea și mai presus de toată bunăgrăire (elochența) de a explica tainele lui Dumnezeu, de a arăta cu amăruntul chestiunea atât de însemnată și în același timp atât cu greu de înțeles a prăznuirii sărbătorii Paștelui, de a descoperi originea sa și de a găsi cuvinte care să răspundă la vrednicia aceluia despre care se vorbește”[7].

Acel Sfânt Mare Împărat Constantin știa foarte bine că Evsevii avea o bibliotecă – poate ca nimenea altul din vremea sa – și că numai faptului că iubea prea mult liniștea ei, refuză scaunul Antiohiei[8], pentru care sfântul împărat printr-o scrisoare altă dată foarte îl laudă[9]; cu toate acestea, spăimântat de însemnătatea și delicatețea chestiunii sărbătorii Paștelui, îi adresează cuvintele de mai sus.

Însă atunci, era ceva prea minunat ca cineva să facă istoricul unei chestiuni atât de însemnate ca aceea a sărbătorii Paștelui, dar acum, de când Sfinții Părinți la Sfântul Sobor I Ecumenic, precum și urmașii lor sfinții dascăli ai Bisericii Domnului nostru Iisus Hristos au întocmit cu amăruntul cele trebuincioase în privința aceasta, o asemenea chestiune – celor ce li s-a dat de sus – le este cu atât mai ușor a o dezvolta, cu cât pot afla cu lesnire ori ce date de prin Sfintele Scripturi.

Însă noi, de și avem puțină capacitate, dar puținul ce-l avem, suntem datori a-l întrebuința așa, pre cât mijloacele ne înlesnesc, într-un a aduna câte ceva spre a noastră aducere aminte în chestiunea ce ne stă de față, care am socotit să însemnăm puțin și despre numirea lunilor la cei vechi[10].

§ 6. Am zis mai sus că elinii din punct de vedere național până la Sfântul Sobor I, și ceva mai pe urmă, deosebit de romani numeau numele lunilor anului.

Deci să punem de față aceste numiri, după cum se află în introducerea pomenită mai sus:

Dupre atineni	Dupre machidoneni	Dupre romani	Dupre evrei
Munihion	Lasion	Martie	Nisan
Turghilion	Xanticos	Aprilie	Iiar
Scirroforin	Artemiseos	Mai	Sivan
Ecatomveon	Leos	Iunie	Tamuz
Metaghition	Panemos	Iulie	Aviv
Voidromion	Gopieos	Avgust	Elul
Memactirion	Lios-Dios	Septembrie	Tișri
Pianepsion	Ipereverteos	Octombrie	Marhiesvan
Antestirion	Apelleos	Noiembrie	Caslev
Posidion	Avdineos	Decembrie	Teveft
Gamilion	Peritios	Ianuarie	Shempaft
Elafivolion	Evstros	Februarie	Adar – Ve Adar

Sunt și alții cari în deosebite numiri ne comunică aceste numiri ale lunilor, pre a cărora tâlcuire o vom arăta mai încolo; însă noi aici aceasta vom arăta, cum că pentru Biserică – deși stăpâna romanii întreaga lume – totuși din pricina persecuției asupra creștinilor, până la anul 325 calendarul iulian nu era în întregime aplicat cu toate regulile lui. Și dovadă despre aceasta avem pe Evsevie Pamfil, care în Bisericeasca sa Istorie obișnuiește a pune data în 2 și 3 feluri, adecă când zice: „În anul al 19-lea al domniei lui Dioclițian, în luna Xantiche, ce romanii numesc Aprilie, puțin înainte de sărbătoarea Paștilor, se publică un edict prin care se ordona de a dărâma bisericile creștinești, de a arde sfintele cărți ...” (pag. 269). Și iarăși: „În al 5-lea an al persecuției lui Maximian în ziua a 5-a a lunii Dius, sau cum numesc romanii la Nonele lui Noiembrie ...” (pag. 277). Și iarăși: „În a 11-a zi a lunii lui Avdineos, sau cum zic romanii 3 zile înainte de Idele lui Ianuarie, Petru Călugărul s-au ars pe rug ...” (pag. 283); și altele multe de felul acesta se află însemnate la istornici.

Iar cuviosul acela Anatolie, Episcopul Laodichiei, în regulile pentru prăznuirea sărbătorii Paștelui, citează 3 numiri ale lunilor, din care se vede că și în alt fel mai numeau cei vechi lunile, zicând: „Aveți în primul an lună nouă a primei luni, care este începutul crugului celor 19 ani, după eghipteni în a 26-a a lunii lui Phamenot, iar după machedoneni în a 22-a zi a lunii Distri, și cum ar zice romanii 11 zile înainte de Calendele lui Aprilie”.

§ 7. Deci acest fel de deosebite numiri lunare au urmat până la adunarea Sf. Sobor I Ecumenic, precum am zis, când modificând calendarul iulian în ceea ce privește decada, săptămâna, sărbătorile, ș.a., l-au adoptat ca calendar pentru Biserică și de acolo încoace data oficială a Bisericii urmară după calendarul iulian, precum aflăm în Istoria Bisericească de Meletie (tom 1, part. II, pag. 164), unde zice: „Săvârșindu-se Marele Constantin în Nicomidia Vitiniei în ziua Pogorării Sfântului Duh în 22 a lunii lui Mai ... (în 337 Sfintele Paști fiind la 3 Aprilie)”.

Iar în al 20-lea canon al Sf. Sobor din Antiohia – 341 – cetim: „... Cel de al 2-lea Sinod să se facă pe la Idus lui Octombre, care este a 10 Ipervereteu – adecă numele lunii Siromakidon. Și iarăși cetim în canonul 81 al Sf. Sobor din Cartagen – 418 – cum că „adunarea Soborului cea din fiește care an să se facă în cea mai înainte de 10 a Calendelor lui Septembrie – adecă să fie în 21 a lunii lui Avgust”.

Deci când după toate dovezile acestea, care ne arată că până la Sfântul Sobor I din Nikeea calendarul iulian nu era oficial în Biserica Creștină cu toate regulile lui, ci, Sfinții Părinți la acel Sfânt Sobor Nikean modificându-l, l-a predat, întrupându-l Sfintei Biserici Creștine tot sub numele de „iulian” – care mai potrivit ar fi urmat să poarte numele de „sfântul calendar nikean” –; deci, în fața acestor dumnezeiești mărturii, ce fac noii hulitori, care ne hulesc sfântul nostru calendar ortodox, zicând că a fost și este păgânesc ? O ! Milostiv fii nouă Doamne !!!

§ 8. Așa dar, de atunci au rămas pentru Biserica Creștină calendarul iulian, modificat de Sfântul Sobor I Ecumenic, după cum o adeverește aceasta și Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, zicând: „De altă parte ca Paștele să nu cadă nici odată la 22 martie, aceasta este o ERESIE vădită; fiindcă această dată este stabilită – ca limită inferioară a Paștilor – de către însuși (Sfântul) Sinod I de la Nikeea și hotărârile acelui Sinod au fost luate de bază chiar de ei însuși, când au modificat calendarul iulian”^[11].

Vedeți cum înfierează – acest Sf. Sinod – de eretici pre cei ce schimbă data ? Țineți bine minte aceasta !

Și iarăși zice: „Anul bisericesc începe cu luna Septembrie, el este hotărât astfel de Sinodul I Ecumenic din Nikeea la 325, care Sinod stabilind principalele dogme ale credinței noastre, a adoptat și calendarul iulian ca calendar pentru Biserică^[12], și în același timp, a stabilit și regulile determinătoare datei Sfintelor Paști”.

Și iarăși în calendarul bisericesc ortodox – alcătuit de D. Dr. C. Chiricescu și aprobat tot de către Sf. Sinod al României în ședința din 24 Noiembrie 1921 –, la pagina 192, acolo unde arată pentru vacanțele serviciilor publice, zice și aceasta: „... la 23 și 24 Decembrie stil vechi, sau 5 și 6 Ianuarie

stil nou oficial, introdus în statul nostru de la 1/14 aprilie 1919, Bisericii noastre respectându-i-se dreptul de a face uz de stil vechi (iulian) care este al Bisericii Ortodoxe de Răsărit, de care ținem”.

§ 9. Însă noi aici, ca încheiere, să punem tot din acel calendar – de mai sus aprobat de Sf. Sinod –, în care la pag. 190 zice: „Noi creștinii ortodocși de răsărit suntem feriți de ele (adecă de abaterile anticanonice ale calendarului gregorian), întrebuițând în cele bisericesti stilul vechi.

Astfel fiind adevărul lucrurilor, de ce n-am fi lăsați în pace și nu ni s-ar tot strecura și nu ni s-ar tot îndesa gândul nepotrivit și neortodox – fie din partea celor nechemați, fie din partea celor lipsiți de adevăratul duh bisericesc – de a părăsi și bisericeste, după cum am părăsit politicește, stilul vechi și a ne însuși stilul nou, care va fi păcătuind mai puțin din punct de vedere astronomic, dar păcătuiește mult din punct de vedere bisericesc ?

Cei de alte religii să aibă la noi toată libertatea calendaristică în viața lor duhovnicească, iar noi nu ?”

Și mai sunt și alte hotărâri sinodale ale Bisericii Ortodoxe Române, în felul acesta, așternându-le mai încolo.

Totuși, cei lipsiți de adevăratul duh bisericesc a săvârșit și această pozna anti-bisericască, în contra hotărârilor loruși, schimbând adevăratul calendar bisericesc ortodox pentru cel papistășesc – gregorian.

Așa dar față de aceste dovezi, calendarul iulian, ieșit din baia modificării Sfântului Sobor I Ecumenic a fost, este și va fi calendarul Bisericii creștinilor ortodocși de răsărit, păstrându-l împreună și cu rânduiala Pashaliei, care a luat naștere în chipul următor:

---

[1] Aceste date le-am cules de prin multe cărți, reviste și scrieri – relativ la calendar –, ca cele de Protos. Sofronie Vulpescu, aprobate de Sf. Sinod Român, în 22 octombrie 1899, ș.a. ...

[2] Meton a fost din Atena, fiu al lui Pausanie, renumitul astronom, care a întocmit pe la 432 î.Hr. anul solar în 365 și ½ zile, iar pe cel lunar în 354 de zile și 9 ore.

[3] Iulie Chesar a fost renumit comandir și dictator al romanilor, fiu al lui Iulie Chesar și al Aureliei, născut la anul 100 î.Hr.. Filozofia a fost învățat de Apolonie și Ciceron, și a fost omorât în senat de Bratu și Casie în vârstă de 65 ani, după ce a înălțat Roma în mare grad de glorie prin cele 50 de biruințe ale sale și cucerirea a 1000 de cetăți și a pregătit monarhia lui August, strălucind tot deodată și ca scriitor. Vezi-l în „Comentariile despre războiul galic”.

[4] Vezi „Biserica Ortodoxă Română”, anul VI, pag. 413.

[5] Sosighen a fost filozof peripatetic din Alexandria. Și precum zice Suetonie istoricul (135) în Biograf. 12 Cesari, după regulile lui astronomice s-a stabilit principiile reformei iuliene; recomandat lui Iulie Chesar de către Iulie Sextie, guvernatorul Egiptului, unde triumfa vestita școală alexandrină.

[6] „Bisext” este cuvânt latin, alcătuit din „bis” – două și din „sextus” – a șasea, adecă de două ori a șasea zi.

[7] În „Viața Sf. Constantin” de Evsevie, pag. 443.

[8] Vezi prefața la Istoria Bisericească de Evsevie, pag. XIV.

[9] „Viața Sf. Constantin” de Evsevie Pamfil, cap. LXI.

[10] În „Introducerea la Istoria Bisericească” a lui Meletie, pag. 77.

[11] În Pashalia perpetuă de D. Donici, publicată de Sf. Sinod al României în Ceaslov – 1896 – ediția II, pag. 699.

[12] În calendarul bisericesc – 1900 – pag. 99; aprobat de Sf. Sinod Român, în ședința de la 21 octombrie 1899 cu no. 218.

Capitolul III

Istoria rânduiei Pashaliei Bisericii Creștine

§ 1. Am fi scutiți de a mai înnota prin istorii eclisiastice, ca să culegem date în ce privește chestiunea rânduiei Pashaliei, dacă nu am vedea că noii reformiști de astăzi nu numai că au lepădat calendarul bisericesc ortodox, numit iulian stil vechi, adoptat Bisericii de către Sfântul Sobor I Ecumenic, ci chiar și de Pashalie vor să se atingă^[1], strămutând-o de la data hotărârii canoanelor în data astronomică, comunicată de către delegații universităților din statele, zic ei, ortodoxe, pentru un period de cel puțin 25 ani.

Dar dacă acei delegați astronomi vor fi – precum de ordinar cei mai mulți și sunt – vrăjmași Ortodoxiei, atunci trebuie să căscăm gura la dânșii și să primim de infailibilă hotărârea lor ? NU. NU. NU. Avem hotare veșnice puse întru această privință de cei 318 Sfinți Părinți Mărturisitori și de rane purtători pre carii – dupre cum ne comunică Evsevie Pamfil^[2] și Meletie^[3], „Sfântul Împărat Constantin cel întocmai cu Apostolii, la ospățul ce-l făcuse Sfinților Părinți după terminarea Sfântului Sobor din Nikeea, cu dulceață le săruta ochii cei scoși și mădularele lor cele sucite și stâlcite de vrăjmașii creștinismului, pentru ca să primească sfințenia lor”; și pre a cărorora veșnice hotare le-au întărit tot danțul Sfinților din Biserica Creștină Ortodoxă, și ca atare, nimănu nu-i este slobod a le strămuta – după cum s-a rostit și Sf. Sinod al României în răspunsul către patriarhul ecumenic Ioachim III, în 1902 –, dacă călcătorii nu vor să moștenească pre anatema Sfințelor Soboare.

Iar acum să ne întoarcem la prochimen.

§ 2. Încă din timpul Sfinților Apostoli se vede că erau deosebite păreri între creștini pentru săvârșirea praznicului Paștelui; ceea ce au făcut pre Dumnezeuieștii Apostoli să hotărască că:

„Dacă vreun episcop, ori presviter, ori diacon, sfânta zi a Pashăi mai înainte de primăvăreasca isimerie cu iudeii o va săvârși, să se caterisească”.

Iar la tâlcuirea acestui canon 7 în Pedalion cetim:

„Două isimerii (când e ziua tot una cu noaptea) face soarele în an, una adecă în timpul primăverii, iar alta în timpul toamnei. Și se zice isimerii fiind că atuncea întocmai este ziua cu noaptea, și dimpotrivă noaptea cu ziua. Și tomnatica isimerie se face în luna lui Septembrie, când soarele intră în întâia miră a zodiei ce se cheamă Cumpănă; nu acei în stele și simțite, ci acei fără de stele și gândite. Iar cea primăvăratacă isimerie se face în luna Martie, când soarele intră în întâia miră a zodiei ce se cheamă Berbec; nu a celui simțit și în stele, ci a celui gândit și fără de stele, ce este neschimbăcios, dupre astronomi.

Deci primăvăratacă isimerie aceasta, pentru nepotrivirea a însuși mișcării soarelui de la apusuri către răsărituri, nu se face totdeauna întru una și aceeași zi; ci în vremea Sfinților Apostoli era în 22 martie, dupre rânduiala acelorași apostoli (cart. 5, cap. 17), ori dupre alții în 23. Iar în timpul întâiului Sf. Sobor de a toată lumea era în 21 martie, dupre Sevastos și alții. Și acum în vremile noastre, se face în 11, ori în 10 a lui Martie (că dupre astronomii cei vechi – Ptolomeu și alții – o noapte și o zi se pogoară isimeria în 300 de ani și puțin ceva mai mulți; iar dupre cei mai noi, o noapte și o zi se pogoară în 134

de ani, precum se vede în cartea Tomus Agapie foaia 540).

Acestea așa mai înainte fiind cunoscute, canonul acesta apostolesc au rânduit acestea și acestea ... Fiind că din iudeii cei mai înțelepți păzeau să prăznuiască după isimerie Pasca – duple Vlaster –, precum mai înainte Moisi aceasta o au rânduit; iar cei mai țărănoși o prăznuia înainte de isimerie, duple cum arată canonul acesta, și duple urmare de două ori în an prăznuia Pasha, precum aceasta însemnează Epistolia Împăratului Constantin cea pentru Pashă ...

Dar când să se săvârșească aceasta ? După isimerie, adecă și după Pasca legii. După isimerie, căci isimeria fiind măsură despărțitoare a unui an deplin, dacă înaintea isimeriei vom prăznuia, facem de două ori Pasha într-un același an, și duple urmare de două ori însemnăm moartea Fiului lui Dumnezeu. Iară de o vom prăznuia după isimerie, numai o Pashă facem într-un același an și prin urmare o moarte a lui Hristos vestim. Pentru aceea și însuși apostolii într-un așezământurile lor (cart. 5, cap. 17) aceeași o zic: ... Încă și alta, ca să nu o prăznuim în altă zi a săptămânii, precum prăznuiesc iudeii în ori care zi se întâmplă ziua a 14-a a lunii, ci totdeauna duminică, precum și aceasta în același loc apostolii o zic. Că pentru aceasta și câte odată când se întâmplă a fi legiuita Pască în zi de duminică, noi nu prăznuim într-un aceeași zi Pasha, ci în viitoarea duminică, ca să nu prăznuim împreună cu iudeii. Fiind că și duple însuși adevărul lucrurilor, atuncea întâi iudeii Pasca lor o au prăznuit, și apoi Învierea Domnului s-a făcut, al căreia chip și aducere aminte aduce Pasha, care în tot anul acum noi o prăznuim”.

§ 3. Cu toate acestea, „în anii împăratului Sevir[4], aproape de a doua sută de la Hristos s-a făcut întrebarea[5] și pricină mare pentru praznicul Pashăi și mai mare decât toate celelalte pricini care s-a pornit mai înainte”. Căci, Răsăriteneștile Biserici – încă mai dinainte adunând Sobor, la care mai întâi a stăut Sf. Policarp Episcopul Smirnei[6] și Vehil al Corintului și alți mulți – adeverea prin mărturii pe obiceiul lor ce se ținea prin Filip și Ioan Apostolii, ca adecă în ziua a 14-a a luminii lui Martie, mai adăugându-se încă ea, socotea să o pândească în Mântuitorul Praznicul Pashăi – în care zi s-au legiuit să jertfească și evreii mielul – și ori în care zi a săptămânii s-ar întâmpla, să prăznuiască Paștele ca în ziua duminicii.

Iar Apuseeneștile Biserici – prin oare care episcopi ai Romei din cei mai înainte de Victor[7] –, aducând mărturie pe Petru și Pavel Apostolii, socotea pe cea după plinirea luminii următoare (Martie), pe ziua Învierii Mântuitorului nostru, adecă duminica socotea să o prăznuiască Paști.

§ 4. Drept aceea, în vremea zisului Victor Episcopul Romei s-au pornit iarăși – însă cu alt chip – întrebarea pentru pricina aceasta; și de aceea, Soboare pretutindenea și adunări de episcopi se făcea și prin alte locuri și în Palestina, și în Pont, și în Galia (Franța) unde episcopoa Irineu, și în însuși Roma; toți aceștia prin obștească socotință și prin epistolii, au pecetluit dogmă bisericească către hristianii de pretutindenea ca să nu se săvârșească Taina Învierii din morți a Domnului decât numai în duminică după luna plinei a lui Martie. Dar fiind că asiaticesții episcopi nu se lăsa de predanisita lor obișnuință, Victor Episcopul Romei cerca ca desăvârșit să taie eparhiile cele din Asia de la împărțirea apusenilor. Însă aceasta nu s-a părut plăcută tuturor episcopilor și mai ales Fericitului Irineu, care sfătuia pe Victor să nu despartă Bisericele. Această pricină a durat până în vremea Sf. Sobor I Nikean.

§ 5. Însemnează: În suta aceasta a doua, au scris mulți Sfinți Părinți despre chestia prăznuirii Sfințelor Paști, dintre care este și Meliton Episcopul Sardiei, care la începutul cărții despre Paști el însemnează timpul în care au scris-o, zicând: „În timpul când Pavel Servil era guvernator de Asia și când Sagoris suferi mucenia, se ridică la Laodikia o mare prigonire atingătoare de prăznuirea Sfințelor Paști, cu pricina căreia am scris această carte”[8].

De asemenea și vestitul acela Climent Alexandrinul face pomenire de această carte (a lui Meliton) într-un aceea pe care a compus-o asupra aceluiași subiect – pricină.

Și pe la începutul veacului al III-lea, într-un împărăția lui Alexandru Sevir (235), un dascăl bisericesc Ipolit, pe care istoricul Nichifor[9] îl numește episcop al portului celui din Roma și prea sfințit, pre

lângă alte scrieri, a scos și o carte atingătoare de sărbătoarea Paștilor, în care atârână o tablă pentru 17 ani.

Iar pe la sfârșitul sutei a treia, alexandrinul acela – Cuviosul Anatolie Episcopul Laodichiei – unul din cei mai renumiți dascăli ai timpului acela, cel ce știa desăvârșit cele 10 mari științe filozofice, carele împreună cu ritoriceasca învățătură s-a suit și la vârful fireștii și duhovniceștii priviri^[10], pre lângă celelalte ale lui fapte bune au scris mai multe cărți, între care și una de înaltă știință pentru sărbătoarea Sfințelor Paști, slujindu-se de ciclul lunii sau „Eneakedekaeterida” – născocită de astronomul atenian Meton în veacul al V-lea î.Hr. – pentru determinarea datei Paștilor creștinești.

§ 6. Deci lucrurile s-au trăgănat așa, până ce Marele Împărat Constantin, luând cărmelile imperiului prin dese biruințe – ajutorat de puterea Sfintei Cruci arătată de Însuși Dumnezeu –, ajunse să zică ceea ce a scris, adevărat^[11]:

„Dumnezeu care are bunătatea de a ajuta toate planurile mele, și de a conserva pe toți oamenii, îmi este martor că am fost îndemnat de două motive de a întreprinde ceea ce am executat cu fericire. Mi-am propus mai întâi de a uni duhurile tuturor persoanelor în una și aceeași credință în privința dumnezeirii; și apoi am dorit a scăpa universul de jugul robiei sub care gemea” ...

Însă turburările ce porniseră nebunia lui Arie în tot Eghiptul, începând cu Alexandria, pricinui acestui sfânt împărat o dureroasă îngrijire. Căci nu era cetate unde episcopii să nu se ridice contra episcopilor și unde popoarele să nu se armeze contra popoarelor. Dar,

„Biserica – zice Evsevie Pamfil^[12] – era bântuită încă mai dinainte de o altă boală; astfel vorbesc de dezbinarea ce se mișcase de ziua în care trebuia a se săvârși sărbătoarea Paștelui. Unii susțineau într-un fel, alții în alt fel. ... Nimenea nu putea aduce tămăduire la acest rău. Căci fiecare partid fiind de o greutate mai egală, chestiunea rămânea nehotărâtă. Numai Dumnezeu putea să o termine și se pare că pe pământ nu era decât Constantin, de care Dumnezeu să fi binevoit a se servi pentru acest sfârșit. Când văzu că scrisoarea ce scrisese la Alexandria nu avusese izbânda ce așteptase, el căută în sufletul său un alt mod de a combate pre acel inamic nevăzut – pre diavolul – care turbura pacea Bisericii. El ridică contra lui o armată cerească, scriind episcopilor din toate părțile lumii pentru a se aduna într-un consiliu”.

---

[1] Vezi „Biserica Ortodoxă Română” no. 7 – 1924, ce cântă D. Dr. Scriban.

[2] În „Viața Sf. Constantin”, cartea 3, cap. XV.

[3] Istoria Bisericească a lui Meletie, tom 1, partea 2, pag. 156.

[4] Acesta este Septimiu Sevir, împărat roman – 193-211.

[5] Pentru întrebarea aceasta a prăznuirii Paștelui, vezi mai pe larg la Istoria Bisericească a lui Meletie, tom 1, part. 2, cart. 2, cap. 22; și la alții ca Evsevie, car. 5, cap. 23; Socrat, car. 5 – 21; Sozomen, car. 7 – 19.

[6] Sf. Policarp a primit cununa muceniei – 166, sub Marc Aurel.

[7] Victor acela a fost episcop al Romei 10 ani și s-au săvârșit în anul al 9-lea al împărăției lui Sevir – 202.

[8] Vezi Istoria Bisericească de Evsevie, cartea 4, cap. 26.

[9] Istoria Bisericească de Nichifor, cart. 5, cap. 15.

[10] Istoria Bisericească de Evseviev, cart. 7, cap. 32.

[11] Scrisoarea Sf. Constantin către Sf. Alexandru Ep. Alexandriei și către Arie arhimandritul pe urmă ereticul; pe care vezi-o la Evseviev, „Viața Sf. Constantin”, cart. 2, cap. LXIV.

[12] Idem, idem, cart. 3, cap. V.

Capitolul IV

Pentru Sfântul Sobor I Ecumenic din Nikeea „Vitiniei”

§ 1. În Istoria Bisericească a lui Meletiev[1], pentru acest Sfânt Sobor I Ecumenic din Nikeea cetim următoarele:

„Soborul acesta s-au vestit de Sfântul Constantin cel Mare în Nikeea Vitiniei, în anul de la Hristos 325 după socotința cea mai obștească ... mai mult pentru eresul lui Arie, carele zicea că Fiul lui Dumnezeu nu este de o ființă cu Dumnezeu și Tatăl, ci zidire; și pre Duhul lui Dumnezeu și Tatălui prea păgânește îl hulea.

Adunatu-s-au dar acolo cu cheltuiala monarhului ... în 20 ale Lunii lui Mai, Indictionul 13 (după Nichifor) bărbați întru fapta bună și întru sfințenie străluciți de la toate Bisericile Europei, a Africii și a Asiei care se afla, asemenea și sirii și chilichenii, finichienii și arabii, palestienii și eghiptenii, tiveii și livii și cei din Mesopotamia pornindu-se și episcopul persilor era de față, nici Schiftu nu lipsea din ceată, Pontul și Asia, Frighia și Pamfilia avea acolo față pre cei mai aleși ai lor, încă și Trachia și Machedonia și ahaiții și epirotții, romanii și ispaniolii și alții nenumărați – precum Evseviev mărturisește[2] –, între aceștia tăcând pre prezviteri, pre diaconi și pre alți mulți fiind nenumărați; numai episcopi erau 318, dintre care alții încuviința cu înțelepciunea și cu cuvântul, iar alții cu statornicia vieții și cu răbdarea îngăduirii, și alții erau împodobiți cu altele ... Mai toți aceștia – ranele Domnului Iisus, după apostolul, pre trupul lor le purta –, căci mulți ca Sfântul Pafnutie și ca alții aveau câte un ochi scos și alte mădulare ciuntite de către vrăjmașii creștinismului. Și preste tot zicând, era să vază cineva mulțime de mucenici întru unul și același loc adunați, dintre care cei mai mulți erau asemenea ca îngerii, și de minuni făcători erau, unii morți au înviat și alte multe lucrări prea slăvite au făcut”.

§ 2. Și acest Sf. Sinod de a toată lumea – după cum aflăm în Prolegumena acestuia la Pedalion foaia 76 –, trei ani și jumătate ținând dezbaterile (măcar deși Ghelasie Kiziceanul la Fotie, cetirea 256, în șase ani și jumătate zice), au predat Sfântul Simbol al credinței așa după cum ni l-au comunicat Sfinții Părinți la Sf. Sobor al II-lea Ecumenic, pre care, noi ortodocșii, îl avem astăzi neatins.

Dar după cum zice Evseviev[3], „Sfinții Episcopi nu numai că se împăcară în ceea ce privește credința, propovăduind pe Sfânta Treime Dumnezeu de o ființă, ci încă se și uniră asupra zilei în care trebuie a săvârși sărbătoarea Paștelui.

„Hotărârile adunării fură așternute în scris și iscălite de toți membrii consiliului.

Sfântul Constantin privi fericita concluzie a acestui consiliu ca o slăvită victorie ce câștigase asupra vrăjmașului Bisericii și aduse lui Dumnezeu rugăciuni de mulțămiri publice”.

Dar ia să ascultăm pe însuși glasul Sfântului și Marelui Împărat Constantin să ne spună singur despre rezultatul acestui sfințit și mare Sobor din Nikeea, în scrisoarea ce o scrie către toate Bisericiile din lume[4]:

§ 3. CONSTANTIN, August, către Biserici.

„Propășirea de care ne bucurăm, făcându-mă a recunoaște foarte lămurit mărimea bunătății lui Dumnezeu către noi, am crezut că cea mai de căpetenie îngrijire ce trebuie a lua, era de a face astfel ca fiii prea fericiți ai Soborniceștii Biserici să fie uniți prin legătura unei aceeași credințe, a unei îmbunătățiri și a unei evlavii de un fel către Dumnezeu.

Însă, fiind că nu era nici un mijloc atât de cuviincios pentru a se asigura de posesiunea unui bine atât de mare, decât de a se face să se examineze materiile religiunii de către toți episcopii, sau cel puțin de către cel mai mare număr, am adunat cel mai mare număr de episcopi ce mi-a fost cu putință și am luat parte la adunarea lor ca unul dintre voi. Căci nu pot ascunde bucuria mea, că sunt ca și voi și cu voi slujitor al lui Iisus Hristos.

Toate punctele disputate au fost examinate foarte exact, până ce învățătura doctrinală plăcută lui Dumnezeu, care tinde la unirea duhurilor și care nu lasă cel mai mic cuvânt de dezbinare, au fost foarte lămurit recunoscută.

Chestiunea ce privește săvârșirea sărbătorii Paștelui fiind apoi agitată, s-a judecat cu un glas că era foarte cuviincios ca ea să fie săvârșită în aceeași zi în toată întinderea Bisericii. Ce putem noi face mai conform buneii cuviințe, decât de a băga de seamă toți astfel această sărbătoare, când am primit toți nădejdea nemuririi ?

S-a crezut că ar fi fost o practică nevrednică de sfințenia Bisericii de a sărbători după obiceiul jidovilor, carii au mâinile pângărite și duhul orbit de crimele lor. Noi putem lepăda obiceiul lor și a face să treacă la veacurile viitoare unul mai cu judecată, ce am urmat de la prima zi a Patimii Mântuitorului până aici.

Să nu avem deci nimic de obște cu națiunea jidovilor, care este o națiune vrăjmașă. Noi am învățat de la Mântuitorul un alt drum și în sfânta noastră religie se ține o altă cale. Să rămânem toți acolo, prea iubiții mei frați, și să ne depărtăm de o societate atât de infamă ca aceea a acestui popor blestemat. Nu e nimic mai de răs decât deșertăciunea cu care ei se laudă, că noi n-am putea sărbători această sărbătoare cum se cuvine, de nu vom învăța metoda în școala lor. Ce pot ști niște oameni cari, de când s-au făcut vinovați de moartea Domnului, nu se conduce mai mult de lumina dreptei judecăți, ci sunt răpiți de furia patimii lor ? Ei sunt atât de depărtați în acest punct de adevăr, în cât se întâmplă adeseori ca ei să săvârșească de 2 ori în același an sărbătoarea Paștilor. Ce motiv am avea noi de a urma rătăcirea lor ? Căci nici odată noi nu vom voi de a face de 2 ori sărbătoarea în același an. Dar chiar când n-am avea toate cele ce spusei, prevederea n-ar lăsa de a vă obliga a dori ca curățenia științei voastre să nu fie pângărită prin observarea a nici unui obicei care are asemănare cu obiceiurile unei națiuni atât de rea precum este națiunea jidovilor.

Pe lângă acestea trebuie a lua în seamă că nu e nici decum permis ca să fie obiceiuri și practici diferite într-un punct de disciplină atât de important cum este acesta. Mântuitorul nu ne-a lăsat decât o zi din slobozenia Sa, care este ziua Patimii Sale. El a voit ca să nu fie decât o Biserică Sobornicească, a cărei membri, deși răspândiți în diferite locuri, să fie mișcați de același Duh și povățuiți de aceeași voință a lui Dumnezeu ...

Vă voi spune, spre a întrebuița mai puține cuvinte, că toți episcopii au fost într-o unire de a sărbători Paștele întru aceeași zi. Nu trebuia a avea diferite practici într-o mare sărbătoare ca aceasta, și cel mai sigur este de a urma obiceiul – păzit de toate Bisericiile – care e mai depărtat de acea societate a rătăcirii și a crimei, care a ucis pe Stăpânul nostru.

Ascultați dar cu bucurie de acest ordin. Căci ceea ce este poruncit de Sfinții Episcopi într-un acest Sfânt Sinod nu e poruncit decât numai din însuși voința lui Dumnezeu.

Când veți face cunoscut prea iubiților noștri frați ceea ce vă scriu, veți hotărî împreună de a observa prea sfânta sărbătoare a Paștilor în aceeași zi, pentru că când voi veni la voi – după cum o doresc cu

patimă de mult timp – să o pot sărbători cu voi, și a mă bucura că cruzimea diavolului a fost învinsă prin puterea lui Dumnezeu și pentru că pacea și adevărul domnesc pretutindena cu credincioșii.

Rog pre Dumnezeu, prea iubiții mei frați, să fiți sănătoși”.

§ 4. Dar care au fost hotărârea dată, cea pentru chipul săvârșirii sărbătorii Paștilor ?

Istoricul bisericesc Meletie^[5] ne răspunde:

„După pricina lui Arie, zice, și a eresului lui, s-au pus înainte la Soborul acesta, asemenea și vechea neînvoire pentru prea sfântul praznicul Paștelui, care până atunci nu puțin deosebea Bisericile pe una de alta.

Deci dezlegând-o și pre aceasta Dumnezeieștii Părinți au legiuit ca într-o zi și aceeași zi, în următoarea duminică cea după plinirea luminii după isimeria cea de primăvară, toți hristianii de pretutindena să prăznuiască Paștele.

Pentru care vezi Soborniceasca Epistolie, cea dată Bisericii Alexandrinilor, și care se află la istoricul bisericesc Socrat, cartea 1, cap. 9.

Iar în subînsemnarea tâlcuirii canonului 7 al Sf. Apostoli cetim: „Pentru aflarea Pashăi (Paștelui) îndreptare prea aleasă și care nu se poate a se face mai bună (zice Matei Vlastar), au așezat și au dat Sfântul și de a toată lumea Soborul I, după canonul 1 al Soborului din Antiohia. Care în canoanele Soborului I nu se află. Dar precum zice Valsamon, se află în practicele acestuia. Dar se află și acum și la Matei Vlastar, și în Sfintele Evanghelii tipărite și în alte cărți multe” (la Pedalion foaia 7).

§ 5. Și să nu se îndoiască cineva, zicând oare cum, că nu au stăpânit întotdeauna hotărârile Sf. Sobor I Ecumenic cele pentru serbarea Paștilor, văzând că după aproape 100 de ani Sfântul localnic Sobor din Cartaghea prin canon 60 zice:

„În toți anii să ne adunăm spre a ne întreba împreună. Și când la un loc ne vom aduna, atunci se va vesti ziua Sfintelor Paști prin locuitori care se vor afla în Sinod”.

Pentru dezlegarea acestei nedumeriri zice sholiasticul acestui canon următoarele:

„Este lucru de nedumerit pentru ce canonul zice aicea că la fiește care Sinod de peste an să se arate când are să fie Pasha, de vreme ce întâiul Sf. Sinod au făcut hotarul cel pentru Pashă, adică îndreptarea cea pentru aflarea Paștilor, ca să nu mai trebuiască pentru tot anul a se face cercetare pentru aceasta, și mai ales de vreme ce canonul 1 al acestui Sinod (Cartagen) zice că Părinții africani ce au fost în Sf. Sinod I au adus cu sineși în Africa copiile celor ce de acela s-a hotărât. Spre dezlegarea nedumeririi zicem:

Că poate Părinții africani au adus cu sineși numai canoanele și hotarul credinței Sinodului I, dar nu și practicele lui, într-o care, după Valsamon, se cuprinde îndreptarea cea pentru Pashă, precum și acum se vede în practicele I ale Sf. Sinod I cele scrise de Ghelasie. Dar poate și pentru că încă nu era atât de bine publicată îndreptarea aceasta, și după urmare nici cu amăruntul știută, nici așa de bine aflată ca acum, și pentru aceasta avea trebuință de sinodicească chibzuire.

---

[1] În tomul 1, partea a 2-a, cartea 4, cap. VII.

[2] În cartea 3, cap. 7 și 8 din „Viața Sf. Constantin”.

[3] În „Viața Sf. Constantin”, cart. 3, cap. 14.

[4] În „Viața Sf. Constantin”, cart. 3, cap. 17. Dar însemnează că și Sfântul Sobor I Ecumenic au scris scrisoare circulară către Biserici despre cele hotărâte în Sobor, după cum arată Meletie în Istoria Bisericească, tom 2, partea 2, cartea IV, cap. 7, § 11.

[5] În tom 1, partea 2, cartea 4, cap. 7, § 12.

Capitolul V

Cine au mai scris despre Pashalie ?

§ 1. Întemeiat pe îndreptarul așezat de Sfântul Sobor I Ecumenic, în veacul al V-lea, monahul egiptean Anian a întocmit ciclul pashal tip de 532 de ani, compus din anii ciclului lunar și înmulțiți cu anii ciclului solar, adică $19 \times 28 = 532$, reîntorcându-se neîncetat.

De asemenea pentru aflarea datei lunare a duminicii în care cad Paștile în ori care an, trecut sau viitor, în nesfârșit, au mai scris un model monahul Isaac Arghirul (din veacul al XIV-lea) dându-l sub numele Sf. Ioan Damaskin[1].

De asemenea și Chesarie Vizantineanul pe la mijlocul veacului al XVIII-lea au scris un tratat amărunit despre veșnica Pashalie.

Se mai află încă și mulți alți pashalo-cuvântători, cari s-au silit pe temeiul Sfântului Sinod Nikeean a ușura și înlesni socotelile calendaristice pashale, care modele se văd alipite la urma oare căror Ceasloave, Psaltiri și Evanghelii.

Precum vedem la urma Sfintelor Evanghelii tipărit „Evangelistarele” cu cele 35 de table în care se află ori ce dată în cuprinsul când cade Paștele de la 22 martie până la 25 aprilie, alcătuit de către Emmanoil Glizonie și din nou îndreptat de Patriarhul Ierusalimului Chir Hrisant pe la începutul veacului al XVIII-lea.

§ 2. Încă și din monahii români, mulți au scris câte ceva despre Pashalie, iar alții și destul de amărunit despre întreaga întocmire a calendarului și a Pashaliei, dintre care este și Ieromonahul Lavrentie din Mânăstirea Horezului (1751), și Duhovnicul Radu (1806), și Starețul Venedict al Mânăstirii Neamțul (1843), și Ieromonahul Antonie – București (1846) ce a scris a doua ediție a „Mâinii lui Damaskin” deslușind și mai adăugând în 24 de paragrafuri pre ediția cea de la Episcopia Buzău, și despre care pomenește și institutorul I.N. Ionescu din Câmpulung, cel ce a scris și el 2 broșuri în chestia calendarului, una în 1897 și alta în 1902; de asemenea și Arhimandritul Nichifor îngrijitorul Episcopiei Buzăului (1867) a făcut o lucrare completă despre calendar și Pashalie, care lucrare a luat naștere de acolo, că pe atunci – prin 1862 – Cuza Vodă împreună cu oare care episcopi – din cei cu cugete de moda nouă – într-o adunare zisă sinodală urmărea înlocuirea calendarului iulian cu cel gregorian, din rândul cărora Prea Sfântul Calinic al Râmnicului (nu Calinic Miclescu) ieșind, a rostit un adio de „Cu cei fără de lege nu mă voi însoți” (Psalmi 140, 5)[2].

§ 3. În această categorie cu caracter năprasnic în chestia calendarului trebuie să socotim – după cum se exprimă P.C.S. Arhimandritul Scriban în „Biserica Ortodoxă Română” no. 7 din 1924 – și Memoriul cetit înaintea Sf. Sinod al României de Episcopul Melhisedec al Romanului, și tipărit în revista „Biserica Ortodoxă Română” din iunie 1881, contra vederii guvernului de pe atunci ce urmărea iarăși înlocuirea calendarului bisericesc ortodox cu cel papistășesc. Sfântul Sinod a admis atunci punctul de vedere al

acestui episcop și a răspuns guvernului – ce-i pusese o întrebare cu ocol, cu mască – că asemenea schimbare e o chestiune bisericească ... și schimbarea nu se poate face, cum nici nu s-a făcut atunci[3].

Dintre cei ce aveau mai mult vederi conservative și care nu-i plăcea nici cu ruptul capului să audă că se schimbă ceva în Biserică a fost și generalul P. Năsturel (1854-1920), deși era pe atunci când se tot vorbea de schimbarea calendarului. În vremea când avea gradul de colonel – fiind ca comandant al Reg. 2 Artilerie de la Chitila – la 1910 a scris o carte cu titlul „Noua Pashalie sau calendarul etern bisericesc, precedată de aplicarea vechilor Pascalii”, lucrare lămurită foarte bine în toate părțile din care e întocmită ea. Dar pe când cartea era la broșat, iese de odată vorba că în parlamentul țării s-a propus un proiect de lege pentru unificarea calendarelor: „Legea calendarelor – i se zicea – este la Cameră și, dacă se unifică calendarele, atunci toate socotelile din „Noua Pashalie” se strică, iar cartea trebuie aruncată”. Cu această ocazie colonelul Năsturel imediat publică o nouă broșură cu titlul „Unificarea calendarelor și Noua Pashalie”, în care analizează socotelile adoptate de Biserica Universală în privința Pashaliei, socoteli făcute în decum până în veacul al XVI-lea, precum și deosebirea între ele a celor născocite de Papa Grigorie al XIII-lea; zicând (Năsturel) „Fii liniștit, Noua Pashalie rămâne tot aceeași, care era și mai înainte. Căci unificatorii ... nu poate să se atingă de așezămintele legate și ferecate de Sfinții Părinți în Soborul Ecumenic de la Nikeea în anul 325 de la Nașterea Mântuitorului Soare al Dreptății”.

Afară de acestea, „Generalul Năsturel a mai făcut încă o nouă scriere despre calendar, în legăturile cu ideile care umblau – prin 1919 – că trebuie să se schimbe calendarul. Dar n-a apucat s-o tipărească, murind în 2 august 1920”.

§ 4. Unul dintre cei ce nu au în vedere să înnoiască calendarul nostru ortodox este și D. Dr. C. Chiricescu, care prin lucrarea sa intitulată „Calendar bisericesc ortodox pe toți anii” (1923) pune la îndemâna căutătorului toate datele din calendar și Pashalie, mai ales cu multă aplicațiune la cult, ca adecă să se știe cum merge șirul sărbătorilor în fiecare an, șirul cetirilor din Apostol și Evanghelie, șirul posturilor și multe alte date care introduc în întrebuițarea calendarului ortodox întru toată amărunțimea lui.

Un tratat despre calendar și Pashalie ni se comunică[4] că ar fi făcut și fostul ministru de lucrări publice, șef inginer Panaite Donici, cu titlul de „Calendarul Bisericii de Răsărit în stil vechi și nou, regulile de comput aplicabile și la calendarul Bisericii de Apus” – Craiova, 1898; având în vedere mai mult îndreptarea – zice-se – a calendarului decât păstrarea lui în ființa și practica veacurilor. Care de altfel sistema aceasta nouă se vede animată la urma Ceaslovului tipărit în 1896 ediția a doua de Sf. Sinod.

Și cine știe câte lucrări în chestia aceasta calendaristică o mai fi apărut, mai ales în strecurarea celor mai mult de 2 decenii de când pare că am fi mucegăit prin peșterile Atonului celui Sfânt !!!

Iar acum după povestirea tuturor acestora, să însemnăm și puțin ceva despre obștescul chip al Bisericii Creștine Ortodoxe de Răsărit – de a face socotelile în ceea ce privește calendarul și Pashalia.

---

[1] „Calendarul bisericesc ortodox” de D. Dr. C. Chiricescu.

[2] Se vede că înainte de această adunare sinodală din acea epocă de tristă amintire sub Vodă Cuza au mai urmat și alte conferințe, cu scoposul unificării calendarelor. Căci iată ce ne spune P.S.S. Neofit Scriban în broșura „Apărarea Adevărului”, pag. 18: „Dovadă, zice, la cele mai sus zise este convocarea unora din cler la Mitropolia din București, spre a schimba calendarul Bisericii noastre drept credincioase și a-l înlocui prin cel apusean. Când însă s-a văzut că mai există încă în cler oare care urmă de independență și chiar după ce el fu zguduit prin secularizare, atunci vulpenia regimului știu să-și ascunză planurile asupra Bisericii și căută să-și formeze alți oameni ... la acest cuget al său”.

[3] Dar poate s-ar nedumeri cineva: cum nu este acest Melhisedec tot cel despre care am mai amintit ? Da, tot acela este. Dar Memoriul citat mai sus poate s-a cetit în una din primele ședințe ale Sf. Sinod din sesiunea de primăvară – 1881, pe când Regulamentul acela s-a votat în ședința de la 12 iunie 1881. Însă la aceste noi croieli în Biserică, cu toate că-l vedem contra proiectului pentru revizuirea cărților bisericești – cetit în sesiunea de toamnă – 1880, dar și aici pentru toate mișcările lui lasă porțiță de ieșire, căci zice acolo: „Biserica nu trebuie a se grăbi cu inovările, dând timp poporului a se obișnui cu formele cele nouă, a le primi sau a le respinge; și le va primi (pre aceste inovări) și Ea (Biserica) când ele vor deveni proprietate a poporului”.

Dar să se știe că ori ce idee ce nu era personală – luiși – era combătută de acest episcop, și pentru aceasta guvernul îi purta sâmbetele, care, cu ocazia vizitei prin Rusia de pe timpul Mitropolitului Calinic Miclescu, guvernul având convingerea că Melhisedec fusese acolo cu scopuri anti-dinastice și anti-naționale, cerea caterisirea Romașcanului; însă la urmă, datorită diplomației lui I. Cornoiu directorul Cancel. Mitropolitane, spre a evita un scandal bisericesc, se mulțumi cu votarea unui Regulament care oprea pe sinodali să treacă granița fără concediu aprobat prin decret regal (vezi în biografia lui I. Cornoiu, pag. 7 – 1913).

[4] „Biserica Ortodoxă Română” – 1924, pag. 419.

PARTEA A IV-A

„Doamne:
Cela ce zilele și noapțile,
vremurile și anii ai făcut;
bine-cuvintează cununa anului
bunătății Tale”

Capitolul I

Ce este CALENDARUL (zilar) sau anuar

§ 1. Cel dintâi calendar care îndeplinește mai bine toate condițiunile practice și în același timp și științifice a fost, este și va fi calendarul creștin ortodox, care nu este altul decât calendarul iulian (modificat de către Sfinții Părinți la Sf. Sobor I Nikean) și este numit astfel pentru că s-a întocmit din porunca marelui bărbat de stat roman, Iulie Chesarul.

Acest anuar sau calendar este de 365 de zile și 6 ore, care este format din semi-suma anului tropic cu anul sideral, plus precizia equinoxială, adică:

- anul tropic fiind de 365 zile, 5 ore, 48 minute și 51,6 secunde
- anul sideral fiind de 365 zile, 6 ore, 9 minute și 11 secunde
- și precizia equinoxială fiind de 0 zile, 0 ore, 0 minute și 58,8556 secunde[1].

Așadar în anii comuni el este de 365 zile, iar în anii bisecți de 366 zile.

Bisectili

§ 2. Anul întâi al erei creștine – când S-a născut Domnul nostru Iisus Hristos – a fost un an bisect, așa că în calendarul creștin ortodox, toți anii, al căror număr se împarte exact cu 4, sunt bisecți. De pildă, anul 1924 împărțit cu 4, avem ca rezultat al operațiunii $1924 : 4 = 480 + 0$. Câțul de 480 arată că de la Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos până acum sunt 480 de ani bisecți; iar 1924 este bisect, fiindcă nu avem nici o rămășiță de la socoteala făcută mai sus.

Mai este încă și un alt mod de aflare a anilor bisecți:

Ciclul soarelui dintr-un an dat, îl împărțim cu 4, și rămășița ne va arăta câți ani au trecut din ultimul bisect, iar lipsa de rămășiță ne va arăta că anul este bisect.

Împărțirea anului

§ 3. Anul se împarte în 12 luni, sau 52 de săptămâni, săptămâna în 7 zile, zi-noaptea în 24 ore, ora în 60 minute și minuta în 60 secunde.

Anul se mai împarte și în 4 anotimpuri: 1) Primăvara, care se începe de la 7 martie (după astronomi); 2) Vara, de la 8 iunie; 3) Toamna, de la 10 septembrie; și 4) Iarna, de la 9 decembrie.

Din cele 12 luni^[2] ale calendarului bisericesc ortodox creștin: ianuarie, martie, mai, iulie, august, octombrie și decembrie au câte 31 zile; aprilie, iunie, septembrie și noiembrie au câte 30 de zile; februarie are 28 de zile în ani comuni și 29 în cei bisecți.

Săptămâna

§ 4. Calendarul creștin, deși și-a păstrat numele de iulian, însă s-a deosebit de la început de cel care era întrebuintat la romani, prin introducerea săptămânii – moștenită de la iudei – în locul octadei sau decadei și prin înlocuirea sărbătorilor păgâne cu cele creștine, pe lângă care s-a mai adăugat cu timpul și câte unul sau mai mulți sfinți în fiecare zi, asemenea și alte praznice mari.

Când creștinii începură a se deosebi cu totul de iudei, socotiră ziua I, adecă pre cea a soarelui, ca zi de sărbătoare și de odihnă căreia îi dădeu numele de ziua Domnului, adecă Kiriaki – Duminica, adecă, ziua în care a înviat din morți Domnul nostru Iisus Hristos. Iar pe ziua lui Saturn, a înlocuit-o cu termenul Sâmbătă – a șaptea; iar pe celelalte le-au numit tot: Luni – a doua, Marți – a treia, Miercuri – a patra, Joi – a cincea, și Vineri – a șasea.

Ziua

§ 5. După cum se dă numirea anului de sideral și tropic, asemenea și ziua este de 2 feluri: zi solară sau firească, și zi siderală, adecă politicească sau astronomică.

Ziua firească^[3] este vremea cea de la răsăritul soarelui deasupra orizontului, până la apunerea lui sub orizont; a căreia împotrivică vreme, adecă cea de la apusul soarelui până la răsărirea lui deasupra orizontului, noapte se numește. Iar ziua politicească, sau astronomică adecă siderală este, vremea de 24 ceasuri (ore), timpul ce trece de când o stea pleacă de la un meridian adecă dintr-un punct oarecare, și ajunge din nou în acel punct: pentru aceea zilele siderale sunt de o potrivă una cu alta, pe când cele firești, de la schimbarea cea de iarnă până la cea de vară, zilele cresc, și iarăși de la aceasta până la cea de iarnă se micșorează.

§ 6. Iar la subînsemnarea tâlcuirii stihului al 4-lea, „și că s-a sculat a treia zi după Scripturi” al capului al 15-lea al celei dintâi Epistoliei a Sf. Apostol Pavel către Corinteni (Tom 1, pag. 505), pentru lămurirea

căutării cum se cuvine a număra zilele, cetim următoarele:

„Numărarea zilelor acelor trei ale îngropării și ale învierii Domnului cu osebite alți Părinți le-au înțeles; iar numărarea acestora ce o face dumnezeiescul Anastasie Sinaitul în cartea ce se numește „Povățuitor” (întrebarea CLII) de la Sevir luând, mai potrivită este și mai nimerită decât toate; pentru că este unită: 1) cu Dumnezeiasca Scriptură; 2) cu Ecumenicul al VI-lea Sinod; 3) cu rânduiala Sfintei Biserici și 4) cu obștescul obiceiul oamenilor. Deci zice acesta, că fieștece zi obișnuim a o număra de la o seară până la cealaltă seară; încât ziua să se unească cu noaptea ceea ce merge înaintea zilei și nu cu cea următoare – noapte –, și a se face noaptea, ceea ce a apucat mai înainte și următoarea zi, o noapte și o zi și un trup și o zi, adecă cele 24 de ceasuri ale nopții de mai înainte și ale următoarei zile să se facă și să se numească o zi” ...

Iar Sfântul Atanasie cel Mare, la întrebarea LII zice:

„Fiindcă Dumnezeu pre neamuri din întunericul necunoștinței și din lege, la lumina cunoștinței de Dumnezeu și a Evangheliei le-a chemat, după cuviință dar a poruncit nouă ca ziua Învierii Sale de cu seară să o începem și la lumină să o săvârșim; că necuviincios ar fi fost și nepotrivit lucru de la lumină a începe și la întuneric și noapte a săvârși cei ai lui Hristos”.

Și cine voiește să afle lămurire mai cu deamăruntul, să citească toată subînsemnarea citată mai sus și acolo va afla descoperit cu mărturii scripturenice, cum că Biserica Creștină Ortodoxă de Răsărit, vremea cea de 24 de ceasuri o socotește de o noapte și o zi, iar nu de o zi și o noapte, ca astfel numărând, se va afla conglăsuat cu Dumnezeiasca Scriptură ceea ce zice că Domnul S-a sculat a treia zi din morți; pre a căreia numerație, luminat o arată tot acolo.

Ceasul-ora

§ 7. Ceasul este partea a 24-a a vremii nopții și a zilei. Ceasurile sunt de o potrivă unul cu altul, în tot locul; deși în vremea veche de multe neamuri se socotea în feluri de chipuri. Căci împărțeau aceia zilele cele firești ca și pre nopți în 12 părți, întrucât în vremea secerișului ceasurile cele 12 ale unei zile să fie mai mari, iar cele 12 de noapte mai mici, și iarăși iarna se schimba asemenea. Și se chema ceasurile cele ca acestea vremești; dintre care ceasurile nopții, cel întâi se începea de la sfințitul – apusul – soarelui și răsăritul soarelui împlinea pre cele 12; iar ale zilei, cel întâi începea de la răsăritul soarelui, cel al șaselea de la amiază-zi; cel al 12-lea se sfârșea după apusul soarelui.

Pentru aceste ceasuri dar pomenește zisa Mântuitorului Hristos aceasta: „Au nu sunt 12 ceasuri ale zilei” (Ioan 11, 9); asemenea și la Faptele Apostolilor (cap. 3) pentru ceasul al 3-lea.

Acest fel de ceasuri aveau spre întrebuințare cei vechi.

Iar evreii cei mai vechi aveau în întrebuințare și altă împărțire a vremii nopții și a zilei, împărțind-o în 8 părți, din care pre 4 părți le da nopții, iar pre celelalte zilei, și pre acestea altădată mai mari și altădată mai mici, după creșterea și scăderea nopților și a zilelor urma cu acelea; care ale zilei se numea ceasuri chiar, iar ale nopții străji; din care pre straja cea dintâi o măsura de la apusul soarelui, iar pre a doua la mijlocul nopții sfârșind-o, și de acolo o începea pe a treia, și pre a patra o sfârșea răsăritul soarelui, când începea a număra ceasul întâi al zilei.

Și după această numărare de ceasuri zice Sf. Evanghelist Marcu (15, 25): „Și era ceasul al 3-lea și L-au răstignit pre El”.

---

[1] Vezi revista „Ortodoxul” din 1880, anul al 2-lea, nr. 1.

[2] Însemnăm ceva în scurt aici despre originea numirii lunilor, după N. Niles, De computo ecclesiastico; asemenea și după Marcelli, „Calendarium Ecclesiae C-politanae, 1881, precum și după

alte publicații.

Grecii cei vechi – antici – feluri de numiri dădeau lunilor anului lor. Iar când întreaga Grece fu subjugată de romani (146 î.Hr.) încet încet primiră de la romani și numirile lunilor lor. Însă ca termen popular elinesc, atenienii numeau lunile anului astfel:

- 1. Iulie – Ekatomveon, - prețios, fiindcă se făcea jertfa de 100 de boi (zi întâi nu începea ca acum, ci la 15 din luna ce a trecut o socotea zi întâi)
- 2. August – Metaghithion, - a mutării de la țară la oraș
- 3. Septembrie – Vidromion, - a alergării spre ajutorul oarecăroră
- 4. Octombrie – Memactirion, - a vijeliilor și înfuriierilor
- 5. Noiembrie – Piapnepsion, a fierberii la un loc a legumelor
- 6. Decembrie – Posidion, a călătorilor străini în cinstea lui Neptun
- 7. Ianuarie – Gamilion, - adevă, luna nunțiilor
- 8. Februarie – Antisterion, sărbătoarea florilor
- 9. Martie – Elafivolion, a vânătorilor
- 10. Aprilie – Munihion, a Diane zeiței păgâne
- 11. Mai – Targhilion, - sărbătoarea pârgilor roadelor pământului
- 12. Iunie – Skirroforion, în cinstea demoralizațiilor.

Toate acestea împreună cu a 13-a lună interpusă, erau afierosite fiecare unui anumit zeu-idol.

Iar la romanii cei vechi, precum am zis mai înainte, anul lui Romul era împărțit în 10 luni, din care:

- 1. Martie: după numele idolului Marte, și în cinstea lui Romul, pe care-l credeau că este fiu al lui Marte
- 2. Aprilie: care după păgâni se derivă de la „Venusă”; dar după Fericitul Augustin s-a numit de la aperiire – a deschide, aperilis, din pricină că întru această lună se deschide pământul spre producere
- 3. Mai: de la cuvântul majores, adevă, în cinstea bătrânilor care povățuiau afacerile statului roman
- 4. Iunie: de la cuvântul jun-junioris, adevă, în cinstea tinerilor care aveau a apăra patria cu armele
- 5. Quintilis: adevă a cincea de la martie, care mai pe urmă s-a numit Iulie de către Marc Antonin, fiindcă Iulie Cesar se născuse în această lună
- 6. Sextilis: pe care August a schimbat-o întru al său nume, și se numește așa, fiind a șasea de la martie

- 7. Septembrie
- 8. Octombrie
- 9. Noiembrie
- 10. Decembrie – aceste 4 luni sunt alcătuite din cuvintele: septem – a șaptea, octo – a opta, novem – a noua, decem – a zecea și din cuvântul imber – ploaie, din pricină că de obicei aceste luni (4) erau ploioase

Apoi Numa Pompilius mai adaugă la anul lui Romulus încă 2 luni: pe Ianuarie, fiind o dată luna a 11-a, și apoi luna întâia; al căreia nume de Ianuarie se potrivește cu ianua – ușă – prin care se începe anul nou; și pe Februarie, care era la sfârșitul anului (ce începea cu Martie), iar mai pe urmă a doua. Și acest cuvânt se trage din verbul ferbeo sau ferveo – a fierbe, de unde ferbuun și cu strămutarea literelor februun, adică Februarie – a curăți.

[3] Vezi „Introducerea la Istoria Bisericească” a lui Meletie, pag. 74.

Capitolul II

Despre anul de la zidirea lumii și despre cele 3 cicluri – cruguri

§ 1. Creștinii, adică totalitatea Bisericii Domnului nostru Iisus Hristos, au admis în dogmele lor Biblia ca fiind prima lege dată de Dumnezeu poporului lui Israil și reînnoită – a doua oară – prin venirea pe pământ a Neînvinsului Răscumpărător al neamului omenesc, Domnul nostru Iisus Hristos.

Prima lege se cunoaște sub numele de Vechiul Testament, iar reînnoirea sub acela de Noul Testament – „Nu am venit să stric legea, ci să o plinesc”, zice Domnul (Matei 5, 17).

Epoca cea de la zidirea lumii, și din iudei și din alți scriitori de ani, mulți în multe feluri o scriu; însă Biserica Creștină Ortodoxă de Răsărit legiuiește^[1] că Domnul nostru Iisus Hristos S-a născut, după trup, din Prea Sfânta Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și Pururea Fecioara Maria, în anul 5508 de la facerea lumii. Pre care șir de ani, oarecare obișnuiesc a-i împărți – adică vremea cea de la întemeierea lumii și până la întâia venire a Domnului nostru Iisus Hristos – în cinci vârste:

Întâia vârstă a lumii numesc, pre cea de la facerea lui Adam până la potop (dupre cei 72 de tâlcuitori, numiți Septuaginta), ani^[2] 2262

A doua vârstă, pre cea de la potop până la ieșirea fiilor lui Israil, ani 1632

A treia vârstă, pre cea de la ieșire până la zidirea Bisericii în anul al 4-lea – Solomon, ani 601

A patra, pre cea de la zidirea Bisericii, până la risipirea ei – robia Ierusalimului –, ani 424

A cincea, pre cea de la risipire până la întâia venire a Domnului nostru Iisus Hristos, ani 589

Total 5508

Deci, siliți sunt creștinii a se adresa Facerii, și a începe socotelile lor de când a făcut Dumnezeu cerul și pământul, iară nu din alte născociri afară de Sf. Scriptură.

După raportul biblic – Facerea 1, 14-19 – Dumnezeu în ziua a patra – adică joi, dacă celei dintâi i-am zice luni – a făcut soarele și luna și celelalte stele, și este firește ca mișcarea lor să fi început din vremea aceea de la zidirea lumii.

De atunci și până azi, acești doi corpi cerești au descris perioadele lor cu cea mai mare exactitate și fără întrerupere[3], pentru aceasta noi aici să zicem ceva și:

Despre ciclul solar

§ 2. Soarele în fiecare perioadă de 28 de ani readuce aceleași zile ale săptămânii în aceleași zile ale lunii, adică înfățișază în durata sa de 28 de ani toate combinațiile zilelor săptămânii cu acelea ale lunii. Dacă toți anii ar fi comuni – numai de 365 de zile –, după un ciclu de 7 ani, numărul zilei săptămânii ar reveni la aceeași dată a săptămânii. Însă în realitate cel de-al patrulea an este bisectil, adică de 366 de zile, așa că ordinea de repetire nu poate reveni decât după un șir de 28 de ani, duple cum urmează în tabloul de față:

1. Vineri	8. Duminică	15. Luni	22. Miercuri	1. Vineri
2. Sâmbătă	9. Luni	16. Miercuri	23. Joi	2. Sâmbătă
3. Duminică	10. Marți	17. Joi	24. Sâmbătă	3. ...
4. Marți	11. Miercuri	18. Vineri	25. Duminică	
5. Miercuri	12. Vineri	19. Sâmbătă	26. Luni	
6. Joi	13. Sâmbătă	20. Luni	27. Marți	
7. Vineri	14. Duminică	21. Marți	28. Joi	

De unde vedem că aceleași zile vin iarăși la locul lor după un șir de 28 de ani; și pentru aceea, acest șir (period) de 28 de ani a fost numit ciclu (cerc, crug) solar.

Calculul acestui ciclu se face în modul următor:

Anii de la Adam la nașterea Domnului nostru Iisus Hristos (după Facere – Geneza) erau în număr de 5508, aceștia împărțiți cu 28, găsim drept rest 20. Prin urmare, duple ortodocși, 20 au fost numărul ciclului solar în anul când S-a născut Mântuitorul; și arată că cu 20 de ani a intrat în ciclul solar al 197-lea de la zidirea lumii.

Și dacă voim să aflăm ciclul solar al vreunui an, adăugăm la acel an de la Hristos numărul 20, ori scădem 8 din el[4] și suma, ori rămasița o împărțim cu 28, restul acestei socoteli arată numărul ciclului solar din acel an, iar dacă nu este rest, atunci ciclul solar este însuși împărțitorul 28.

De pildă, anul 1941, ce ciclu solar va avea ?

$1941 + 20 = 1961 : 28$ ne dă câtul 70, iar ca rest 1. Cifra 1 arată primul an al ciclului solar care se potrivește la anul 1941.

Despre ciclul lunar

§ 3. După astronomi, luna se învârtește în jurul pământului în timp de 29 de zile și jumătate; căci Meton în anul 432 înainte de Hristos descoperă că o fază oarecare a lunii revine după 29 și jumătate de zile.

Se deosebesc, obișnuit, 4 faze mai de căpetenie: luna nouă, primul sfert, luna plină și ultimul sfert. Iată ce se întâmplă: în timp de 19 ani solari se găsesc aproape exact 236 de lunațiuni (de câte 29 jum.

zile), și, prin urmare, după 19 ani aceleași faze ale lunii revin în aceleași zile ale anului la aceleași date. Acest șir de 19 ani, cuprinzând toate așezările pre care le pot ocupa lunile nouă în legătură cu zilele lunilor, cei vechi îl numeau ciclul lui Meton, sau ciclul lunar.

Noi ortodocșii zicem: $5508 : 19 = 289 + 17$. Așadar 17 a fost ciclul lunar în anul când S-a născut Domnul nostru Iisus Hristos. Și dacă voim să aflăm ciclul lunar al vreunui an, adăugăm 17, sau scădem 2[5] din acel an de la Hristos și suma, ori restul îl împărțim prin 19. Restul acestei socoteli arată ciclul lunar din anul căutat, iar dacă nu e rest, atunci însuși împărțitorul 19 este acel ciclu lunar.

De pildă, anul 1941, ce ciclu lunar va avea ?

La $1941 + 17 = 1958$; $1958 : 19 = 103 + 1$. Numărul 1 arată că în anul 1941 ciclul lunar este 1.

Indictionul[6]

Biserica Ortodoxă Creștină începe anul bisericesc, prin urmare calendarul sărbătorilor, de la 1 septembrie, când este, dupre cum se însemnează în cărțile bisericești, începutul indictului, care zi se și serbează.

Sub cuvântul indict se înțelege un șir de 15 ani, care după isprăvirea acestor 15 ani, iarăși începe din nou.

Dacă voim să găsim astăzi indictul unui an, n-avem decât a adăuga 3 la numărul anului de la Hristos și a împărți suma cu 15. Restul va fi numărul indictului căutat; dacă nu rămâne rest, atunci 15 este însuși indictul. Socotind astfel spre a afla indictul anului 1924, găsim că anul acesta este al 7-lea an al indictului, adică mai trebuie 8 ani, ca să se împlinescă 129 de indicturi de la Hristos.

Căci $(1924 + 3)/15 = 128 + 7/15$.

§ 4. Cuvântul pentru care Biserica Ortodoxă serbează începutul indictului, adică la 1 septembrie, se vede în Minologhiul Vasilian, unde cetim următoarele:

„Biserica Ortodoxă săvârșește sărbătoarea indictului, după veche predanie, fiindcă se crede că din această zi se începe timpul”.

Iar despre cuvântul, pentru care această zi fu socotită ca începutul timpului, cetim tot acolo următoarele:

„Iar când Hristos Dumnezeuul nostru voind a binecuvânta începutul timpului, sau mai bine tot timpul – pe care El însuși îl făcuse înaintea veacurilor –, a intrat în sinagoga iudeilor și I s-a dat Cartea Proorocului Isaia, și deschizând cartea, a aflat locul unde era scris (Isaia 61, 1): „Duhul Domnului preste mine, pentru care M-a uns, a binevesti săracilor M-a trimis, a tămădui pre cei zdrobiți la inimă, a propovădui robilor slobozire și orbilor vedere, a slobozi întru ușurare pre cei sfărâmați, a propovădui anul Domnului primit. Și închizând cartea o au dat slugii și au șezut” (Luca 4, 18-20). De atunci ne-a dăruit nouă creștinilor această sfântă sărbătoare, pre care serbând-o cu inima voioasă Îi mulțumim”.

§ 5. La drept vorbind, indictionul nu ne ajută absolut nimic întru aflarea zilei Paștelui, ci însemnătatea lui nu este alta, decât aceea pe care creștinii au voit să păstreze cu mai multă autoritate pomenirea actelor Sfântului Sobor Ecumenic din anul 325 de la Niceea. Căci zice istoricul bisericesc Meletie (la introducere pag. 79): „Crugurile acestea, adică cel lunar de 19 și cel solar de 28, s-au rânduit de către cel I Sf. Sobor Ecumenic din Niceea, în anul de la mântuirea lumii 325, în care vreme și constantinopolitanul indiction în 24 a lui septembrie, în ziua duminicii de când anul al 325-lea de la Hristos s-au început, dupre predania Bisericii Răsăritului, mutându-se apoi sorescul crug de la 24

septembrie în calendele lui, adecă la 1 septembrie”.

Așadar combinarea ciclului solar și lunar ne înlesnesc socotelile și numai această combinare s-a numit de toți creștinii ortodocși „cidu pascal”. Căci dacă înmulțim ciclul soarelui cu al lunii, adecă $28 \times 19 = 532$ de ani; numărul 532 formează șirul ciclului pascal, șir (sau perioadă) care readuce lunile nouă și sărbătoarea Paștelui în aceleași zile ale anului (iulian) bisericesc.

---

[1] „Introducerea la Istoria Bisericească” a lui Meletie, pag. 81.

[2] Pentru acești 72 de talmăcitori – Septuaginta (latinește) – ce au tradus Biblia din limba evreiască în cea elinească, pe vremea lui Ptolomeu Filadelful împăratul Eghiptului (285-247 î.Hr.) se află la Epitomi, cap. 6 din mai înainte spuneri, pag. 20, un cuvânt vrednic de laudă scriind pentru acești 72 de bărbați.

[3] Cuvânt de mare valoare, și vrednic de înalta minte a Sf. Vasile cel Mare, se află la „Exaimeron” tratând despre facerea acestor luminători cerești – soarele și luna.

[4] Numărul 8 sunt anii care lipsesc din ciclul solar al 19-lea de la facerea lumii până la Hristos. Deci, ori formula $(A + 20)/28$, ori $(A - 8)/28$, ori $(5508 + A \text{ (de la Hristos)})/28$.

[5] 2 sunt anii care lipsesc din ciclul lunar al 290-lea de la facerea lumii până la Hristos. Deci, ori formula $(A. \text{ de la Hristos} + 17)/19$, ori $(A. \text{ de la Hristos} - 2)/19$, ori $(5508 + A. \text{ de la Hristos})/19$.

[6] Vorba indiction este latină și vine de la cuvântul „indictio-onis” – tribut, sau impunerea tributului. Iar acestea, de la „indico, ere” – a proclama.

Capitolul III

„Data Paștelui”

§ 1. Am arătat mai în urmă la istoria Pascaliei, din ce pricină Sfinții Părinți, adunați în Sfântul Sobor Ecumenic de la Niceea, fixară epoca la care toți hristianii trebuia să prăznuiască prea mărita zi a Sfintei Învierii Domnului (Paștele). Căci, bazat pe al 7-lea canon al Sfinților Apostoli, așezământul niceean sună astfel: „Paștele va fi în prima duminică care urmează după a 14-a zi din prima lună după equinoxul primăverii” (în practice); adecă după 21 martie.

Regulile practice după care se face această determinare, am văzut că se află în practicele Sf. I Sobor Ecumenic, care însăși ni le-au comunicat cei ce s-au îndeletnicit cu regulile acestei chestiuni.

În rezumat, la aceste reguli trebuie a avea în vedere:

- 1) Că Pasha trebuie a se face totdeauna după isimeria (equinoxul) primăverii
- 2) Că nu se cade a se face într-o aceeași zi cu Pasca jidovilor
- 3) Ca să nu se facă chiar și nehotărât după isimerie, ci după cea întâi lună plină a lui martie, care se va întâmpla după isimeria de primăvară, și:

4) Ca să se facă în întâia duminică ce va fi după luna plină; căci, după predania care ni s-a transmis prin Evanghelii, ne arată că Învierea Mântuitorului nostru Iisus Hristos a avut loc în întâia zi după sâmbătă. Și acea dintâi zi a săptămânii s-a și numit de creștini „duminică”, adică „ziua Domnului, care mai înainte se numea ziua soarelui”.

§ 2. Așadar Paștele creștin nu sunt vechile Paști ale iudeilor, ci ziua Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, care a avut loc a treia zi după Pasca iudeilor; și fiindcă aceasta se serbează la lună plină a celei dintâi luni a anului iudeilor, apoi între data lunii pline și între Paștile noastre trebuie să rămâie totdeauna un interval de 2 zile slobode, în conformitate cu canonul 7 al Sf. Apostoli, care prescrie ca Paștele creștin să nu se serbeze nici înainte de equinox, nici deodată cu iudeii.

Acum se știe că întâia lună a iudeilor, sau luna Pascală, este luna martie, și pentru aceasta ca să se poată afla data Paștilor, s-a făcut de către pashologi anumite tabele perpetue, în care totdeauna se află data lunii nouă de peste tot anul (care o vom reproduce și noi mai încolo).

Deci cu ajutorul ciclului lunar se caută în tabela perpetuă, sub numirea de „Nașterea luminii lunii” data lunii nouă mart; apoi începând cu aceasta, se numără înainte 15 zile și unde ajunge acest număr, acolo este data lunii pline; la aceasta se mai adaugă 2 zile – interval prescris între data lunii pline și între ziua Paștilor –, și dacă după toate acestea ajungem la 21 martie, sau după această dată, atunci căutăm prima duminică ce urmează îndată și acolo se pune ziua Paștelui. Iar dacă după socoteala aceasta, adică după adăugirea celor 2 zile la data lunii pline, nu ajungem la 21 mart, atunci acea lună nu este lună pashală și Paștele trebuie să se puie în luna următoare (aprilie). Drept care se adaugă 30 de zile, la ultima dată ce s-a dobândit prin adăugirea celor 2 zile, apoi de la data ce se dobândește astfel, se caută duminica ce urmează numaidecât, și acolo se pune ziua Paștilor.

În acest din urmă caz, Paștile pot ajunge uneori până la 25 aprilie, hotarul cel mai din vârf, pe când limita cea mai inferioară este 22 martie. Prin urmare Paștile pot cădea în 35 de zile deosebite – între 22 martie și 25 aprilie inclusiv – și în legătură cu fiecare din aceste zile, s-au și întocmit 35 de tabele pentru zilele sărbătorilor schimbătoare în legătură cu Paștele și pentru regularea slujbei bisericesti.

§ 3. Din cele arătate până aici rezultă că, pentru aflarea zilei Paștelui se reduce – în regulile pashalice – la găsirea luminii lui martie sau aprilie (pashal). Această împrejurare a hotărât ca anul pashal să înceapă cu luna martie, iar nu cu luna septembrie cum este anul bisericesc, și nici cu ianuarie, cum este anul civil, ori cu aprilie, cum este anul financiar.

Deci martie fiind începutul anului pashal, urmează că începutul ciclurilor lunare să înceapă cu această lună, iar nu cu luna ianuarie. Această băgare de seamă nu trebuie pierdută din vedere la aflarea primelor zile ale luminilor lunilor lui ianuarie și februarie.

Epacta ortodoxă

§ 4. După însuși etimologia cuvântului grecesc, adjectivul epactos, i, on este un adaos. Acest adaos este numărul care ne arată câte zile trebuie să adăugăm unui an lunar de 354 de zile, spre a-l face egal cu anul solar de 365 de zile. Și cum anul solar întrece pe cel lunar cu aproape 11 zile, de aceea baza lunii se crește în fiecare an cu 11, până la anul crugului lunar al 17-lea, la al căruia temelion se adaugă 12 spre a se ținea seamă de anii bisectili; iar la 18 și 19 tot 11 se adaugă.

Lumina unei luni începe cu luna nouă.

De la o lună nouă la lună plină, s-a socotit în medie, în primul an al ciclului lunar, o scurgere de 14 zile. Iată dar temelionul (epacta) ciclului întâi al lunii, la care număr de 14 adăugându-se 11 – numărul pomenit mai sus – avem 25 temelionul ciclului al 2-lea lunar; iar la 25 adăugându-se iar 11 avem 36, din care scăzându-i 30 (fiindcă totdeauna o scădem din cifra ce trece peste 30), avem temelionul ciclului al 3-lea lunar; și așa mai departe urmăm cu socotelile.

Temeliile stau către ciclul lunar precum se arată în următorul tablou:

Ciclul lunar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Temelionul	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	11	23	3

§ 5. După aflarea temelionului se trece la aflarea luminii. De pildă, temelionul fiind 14, care va fi lumina (lunii nouă) lui martie ?

O lunațiune fiind de 29 de zile și jumătate (să-i zici 29 căci 30 este între lumini), avem: 29 scade 14 – temelia ciclului lunar I – rămâne 15. Lumina lui martie deci va fi la 15. Dacă luna nouă a lui martie este la 15, nu mai încape vorbă că luna plină va fi peste 14 zile, adică la 29 martie.

Tot așa se urmează și la aflarea luminii lunilor celorlalte de la martie încolo, mai adăugând pentru fiecare lună la temelion câte o zi.

Însă spre a înlătura socotelile care, ori nu sunt pricepute de fieștecăre, ori pot da loc la greșeli, reproducem aici tabloul Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit, cuprinzând datele în care încep lunile noi în toți anii ciclului lunar[1]:

Anii ciclului lunar	Mar	Apr	Mai	Iun	Iul	Aug	Sept	Oct	Nov	Dec	Ian	Febr
1	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4
2	4	3	2	1/31	30	29	28	27	26	25	24	23
3	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12
4	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
5	1/31	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20
6	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9
7	9	8	7	6	5	4	3	2	1/30	30	29	28
8	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	17
9	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6
10	6	5	4	3	2	1/31	30	29	28	27	26	25
11	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14
12	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3
13	3	2	1/31	30	29	28	27	26	25	24	23	22
14	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11
15	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1/31	29
16	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19
17	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8
18	8	7	6	5	4	3	2	1/31	30	29	28	27
19	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16

Spre a putea afla luna nouă dintr-o dată oarecare, căutăm ciclul lunar din anul acela (care-l aflăm ori cu calculul arătat la „Ciclul lunar”, ori din tabela „Veșnicei Pashalii” așezată între pag. 92-93), și în dreptul acelui ciclu lunar, aici în tabela de mai sus, în colț unde se întâlnește drept unghi găsim data lunii nouă în luna ce voim.

Așa de pildă, în anul 1925, ciclul lunar fiind al 4-lea, căci $1925 + 17 = 1942$; $1942 : 19 = 102 + 4$, luna nouă în aprilie cade la 11 al acestei luni.

În locul unde sunt puse două numere – 1/30 sau 1/31 – luna nouă cade la începutul și sfârșitul acestei luni. Iar pentru luna ianuarie și februarie, se întrebuințează ciclul lunar al anului ce au trecut.

Vremea este să vorbim ceva și despre așa-zisa:

[1] Dupre „Sinopsis Iera”, Veneția 1856; publicat și în „Calendarul Bisericesc Ortodox pe toți anii” de dr. C. Chiricescu la pagina 187.

Capitolul IV

„Luna bisericească mijlocie”

§ 1. „Este știut[1] că datele în care încep lunile noi, așa cum sunt arătate în tabelele întocmite – fie în vederea stilului vechi, fie în vederea stilului nou – sunt numai apropiate, mai mult sau mai puțin, de datele adevărate ale lunilor noi astronomice”. Căci, dacă Pasca evreiască ce se pretinde a se ținea riguros de datele astronomice (și aceasta provine de la faptul că autorii calculează, pentru fiecare dată, corecțiunile ce trebuiesc făcute, după comunicarea lui Bejereanu), totuși după cum arată tabloul de față luat ca exemplu (vezi „Unificarea calendarelor” de Năsturel, pag. 12), cum am zis, totuși ei nu într-o și aceeași dată astronomică serbează Pasca lor, adecă evreii.

Nr. ciclului lunar		3						
Anii		1886	1905	1924	1943	1962	1981	2000
Paștele mosaic	Ziua	8	7	6	7	6	6	7
	Luna	A P R I L I E						
Luna plină astronomică la acești ani 6 aprilie								
Paștele ortodox stil vechi		13	17	14	12	16	13	17

Chiar data sosirii equinoxului de primăvară, sau, data trecerii soarelui prin punctul G, adecă intrarea soarelui în zodia berbecului – belliere – nu este totdeauna aceeași, ci se schimbă de la una la alta între 19-21 martie stil nou, după cum comunică „Connaissance des Temps”[2], astfel că într-un interval de timp de 63 de ani, de la 1840-1843, ne arată

- de vreo 4 ori data de 19 martie,
- de vreo 45 ori data de 20 martie,
- de vreo 14 ori data de 21 martie.

Pentru aceasta spre a ușura calculele (care adeseori putea să încurce pre cei nedeprinși cu ele), Sfinții Părinți hotărâră să se admită în Pashalii ca equinoxul primăverii să cadă totdeauna, și în fiecare an, în ziua de 21 martie.

§ 2. Cu acest chip – de a nu face corecțiuni – ajungem la constatarea că luna din Pashalii care slujește

la calculul Paștilor nu este luna astronomică, ci o lună mijlocie, admisă astfel numai spre a înlesni calculele; această lună mijlocie se numește lună bisericească.

Aceasta în ce privește la neînregistrarea deplasării equinoxului de primăvară, precis după calculul astronomic, care zic ei, că anul iulian este mai lung decât anul astronomic cu 11 minute și 12 secunde.

Se mai adaugă de unii scriitori de Pashalii și neînregistrarea proemtozei, sau saltului lunii, care e socotită a fi de un ceas, 28 minute și 15 secunde în fiecare 19 cicluri, care după alții ar face ca după fiecare perioadă de 300 de ani sau 304, sau 312 și jumătate de ani să se adauge câte o zi la calculul bazei lunii; iar după alții, spre a potrivi epactele, care se zice că au rămas în urmă cu 2 zile, se propune a se strămuta originea ciclurilor lunare după un anumit calcul^[3].

Dar un asemenea calcul și o dispozițiune definitivă, în respectul datelor și cum se poate împăca cu precizie diferențele acestea, stau depozitate în deciziunea Sfântului I Sinod Ecumenic, și nicidecum în dreptul unui individ.

Și în respectul bisericesc, nu este nici o greșală de a serba Paștele mai pe urmă, ele nu trebuiesc serbate mai înainte de hotărârea Sfântului Sobor Niceean.

§ 3. Lipsa aceasta de precizie – dupre cum zice dr. C. Chiricescu în „Calendarul Ortodox” – se datorește relativității (adecă că omul nu poate lucra absolut, ci merge pe dibuite), care stăpânește în toate cele omenești; drept care, și în privința măsurării precise a vremii, nu se poate zice că știința omenească și-a spus cuvântul cel din urmă, deoarece, îngâmfându-se cu cunoștința cea mincinoasă, se va întreba de Domnul: „Unde ai fost tu, când am întemeiat pământul ? Spune-mi de ai cunoștință ? Dar oare știi, cine a pus măsurile lui ? Și câte ? ... Au aflat-ai lățimea cea de sub cer ? Spune-mi dară, cum este și cât este ? Și în ce pământ locuiește lumina ? Și întunerecul ce loc are ? Au deschide-vei zodiile în vremea lor ? Și luceafărul de seară îl vei apuca de păr și-l vei pune de față ? Au știi schimbările cerului și cele de sub cer, care împreună se fac ? ... Și răspunzând Iov au zis: 'Nimica sunt, și ce voi răspunde la acestea ? Mâna voi pune peste gura mea' ” (Iov 38, 4-5 și 18-20 și 32; și 39, 34).

---

[1] „Calendarul Bisericesc Ortodox” de Chiricescu, pag. 188.

[2] „Unificarea calendarelor” de Năsturel, pagina 13.

[3] În Pashalia de inginerul Panaite Donici.

Capitolul V

Despre mâna anului, pe scurt

§ 1. Cele 7 litere: A, B, C, D, E, F, G sau cifre: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 sunt luate după numărul celor 7 zile ale săptămânii. Așa că în fiecare an câte o literă din aceste 7 poartă numele de mâna anului, care și într-un ciclu pascal de 532 de ani arată ziua duminicii, iar cele rămase – celelalte 6 – se potrivesc cu celelalte 6 zile ale săptămânii, cetite în ordine întoarsă.

Însă noi reducând sistemul celor ce împărtășesc zilele anului pe grupe numai la o singură grupă, în regularea calendarului cât va fi lumea, așezat pe pagina 104, am scăpat pe cetitor de greutatea frământării minții de a ghici numele zilei după semnul literei, sau de a răscoli mulțimea grupelor, ci totdeauna va afla de față numele zilei căutate.

§ 2. Deci într-un period de 532 de ani, se știe că literele mâinii anului se schimbă de la un an la altul, și că după 28 de ani ele încep a se urma iarăși în aceeași ordine.

Acest șir de 28 de ani, am văzut că poartă numirea de ciclu solar; iată cum se urmează literele mâinii anului în cursul unui întreg period:

Ciclul solar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Mâna anului	A	B	C	E	F	G	A	C	D	E	F	A	B	C
Ciclul solar	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Mâna anului	D	F	G	A	B	D	E	F	G	B	C	D	E	G

Mâna anului se află în chipul acesta:

Cifra anului, a cărui mână vrem s-o aflăm, o adunăm cu câțul dobândit din împărțirea aceluiași an prin 4, după ce scădem 3, împărțim suma la 7. Restul acestei din urmă operațiuni este de o potrivă cu cifra mâinii anului căutat. De nu rămâne rest, cifra 7 este mâna anului acela.

Deci, mâna anului se află prin formula: $(A + A/4 - 3)/7$.

De exemplu, care este mâna anului 1941 ?

1941 împărțit la 4 ne dă câțul 485, adunat cu 1941 ne dă suma de 2426 scăzând 3, rămâne 2423 împărțit la 7 ne dă restul 1, care este numărul literei A. Prin urmare A este mâna anului 1941, sau și mai adunat, după cea de față operațiune: $(1941 + 1941/4 - 3)/7$.

§ 3. Tabloul de pe pagina următoare cu calendarul bisericesc, cât va fi lumea, fiind întocmit conform sistemii ce se socotește după regula de mai sus, în el la nesfârșit se va afla nu numai mâna anului, ci și orice dată cu numele zilei întotdeauna; căci mâna anului odată fiind cunoscută, în dreptul ei se află nu vreo inițială, ci chiar numele zilei.

De pildă, voim să știm în anul 1924, care este numele zilei lui 2 februarie ? Căutăm în calendar la tabela nr. 1, cu acel nume „Sutimele” adevă că cele 2 numere de la începutul cifrei anului (o mie nouă sute) 19...; iar restul de 24 îl aflăm în tabela „Zecimilor”. Acum pornind de la nr. 19.. în jos – vertical – iar de la 24 mergem drept – oblic-orizantal – spre stânga, formăm un drept unghi, iar în colțul lui, unde se întâlnește, aflăm A, care este mâna anului 1924, ce stăpânește întreg anul de la ianuarie până la decembrie.

Acum mâna anului 1924 fiind A (și cum el este bisect), trecem la tabela nr. 2, și în stânga sus sunt puse cele 2 luni ianuarie și februarie din anii bisecți, iar jos în colț este pusă tabela cu numele zilelor și pe margine sunt scrise cu litere mici mâna anului în anii bisecți; acum pornind de la numărul 2 februarie de sus în jos, în dreptul mâinii anului (1924) A – scris cu litere mici – aflăm vineri; adevă că în anul 1924, 2 februarie este vineri.

Dar 25 martie 1924, ce zi va fi ?

Tot cu aceeași mână a anului ne slujim, în 1924, adică cu A care este scrisă sus cu slove negre în tabela cu numele zilelor, și pornind de la 25 martie – din calendarul deplin – spre stânga, aflăm în dreptul lui A în jos: luni.

§ 4. DATA PAȘTELUI o putem afla din tabela Pashaliei – alăturată aici – în chipul următor:

De pildă, în anul 1924, în ce zi va cădea Paștele ?

Mai întâi după regula ce am arătat-o mai sus, căutăm mâna anului 1924 care este A în tabela calendarului; pe urmă trecem la tabela Pashaliei nr. 1, și în colțul unghiului aflăm 3, care este numărul ciclului lunar al anului 1924; de aici pășim la tabela Pashaliei nr. 2, și sub A (mâna anului 1924) în dreptul lui 3 (crugul lunar 1924) aflăm în colțul drept unghiului numărul 14, care fiindcă sunt scrise cu cifre mici, însemnează 14 aprilie (căci cele scrise cu grase însemnează data lunii lui martie). Astfel se va urma în toți anii pentru aflarea datei Paștelui cât va fi lumea.

De asemenea și în urmă, până la 325, data când Sf. Părinți la Sf. Sobor Niceean au așezat regulile determinatoare pentru Sfintele Paști.

Dacă în calendar se va ajunge la anul 2500, nu avem decât să scriem înainte în rubrica – locul – următor, 26.. și așa mai departe urmăm și cu scrierea anilor în tabela Pashaliei, când vom ajunge la 3500, scriem înainte 36.. 37.. etc. Și tabelele fiind așezate astfel, întotdeauna mâna anului și crugul lunar, precum și orice altă dată se va afla fără de greșală și fără de nici o socoteală.

§ 5. Iar ca să satisfacem dorința prea cuviosului arhimandrit Scriban ce zice: „Dar nu ajunge să lepezi un sistem, trebuie să născocști tu altul mai bun”[1]. (Nu așa prea cuvioase, rugămu-te de a mai slăbi cu născocirile în Biserica lui Dumnezeu ! Noi însă așa ne-am obișnuit, căci așa am învățat a zice):

Iată acum că, cu ajutorul lui Dumnezeu, am întocmit și un calendar zilnic cu sfinții, sărbătorile și Pashalia Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit, cât va fi lumea pe pământul lui Dumnezeu; așezat conform îndreptarului dat de Sfinții Părinți la Sfântul Sobor I Ecumenic din Niceea, după calendarul așa-zis iulian stil vechi – ortodox.

Acest calendar, care este atașat la urma acestui tratat, este împărțit în 5 grupe – coloane sau părți –, în fiecare parte se află însemnate orice explicație ce va urma la orice căutare din cuprinsul anului întreg în viața duhovnicească calendaristică, de față și fără de nici un calcul.

Cu felul acesta de întocmire a neîncetatului calendar, înlesnim foarte mult pe frații noștri creștini ortodocși de a avea la îndemână pentru totdeauna un tablou neschimbat (adică nu ca până acum pe fiecare an calendar), de perete, și totdeodată să poată răspunde tuturor cerințelor din viața calendaristică obișnuită în Sfânta noastră Biserică Creștină Ortodoxă de Răsărit, la nesfârșit – cât va fi lumea pe pământul Ziditorului Dumnezeu – atât pentru simplii credincioși, cât și pentru clerici, potrivit obșteii rânduieli a Sfintei noastre Biserici.

Iar sărbătorile naționale nu le-am pus, deoarece nu este ceva fix, cuprins în rânduiala obștească calendaristică.

De asemenea nici bucățile de cetit din Apostol și Evangheliile la liturghie nu s-au pus de față, fiindcă e de ajuns a afla din calendar a câta duminică este după Paști, duminica căutată, ca astfel cu lesnire să se poată afla din rânduiala tipiconală ce se află tipărită prin multe cărți bisericești, care s-au tipărit până acum în 1924, când noii calendariști, cu pozna lor reformatoare, caută să zăpăcească și toate rânduielile ce au fost până acum în Biserica lui Hristos.

§ 6. Ținem să declarăm că nu am intrat în amănunte la expunerea acestor socoteli, deoarece, întâi, că se află și alte cărți anume cu întreg calculul calendaristic și pashalic, iar apoi, am avut în vedere mai mult să înfățișăm – pre cât ne-a fost cu putință – întru această chestiune, tot ce se referă la „Bolduri”, adică să arătăm în rezumat care sunt socotelile Sfintei noastre Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit în ce privește calendarul și Pashalia; socoteli rânduite de Sfinții Părinți și Dascăli ai Sfintei noastre Biserici și adevărați păzitori și următori ai sfințelor rânduieli ai acelor Purtători de Dumnezeu și însuflați de Sfântul Duh la Marea și Sfânta Adunare cea din Niceea la anul 325 de la Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos. Care socoteli și reguli, Biserica Creștină Ortodoxă de Răsărit le-a păzit și le ține și le va păstra neatinse și nerăsfolmăuite cât va fi lumea pe pământul lui Dumnezeu.

Dar în știință să fie tuturor că și înșiși apusenii, după aceleași socoteli se călăuzeau în viața lor calendaristică, chiar și după despărțirea Bisericilor și rumperea lor de la lumina Răsăritului și ascunderea în întunecul Apusului, până la 1582, când trufașul de Papă Grigorie al XIII-lea, rușinându-se a fi ascultător al celor cu luminații lor ochi scoși și cu sfințele lor mădulare smulse, stâlcite și sucite de vrăjmașii creștinismului pentru mărturisirea lui Hristos, și-au zidit luiși înălțată sprânceană în turnul vijeliilor gregoriene – făurit de el însuși –, de unde au aruncat de la sine sfântul și ortodoxul calendar eclisiastic, numit iulian stil vechi, și și-au născocit un altul cu numele de „calendarul gregorian”, papistășesc, pentru care, vremea este ca să scriem ceva din parte, atât despre acel calendar, cât și despre născocitorul lui.

Câteva tabele suplimentare din
„Calendarul Bisericesc Ortodox pe toți anii”

de dr. C. Chiricescu

Temelia lunii (Epacta anuală)	M Â N A A N U L U I :						
	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
1	21 Aprilie	20 Aprilie	19 Aprilie	18 Aprilie	17 Aprilie	16 Aprilie	22 Aprilie
3	14 "	20 "	19 "	18 "	17 "	16 "	15 "
4	14 "	13 "	19 "	18 "	17 "	16 "	15 "
6	14 "	13 "	12 "	11 "	17 "	16 "	15 "
7	14 "	13 "	12 "	11 "	10 "	16 "	15 "
9	14 "	13 "	12 "	11 "	10 "	9 "	8 "
11	7 "	6 "	12 "	11 "	10 "	9 "	8 "
12	7 "	6 "	5 "	11 "	10 "	9 "	8 "
14	7 "	6 "	5 "	4 "	3 "	9 "	8 "
15	7 "	6 "	5 "	4 "	3 "	2 "	8 "
17	31 Martie	6 "	5 "	4 "	3 "	2 "	1 "
18	31 "	30 Martie	5 "	4 "	3 "	2 "	1 "
20	31 "	30 "	29 Martie	28 Martie	3 "	2 "	1 "
22	31 "	30 "	29 "	28 "	27 Martie	26 Martie	1 "
23	31 "	30 "	29 "	23 "	27 "	26 "	25 Martie
25	24 "	23 "	29 "	28 "	27 "	26 "	25 "
26	24 "	23 "	22 "	28 "	27 "	26 "	25 "
23	21 Aprilie	20 Aprilie	19 Aprilie	25 Aprilie	24 Agrilie	23 Aprilie	22 Aprilie
29	21 "	20 "	19 "	18 "	24 "	23 "	22 "

1. Tabloul Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit, cuprinzând datele în care încep lunile noi, în toți anii ciclului lunar (după: Σύνοψις ἐπέ... , Veneția, 1856), este acesta:

Anul Ciclului lunar	Marile	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie	August	Septembrie	Octobre	Noembrie	Decembrie	Ianuarie	Februarie
1	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4
2	4	3	2	1/30	30	29	28	27	26	25	24	23
3	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12
4	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
5	1/31	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20
6	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9
7	9	8	7	6	5	4	3	2	1/30	30	29	28
8	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	17
9	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6
10	6	5	4	3	2	1/31	30	29	28	27	26	25
11	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14
12	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3
13	3	2	1/31	30	29	28	27	26	25	24	23	22
14	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11
15	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1/31	29
16	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19
17	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8
18	8	7	6	5	4	3	2	1/31	30	29	28	27
19	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16

Cifra din locul în care se încrucișează linia lunii căutate cu linia anului coincident al ciclului lunar, este data Lunii noi, în acea lună.

Tabela perpetuă a Monahului Isaac Arghirul.

Anii ciclului lunar :	ANII CICLULUI SOLAR :						
	1	2	3	9	4	5	6
	7	13	8	15	10	11	17
	12	19	14	20	21	16	23
	18	24	25	26	27	22	28
1	7 Aprilie	6 Aprilie	5 Aprilie	4 Aprilie	3 Aprilie	9 Aprilie	8 Aprilie
2	24 Martie	23 Martie	29 Martie	28 Martie	27 Martie	26 Martie	25 Martie
3	14 Aprilie	13 Aprilie	12 Aprilie	11 Aprilie	17 Aprilie	16 Aprilie	15 Aprilie
4	31 Martie	6 Aprilie	5 Aprilie	4 Aprilie	3 Aprilie	2 Aprilie	1 Aprilie
5	21 Aprilie	20 Aprilie	19 Aprilie	25 Aprilie	24 Aprilie	23 Aprilie	22 Aprilie
6	14 Aprilie	13 Aprilie	12 Aprilie	11 Aprilie	10 Aprilie	9 Aprilie	8 Aprilie
7	31 Martie	30 Martie	29 Martie	28 Martie	3 Aprilie	2 Aprilie	1 Aprilie
8	21 Aprilie	20 Aprilie	19 Aprilie	18 Aprilie	17 Aprilie	16 Aprilie	22 Aprilie
9	7 Aprilie	6 Aprilie	5 Aprilie	11 Aprilie	10 Aprilie	9 Aprilie	8 Aprilie
10	31 Martie	30 Martie	29 Martie	28 Martie	27 Martie	26 Martie	25 Martie
11	14 Aprilie	13 Aprilie	19 Aprilie	18 Aprilie	17 Aprilie	16 Aprilie	15 Aprilie
12	7 Aprilie	6 Aprilie	5 Aprilie	4 Aprilie	3 Aprilie	2 Aprilie	8 Aprilie
13	24 Martie	23 Martie	22 Martie	28 Martie	27 Martie	26 Martie	25 Martie
14	14 Aprilie	13 Aprilie	12 Aprilie	11 Aprilie	10 Aprilie	16 Aprilie	15 Aprilie
15	31 Martie	30 Martie	5 Aprilie	4 Aprilie	3 Aprilie	2 Aprilie	1 Aprilie
16	21 Aprilie	20 Aprilie	19 Aprilie	18 Aprilie	24 Aprilie	23 Aprilie	22 Aprilie
17	7 Aprilie	6 Aprilie	12 Aprilie	11 Aprilie	10 Aprilie	9 Aprilie	8 Aprilie
18	31 Martie	30 Martie	29 Martie	28 Martie	27 Martie	26 Martie	1 Aprilie
19	14 Aprilie	20 Aprilie	19 Aprilie	18 Aprilie	17 Aprilie	16 Aprilie	15 Aprilie

In Tabloul ce urmează se arată zilele săptămânii în toate datele lunare, din ori care an, luând, ca punct de plecare, *Măna anului*:

Măna anului	Marție	Aprilie	Mai	Iunie
G	4. 11. 18. 25.	1. 8. 15. 22. 29.	6. 13. 20. 27.	3. 10. 17. 24.
F	5. 12. 19. 26.	2. 9. 16. 23. 30.	7. 14. 21. 28.	4. 11. 18. 25.
E	6. 13. 20. 27.	3. 10. 17. 24.	1. 8. 15. 22. 29.	5. 12. 19. 26.
D	7. 14. 21. 28.	4. 11. 18. 25.	2. 9. 16. 23. 30.	6. 13. 20. 27.
C	1. 8. 15. 22. 29.	5. 12. 19. 26.	3. 10. 17. 24. 31.	7. 14. 21. 28.
B	2. 9. 16. 23. 30.	6. 13. 20. 27.	4. 11. 18. 25.	1. 8. 15. 22. 29.
A	3. 10. 17. 24. 31.	7. 14. 21. 28.	5. 12. 19. 26.	2. 9. 16. 23. 30.

Măna anului	Iulie	August	Septembrie	Octobrie
G	1. 8. 15. 22. 29.	5. 12. 19. 26.	2. 9. 16. 23. 30.	7. 14. 21. 28.
F	2. 9. 16. 23. 30.	6. 13. 20. 27.	3. 10. 17. 24.	1. 8. 15. 22. 29.
E	3. 10. 17. 24. 31.	7. 14. 21. 28.	4. 11. 18. 25.	2. 9. 16. 23. 30.
D	4. 11. 18. 25.	1. 8. 15. 22. 29.	5. 12. 19. 26.	3. 10. 17. 24. 31.
C	5. 12. 19. 26.	2. 9. 16. 23. 30.	6. 13. 20. 27.	4. 11. 18. 25.
B	6. 13. 20. 27.	3. 10. 17. 24. 31.	7. 14. 21. 28.	5. 12. 19. 26.
A	7. 14. 21. 28.	4. 11. 18. 25.	1. 8. 15. 22. 29.	6. 13. 20. 27.

Măna anului	Noiembrie	Decembrie	Ianuarie	Februarie
G	4. 11. 18. 25.	2. 9. 16. 23. 30.	6. 13. 20. 27.	3. 10. 17. 24.
F	5. 12. 19. 26.	3. 10. 17. 24. 31.	7. 14. 21. 28.	4. 11. 18. 25.
E	6. 13. 20. 27.	4. 11. 18. 25.	1. 8. 15. 22. 29.	5. 12. 19. 26.
D	7. 14. 21. 28.	5. 12. 19. 26.	2. 9. 16. 23. 30.	6. 13. 20. 27.
C	1. 8. 15. 22. 29.	6. 13. 20. 27.	3. 10. 17. 24. 31.	7. 14. 21. 28.
B	2. 9. 16. 23. 30.	7. 14. 21. 28.	4. 11. 18. 25.	1. 8. 15. 22. 29.
A	3. 10. 17. 24.	1. 8. 15. 22. 29.	5. 12. 19. 26.	2. 9. 16. 23.

VIII. Arătarea zilelor săptămânii în toate datele lunare
din ori care an.

TABELA GRUPELOR:

LUNILE:	a). Zi întâi a lunilor în anii de 365 zile:						
	Luni	Marți	Mercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă	Duminică
1 Ianuarie	7	1	2	3	4	5	6
1 Februarie	4	5	6	7	1	2	3
1 Martie	4	5	6	7	1	2	3
1 Aprilie	1	2	3	4	5	6	7
1 Mai	6	7	1	2	3	4	5
1 Iunie	3	4	5	6	7	1	2
1 Iulie	1	2	3	4	5	6	7
1 August	5	6	7	1	2	3	4
1 Septembrie	2	3	4	5	6	7	1
1 Octombrie	7	1	2	3	4	5	6
1 Noiembrie	4	5	6	7	1	2	3
1 Decembrie	2	3	4	5	6	7	1

b). Zi întâi Ianuarie și Februarie în anii de 366 zile:							
1 Ianuarie	1	2	3	4	5	6	7
1 Februarie	5	6	7	1	2	3	4

Și Monahul Isaac Arghirul, de care am amintit (pag. 111),
ne-a lăsat următoarea Tabelă pentru aflarea zilelor săptă-
mânale dela începutul fiecărei luni, în toți anii:

LUNILE	Numărul zilelor din fiecare lună	CICLUL SOLAR:							
		1	2	3	9	4	5	6	
		7	13	8	15	10	11	17	
Martie	31	Vineri	Sâmbătă	Duminică	Luni	Marti	Mercuri	Joi	
Aprilie	30	Luni	Marti	Mercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă	Duminică	
Mai	31	Mercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă	Duminică	Luni	Marti	
Iunie	30	Sâmbătă	Duminică	Luni	Marti	Mercuri	Joi	Vineri	
Iulie	31	Luni	Marti	Mercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă	Duminică	
August	31	Joi	Vineri	Sâmbătă	Duminică	Luni	Marti	Mercuri	
Septembrie	30	Duminică	Luni	Marti	Mercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă	
Octombrie	31	Marti	Mercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă	Duminică	Luni	
Noiembrie	30	Vineri	Sâmbătă	Duminică	Luni	Marti	Mercuri	Joi	
Decembrie	31	Duminică	Luni	Marti	Mercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă	
Ianuarie	31	Mercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă	Duminică	Luni	Marti	
Februarie	28-29	Sâmbătă	Duminică	Luni	Marti	Mercuri	Joi	Vineri	

---

[1] În „Biserica Ortodoxă Română” din iulie 1924.

PARTEA A V-A

„Zis-au lor Iisus:
De ar fi Dumnezeu Tată al vostru
m-ați iubi pre mine ...
Voi de la tatăl diavolul sunteți și
poftele tatălui vostru diavolul voiți
să le faceți. El era ucigaș de oameni
dintru început și întru adevăr n-au
stătut, că nu este adevăr întru el” ...
(Ioan 8, 42-44)

Capitolul I

Despre calendarul gregorian

§ 1. De la vremea când s-a dat episcopului Constantinopolului cinstea cea întâi, pentru că ea este Romă nouă[1], după episcopul Romei cei vechi, la Sfintele Soboare Ecumenice – adecă la Sf. Sobor al II-lea Ecumenic prin canonul 3; la cel al IV-lea prin canonul 28; la cel al VI-lea prin canonul 36 –, prin care zic că: „Patriarhul Constantinopolului să dobândească de o potrivă pronomia cu cel al Romei”; pentru aceasta totdeauna papa rău se zvârcolea de colică eusforicească, până când face cea întâi schismă între Biserica Răsăritului și cea a Apusului, pe la sfârșitul veacului al V-lea, din pricină că nu a reușit să pună blestematul lui papuc deasupra cefeii patriarhului Constantinopolului[2].

Și înăsprirea aceasta nu a stătut numai la atâta, ci pe la 1204 sub domnia lui Enric, ce luase Constantinopolul – precum ne spune Meletie în Bisericeasca sa Istorie, cap. 1, cart. 13, veac 13 –, „Papa Inochentie al III-lea trimițând la Constantinopol pe cardinalul Pelaghie – ce purta ciubote roșii și asemenea era și îmbrăcămintea lui, asemenea și frâul și șaua calului tot roșii (ca să înfricoșeze cu foc) –, fiind de socoteală mândră și trufașă, multe rele pricinuia, că silea pre toți să se supuie stăpânirii Romei, pentru aceasta și umplea temnițele de monahi, iereii se lega și toate Bisericile se închidea; și din două, una trebuia să se facă, ori să mărturisească și să creadă pe papa de întâi arhiereu, ori dacă nu, MOARTE”.

Pe vremurile acestui îngâmfat și tiran de Papă Inochentie, cu vederi păgânești, a luat naștere acea diavolească invenție numită de papistași „Sfințită cercetare”, adecă arderea de viu a celui ce nu se supune păgânului de papă ...

§ 2. Cu toate aceste evenimente feroce și teroriste deși trufașii de papi din ura și zavistia cea asupra grecilor – ce se desfășurase cu multă învăpăiere nu numai pe terenul național ci chiar și pe cel eclisiastic – răsturnând și răsfolmăluind toate dogmele și canoanele Sfintei Biserici, însă asupra calendarului nu-și aruncase înalta-i sprânceană. Căci după cum cetim prin reviste[3] deși scriitorul bisericesc din Galia Beda Venerabilul († 736) – pe care Meletie[4] ni-l arată, nu din Franța, ci anglo-saxon din Cetatea Girvicul, prezviter monah din Mânăstirea Sf. Apostoli din Anglia – observase nepotrivirea dintre anul iulian și cel tropic, dar acesta s-a exprimat hotărâtor că o corectare a

calendarului bisericesc nu este îngăduită.

Tot așa zice și învățatul Sacrobosco în tratatul său despre această chestiune, în anul 1232, că un sinod nu i-ar fi îngăduit să facă o asemenea schimbare a calendarului bisericesc.

De aici orice pornire personală sau chiar și sinodală – de s-ar zice –, ce se aducea la Apus pentru reforma calendarului, a fost zadarnică, până când și Sinodul din Laterano[5] care se ocupă cu această chestiune nu ajunse la nici un rezultat, deoarece astronomul Copernic[6] le spuse verde că nu se cunoaște exact nici lungimea anului solar, nici a lunii sinodice.

Așa dar, toate zvârcolirile apusenilor pentru a schimba calendarul au rămas nule și de nul efect, până la ivirea Papei Grigorie al XIII-lea, despre care să scriem ceva în scurt.

§ 3. După cum am arătat mai înainte la pag. 25, întru așa hal fiind papii, care atinsese apogeul tiranismului și acela al desfășurării patimilor rușinoase, firește urma ca și moștenitorii și cei hirotonisiți de ei să le urmeze lor; cari, întrecându-se în tot soiul de nelegiuiri – și după cum scrie scriitorul latin Iacob Tiano în cart. 4 foaia 151 –, erau cu totul dedați și căscau gura la astronomi, crezându-le, zice, și vrăjitoriile lor[7].

Deci, după Papa Pius al V-lea, care au aruncat în foc de vii pre mulți înțelepți bărbați de ai lor, numai pentru motivul că critica blestemata de inchiziție (arderea cu foc), au intrat în scaunul papicesc PAPA GRIGORIE al XIII-lea, la 1572.

Care cu atâta turbare se silea ca să îngenuncheze pe ortodocși, încât ca nimenea altul izvodește un chip viclean – prea înrăutățitul – „de zidește multe școli în Roma cu mare cheltuială, în care au pus pe copiii cei săraci ai grecilor și ai altor națiuni, ce se aflau depărtați de patria lor în Roma, ca să învețe științele și ideile papistășești, iar apoi să se facă apostoli ai papismului”[8].

Iar în subînsemnarea textului de mai sus[9] cetim între altele cum că după înfricoșata aceea ucidere – ce nu s-a făptuit nu numai de creștini, ci nici chiar de păgâni –, ce se numește de papistași la Sf. Bartolomeu, din porunca lui Carol al IX-lea asupra protestanților, ucigându-se până și copiii cei sugători; în Roma, acel bucurător de sânge omenesc, Papa Grigorie al XIII-lea, spre semn de mulțumire, zice, a făcut litanie și o nouă monedă au bătut, având de o parte chipul lui înfricoșat și de altă parte un anghel de foc, ținând într-o mână crucea, iar în alta sabia”.

§ 4. Deci bazat pe această sabie de foc, Papa Grigorie al XIII-lea, plin de îngâmfare, între curțile Belvedere și de la Pigna din cuprinsul Vaticanului, ridică un turn, numindu-l[10] „Turnul vânturilor”, unde, ca și cei de la Turnul lui Babel, au apostasiat împotriva regulilor celor bine rânduite cu insuflarea Sfântului Duh la Sfântul Sobor I a toată lumea.

Într-o sală din acel turn puse de zugrăvi un meridian[11], care, după cum se crede de toți papistașii, au slujit ca să arate lui Papa Grigorie că echinocțiul de primăvară nu mai cădea la 21 martie, ziceau ei, căscând gura la năluciri.

Deci cu de la sine alegere, papa însărcină pe astronomul Luige Lilio, spre a studia reforma calendarului, însă după moartea acestuia, alți astronomi luându-i locul, adoptă în proiectul de reformă a calendarului și născocirea lui Scaliger – doctor italian, 1484-1558 –, care este următoarea:

§ 5. Am văzut mai înainte, precum socotește Biserica Răsăritului, că ciclul solar este o perioadă de 28 de ani, cel lunar de 19 ani, iar indictionul de 15 ani. Aceste 3 cicluri vestite în calendarul ordinar, înmulțite împreună dau renumita perioadă iuliană de 7980 de ani, adică: $28 \times 19 \times 15 = 7980$ ani, care conține toate diferitele combinații ale celor 3 cicluri, combinații care nu se mai pot întâlni deloc mai mult de o dată în același chip.

Vestita această perioadă de 7980 fu pusă în arătare în al XVI-lea veac de către acel Iulius Scaliger, care arată că dintre toate numerele cuprinse între 1 și 7980 numai numărul 4714, el singur se bucură de proprietatea că împărțit unul după altul (succesiv) prin 28, 19 și 15, fiecare împărțire dă drept rest numerele 10, 2 și 4. De aici se arată de ce papistașii pun 9 la ciclul solar în loc de 28 – precum pun ortodocșii –, iar 1 la ciclul lunar în loc de 19 și 3 la indiction în loc de 15.

Numărul 4714 la apusenii papistași însemnează primul an al erei creștine, care-i mai zic „perioadă iuliană”. De aici zic ei că anul 4713 corespunde cu anul 0 când S-a născut Hristos Domnul, socotind: $4713 + 1924 = 6639$; pe când ortodocșii în calendarul iulian numără, nu 4714, ci 5508 ani de la zidirea lumii până la nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, socotind: $5508 + 1924 = 7432$, după Biblie – Facere – și ca început logic al socotirii ciclurilor solar și lunar.

§ 6. Născocirea papistașului, deși absolut matematică, are însă marele păcat de a fi în contradicere cu dogmele bisericești; și aceasta este pricina că ortodocșii nu vor să primească alte socoteli decât acelea pe care le-au făcut, până la veacul al XVI-lea precum le socotea și Biserica de la Roma, pentru aflarea ciclurilor solar și lunar.

Așa dar, împreună cu aceste strâmbănoșii ereticești, Papa Grigorie după ce în 1582 sări 10 zile de la 4 octombrie la 15 – ca să facă anul lui egal cu cel tropic – zăpăci și rânduiala bisecțiilor în oare care ani seculari, iar mai pre urmă o schimbare și pre aceasta și hotărâră ca numai acei ani seculari să fie bisecți, care se împart exact cu 400, ca astfel diferența între anul gregorian și cel tropic să nu mai fie decât numai 12 secunde, pe când, după socoteala astronomilor papistași, anul iulian se socotea mai lung decât anul tropic cu 11 minute și 14 secunde.

Asemenea epactele le-au schimonosit rangurile lor, adăugând și epacta 0 în loc de 29.

Iar pentru calcularea datei Sfințelor Paști, în loc de 15 zile de la data lunii nouă până la data lunii pline inclusiv, papistașii contează numai 14 zile, fără a mai adăuga și pre cele 2 zile, și pentru aceasta de multe ori fac Paștele împreună cu jidanii – abatere osândită de canoanele Sf. Apostoli.

Și câte și mai câte izmeneli nu au izvorât din noua lor scornitură calendaristică.

§ 7. Deci pre acest nou calendar reformat, numit gregorian, papa îl impuse întregii sale biserici papistășești prin Bula[12] „Inter gravissimis” din 24 februarie 1582, dar nu fu primit decât cu mare împotrivire și tiranicească silă de statele romano-catolice în următorul an 1583; pe când ungurii îl primiră tocmai în 1587; iar germanii după 118 ani la 1700, englezii după 150 ani, la 1752, iar suedezii la 1753.

Bisericile Ortodoxe însă nu-l primiră în nici un chip. Mai ales că papa avu grijă să-l trimită Bisericii Răsăritului tocmai în acel an când îl făurise; care Biserica – dupre istoricul bisericesc Meletie[13] – „sub patriarhia lui Ieremia al II-lea, adunând sinod de mitropoliți și episcopi în Constantinopol la 1583, față fiind și Silvestru al Alexandriei, au OSÂNDIT CALENDARUL cel înnoit de PAPA GRIGORIE al Romei și nu l-au primit după cererea latinilor”.

Pre al căruia act sinodal din 1583, precum și pre cel din 1593 le punem de față, spre cunoștința fraților noștri creștini ortodocși, fii ai Sf. Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit.

---

[1] La scrisoarea ce a trimis-o mitropolitul Ghenadie în 1904 patriarhului Ioachim al III-lea, astfel îi face adresa: „Sanctității sale, prea fericirea sa Ioachim al III-lea, arhiepiscop al Constantinopolului, papă al Romei Nouă și patriarh oecumenic, etc. etc.”.

[2] Vezi Istoria Bisericească a lui Meletie, cap. 4, cart. 6, veac 6; de asemenea cetește și la cap. II din

veac 9, § 4, unde arată că la atâta măsură de mândrie ajunsese Papa Nicolae I, încât covârșea și pre însuși cei fără de Dumnezeu, că orbindu-se au întrecut pre toți; care pe lângă altele se arată și din aceasta: că pre Ludovic împăratul – luând frâul calului papei – l-au lăsat să umble pe jos. Și pre acest eusfor de Papă Nicolae, Platinas papistașul l-a făcut Dumnezeu, luând pricină din marea cinste ce da Sf. Constantin arhierelui Romei, care zice, că mai Dumnezeu l-a făcut, iară Dumnezeu, zic ei, de oameni a se judeca nu se poate. Și de aici îngâmându-se papa, voia ca judecata lui să fie neapelaristă.

[3] În „Biserica Ortodoxă Română”, nr. 7 – 1924, pag. 427; Notițe despre calendar.

[4] Istoria Bisericească a lui Meletie, cart. 8, veacul 8, cap. 6, § 5.

[5] Idem, cart. 16, veacul 16, cap. 2; unde zice că Sinodul din Laterano de 2 ori s-a adunat, la 1512 și 1517.

[6] Copernic a fost celebru astronom polonez, născut la Thorn – Prusia, autorul sistemului planetar, pe care l-a adoptat toți astronomii moderni: 1473-1543. Deci are mare valoare declarația lui de atunci.

[7] În Voroava a 6-a la „Hexameron”, Sfântul Vasilie zice: „Cu totul vrednici de răs și de batjocură sunt și cei ce se îndeletnicesc întru neînsuflețitul acesta meșteșug al astrologiei și cei ce cască gura la aceia, ca la unii ce ar putea ști cele pentru dânșii ...”.

[8] Istoria Bisericească a lui Meletie, cap. 15, § 7 din veacul 16.

[9] Idem, subînsemnarea 4, § 12.

[10] Revista „Biserica Ortodoxă Română” din 1924, pag. 397.

[11] „Meridian” este un cerc imaginar, adecă nălcuit de astronomi, al sferei pământene, ce trece prin polii și zenitul observatorului.

[12] Bulă, se înțelege un ordin papal, la care atârnă un sigiliu imprimat pe plumb, de unde-i vine și numirea; iar pecetea reprezintă pe papa într-o luntre de pescar cu o plasă (mreață) în mână – adecă vânănd sufletele la iad.

[13] Istoria Bisericească a lui Meletie, veac 16, cap. 11, § 9.

Capitolul II

Culegeri din „Actul sinodal al sfântului și marelui sinod, ce s-a adunat întru numele Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos în Biserica Prea Sfintei Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu și prea fericitei pururea Fecioarei Maria, cea numită „Mângâierea” în Constantinopol, la anul mântuirii 1583 noiembrie în 20, sub președinția prea fericitului Ieremia, arhiepiscopul cetății lui Constantin și patriarh ecumenic, și a prea fericitului papă și patriarh al Alexandriei Silvestru, dimpreună și cu alți mulți prea sfinți arhierii ai Sfintei Biserici Răsăritene.

Întru care prea fericitul patriarh Ieremia luând cuvântul au zis:

„Fiindcă iarăși Biserica papei Romei cei vechi, ceea ce se mulțumește întru născociri noi, fără a socoti cât de puțin, adecă primejdia, s-au învoit cu astronomii ei și au mutat pre acelea care se făceau bine de drept slăvitorii creștini – pentru Sfintele Paști – cele de sfințitul a toată lumea sobor a celor 318 de Dumnezeu purtători Părinți, cele poruncite și hotărâte și de celelalte Sfinte Soboare pecetluite și primite de cei de preste tot pământul ortodocși creștini, și săvârșite după cum s-au poruncit.

Drept aceea, pricina aceea – a născocirilor papei – de mare sminteală s-a făcut.

Și pentru aceea ajungând înaintea smereniei noastre niște bărbați din Armenia, întrebând și zicând, că-i silește pre dânșii papa ca să primească și ei acele născociri – în privința calendarului –, au mai zis: Rugămu-vă pre voi, ca să ne spuneți, ce au hotărât dumnezeieștii Părinți ?

Iară smerenia noastră socotindu-se dimpreună cu fericitul patriarh al Alexandriei, întru Duhul Sfânt deslușind și explicând, înfățoșază curat și limpede cele hotărâte de Sfinții Părinții noștri pentru acestea:

Întâi:

(Întru această întâi expunere, lămurește și documentează pre larg sfântul sinod acesta, cum că Armenia, conform hotărârilor Sfintelor Soboare Ecumenice, latură este în diocesa Patriarhiei Constantinopolului, iar nici de cum sub Roma cea veche, punând de față întreaga istorie ce a urmat cu episcopii Armeniei; și bazat pe canoanele Sfintelor Soboare Ecumenice, zice):

Că obiceiurile cele din început au poruncit ca să le ținem, iară papii se opintesc ca afară de enoria lor a stăpâni cu sila, care împotriva învățăturilor lui Hristos este. Căci Mântuitorul acestea au zis, trimitând în lume pre Sfinții Apostoli: „Pre toți învățați-i, zice, și nu-i siliți”; și cel ce voiește a veni către Mine ... și câte în sfințitele Evanghelii de acestea se urmează.

Se cuvenea acestor apuseni, dar, ca să nu-i învețe scornituri și streine învățături, pricinuitoare de sminteală; însă Biserica Domnului nostru Iisus Hristos – cea Ortodoxă de Răsărit, pre moștenirea Apostolilor și a Sfintelor Soboare și câte sunt ale Dumnezeiescului Duh – păzește.

Iar al doilea: asigurăm și întărim pre tot creștinul ortodox, cel ce pofteste să cunoască adevărul, cum că nu este nici o neconglăsuire întru a noastră Pascale; ci urmând cineva rânduielilor Sfinților Părinți, rămâne drept și în veac statornic, întru cât păzește rânduiala carea a primit-o dintru început nestrămutată, cea cu bună cuviință și cu dreaptă socoteală de la dumnezeieștii Părinți. Căci nimenea din cei de acum, ori cu știința, ori cu astronomia duple cei aleși ai lor, nici o sfințire au, fără numai păreri deșarte, iar de celelalte ale adevărului sunt departe.

Deci, în patru se adună hotărârile pentru Sfintele Paști: ce poruncește că se cuvine după isimeria cea de primăvară a săvârși Paștele; al 2-lea, nu întru aceeași zi cu jidanii să prăznuim Paștele; al 3-lea, că nu prost după isimerie ci întru întâia lună plină care va fi după isimerie; și al 4-lea, că și după luna plină îndată în duminica săptămânii dintâi.

Pentru aceasta, nimenea cu totul să cugete pentru cei prea cunoscători acei Sfinți Părinți, cum că s-au amăgit întru aceasta și au greșit, care acum de cei noi astronomi, precum zic ei, mai bine s-au îndreptat.

Fiindcă cu darul lui Hristos de la Sfântul Sobor I până acum, pururea *Sfintele Paști*, după Fasca legii se fac și în duminică; ci nici o turburare n-am cunoscut, ca să ne sculăm să le îndreptăm. *Bine dar s-au rânduit de Sfinții Părinți și în veci rămâie nestrămutate.*

Foarte rău dară, de cei de acum noi astronomi ai Romei vechi s-au scăzut cele 10 zile de la luna lui octombrie; deoarece, afară de altele, și confuzie (turburare) se aduce înlăuntru întru acest nou sistem de calendar, și socotindu-se și privindu-se. Pentru că întru toată perioada cea de 131 de ani, o zi numai se zice că prisosește. Și cum cunoscut fiind că de la Sf. Sobor I, 1265 de ani trecând până acum (314 scăzându-i), numai 9 zile și ceasuri 10 fără o jumătate de secundă s-ar aduna și ar lipsi; și de este așa, atunci nu ajunge a se face 10 zile. Iară dacă în 120 de ani o zi se adună, atunci vor fi zile 10 și ceasuri 10 și vor trece preste cele 10 zile. Acestea cu totul tot cu greșală se arată de ei.

Ci și după cei minunați și înțelepți cititori și văzători de stele, duple marele Ptolomeu[1] și alții, greșite acestea se află; că în 300 de ani, acei, și ceva mai mult zic, că o zi se adună, arătând și aceasta, nu de la a soarelui mișcare adecă – că liniștită își face mișcarea și neschimbată – ci după măsurarea zilelor anului. Și după unii ca aceștia, zile 4, ceasuri 5 și secunde 13 de la Sfântul Sobor din Niceea și până acum s-ar face.

Acestea toate socotindu-se, și duple a elinilor (filosofilor) înțelepciune, se arată că afară de tot cuvântul cele 10 zile ale lui octombrie astronomii Romei le-au scăzut, numai ca să se arate oamenilor

ca făcând ceva slăvit și nou pentru schimbare, după cum se cădea lor să nu facă înnoiri ca acestea; căci aduc și pricinuesc în Biserica lui Hristos despărțire nu puțină, măcar și silă să nu se aducă.

Pentru aceasta, aceia carii îndrăznesc a face unele ca acestea înnoiri, nu cu bun cuvânt se socotesc credincioși, răsturnând cele bine așezate și poruncite de Sfinții Părinți, care sunt nu numai cu bună socoteală, ci și dumnezeiești.

Și acestea adecă noi către amândouă expunerile le zicem, însemnând duple adevăr 1583 anul de la întruparea Domnului nostru Iisus Hristos, noiembrie 20, indictionul 12:

Ieremia al Constantinopolului,

Silvestru al Alexandriei, și ceilalți ai sfântului sobor de față arhieriei ...”

În știință să fie că, în condica cea scrisă cu mâna, purtând nr. 285, a Bibliotecii Sf. Colibi cei din Schitul Capso-Colibeii, cu hramul „Lauda acatistului” – după care am copiat actul sinodal de mai sus, iar în românește s-a tradus de cuviosia sa părintele Ignatie de la Schitul Ivirului –, la foaia 1165 se află în rândul hotărârilor ale acestui sfânt sobor din 1583 și 7 anatematismosuri:

- 1) dă anatemei pre cei ce zic că Duhul Sfânt purcede și din Fiul (Filioque);
- 2) dă anatemei pre cei ce nu împărtășesc și din Sf. Sânge pre credincioșii mireni;
- 3) dă anatemei pre cei ce zic că Mântuitorul nu va veni ca să judece dimpreună cu trupurile și sufletele;
- 4) dă anatemei pre cei ce fac liturghie cu azimă;
- 5) dă anatemei pre cei ce cred în purgatoriu;
- 6) dă anatemei pre cei ce cred pe papa de cap, iar nu Hristos de Cap al Bisericii Sale.

Iar anatematismosul al 7-lea, fiind îndreptat contra noilor scornituri calendaristice îl punem de față:

7) „Cei ce nu urmează obiceiurile Bisericii lui Hristos, duple cum cele 7 Sfinte Soboare a toată lumea au așezat și Sfintele Paști și calendarul bine legiuindu-l ca să le urmăm neschimbate, și voiește a urma cea de nou Pascale și calendarul lui Papa Grigorie și a celor fără de Dumnezeu astronomi, și se înconteamă la toate acestea – ale Sfinților Părinți – și voiește a le răsturna și a le strica, lasă să aibă ANATEMA și afară de Biserica lui Hristos și din adunarea celor credincioși să fie.

Iară voi cei bine-credincioși drept slăvitori creștini rămâneți în cele ce v-ați învățat și v-ați născut prin botez și v-ați crescut, și când va chema vremea și însuși sângele vostru să-l vărsați ca să păziți credința cea de Părinți predată și mărturisirea; și să vă păziți și să vă luați aminte despre unii ca aceștia, ca și Domnul nostru Iisus Hristos să vă ajute totdeauna și smeritele noastre rugăciuni să fie cu voi cu toți. AMIN”.

---

[1] Acesta este Ptolomeu Claudiu, ce a fost pe la mijlocul sutei a doua, vestit geograf și astronom din Pelusia Egiptului, autorul unei geografii și al Almagestiei și al altora ...

După această sfântă adunare sinodală, în anul 1593 întorcându-se din Rusia la Constantinopol, patriarhul Ieremia a adunat iarăși mare sobor[1], tot în aceeași Biserică a Maicii Domnului „Mângâierea”, de față fiind și Prea Fericitul Meletie al Alexandriei, ce ținea locul Prea Fericitului Ioachim al Antiohiei, și Prea Fericitul Sofronie al Ierusalimului și alți mulți dintre arhierii din fiecare eparhie a Bisericii Răsăritene a Ortodocșilor. În care sfânt sobor, s-au dat voie ca Rusia să aibă patriarh; unde, dimpreună luând în dezbatere iarăși chestiunea schimbării calendarului de către papistași, Prea Fericitul Meletie Pigas, patriarhul Alexandriei, au zis următoarele[2]:

„Știți, fraților, că semnul distinctiv al dragostei către Mântuitorul Dumnezeu este îngrijirea pastorală. Căci singur El zice: Petre, iubește-mă, paște oile mele. Din această pricină și noi multe nevoinți și ostenele și primejdii am suferit de multe ori și suferim, precum știți. Și iată acum eu, fiind chemat în Constantinopol prin scrisorile înalt prea sfințitului patriarh ecumenic, fratele și co-liturghisitorul nostru, și ale altor arhierii, pentru nevoile Bisericii, și pe lângă aceea primind scrisori din prea ortodoxa Moscova de la Evseviosul Țar Teodor, eu îngrijindu-mă și de una și de alta, adecă și de nevoia Bisericii și de afacerea țarului, rog evlavia voastră, după o riguroasă tractare a cuvintelor mele, să declarați ceea ce vi se pare cu dreptul despre cele ce se vor zice.

Și așa mai întâi, fiindcă Biserica lui Hristos, cea întărită prin harul lui Dumnezeu, a dobândit perfecțiune și în dogmele buneii cinstiri și în disciplina bisericească, cu deciziunile și explicările ale Însuși Mântuitorului prin Apostoli și prin Sfinții Părinți, care au petrecut pre pământ, atât la Sfântul Sinod al celor 318 purtători de Dumnezeu Părinți în Niceea, cât și la celelalte Sfinte Sinoade Ecumenice până la al șaptelea, precât și la Sinoadele Ortodoxe locale, care au fost în osebite timpuri printre cele șapte ecumenice; fiindcă, zic, Biserica Ortodoxă a dobândit perfecțiunea nu numai în dogmele cunoștinței de Dumnezeu (teognosiei) și ale evseviei, ci și în ale sacrei discipline bisericești; pentru aceea justețea cere ca și noi să înlăturăm orice novism din curtea Bisericii, știind că novismele totdeauna a fost cauză de turburări și dezbinare în Biserici, și să urmărim hotărârilor Sfinților Părinți, păstrând toate cele legiuite de dânșii, fără schimbare, fără nici o adăugire sau scădere, după întâiul canon al Sf. Sinod al VII-lea Ecumenic, care glăsuiește așa:

„Celor ce au primit sfințita dregătorie să le servească de mărturii și de conducător canoanele și așezămintele cele scrise, pe care primindu-le cu plăcere să cântăm cu David cel grăitor de Dumnezeu, zicând către Domnul Dumnezeu: Pe calea mărturiilor tale m-am desfătat, ca întru toată bogăția; și poruncit-ai dreptate a fi mărturiile tale în veac; și înțelepțește-mă și voi fi viu” (Psalmi 118, 14, 138 și 144).

Și dacă glasul proorocesc ne poruncește a păzi în veci mărturiile lui Dumnezeu și a vieții întru dânsele: apoi vederat este, că ele rămân nestrucate și neclătite. Căci și văzătorul de Dumnezeu Moisi așa zice: la acestea nu trebuie a adăugi și din ele nu trebuie a scădea (A Doua Lege 12, 32). Și dumnezeiescul Apostol Petru, lăudându-se cu dânsele, strigă: la ele doresc îngerii să privească. Și Pavel zice: „Sau noi, sau înger din cer, de va vesti vouă afară de ceea ce ați primit, anathema să fie” (Galateni 1, 8). Fiindcă aceasta este singură și adevărată pentru noi, bucurându-ne de aceasta ca cel ce ar afla dobândă multă, primim canoanele cele dumnezeiești cu dulceață, și întreg și neclătit ținem așezământul acestor canoane, expuse de toți lăudații Apostoli, trâmbițele cele sfinte ale Duhului, și de cele șapte Sfinte Sinoade Ecumenice și de cele ce s-au adunat pre alocurea pentru darea acestor sfinte așezământuri, și de Sfinții Părinții noștri; căci ei toți, fiind luminați de unul și același Duh, au legiuit cele de folos. Și pre aceia, pre carii ei i-au predat anatemi, și noi îi anatemesim, iar pre carii ei i-au caterisit, și noi îi caterisim, și pre carii ei i-au excomunicat, și noi îi excomunicăm, iară pre carii ei i-au supus certării, și noi îi supunem de asemenea, că dumnezeiescul Apostol Pavel, carele s-a suit până la al treilea cer și au auzit graiuri nespuse, lămurit strigă: că neiuibitor de argint este chipul (Evrei 13, 5).

Pronunțăm și Sfântul Simbol al Părinților celor ortodocși așa precum el s-a păstrat de atâtea alte sinoade: Cred într-unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul ...ș.c.l. până la fine.

După aceste cuvinte ale Prea Fericitului Papă al Alexandriei, Ieremia, înalt prea sfințitul patriarh ecumenic au zis: Noi toți am mărturisit aceasta, încă de când ne-am invrednicit de treapta arhieriei și chiar de la dumnezeiescul botez, și acum mărturisim, și ordonăm tuturor să păzească aceasta, întru toate urmărim Părinților noștri, și pre care-i salutăm ei și noi îi salutăm, iară pre carii și cum ei îi resping, pre aceia în același chip și noi îi respingem, conform cu întâiul canon al Sfântului și Ecumenicului Sinod

din Halchidon, și cu întâiul canon al Sinodului al VII-lea”.

După acestea urmează dezbaterile pentru învoirea așezării patriarhului în Rusia, și pe urmă împreună cu acestea au rânduit și 8 canoane pentru buna așezare a Bisericii, dintru care al optulea sună așa:

„8) Dorim ca cele hotărâte de Părinți în privința sfintei și mântuitoarei Pashe să rămână neclătite. Și s-au hotărât așa:

Toți cei ce ar cuteza să strice așezământul Sfântului Ecumenic Marelui Sinod ce au fost în Niceea în prezența prea iubitorului de Dumnezeu împăratului Constantin, așezământ ce se atinge de sfânta serbare a mântuitoarei Pashe, să nu aibă comunicare cu Biserica și să fie depărtați de la ea, dacă cu îndărătnicie se vor împotrivi la cele cu temei bine orânduite și poruncite; și aceasta este zis pentru mireni. Iară dacă cineva dintre proestoșii Bisericii, episcop sau prezviter sau diacon, după această hotărâre ar îndrăzni, pentru răzvrătirea popoarelor și turburarea Bisericilor, să se despărțească și să săvârșească Pasha împreună cu iudeii: pre unul ca acela Sfântul Sinod l-a osândit la înstrăinare de la Biserica. Și așa trebuie a ne conforma cu acest canon al Părinților; ceea ce până acum, deopotrivă cu toate celelalte, prin harul lui Dumnezeu, păzește Biserica lui Hristos, Amin”.

„Anul 7101 (1593) februarie 12, pomenirea Sfântului Meletie. În Constantinopol”.

---

[1] Pentru acest mare sobor scrie și Meletie în Istoria bisericească, cap. 13, § 6, din veacul 16; precum și Neofit Scriban în multe locuri prin broșurile sale.

[2] Acestea le-am copiat întocmai după publicația din „Biserica Ortodoxă Română” no. 12, din 1881, în care zice că într-un alt număr al revistei s-a publicat un tractat intitulat „Biserica Ortodoxă și calendarul”, unde s-au arătat în scurt motivele și împrejurările ce au provocat această mare adunare bisericească în Constantinopol în anul 1593.

Capitolul IV

Pomenire despre cei ce au scris împotriva calendarului gregorian

§ 1. Afară de aceste sfinte sinoade, nu numai că s-au scris de către mulți cuvioși părinți și dascăli, împotriva noului calendar gregorian și a schimonositurii de către papistași a Sfintei Pascalii, ca: Fericitul Meletie Pigas, în urmă patriarh al Alexandriei, o întreagă apologie împotriva scorniturii noului calendar, trimisă în anul 1585 către starețul său Prea Fericitul Silvestru patriarhul Alexandriei, în care arată documentat cum că calendarul și Pascalia Bisericii Ortodoxe de Răsărit, întemeindu-se pe întreg catalogul Sfintelor Soboare Ecumenice și de pe alocurea, le-au păzit și le țin și le vor păstra neatînse și neînnoite, cu darul lui Dumnezeu; și alte multe vrednice de pomenire au scris acest Prea Fericit Meletie Pigas;

De asemenea și patriarhul Ieremia al II-lea, încă două epistole a mai scris asupra acestui subiect, una către principele N. Daponte al Veneției[1], întru care după ce expune pe scurt așezământul calendaristic bisericesc, îl roagă spre a nu se face ridicol în fața științei să nu silească pe ortodocși a urma noului calendar gregorian;

Iar altă epistolă o trimite către mitropolitul Filadelfiei și la toți hristianii ortodocși, spre a nu ceda cu nici un chip ca să serbeze Pasha cu latinii și să schimbe calendarul bisericesc ortodox, dacă nu vor să moștenească pre anatema Sfintelor Sinoade puse asupra defăimătorilor sfinților și dumnezeieștilor

rânduiei bisericești;

Încă pe la mijlocul veacului al XVII-lea, vestitul acela dascăl al Bisericii Ortodoxe de Răsărit, protosinghelul Meletie al Sirigului[2], ce au fost de față în anul 1642 la sinodul din Iași de pe vremea lui Vasilie Lupu, au scris pe larg un tractat împotriva calendarului gregorian;

De asemenea și pe vremea patriarhului Ieremia al III-lea, pe la 1720 s-au făcut iarăși cercare de către papistași a primi ortodocșii calendarul lor, dar și atunci s-a respins.

§ 2. Mai apoi însă, la 1722 s-au adunat mare sinod în Jarigrad, din pricină că misionarii trimiși de către papa Romei în părțile răsăritului, în loc ca să propovăduiască Evanghelia la turci și la evrei, făcea toate chipurile ca să întoarcă pe creștinii ortodocși la rătăcirea dogmelor papistășești, de unde pe unii cu lingușiri, pe alții cu bani, pre cei mai delicați cu micșorare de post și cu alte îndulciri vătămătoare ... și pogorământuri îi aruncau în prăpastia rătăcirii lor, mai ales în părțile Antiohiei. Pentru această pricină Atanasie patriarhul Antiohiei venind în Constantinopol și găsind acolo pe Hrisant al Ierusalimului, împreună au lucrat de s-au adunat acel mare sobor pomenit mai sus, sub președinția lui Ieremia al III-lea patriarhul Constantinopolului și care au scos 8 anatematismosuri împotriva relexor dogmatisirii papistășești împreună și cu calendarul lor[3].

De asemenea și vestitul dascăl al Școlii din București Sevastos Trapezundeanul, pe la începutul veacului al XVIII-lea, au scris foarte frumos o lucrare spre surparea papistășescului calendar[4].

§ 3. Dar ce zicem ? Nu numai că s-au scris minunate și vrednice de pomenire cuvinte împotriva calendarului gregorian de către dascălii Bisericii Creștine Ortodoxe de Răsărit, ci chiar și milostivul Dumnezeu au întărit prin semne și minuni cum că mai bine plăcut îi este rânduiala Pascaliei și a calendarului ortodox decât al apusenilor, dupre cum cetim la urma subînsemnării canonului 7 apostolesc, ce povestește următoarele:

„În părțile Iliopolei celei din Eghiptet, unde sunt piramidele cele două mari, în fieștecare an lucrează Dumnezeu o minune ca aceasta: adică în seara Jorii celei Mari a noastră, nu a latinilor, pământul varsă din sine moaște și oase vechi de oameni, de care se umple un câmp lat, care stau până în Joia Înălțării, și atuncea se ascund și nicidecum se văd, până iarăși la Joia cea Mare în alt an. Aceasta nu este vreo basnă, ci adevărat lucru și mărturisit de istornicii vechi și noi, iar mai ales de Gheorghie Coresie Hiotul, și de pururea pomenitul Nectarie patriarhul Ierusalimului, carele în Hronograful Aravicesc îl pomenește la foaia 266, și cu ochii săi l-au văzut (acel lucru minunat), precum din cele ce zice mai jos se vede: iară oasele acestea omenești mai înainte vestesc pre învierea morților ce va să fie, precum le-a văzut și Proorocul Iezechiil. Dară scrie și pomenitul Coresie că Pashasin scrie către Papa Leon – precum se arată în epistolia 63 a lui Leon – cum că, prăznuind oare când Pasha, răsăritenii adevă în 22 a lui aprilie, iară apusenii în 25 a lui martie, un izvor de apă fiind uscat mai dinainte, s-a umplut de apă în 22 a lui aprilie, la Pasha noastră adevă, și nu la a latinilor.

Vezi și pre Dosoteiu, cartea a 12-a pentru patriarhii cei ai Ierusalimului carele povestește de o minune ce s-au făcut la Belgrad, adevărtoare calendarului nostru și surpătoare calendarului papistășesc, pre care au văzut un Paisie patriarh al Ierusalimului adevă, un aluat ce s-au plămădit de o latină în ziua Proorocului Ilie s-au prefăcut în piatră ușoară, numită „Chisera” – și aceasta a urmat din pricina latincei cu o creștină ortodoxă, care, latincea, zicea că a trecut ziua Proorocului Ilie cu atâtea zile, iar creștina îi zicea să nu plămădească pâine, căci astăzi este Proorocul Ilie, și pentru aceea Dumnezeu a venit cu minunea prefacerii aluatului latincei în piatră, spre ajutorul Ortodoxiei”.

Și nu numai atuncea, dar și acum prea puternicul Ziditor al totului lucrează niște minuni ca acestea; căci în Salonic se află un mare boier creștin ortodox, cu numele Renga, grec de neam, director al poștei de acolo, care nici cu ruptul capului nu primește schimbarea calendarului în Biserica Ortodoxă. Anul acesta, 1924, I.P.S. Mitropolitul Ghenadie al Salonicului, împreună cu mai marii orașului, au voit să suie în noua clopotniță, de la Biserica Sfântului Dimitrie, un mare clopot în greutate de câteva mii de ocale, ce se afla pe cheiul portului capturat de pe vremea războiului, însă cu toate eforturile și dibăciile mecanice de a sui clopotul sus în dopotniță, spre a fi isprăvit lucru în ziua de 26 octombrie stil nou, papistășesc, au fost zadarnice; și așa siliți au fost noii calendariști a sluji liturghie atunci la stilul nou,

de Sfântul Dimitrie, fără de voia clopotului.

Deci rămâind schelele și macaralele atârinate până în adevărata zi de 26 octombrie, ziua Sfântului Marelui Mucenic Dimitrie, se pornește de dimineață bunul creștin ortodox Renga și se duce la preotul Bisericii Sfântul Dimitrie; care preot, după o lungă pricinuire ... se hotărăște a sluji, și până să se pregătească de slujbă, ortodoxul Renga cu câțiva copii din serviciul său urcă colosalul clopot sus în clopotniță, și pe urmă dă-i: bunga, bunga ... neîncetat, până ce copiii au stârnit mințile cele ușurate ale celor mari ... de au făcut împreună la stilul vechi ortodox adevărata sărbătoare a Sfântului Dimitrie.

---

[1] Această epistolă se află în biografia patriarhului Ieremia al II-lea, tipărită în 1870, la Atena, de Paparigopolus.

[2] Vezi întru „Înainte cuvântare de la Mărturisirea ortodoxă” unde pomenește despre acest dascăl Meletie Sirigu.

[3] Istoria Bisericească a lui Meletie, tom 4, part. 1, cap. 7, veacul 18, precum și broșura lui Manuel S. Ghedeoan, Atena, 1924, pag. 13.

[4] Istoria Bisericească a lui Meletie, veacul 18, cap. 2, pag. 70.

PARTEA A VI -A

„Fiule:

Cu tot sufletul tău te teme de Domnul,
și pre preoții Lui cinstește-i.

Dar să știi:

Că pre mulți au pierdut aurul,
până când și inimile împăraților
le-au plecat” ...

(Isus Sirah 7, 30; 8, 3)

Capitolul I

Despre schimbarea calendarului bisericesc ortodox de către oare care Sinoade ale Bisericii Ortodoxe

§ 1. În revista „Crucea” din anul 1924 no. 10, în primul articol cetim următoarele:

„Din Sfânta Scriptură, zice, din istoria sfântă, și din istoria universală și națională a neamurilor știm că atunci când răul era mare, când lumea nu-și înțelegea datoria, au fost nevoie de proroci și de muștrători. Ori cât de decăzute erau societățile neamurilor, ori clasele sociale. Ele s-au putut reface și regenera dacă au avut pe acești muștrători care să-i cheme la datorie, să-i zguduie, să le deschidă ochii. În starea de boală gravă, nu se poate face nimic cu dulcegării și cu lucruri ușoare. Din contra lucrurile mai radicale se impun cu absolută necesitate”.

§ 2. De altfel și Sfântul Cuvios Mucenic Ștefan cel Nou (754, 28 noiembrie) înfruntând cu multă râvnă pe luptătorii de icoane cari, în frunte cu împăratul Constantin Copronim căuta să se admită ca legitime de către ortodocși păgâneștile hotărâri ale iconoclaștilor ce le decretase într-un sobor de episcopi luptători de icoane – care se pretindea a fi numit Ecumenic –, cuviosul, ca cel ce din pânțele maicii sale era rânduit de vas încăpător al darului Sfântului Duh, nu se îngrozi de chinurile feroce ce le aplicară iconomahii asupra sa, ci, găvănoșindu-și palma zice tiranilor:

„Să se știe de toți, că chiar numai atâta sânge de mi-ar mai rămânea în chinuitul acesta de voi trup, și pre acela sunt dator a-l vărsa pentru păzirea tuturor celor rânduite de Sfânta noastră Biserică”.

Acest răspuns, împreună și cu alte slăvite demonstrații, făcu pe episcopul Calist să zică împăratului: „Suntem învinși doamne; nu ne putem împotrivi sfințeniei și raționamentelor acestui om, de altminterlea el disprețuiește pre însăși moartea”. Și dacă această sfântă împotrivire, se zice de unii că a dat ocazie nebunului de împărat a trata pe călugări cu nemiluită asprime, pentru că se temea tiranul a avea din partea lor o împotrivire a răului său scop, arzându-le și mănăstirile, dupre cum a făcut celor din Trachia, căci,

„În Efes (zice istoricul Meletie), Mihail Lahanodracon rânduint voievod al eparhiei trachiceștilor părți, adunând pre toți monahii ce se afla în cuprinsul lui, le-au zis: carele voiește a se supune împăratului și mie, îmbrace-se cu podoabă lumească (mirenească) și îndată să-și ieie femeie, iar cei ce nu vor face aceasta, orbindu-se în Kipru se vor surghiuni. Și îndată cu cuvântul au săvârșit și lucrul, și mulți în ziua aceea au primit mucenicia. Acesta a vândut mănăstirile toate și sfintele vase și cărțile și vitele și toate moșiile lor, și prețurile lor le-au adus împăratului. Pentru care tiranul i-au scris mulțumindu-i că l-au aflat om dupre inima sa, căci îi isprăvea voile sale”^[1]; însă cu toate acestea:

Nu e mai puțin adevărat că tot sfânta aceasta statornicie a fericitilor monahi a dat ocazie să se adune Sfântul și cel de toată lumea Soborul al VII-lea să facă ceea ce a rânduit pentru Biserică lui Hristos.

§ 3. Deci iarăși cerem iertăciune onorabililor cetitori, și nu vom înceta a o repeta aceasta, pentru cele ce am expus ori am mai înfătoșă, care ar putea să pară exagerate și prea aspre cuiva. Nu putem face, însă altfel, deoarece ne credem îndreptățiți, și datori chiar, să stăruim în cele ce ne învață Sfinții Părinți, pentru că ele sunt întemeiate pe adevăruri și pe realități care nu se pot nici tăgădui nici desminți. Căci a ruina ceva clădit cu trecerea veacurilor nu înseamnă numai a cădea sub anatema Sfântului Sobor al VII-lea Ecumenic din canonul 1; care și în lucrarea a cincea zice: „Noi pre cei ce au adaos ceva, ori au scăzut din cele rânduite Sfintei Biserici, îi afurisim”^[2], ci înseamnă a introduce inovații de care istoria odată își va bate joc de ele.

Așadar, aceste inovații ne silesc ca să ne strângem rândurile ... și bazați pe Cel ce a zis: „Nu te teme turmă mică” (Luca 12, 32), să stăm la postul datoriei noastre, dupre putere, așa cum am făgăduit la sfântul botez, toți ...

---

[1] Istoria Bisericească a lui Meletie, tom 2, partea 2, cap. 7, § 7; de asemenea cetește pentru aceasta și pe Kedrino.

[2] Idem Meletie, veacul al VIII-lea, cap. 13, § 6.

În rezumat: cum a urmat firul acestei chestiuni a schimbării calendarului

§ 1. Am văzut din cele arătate până acum că istoria ne spune limpede în privința calendarului, cum că până la veacul al XVI-lea, deși s-a vorbit, dar nimeni nu a socotit să schimbe calendarul Bisericii Domnului nostru Iisus Hristos, așezat de Sfinții Părinți ai Sfântului Sobor I Ecumenic, nu numai vreun singuratec sfânt sau dascăl al Bisericii, și nici chiar Sfintele șase Soboare Ecumenice ce s-au făcut după cel de la Nikeea. Care Sfinți Părinți, ca niște înțelepți ce erau, vedeau că, după socoteala astronomilor, s-au pogorât oare cum isimeria de la data hotărâtă de la Sfântul Sobor I Ecumenic, dar însă nu au strămutat-o de acolo, cinstind mai mult pre a Bisericii învoire și rânduire decât pre amărunțimea filozofică.

Și ce zicem ? Dupre cum am arătat mai înainte, chiar din dascălii apuseni, și însuși soboarele lor până la Papa Grigorie al XIII-lea, nimeni nu a îndrăznit să se atingă de cele neatînse. Iar după ce îngâmfatul acela de papă au săvârșit pozna, schimbând calendarul, Biserica Ortodoxă de Răsărit am văzut cum de frumușel l-a osândit în plin sinod și la 1583, și la 1593, și la 1622, precum și întotdeauna când se căuta a se schimba sfântul și ortodoxul nostru calendar.

§ 2. Și cu multă râvnită statornicie s-au arătat și însuși România, căci ori și când, se da târcoale pe la Sfântul Sinod de a schimba calendarul, răsuna de acolo: „Cu cei fără de lege nu ne vom însoți”; căci, în anul 1902, când Patriarhul Ioachim al III-lea al Constantinopolului au întrebat pre toate Bisericile Autocefale ale Răsăritului Ortodox ce zic despre schimbarea calendarului ? atunci, patriarhul Ierusalimului a răspuns că, dacă se va uni toate Bisericile din lume, atunci se va vedea ce e de făcut ...

Iar Biserica Rusiei a răspuns că nici prin minte să treacă cuiva ca Biserica Ortodoxă să schimbe calendarul iulian; ci de va urma nevoie, în politică poate să se facă aceasta ...

A Muntenegrului, asemenea cu a Rusiei a răspuns.

A Sârbiei a răspuns că nici cel iulian, nici cel gregorian ci, de va urma nevoie de schimbare, un al treilea să se facă ...

A Eladei – grecilor – a răspuns cu îndoială că se teme a nu se face despărțire între norodul cel prost, schimbând calendarul, pe care-l crede că nu se va învoi ... „dupre cum, laudă se cuvine lor, ca acum când Sinodul Eladiei a schimbat calendarul, simplii credincioși – țărani – nu se dau deloc ...”

Iar Sfântul Sinod al României a răspuns următoarele:

„Iar pentru calendar, dacă toți acei învățați, astronomi, cari cu scumpătate cercetează calculele timpului nu se conglăsuiesc, deoarece unii susțin pre a noastră sistemă (iulian), iar alții pre cealaltă; Biserica Ortodoxă a României, însă, are întru cunoștință și o cere aceasta, ca adecă, întru care ne aflăm, întru acelea să și petrecem cu statornicie. Deoarece dintr-o parte, de vom schimba calendarul, ne împotrivim hotărârilor canonice și vom da ocazie de strâmtorare oare căroră (simplilor credincioși); iar despre altă parte, nu ne este permis nici cu degetul a ne atinge de hotărârile cele prea vechi, adecă a le răsturna, care, prezintă slavă mare Bisericii noastre Ortodoxe”^[1].

Dar această hotărâtă statornicie provenea mai mult din două motive, unul: din netrecuta datorie ce silește pre toți creștinii ortodocși de a păzi patrimoniul sfânt al Bisericii așa cum l-a primit, și a nu căuta motive de prigonire contra acestor sfinte așezăminte, iar altul: aveau deplină convingere, toți ierarhii, cum că războiul asupra vechiului calendar era declarat de francmasoni^[2] și ca atare o asemenea schimbare pica în profitul acestor mari vrăjmași ai creștinismului. Și nu numai atât, ci contemporanii noștri ierarhi, în multe ședințe sinodale, precum s-au dovedit, au respins cu toată puterea o asemenea cugetare, declarând de erezie schimbarea calendarului, și cum că gândul acesta este neortodox și lipsit de adevăratul duh bisericesc etc etc ...

§ 3. Însă acum să vedem atât pre clericii inferiori, cât și pre laici, dimpreună cu eroismul Societății Femeilor Ortodoxe Române, ce aveau oare la bază pe vremea când sufla vântul dinspre Apus ... cu intenții de a împlânta până în prășele lugubru cuti în inima ortodoxismului ?

La adresa onorabilelor femei ortodoxe cetim în predica din Duminica Ortodoxiei[3] rostită de prea cuviosul arhimandrit Galaction Cordun, unde povestind ce a îndurat cei rămași pe teritoriul ocupat în războiul mondial, zice: „Aceasta este pagina de povestire cea mai tristă din cartea vieții noastre, pagină scrisă cu lacrimi de obidă, a căror amintire cu greu se va putea șterge din sufletele celor încercați. Atunci Biserica ne-a fost amenințată, credința zguduită, năzuințele noastre naționale greu încercate ...

Ei bine, în aceste momente de grea cumpănă, femeile române, întărite cu puteri bine făcătoare și neșovăielnice, au fost mai mult decât la înălțimea lor. Căci cine credeți că a intervenit pentru păstrarea calendarului nostru strămoșesc ?” etc etc ...

§ 4. Odată cu aceasta, vedem pe prea cuviosul acesta arhimandrit că este silit de înmlădierea mitropolitului Conon a-i adresa un protest – 1916 – în privința schimbării calendarului, întru care zice că: „Ar fi o mare lovitură morală pentru poporul nostru ortodox, care deși e analfabet, totuși el își are calendarul sărbătorilor sale înșirate pe răboj. Nu-l vei putea induce nici odată în eroare, că poate, de exemplu să cadă Crăciunul în cutare sau cutare zi și nu când știe el după socoteala calendaristică primitivă.

Iar deasupra tuturor motivelor de reprobare (adecă a schimbării calendarului) stau, zice, considerațiuni capitale, ca: tradiții, apucături strămoșești etc, peste care nu se poate trece așa ușor de un popor ce-și venerează trecutul neamului și cenușa înaintașilor, și mai ales când așezământul moștenit de la el nu împiedică întru nimic înflorirea progresivă a țării dorită și de ei și de noi, a neamului și a năzuințelor noastre, în ori ce câmp de activitate, alături de alte popoare civilizate, care înaintează pe calea progresului, fără a îndrăzni să schimbe vreo iotă din tezaurul sfânt al tradițiilor lăsate prin testament de străbunii lor”.

Dar clerul de mir ?

§ 5. Să-l urmărim din punct de vedere al convingerii interne despre ortodoxism, iar nu al interesului extern. Care de altfel înmănat de această ultimă tendință, ar trebui să aprindem felinarul lui Diogen (?!) spre a afla pe adevăratul pedagog creștin ortodox. Și aceasta o dovedește ei înșiși (preoții); căci pe când „Noua Revistă Bisericească” – anul VI, pagina 23 – publică articolul „Pedagogie creștină, fără de pâine nu se poate”, pentru motivul că: „Nici o categorie de funcționari obștești, zice, cât de neînsemnată ca rol social nu este dezorganizată, nu este nebăgată în seamă, nerecunoscută în adevărata ei valoare, ca cea preoțească !”

Și pentru aceea, „e de datoria tuturor a contribui la buna stare materială a clerului și a corpului didactic, pentru ca să poată avea tragere de inimă a lucra în mod demn și numai în direcția ce a îmbrățișat !” ... Tot în acel număr al înseși acelei reviste, pagina 37, cetim rezultatele acestei situațiuni materiale, ce zice: „În sprijinul speranțelor amăgitoare ale predicatorului protestant (fostul preot Teodor Popescu de la Cuiibu cu barză), mai vine și împrejurarea că în Câmpulung aproape toți preoții au o situație materială de invidiat, că așa fiind lucrurile, acei preoți nu ar avea timpul să împiedice printr-o contrapropagandă de evanghelizare ortodoxă acțiunea de evanghelizare protestantă a predicatorului Teodor Popescu”.

Iată în ce tristă poziție se pun articolele cu interes material ale pedagogilor creștinilor !

§ 6. Deci tot din aceeași revistă să urmărim pe adevăratul cler ortodox[4] din România, ce ne făgăduiește pentru călătoria apostolescului lor nou drum[5]:

„Repetăm, zice, că nu înțelegem să venim cu inovațiuni, ori cu suprimări. Nu ne atingem de tezaurul învățăturilor creștine și al orânduieilor Bisericii Ortodoxe, ci voim ca acest tezaur să devină în fapt conținutul normativ al conștiinței creștine a credinciosului ortodox ...

Socotim că toată dogma, toate tainele și toate așezămintele Bisericii Ortodoxe nu au alt scop și alt rost decât ca să umple forma obligatoare a conștiinței omului, iar aceasta să-l oblige la o mărturisire ortodoxă a creștinismului și la o viețuire conformă cu aceste învățături și așezăminte bisericești”.

§ 7. Iar prea cucernicul econom Petru Chirică, misionarul eparhiei Moldovei, zice[6]: „În toate ramurile de activitate omenească se fac încercări noi, se întrebuințează noi metode. De ce nu s-ar face și în Biserica Ortodoxă ?

Pentru a găsi metode noi și a le aplica, nu este nevoie de învățături noi, nici de noi principii, nici de inovații etc, ci rămâne aceeași doctrină veche și pururea nouă, care-și are principiile ei, doctrina ortodoxă a Bisericii Ortodoxe”.

Și iarăși altă dată zice[7]: „Dacă în toate domeniile vieții umanității se vede astăzi mai mult ca ori când o aspră îndârjire față de tot ce e învechit, dacă sufletele tinere se ridică în urma celor cu părul albit de ani și de grija creșterii generațiilor viitoare, tinerii, care voiesc să răstoarne din temelii instituțiile în care lucrează, instituții care parcă nu se mai potrivesc cu duhul modernizării a toate, apoi singurul domeniul spiritual al Bisericii poate rămânea neclătit. Veacurile trecute au consfințit-o ca pe ceva neclintită. Orânduiala Bisericii Ortodoxe e de așa fire, că «porțile Iadului nu o vor birui» (Matei 16, 18)”.

§ 8. Și iarăși zice: „Unii cred că e imposibilă situația de azi a Bisericii, că trebuie reformat totul în ea, fiindcă învățătura ei cu toate formele e ceva învechit ce nu se mai poate potrivi cu veacul al XX-lea, veacul progresului, veacul descoperirilor și al curentelor noi” ...

Dar născându-se întrebarea: „Trebuie să sufere Biserica vreo știrbire din tot ceea ce ea și-a valorificat printre veacuri ? Răspunde (tot acolo): „Nu, nimic și nimenea n-o poate știrbi ... A ! ... se pot face experiențe câte vrei, într-un fel sau în altul, se pot încerca noi metode, dar nici într-un caz nu poate nimenea ieși din cadrul doctrinelor ortodoxe, fixate de Sfintele Soboare. Cel care încearcă să iasă singuratec, riscă să se înșele, sau să înșele o parte din opiniunea publică, sau să fie socotit ca un revoluționar religios, dacă nu și eretic”.

§ 9. Și iarăși mai departe zice: „Atâta vreme cât preoții vor căuta să devie raționaliști, să caute să supuiе forței lor intelectuale doctrina Bisericii, sau să coloreze ortodoxismul nostru cu forme de credință împrumutate din cărți străine, avem schisma, sau erezia declarată pe față.

De ce să strigăm oare plini de trufie și de greșeală, față de un trecut care nu poate fi dărâmat, că de azi trebuie să lepădăm mineiele și moliftelnicele, ca și când am fi găsit noi o cale nouă decât aceea pe care au mers Sfinții Gură de Aur, Grigorie Teologul etc ?”

§ 10. Și nu numai atât zic clericii inferiori, ci chiar și unul din glasurile cele teologhicești (nerasoforit, precum se pare), roagă pe prea sfinții ierarhi ca refacerea să fie reasezată pe vechile temelii ale ortodoxismului:

„Ortodoxismul nostru, zice[8], trece printr-o adâncă criză de concepție, de metodă și de acțiune. Spărturi mari încep să se producă printre alții și de cei ce ori nu înțeleg rostul refacerii, ori nu cunosc răul pe care-l produc.

În Biserica noastră Ortodoxă totul trebuie reaşezat pe temeliile vechii Ortodoxii și reînsuflețit în lupta actuală pentru formarea și stăpânirea conștiinței creștine ortodoxe !”

---

[1] Publicate în revista patriarhiei, „Refacerea Constantinopolului” – 1903.

[2] „Fiziologie filozofică, de filopap. Paulescu, pag. 259.

[3] „Cuvinte de viață pentru cei trudiți”, pag. 258.

[4] Colaboratori având pe mai toți preoții cu înaltă cultură.

[5] Vezi „Noua Revistă Bisericească”, anul VI, no. 1.

[6] Vezi „Noua Revistă Bisericească”, anul V, pag. 288. „Reînvierea Bisericii Ortodoxe”.

[7] Idem, anul VI, pag. 60. „Biserica cere evanghelizare ortodoxă”.

[8] „Noii n. episcopi” în „Noua Revistă Bisericească”, anul V, pag. 33.

Capitolul III

Uitarea și călcarea trecutelor hotărâri de către prea sfințiții membri sinodali

§ 1. Dar, din nenorocire că numai pentru paradă se auzeau unele ca acestea de către cei socotiți cu 4 ochi, prea sfințiții arhieriei și numai și numai pentru urechile și ochii omului îmbrătoșa adevărul neschimbării, pe când în realitate iată că ortodocșii se pomenesc cu comunicatul din Senatul României în ședința de la 15 decembrie 1923^[1] de către însuși Î.P.S. Dr. Miron Cristea, cel care în calitate de mitropolit primat și președinte al Sfântului Sinod, prin adresa no. 334 din noiembrie 1921, cere ca Ministerul de Culte să imprimeze „Calendarul bisericesc ortodox pe toți anii” aprobat de întregul Sfânt Sinod în ședința din 24 noiembrie 1921, care s-a și tipărit de minister în 1923, și în care calendar se află scris că: „Părăsirea stilului vechiu ar fi pornită dintr-un gând nepotrivit și NEORTODOX” etc etc – în care comunicat cetim:

„Înalt Prea Sfințiitul Mitropolit Primat, Dr. Miron Cristea prezintă Senatului hotărârea Sfântului Sinod privitoare la unificarea calendarului iulian cu cel gregorian” !

§ 2. O ! Doamne ! Toți prea sfințiții membri ai Sfântului Sinod a României au iscălit în răspunsul din 1902 ce-l făcea patriarhiei din Constantinopol relativ la schimbarea calendarului, cum că nu este permis nimănui nici cu vârful degetului a se atinge de hotărârile cele ce fac slavă în Biserica Ortodoxă; și tot cu toții au iscălit în ședința din 24 noiembrie 1921, aprobând zisa din calendar ce înfierează pe cel ce va schimba stilul vechiu că ar cădea din Ortodoxie; iar acum.

Tot cu toții, ba încă și cu însuflețire, zice, că acea hotărâre a părășirii calendarului ortodox a fost semnată de toți cei 25 de mitropoliți și episcopi ortodocși din întreaga țară !!?

Uitați-vă, prea iubiți frați creștini ortodocși, în ce tristă situație se pun corifeii ecleziastici față de canonul 13 al Sfântului Sobor din Cartaghena, unde zicând despre alegerea vreunui episcop de către alți episcopi, hotărăște:

„Și, dacă vreunul întru ceva s-ar împotrivi mărturiei sale sau iscăliturii, el însuși pre sineși se va lipsi de cinste” (adecă se va caterisi).

„Pentru Dumnezeu, precum a zis senatorul Mărzescu[2] se vede că duhul cel necurat, zavistnicul nelegiuit, intrând pe furiș în Sfântul Sinod a întunecat mintea smeriților rugători către Dumnezeu, înalți prelați și primii dregători ai Sfintei Biserici Ortodoxe Române”.

§ 3. Repetăm, referitor la cele ce am mai spus de multe ori aici – întru aceste bolduri –, cum că, deși am fi îndreptățiți la combaterea acestor necanonice hotărâri să atingem ceva și despre faptele personale ale celor ce au fost factori principali întru reforma calendarului – potrivit-se oare cum boldurilor –, ca cele scrise de prea cucernicul Sachelarie D. Alexandrescu, în broșura din 1923, „Păcatele și nelegiuirile celor dimprejurul său” – pe care nu le proclăm aici, căci sunt prea deocheate –, între care numără cum că dezleagă posturile și dă binecuvântare de a se face nunți în postul mare etc etc; precum și cele din „Neamul Românesc” no. 1 și 35 din 1914, în care marele naționalist N. Iorga aseamănă pe Dr. Miron Cristea cu trădătorul Vasilie Mangrea, care fapte se zice că le-a repetat cu vârf și îndesat în cartea sa pastorală din Caransebeș, răspândită de unguri la toată suflarea românească din Ardeal, în care îndemna în chipul cel mai neomenos pe soldații români din Ungaria, ca să ucidă pe toți frații lor români din armata română și care se jertfeau pentru libertatea Ardealului ...

§ 4. De asemenea avem ceva de întrebat și pe Dr. Dragomir Dimitrescu, calificat în România de „Marele nomofilax al Ortodoxiei”, oare se potrivește acest titlu de păzitor al legii cu ceea ce se aude, de va fi adevărat, că ar fi apostat din monahism, în care tagmă avea cinul de ierodiacon cu diploma de teolog, iar pe urmă lepădând hainele călugărești au precurvit pe față, rămânând și până astăzi mirean gol !

Ce face oare el în fața legii, al căreia păzitor se propovăduiește, ce zice prin canonul 16 al Sfântului Sobor al IV-lea Ecumenic: „Fecioara care s-a afierosit pre sine Stăpânului Dumnezeu, așijderea încă și monahii, să nu fie iertat a se căsători. Iar de se vor afla făcând aceasta, să fie neîmpărtășiți”.

Și iarăși canonul 13 al Sfântului Nichifor Mărturisitorul zice: „Dacă vreun monah va lepăda sfântul chip, și va mânca carne, și va lua muiere, se cuvine ca acesta să se anatematisească ș.c.l.” ?

N.B.: Dacă unul ca acesta este afară din Biserică, prin anatematismosul ce-i stă asupra, se cuvine oare căscând gura la numele de „nomofilax” să-i primim propunerile ?

Mai ales că, cu unul ca acesta ce se zice pre sine creștin, iar pe față lucrează vreo răutate – fără de lege – nici a mânca împreună cu el nu se cuvine, ne poruncește Sfântul Apostol Pavel, în trimiterea cea dintâi către Corinteni, cap. 3, 11;

Vezi, zice sfințitul tâlcuitor[3], că poruncește sfântul apostol, că ori carele dintre hristiani este curvar și lacom de averi, ș.c.l., cu acela să nu petreacă împreună hristianii, nici să mănânce împreună cu el; că unul ca acesta, ce are relele acestea, numai nume are de frate, iar frate cu adevărat nu este. Și pentru aceasta poruncește dumnezeiescul apostol a nu avea împărtășire hristianii cu cei ce vederat curvesc și fac acele răutăți, nu ca urându-i, ci pentru ca să cunoască unii ca aceștia vederate răi, că pentru arătatele lor păcate, frații lor hristiani nu se împreună adună cu dânșii, și așa să contenească de a mai face rău”.

Pentru aceasta, vezi și la subînsemnarea stihului pomenit mai sus, cum că, după mărturiile multor sfinți așternute acolo, nu numai că trebuie a ne depărta de cei răi ca de niște ciumați, și a-i scoate dintre noi ca pre niște mădulări putrede – dupre Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Vasilie, și alți sfinți – ci, dupre Sfântul Teodorit, nici a ne împărtăși cu dumnezeieștile taine cu unii ce vederat păcătuiesc.

Iar Sfântul Nichifor Mărturisitorul în canonul 24 zice:

„Nu se cuvine a băga cineva în casa sa pe monahul acela ce va lepăda sfânta schimă, și nu se îndreptează; nici să-l horetisească cineva”.

§ 5. De asemenea trecem și peste exagerările de temperament ale genialului arhimandrit Scriban Iulie, pentru care „Noua Revistă Bisericească”[4] este silită a-l chema la ordine, cu toate că aveau convingerea că: „Prea cuviosia sa este victima propriei sale firi certărețe de care nu se poate despărți”; care cuvios împreună cu proin-monahul doctor de mai sus a fost ca reprezentanți din partea României la „Congresul Pan (?) Ortodox de la Constantinopol”, unde publică că miercurea la patriarhie a răgâit de pește. Și pentru această pricină se vede că nu știe ce va să zică un preot ortodox și altul eretic !

Dar noi, precum am zis, polemizăm pe chestiune de principii, iar polemicile personale le lăsăm în seama Dr. Scriban ca cel ce are destulă experiență căpătată cu ocazia marelui scandal bisericesc din 1911, repetându-i părintescul sfat ce-i zice[5]: „Părintele Scriban are, credem, destulă experiență, ca de acum încolo să plece la luptă numai cu principiile, nu cu persoanele. Căci nimicind principiul, persoana – care-i servește de instrument propagator – cade de la sine”.

---

[1] Vezi „Universul” din 30 decembrie s.n. 1923.

[2] În pagina 18 din „Fără de legea canonică a Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române din 1873”.

[3] „Tâlcuirea celor 14 epistole ale Sfântului Apostol Pavel”, tom 1, pagina 35.

[4] „Noua Revistă Bisericească”, anul V, pag. 151.

[5] Idem.

Capitolul IV

De unde a luat naștere reformele cele noi

§ 1. Iarăși să mai amintim ceva de felul hotărârilor.

În cartea „Unificarea calendarelor a domnului Remmer Anselm”, din Cluj, apărută în București – 1919, se află și hotărârea Sfântului Sinod al României rostită atunci iarăși împotriva schimbării calendarului. Pe care carte cetind-o domnul Negură, profesor de matematici din Bârlad, foarte a aplaudat hotărârea Sfântului Sinod.

„Mai interesant este de știut, zice prea cuviosul arhimandrit Scriban[1], că unii astronomi din străinătate ne-au sfătuit să nu ne grăbim cu schimbarea calendarului”.

Însă cu toate legăturile și veregăturile Sfintelor Sinoade de pe alocurea și cele Ecumenice, și cu toate hotărârile ale însuși Sfântului Sinod al României de a nu schimba calendarul, și cu toate sfătuirile astronomilor, înalt prea sfințitul mitropolit primat Dr. Miron Cristea, împreună cu prea sfințiii membri

sinodali, lasă calea stropită cu sfântul sânge al atâtor mucenici și mărturisitori și o croiește în altă parte, trimitând la așa numitul „Congres pan-ortodox” de la Constantinopol 3 reprezentanți[2] dintre care fostul monah și marele nomofilax Dr. Dragomir Dimitrescu era unul dintre cei mai indicați pentru un asemenea congres.

§ 2. De însemnat este că înalt prea sfințitul, întru toate interviurile ce au acordat în chestia reformei calendarului bisericesc ortodox oare căror publiciști[3], precum și în cap. al VII-lea din enciclica sinodală, zice neîncetat cum că Bisericele Ortodoxe surori cu cea românească s-au înțeles la patriarhia din Constantinopol în anul trecut – 1923.

Dar și mai înainte, și acum, și întru cele ce a mai scris și zis, întotdeauna se pune într-o violentă contrazicere cu însuși publicațiile apărute sub auspiciul Sfântului Sinod. Căci, pe când se strigă de reformiști că Bisericele Ortodoxe s-au înțeles, iată că „Noua Revistă Bisericească” din iulie 1924 – tipărită în însuși tipografia cărților bisericești, sub controlul Sfântului Sinod – la informații sub: „Modificarea calendarului iulian”, încunoștiințând publicul, arată clar că nu e adevărat că Bisericele Ortodoxe sunt de comun acord cu Sfântul Sinod al României, căci zice: „Celelalte patriarhii stau în rezervă” !

Încă să se mai știe, că afară de cele 3 patriarhii, a Alexandriei, a Antiohiei și a Ierusalimului, mai este și Iugoslavia care nu a aderat la schimbarea calendarului, și patriarhul Tihon din Rusia cu credincioșii ortodocși ce au rămas neuciși de modernii bolșevici, și Sfântul Munte Athos, încă și mare parte din poporul elinesc ortodox, care zilele acestea (decembrie 1924) au reușit să-și recapete iarăși libertatea de la guvern spre a răsufla vechea viață calendaristică; și aceasta, forțat fiind guvernul de minunea cu clopotul de la Salonic.

§ 3. A ! acum am înțeles ce stă la baza noilor reformiști și pentru aceasta nu am mai avea de ce ne teme publicând aceasta că adevărat, ar fi putut strica bunele sentimente pentru Biserica noastră Ortodoxă, fiindcă se îndreaptă împotriva celor ce cu hotărârile lor nu numai că ne hulesc sfântul nostru calendar ca pre o sfântă predanie ce este, numind-o păgânească, ci totdeodată dau pilda cea mai tristă a decăderii înțelegerii cele drepte teologhicești și a disciplinei Bisericii. Deoarece însuși prea cuvioșia sa părintele arhimandrit Galaction Cordun de la Mitropolia Ungro-Vlahiei, în broșura „Înțelesul dogmatic al interzicerii recăsătoriei slujitorilor sfințiți”, între altele ne zugrăvește faimosul „Congres general ortodox” zicând:

„După relațiile aduse de unele reviste periodice, câteva țări ortodoxe[4] s-ar găsi chiar în ajun de a se lepăda de învățătura și așezămintele Sfintei noastre Biserici de până acum. Și aceste relații se par că sunt întărite și de o hotărâre ce se zice că s-ar fi luat de așa numitul „Congres general ortodox” întrunit sub președinția patriarhului Meletie al IV-lea, în luna mai și iunie 1923 ...

Va fi firesc lucru ca viitorul istoric al Bisericii Ortodoxe să indice și să considere această hotărâre ca pre cea mai tristă pildă a decăderii înțelegerii teologhicești și a disciplinei bisericești[5].

În primul rând, însuși adunării așa zisul „congres” și autorității lui i se pune un mare semn de întrebare.

Fiind că în cadrul Bisericii de Răsărit, noi nu cunoaștem și nu există chiar alte organe care să-și întindă autoritatea asupra tuturor sau numai a unor Biserici locale, afară de consiliile ecumenice și locale – hotărârile altor adunări putând a fi discutate ca particulare – prin urmare fără dreptate de a fi aplicabile și pentru participanți.

O astfel de însemnătate se poate acorda și hotărârilor[6] luate de congresul constantinopolitan, organizat în felul congreselor și conferințelor politice, compus de abia din câțiva ierarhi – șase mari și lați ! – și intitulat pe nedrept al întregii Ortodoxii, atunci când cele mai multe și mai de seamă Biserici nici nu și-au avut reprezentanții lor”. Audă vocea cea înalt strigătoare când, inducând publicul în eroare zice că: „Toate Bisericele Ortodoxe s-a înțeles la Congresul din Jarigrad !?”

Se vede dar, zice, cât da colo rezultatul influenței Bisericii Anglicane protestante și asupra așa intitulatului congres constantinopolitan al tuturor ortodocșilor” !

Iar ziarul „Secolo” din Milan[7] spune că:

„Clauza minorităților se datorește Statelor Unite, unde ovreii sunt foarte tari, silind mâna delegației americane să ia protecția coreligionarilor lor din România”.

(De aceea se tot șoptește de noii calendariști că, dacă nu primeam să schimbăm calendarul, România era să fie dată iarăși pe vechea ei graniță de către anglo-gali ...).

Care de altfel adecă, și în apelul preotului Cornel Georgea[8] cetim ochioasa mărturisire:

„După ce cuvântul organizațiilor industriale comerciale, chiar străine, și-a avut efectul cumpănitor în rezolvarea cauzei cu chestia calendarului, cred că cuvântul nostru solidar cu atât mai vârtos se va asculta în o chestiune cum e recăsătorirea clericilor”.

După cunoștința unora ca acestora influențe ... mai trebuie oare să întrebăm:

§ 4. Care o fi pricina ca înalții noștri prelați, bazați pe mincinosul congres constantinopolitan să calce în picioare hotărârile Sfințelor Sinoade Ecumenice, schimbând nu numai calendarul nostru bisericesc ortodox, ci, acordând tot felul de îngăduințe laicilor și clericilor precum căsătoriile cu rudeniile, nunțile în posturi, nepostirea, și altele despre care vom mai aminti ?[9]

Să vie dar de față senatorul și ministrul țării pe vremuri – bunul creștin ortodox Gh. Mârzescu, și mai întâi să zică[10]:

„Iertați-ne dacă vă spunem aceste adevăruri, căci ne place a crede că numai pe noi nu ne puteți acuza de prigonitori clerului și religiunii părinților noștri.

Vă declarăm, prin urmare, limpede, că am fost adânc mișcați și scandalizați de fără de legea canonică a Sinodului”. Iar apoi strige – în ședința Senatului de la 15 aprilie 1893 cu ocazia discuției Legii clerului mirean, ce o combătea contra guvernului – retezat spunând onor senatorilor:

„Să-mi dați voie domnilor, de a face o inocentă comparare: știți cum se amăgesc copiii cu bomboane, așa domnul ministru al cultelor a indus în eroare pe înalții prelați ...” !

Și dacă mai trebuie să tragem cu coada ochiului și pe pagina 430 din monumentală carte „Documente și apărare” a P.S. Gherasim Saffirin, și acolo vom zări cu cât au fost cumpărați judecătorii episcopului de Roman, urmată și pecetluită de „Gravele declarațiuni ale Episcopului Nifon al Dunării de Jos”, prin care se întărește adevărul bomboanelor ...

§ 5. Poate ni se vor spune că aceste sunt lucruri învechite și ruginite. Bine !

Dar ați auzit pe P.S. Vartolomeu, episcopul Râmnicului, însuși referendul reformei calendarului, la pagina 16, care ne spunea cât de amare s-a făcut BOMBOANELE celor din 1893 pentru Biserica Română, când zicea că: „Biserica e scoasă și din viața morală a țării ... Puterea civilă vine în casa Bisericii peste ea și-o împiedică în toate. În legea din 1893 se face invazia puterii civile în Biserică. Acum nimic nu se mai poate face. Nu se mișcă nimic decât cu voința statului.

Mai departe[11]:

Suntem, zice, prin urmare cei mai dezarmați și mai descalificați clerici și Biserică din lume, noi clericii și Biserica din vechiul regat ... (?!)

§ 6. Însă apropo la bombonele, încă și prea curiosul econom D. Popescu Moșoia – ales de însuși Sfântul Sinod vice-președinte al Comitetului administrativ al Institutului Biblic – cu durere strigă la lumina zilei, în articolul „Cum stăm”^[12], între altele dând la iveală și acestea:

„Ierarhii noștri fiind la dispoziția statului și în puterea politică a statului, acest stat e natural să facă cu ei tot ce găsec guvernele cu cale, conform concepțiilor lor despre Biserică și intereselor politice pe care le au.

De aceea e firesc, precum am zis, ca ierarhii noștri să nu se împotrivescă când a fost vorba de detronări de episcopi, făcute de diferite guverne; și iarăși, să lase guvernele să aleagă în scaunele episcopale pe cine au vrut ...

Și de aceea, politicienilor români, lipsiți de credință, ce le pasă de sufletul creștinesc și de interesele bisericesti ale neamului românesc ? Interesul lor nu este altul decât ca să poată scăpa cât mai ușor față de cerințele bisericesti și fără să fie supărați de cineva. E firesc lucru deci, ca în cazul acesta să se adreseze ei în primul rând la cei ce au rolul să păzească și să supravegheze asupra tuturor intereselor bisericesti. Cum se adresează hoțul, cu ciolane și cu slănină topită în câlți, la câinii cari păzesc casa pe care vrea ca s-o cuprindă și s-o prădeze – ca să roadă mereu din câlții unși și să nu latre – așa se adresează politicienii români la episcopat ca să-i ocupe cu pământ arabil, păduri și vagoane speciale, numai ca să-i distragă și să nu observe cum jefuiesc ca în codru pre cei din casă”.

§ 7. Prin urmare, din cele expuse credem că putem ghici acum calitățile mincinosului nume de „pan ortodox” al congresului constantinopolitan din 1923; și iarăși tot de aici putem afla dincotro alunecă bomboanele ce au silit poate pe noii calendariști să schimbe calendarul.

Care de altfel neastâmpăratul revoluționar al Ortodoxiei și nevrednicul de a purta numele de patriarh, Meletie Metaxa, cel ce a prezidat ședințele aceluși congres din 1923, surghiunindu-se aici în Sfântul Munte, și acolo într-o vineri poruncind slujitorului călugăr a-i bucătări carne, acesta-i răspunde: Tu la științifică voastră adunare din Constantinopol ai afirmat cum că „practica din Biserică nu este ceva neschimbabil”, atunci, de ce nu-ți schimbi și tu acum răul obicei – ce l-ai practicat din tinerețe – de a spurca miercurile, vinerile și posturile cele rânduite de Sfânta Biserică ?

Se înțelege în ce val vârtej încăpuse reformistul !

Și ca să-și răzbune, recurge tot la un mijloc științific modern, când, se pomenește Vatopedul cu două vapoare anglo-americe, și cum, cum, mai cu bombonelele obișnuite, mai cu cine știe ce ... cei 15 filosofoși scheptici ce administrează Mănăstirea Vatopedului primesc calendarul gregorian, iar Meletie din îngâmfatul aeroplan al acestui succes dă de știre că ori cine se va duce ca să liturghisească împreună cu el la conacul Vatopedului din Careia va primi 1 (una) liră aur englezesc ...

Dar s-a înșelat nenorocitul, căci în Sfântul Munte alvițării nu prea au făcut aliș-veriș pe terenul Ortodoxiei, și nici vor face, darul lui Dumnezeu acoperindu-ne.

Și poate de ciuda aceasta acum se află internat într-un spital de alienați !

„Drept ești Doamne și drepte sunt judecățile Tale !”

Dar ia să vedem ce oare ne mai spun noii calendariști.

---

[1] În articolul „Românii care au mai scris despre calendar”.

[2] Vezi „Noua Revistă Bisericească”, anul V, pag. 77.

[3] Precum ziarul „Plutus” no. 75 din 1923, publicat și în „Noua Revistă Bisericească”, anul V, no. 17-18, și în „Universul” din 15 iunie 1924 etc.

[4] Firește se va întreba ori și cine: dintre acele câteva țări, oare câte va mai rămânea ortodoxe ?!

[5] Întru care s-a hotărât schimbarea calendarului, recăsătorirea preoților văduvi, stricarea posturilor, împutinarea sărbătorilor etc etc; pentru care vezi și informațiile din „Noua Revistă Bisericească”, anul V, pag. 76.

[6] Idem 20.

[7] Ziarul „Dacia” din 20 septembrie 1919.

[8] Revista „Crucea”, anul II, pagina 22.

[9] Idem, pagina 8.

[10] „Fără de legea canonică a ...”, pagina 9.

[11] „Dezbaterile Senatului”, Monitorul Oficial no. 29/1924.

[12] Publicat în revista „Crucea”, 1924, pag. 9-10.

Capitolul V

Informațiile noilor reformiști despre schimbarea calendarului

§ 1. „Î.P.S. Mitropolit Primat Dr. Miron Cristea prezintă hotărârea Sfântului Sinod privitoare la unificarea calendarului iulian cu cel gregorian[1]. În toată lumea creștină, zice, se aplică calendarul iulian modificat la 1582 de către statele apusene care l-au bifurcat. Bifurcarea aduce mari dificultăți, în special în viața economică. Sărbătorind unii sărbătorile creștine după un stil și alții după alt stil, se nasc discuții între creștini și se înmulțesc inutil sărbătorile, rămânând prea puține zile de lucru.

Tendența principală a Bisericii Române este înfrățirea și ajutorarea intereselor obștești. De aceea noi Părinții și credincioșii Bisericii noastre suntem datori să nu ajungem la bifurcații centrifugale care sunt primejdioase. Convinși de acest lucru eu și frații mei întru Hristos am înfățișat chestia Sfântului Sinod, precum și adunării de la Patriarhia din Constantinopol, și s-au hotărât (sic) să se adopte calendarul civil, adică cel calculat pe bazele științifice stabilite de astronomie.

Î.P.S. cetește apoi hotărârea Sfântului Sinod, care în unanimitate și cu însuflețire au adus următorul:

CONCLUZ. I

Știut fiind că între anul astronomic solar și între anul civil calendaristic există o diferență, care în curs de veacuri a devenit simțitoare cauzând, atât în viața religioasă socială, cât și în cea economică a statului și poporului, mari perturbațiuni și pagube morale și materiale, Sfântul Sinod constată necesitatea îndreptării calendarului iulian, azi în uzul Bisericii Ortodoxe creștine și decide ca această îndreptare să se facă având un caracter propriu”.

Iar în enciclica sinodală din iulie 1924, peste tot cu cele mai înăsprite și batjocoritoare cuvinte se scoate în relief cum că calendarul Bisericii noastre Ortodoxe este făcut de un păgân și a fost întrebuintat 300 de ani de păgâni și prin urmare este păgânesc; și că Sfântul Sinod al României în privința calculului nu mai vrea să aibă de a face nici cu cel păgânesc al lui Sosigene, nici cu cel gregorian ...

Și de când a început a sufla vântul dinspre papistași – cari nu vor să recunoască infailibilitatea Sfințelor Soboare Ecumenice – nici odată nu zic: Sfântul Sobor I de la Nikeea, ci Primul Sobor de la Nikeea, Soborul Nikeean, și altele ...

§ 2. Doamne Iisuse Hristoase, Fiule și Cuvântul lui Dumnezeu celui viu, carele pentru negrăita bunătate și iubirea de oameni, Te-ai milostivit spre zidirea Ta, omul, pogorându-Te, iar de sânurile părintești nici de cum despărțindu-Te, și cu bunăvoința Tatălui și cu împreună lucrarea Sfântului Duh, Te-ai întrupat din prea sfânta și pururea Fecioara Maria, Stăpâna noastră de Dumnezeu Născătoarea, pentru ca să mântuiești pre păcătoși, dintre care cei mai dintâi suntem noi; întru tot Bunule, prea dulce Iisuse, cel ce întotdeauna ai vestit și vestești adevărul, căci ai zis: „Eu pentru aceasta m-am născut și pentru aceasta am venit în lume, ca să mărturisesc adevărul. Tot cel ce este din adevăr ascultă glasul meu” (Ioan 18, 37); iar către sfinții Tăi ucenici și apostoli ai zis: „Cel ce vă ascultă pre voi pre mine mă ascultă și cel ce se leapădă de voi de mine se leapădă; iar cel ce se leapădă de mine se leapădă de cel ce m-a trimis pre mine” (Luca 10, 16); și: „Cele ce vă zic vouă, tuturor le zic” (Marcu 13, 37); iarăși, Te rugăm pre Tine noi nevrednicii robii Tăi, pentru rugăciunile tuturor sfinților Tăi, trimite de sus darul Tău, ca și cele ce vom mai scrie să fie tot spre slava numelui Tău și spre întărirea și păzirea tuturor celor predanisite de Sfânta Ta Biserică de către toți cei ce voiesc a fi adevărați fii ai Sfintei Sobornicești Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit.

§ 3. Ne aducem aminte că într-o cuvântare din Senatul României[2], P.S. Gherasim Safirin, arătând cum de bine au păzit Sfinții Părinți neștirbite cele rânduite de Sfânta Biserică a Domnului nostru Iisus Hristos, între altele zicea: „Vedeți cum păzeau de bine regulile Sfinții Părinți, cei făcători de minuni ! Iertați-mă, dar noi ce minuni făcut-am până acum, ca să schimbăm ce au făcut făcătorii de minuni ?”

Așa dar noii calendariști fiindcă s-au răscolat asupra acestor făcători de minuni, schimbând cele bine hotărâte de Sfântul și Dumnezeiescul Sobor cel de a toată lumea I din Nikeea, și întărite mai apoi de toate celelalte Sfinte Soboare și Sfinți Părinți; și fiindcă ne hulesc sfânta noastră credință ce o avem pentru Sfintele Soboare Ecumenice, zicând ei că calendarul iulian este greșit în calculul ce-l face și ca cel făcut de un păgân Sosigene, este păgânesc, O ! ce mare hulă ! și cum că diferența aceasta calendaristică în curs de veacuri (care dă a înțelege adecă de la Sfântul Sobor din Nikeea) au cauzat mari perturbațiuni și pagube morale și sociale între popoarele creștine: pentru aceasta, în felul cum au cugetat și s-au exprimat:

§ 4. Mai întâi, noii calendariști hulesc asupra Sfântului Duh, Cel ce a lucrat în purtătorii de Dumnezeu Sfinții Părinții noștri minunile și au grăit prin ei la Sfintele Soboare de a toată lumea și de pre alocurea, cele ce au folosit spre pacea și mântuirea a tot sufletul creștin ortodox.

O ! Nu, nu. Prea înțelepților smeriți reformiști , nu vă înălțați așa de sus glasul. Ci aduceți-vă aminte de cuvintele Mântuitorului nostru ce zice: „Tot cel ce va huli împotriva Sfântului Duh nu i se va ierta lui, nici în lumea aceasta nici în cealaltă” (Matei 12, 32); pre a căruia tâlcuire, Sfântul Teofilact – pagina 142 la Sfântul Luca – o arată așa:

„Când semne dumnezeiești vede cineva și lucruri mari și minunate, și nu crede și le năpăstuieste, lucrările Sfântului Duh la Velzevul aruncându-le și alipindu-le, atuncea fiind că hulește împotriva Sfântului Duh, neiertat este, ș.c.l.”.

Iar în „Mărturisirea ortodoxă” – la pagina 283, e.n. – la întrebarea 41: „Ce este împotrivirea, sau îndărătnicia, cu care cineva se scoală împotriva arătatului adevăr ? (care este una din cele 4 ramuri ale

hulei împotriva Sfântului Duh)”,

Răspunde: „Îndărătnicia sau împotrivirea la adevărul cunoscut și întărit este un fel de păcat ce stă întru aceea când cineva cu temei a înțeles ce este bine, dar numai pentru aceea, ca să păcătuiască cu mai multă îndrăzneală, cu îndărătnicie se scoală împotriva aceluși bun și cu cuvântul și cu fapta”.

§ 5. Așa dar, dacă tot ceea ce s-au rânduit Bisericii Domnului nostru Iisus Hristos de către Sfântul Duh la Sfintele Soboare s-au întărit cu semne și minuni[3], și nimeni nimenica din creștinii ortodocși, până acum, nu au îndrăznit să zică că calendarul ecleziastic fiind greșit și păgânesc, din veacuri a cauzat mari și negrăite perturbațiuni – adică, nebunii, turburări și nerânduiri – în viața religioasă, morală și socială a popoarelor; atunci, cel ce îndrăznește a zice unele ca acestea, oare nu hulește împotriva Sfântului Duh Cel ce a grăit prin Sfintele Soboare Ecumenice, după cum am arătat mai înainte ?

Și atunci, ce fac – cei ce cugetă și zic unele ca acestea – cu dogma ce hotărăște că „cel ce se ridică împotriva vreunui Sobor Ecumenic, care de Sfântul Duh luminându-se, toate drept le hotărăște și fără de greșală și dogmele și canoanele, unul ca acela din partea cea creștinească au căzut, și se face eretic și anatematizat ?[4];

De ce oare nu aruncă asupra revoluționarului de Papa Grigorie al XIII-lea „bifurcarea” care a făcut ca creștinii să sărbătorească după două stiluri, ci cătându-ne noduri în papură tot mereu ne cântă: „Noi Părinții, zic ei, și credincioșii Bisericii suntem datori să nu lăsăm să ajungem la bifurcații centrifugale” ?!

Oare noi, ortodocșii, ca cei ce ne ținem strâns de adevărul celor predanșite de Sfinții Părinți, am fugit de la centru și nu mincinosul de papă ?

În violentă contradicție cad noii reformiști cu însuși a lorși hotărâre ce au aprobat-o, că cel ce va schimba stilul cel vechi nu numai că este lipsit de adevăratul duh bisericesc, ci chiar și din Ortodoxie cade.

§ 6. Dar chiar ceva mai proaspăt să le aducem aminte, cum că acel păgânesc calificat de ei calendar, la urma capului I din enciclica sinodală (iulie 1924) îl zic: „Prin cuprinsul, deci, și prin însemnătatea ce i s-a dat de Biserica noastră, calendarul iulian a fost, cum am zice, botezat în legea creștină”. Și cu drept cuvânt.

Căci dacă cel botezat în legea creștină de către cei botezați întru Hristos Iisus, cu voința Tatălui, prin împreună lucrarea Sfântului Duh, carele a prezidat Sfântul Sobor I Ecumenic, a devenit firește îndreptar Bisericii creștine în viața calendaristică, până în ziua de astăzi, prin urmare nu-i mai poți zice păgân celui botezat creștinește, căci atunci ar trebui să nu mai fii tu creștin; atunci, cel gregorian, papistășesc, ca cel ce este scornit de Papa Grigorie cel nebotezat, nebotezat este și calendarul lui, adică chiar păgân, după cum și este.

Iar dacă veți zice că calendarul iulian se va răsboteza a doua oară de către cei botezați, atunci ce vor zice acei Sfinți Părinți ce au curățit de păgânism calendarul iulian ?

Iar dacă calendarului iulian nu-i veți repeta botezul, ci după cum ziceți, îl îndreptați, căci este greșit, atunci greșala nu mai este a păgânului Sosigene, căci ați mărturisit că s-a botezat calendarul o dată în legea creștină, ci, fără ca să simțiți furarea, greșala o alipiți Sfântului Sobor I Ecumenic, cel ce a botezat în legea creștină calendarul iulian. Și fiindcă tot tocăniți mereu că calendarul iulian este greșit și păgânesc, măcar că ați mărturisit că este încreștinat de către Sfinții Soborului I Ecumenic, cel ce fără de greșală toate le-au așezat bine și după voința lui Dumnezeu, de aceea fiindu-vă rușine cu un păcătos – greșit –, alergați la cel întru adevăr păgân calendar, adică la cel gregorian ce se pretinde de infailibil ! Onoare lor !

§ 7. Însă sar noii reformiști și strigă din răsuputeri, dar cu gura cam pe jumătate: nu, calendarul nostru de astăzi, cel zis de popor „nemțesc”, nu este calendarul gregorian.

Bine. Dar să se știe că nici ortodox nu este.

N.B. De mare mirare este că la toate argumentările ce aduc în chestia reformării calendarului ortodox, pre toate ei însuși le răstoarnă cu violente contraziceri, precum vom dovedi; iar până când vom intra în amănunte ca să punem față în față pre noul calendar de curând născut cu tatăl lui, cel gregorian, să întrebăm presa ce ne-a căzut în mâinile noastre să ne spună, oare este adevărat că Sinodul românesc nu a primit calendarul gregorian ?

---

[1] Ședința Senatului din 15 decembrie 1923 și „Universul” no. 330 acel an.

[2] Vezi „Dezbaterile Senatului” în ședința de la 5 martie 1909.

[3] Însemnează că chiar când se gătea să schimbe pre al Bisericii calendar trufașul de papă, tocmai atunci se aflau în Biserica Răsăritului mulți sfinți în viață făcători de minuni, ca Ioan prea minunatul cuvios, arhiepiscopul Alexandriei, cel ce împreună cu Sfântul Simeon Ciobotarul, cel numit de Maica Domnului iubit fiu, a mutat în Asia acel munte „Dur-dal”, și alții: vezi această istorie minunată la „Praștia” pe larg povestindu-se.

[4] „Adunarea pe scurt a dumnezeieștilor dogme”, pag. 28.

Capitolul VI

Șovăielnicele declarații ale presei despre schimbarea calendarului

§ 1. În protestul părintelui arhimandrit Galaction Cordun, despre care am mai amintit[1], adresat mitropoliei din București, relativ la schimbarea calendarului, mai zice că schimbarea calendarului, cu toate că ar fi o mare lovitură morală pentru poporul nostru ortodox și în același timp ar fi un succes enorm pentru Biserica papală, a căreia mână se poate întrevede și aici” (alvițarul cu bombonele).

Și iarăși zice: „Cum vedem dar, noul calendar, ar putea fi respins din două considerațiuni capitale: întâi, aceea a tradițiunii[2] Bisericilor Ortodoxe, alături de care a avut cinstea a sta și Biserica noastră națională, chiar de la începutul încreștinării românilor; și apoi în al doilea rând, pentru că noul calendar a fost operă tot a Bisericii Catolice prin Papa Grigorie al XIII-lea, carele în timpul turburărilor din Apus și a despărțirii luteranilor de catolicii papali, a căutat să-și închipuie calendarul său în uzul trecerii timpului, deși celui existent nu i se găsisse nici o lipsă și nici nu are chiar” (nu are prihană, căci s-a spălat cu botezarea creștinească !).

§ 2. Iar ziarul „Gazzetta del popolo” din Turin în 9 ianuarie 1924 sub titlul: „Biserica Ortodoxă din România primește calendarul gregorian” cetim următoarele[3]:

„Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât să primească calendarul gregorian, adecă calendarul țărilor și al Bisericilor Apusene Catolice. ... Acest pas al României pentru recunoașterea calendarului gregorian are o mare însemnătate, pentru că e un semn al duhului nou care domnește

printre români (?), care, lepădându-se de vechiul calendar rusesc (sic) fac un pas spre Apus, și era firesc ca influența apuseană să se facă simțită în România, care în atâtea prilejuri a voit să amintească faptul că ține foarte mult la obârșia ei romană ...

Hotărârea Sfântului Sinod a fost primită cu mare mulțumire, pentru că se vede în ea un semn de apropiere între Răsărit și Apus” ...

Și ați auzit pe I.P.S. în declarația din senat (15 decembrie 1923) cum de bine ține hangul acestei apropieri, când zicea: tendința principală a Bisericii Române este înfrățirea tuturor, și să nu ajungem la bifurcații centrifugale „care sunt primejdioase”. Auzi !? că mare primejdie este pentru noii calendariști a fugi de centrul calendarului gregorian; dar de ce nu au zis acum ca și mai înainte că mare primejdie este a părăsi calendarul iulian stil vechi, dupre cum într-o adevăr și prăpăstioasă este îndrăzneala ?

§ 3. Și dacă mai trebuie luat în considerație iarăși mărturisirea tot a I.P.S., ce o face în „Universul” din 13-26 septembrie 1924, unde zice că pe baza calculului celui nou calendaristic, între Bisericile Apusene și Biserica Ortodoxă (poate cea românească) va fi o armonie.

Auziți ! Armonie ! A ce fluieră aceste îngăimări ?

Peste tot și într-o toate, înnoiri, acomodări, la curent etc.

Dar mult mai dezghețat și fără de sfială, I.P.S. Dr. Miron Cristea ne spune verde în ziarul „Plutus”, anul I, no. 75 – 1924, cum că: „Dat fiind, zice, că îndreptarea se face pe bază de adevăruri științifice, matematice și astronomice, în mod firesc ajungem la puncte de întâlnire cu calendarul apusean”.

Care adevăr îl întărește și „Noua Revistă Bisericească” – din iulie 1924, pag. 96 – zicând: „Modificarea calendarului iulian coincide deocamdată cu calendarul gregorian, folosit de romano-catolici”.

Deocamdată ?!, a pus gheara odată Eretele pe Puiu ... se tot duce cu el ...

§ 4. Dar poate acestea ni se va zice că nu sunt de ajuns, ci se cere a se pipăi ceva mai oficial, adecă mai de valoare ca să dovedim cum că nu îndreptarea – dupre cum tot ne împănează urechile – ci unificarea cu calendarul gregorian s-au făcut; ascultați, prin urmare, de sus de la Sfântul Sinod, enciclica sinodală, în care la cap. al VI-lea, într-o expunerea de motive ce i-au silit ca să schimbe calendarul, zice:

„Toate statele creștine ortodoxe, între care se numără și statul nostru românesc, au primit pentru uzul lor și al cetățenilor lor ortodocși calendarul gregorian, ca fiind mai aproape de anul ceresc decât cel iulian”.

Și mai departe: „Și cum calendarul – gregorian – nu pune în joc, zic ei, nici ființa credinței (?) (dar ce ați jurat în vremea hirotoniei în arhieru ?) nici vreo parte însemnată din viața noastră bisericească, am crezut de datoria noastră să ne servim și noi de el, pentru a înlesni în masa cetățenilor noștri apropierea sufletești și social trebuitoare” (!?).

Credeți că sunteți convinși cât de frumos se bat cap în cap hotărârile sinodale românești, și cât de ușor este astăzi la modă a se juca cu de-a canoanele și de-a hotărârile.

Cum ? Mai înainte într-o atâtea ședințe sinodale s-a dezbătut de ideea schimbării ortodoxului calendar – ca de un părjol neortodox –, iar acum, precum vedeți, cu dragoste vără vâpaia în sânul ortodoxismului. Ce o mai fi aceste tainice apropieri ... ?

Nu care cumva a ghicit preotul Marinescu – pomenit mai înainte – când zice că: „Una din urmările cele mai simțite ale războiului este creșterea influenței Vaticanului și accentuarea unei hotărâte acțiuni papale în Orient ?”

Iar acum, să ne mai atingem ceva puțin de acele drăgălașe de motive ce au înduplecat pe noii calendariști să dreagă busuiocul cu apusenii papistași; și iertându-ne domnia lor, căci dacă repetăm și noi oare care termeni cam pipărați, aceasta cu dreptate o facem, deoarece și în enciclica sinodală de 10 ori a numit păgân pe ortodoxul nostru calendar, precum și ori de câte ori are ocazia I.P.S., în loc de a îndemna pe norod să strige: Doamne Iisus Hristoase, Fiule al lui Dumnezeu, miluiește-ne, îl dăscălește a repeta cum că calendarul iulian este păgânesc ! O ! Milostiv fii nouă, Doamne !

---

[1] Este publicat în „Cuvinte de viață”, pag. 314.

[2] În cartea filopapistașului Paulescu, „Biserica Românească”, pag. 135, relativ la a înnegri tradiția clerului ortodox, scrie că ar fi zis în „Adevăruri crude”, arhimandritul Visarion Puiu, azi episcopul de Bălți, următoarele: „În Biserica noastră, zice P.S. Puiu, nu e o tradiție nobilă de fapte sau de idei mari, nici în clerul înalt, nici în cel inferior. ... Tradiția, lăsată de trecut, în Biserica Română, se cuprinde destul de bine în cuvântul „bizantinism” în toate accepțiile lui nefaste”.

Iată deci de ce dau goana la apusul științific.

Și această nepace ce o are asupra tradiției poreclite „bizantinism”, nu numai că o reproduce cu dulceață filopapistașul dr. Paulescu, ci chiar o adevărează și însuși „Noua Revistă Bisericească” (anul V, pag. 36) în articolul „Noii noștri episcopi” în care arată pe P.S. Visarion Puiu, că de aceea P.S. Sa se impune stimei și iubirii tuturor – purtare părută prea cu toată lumea amabilă – „fiindcă nu face prea mult uz de fastul tradițional”.

[3] Vezi-o tipărită și în „Biserica Ortodoxă Română”, no. 7, 1924.

Capitolul VII

Interesul material al noilor calendariști

§ 1. Peste tot și întru toate scrierile noii calendariști zic cum că, prin multele lor studii și prin experiențe și-au dat seama că, din cauza nepotrivirilor dintre calendare, se păstrează în lumea noastră muncitoare două feluri de sărbători, care pricinuiesc pagube enorme pentru economia țării, care o reclamă marele interese ale statului ...

Iată că și aici apare „alvițarul” economist în curtea Bisericii lui Iisus Hristos, pre care întâmpinându-l marele patriot al neamului românesc, și tot de odată frate ale neamului ortodox și adevărat fiu al Sfintei noastre Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit, înaltul filosof al adevărului teologic, stâlpul cel nemișcat al ortodoxismului, nemuritorul și vrednicul de pomenire sfântul ierarh al Bisericii lui Iisus Hristos – Neofit Scriban, deschide lupta cea legitimă a apărării Sfintei Biserici Ortodoxe, zicând[1]:

„Sistemul zice că legile de organizare și disciplină făcute pentru Biserică, bună oară ca acum cu noul calendar, sunt consimțite de țara întreagă, de cler și de popor, pentru că stabilesc o mai folositoare ordine materială în Biserica Ortodoxă de Răsărit.

Această aserțiune descoperă intențiile cele mai secrete și mai triste, căci ce înseamnă a introduce o ordine materială în Biserică ? Biserica lui Iisus Hristos fiind o instituțiune dumnezeiască nu primește în sânul ei inovațiuni civile – ordine materială a puterii politice, căci ce treabă are lumea aceasta în Biserica lui Iisus Hristos, sau în împărăția Sa ? pentru că ce împărat poate să se pună în locul Său ? Iar dacă acea ordine materială se raportează la: schimbarea calendarului, reformarea sfintei liturghii, prescurtarea rugăciunilor, prefacerea cărților și a limbii, desființarea posturilor, îmbrăcarea clerului în

frace, raderea bărbilor, introducerea organelor și a cimpoiailor în Biserică, libertatea poligamiei în der, excluderea monahismului de la orice afaceri bisericesti în contra literei și a spiritului sfintelor canoane etc etc, prin surprindere ca și până acum, atunci, rău a înțeles românismul chiar și destinul său cel glorios în Răsărit.

Căci Biserica Ortodoxă de Răsărit, care în timp de 19 veacuri a trăit cu sfintele canoane, au apărat naționalitatea și literatura noastră și chiar și Europa de totala cotropire religioasă și politică prin barbari, nu poate primi introducerea de ordine materială în sânul ei”.

§ 2. Deci dacă această cerință materială o reclamă marele interese ale statului, atunci, vor putea oare vreodată sătura uriașele patimi ce și-au luat o dezvoltare îngrozitoare de la război încoace ? Căci, ia să tragem cu coada ochiului prin Parlament ... și vom vedea acolo acuzați pentru hoție chiar pe unii din foștii miniștri[2] ! Iar în fața tribunalelor marțiale s-au văzut târâți nu numai unii lași de la căile ferate, de la consiliile de aprovizionare, de pe la ministere până și de prin poliție, ci chiar și unii din armată, ofițeri superiori și inferiori, acuzați tot pentru lăudata aceea de comuniști – hoție ...

§ 3. Iar dacă tot mereu bateți, I.P.S., în înmulțirea sărbătorilor și ziceți că „sunteți datori a căuta de a folosi tot ce poate duce la unirea între ei a tuturor cetățenilor acestei scumpe patrii române, în care, ziceți, că pe lângă noi, ortodocșii, se numără acum foarte mulți de altă lege”; și cum știut fiind că între cei de altă lege sunt mai mulți jidani, care au pus gheara pe întreg comerțul lumii, iată că într-o bună dimineață, cam pe întunec ... hahamul din Iași, scârbit că domnul rector al universității nu i-a aprobat pentru studenții jidovi amânarea examenului de sâmbătă, ceea ce spera că domnul ministru îi va aproba[3], se prezintă Sfântului Sinod și zice: prea sfinților, pentru ca să nu păgubească cetățenii scumpei noastre (?) patrii colosala sumă de 26.500.000.000 lei, ce ar proveni din cei 500 de milioane pentru fiecare zi de repaus[4], noi am hotărât ca împreună cu reprezentanții noștri jidovi ce-i avem și în Parlament să cerem ca de acum înainte să fie socotită ca zi de repaus numai sâmbătă, fiindcă noi suntem cei ce avem în mână comerțul și industria ...

Și tare ne mai temem de așa ceva !

Căci dacă au reușit să vâre blestemata gheară în tratatul de la Saint-Germain, unde între altele cetim[5]:

„România recunoaște ca cetățean român, cu drepturi depline și fără altă formalitate, orice persoană născută sau domiciliată în interiorul teritoriului integral românesc ...

Și: „Ovreei nu vor fi obligați să îndeplinească acte constituind o violare a sabaturilor. Ei nu vor fi izbiți de nici o incapacitate, dacă refuză să se ducă la tribunale, sau să îndeplinească acte legale în ziua sâmbetei.

România declară intenția ei de a se obține să prescrie sau să autorizeze alegeri, fie generale, fie locale, cari să aibă loc sâmbăta ...”. Bine înțeles, se vor face duminica !

---

[1] „Răspuns guvern. și sinod. românesc din 1866”, pag. 8.

[2] Vezi „Cele 4 patimi” de dr. Paulescu, pag. 52.

[3] Jurnalul „Cuvântul Studentesc” din 1905.

[4] Iar domnul senator Drăghiciu în conferința din 18 decembrie 1925 ținută la Sibiu a spus că la români fiecare zi de nelucrare aduce o pagubă de un miliard de lei; și că 13 zile de sărbători trebuie trecute asupra duminicii. Vezi ziarul german „Bukarester Deutsche Volksblatt”, 22 decembrie 1923.

Acest domn senator a fost și la minciuno-congres pan-ortodox de la Constantinopol din partea României, unde s-a hotărât și împuținarea sărbătorilor. Atunci dacă se tot strigă bani, nu este departe reînvierea cultului zeului Mamona; și statuia lui Iuda Iscarioteanul, ridicată în unul din orașele de pe Volga, Rusia, va mai avea tovarăși de imitatori. Vezi „Noua Revistă Bisericească”, anul V, pag. 208. De asemenea, cetești și broșura „Chestiunea unui Sinod Ecumenic” de I.P.S.S. Mitropolit Primat Miron Cristea, unde între alte propuneri zice în unire cu Sfântul Sinod ca sărbătorile din cursul săptămânii să fie trecute în duminica viitoare. Întocmai după calapodul anglican !!?

[5] „Cele 4 patimi” de dr. Paulescu, pag. 200.

Capitolul VIII

Rostul mărturiei scripturelnice din enciclica sinodală

§ 1. Așa dar am văzut că dacă cei ce au schimbat calendarul au avut în vedere grosolanul materialism – lozinca celor de modă nouă –, atunci cu adevărat unii ca aceștia sunt cu totul lipsiți de adevăratul duh bisericesc, după cum ei însuși au aprobat-o.

Însă ca nu cumva să se găsească cineva imputându-le că spre întărirea croirii noului lor calendar nu aduc nici o mărturie scripturelnică – după cum nici nu aduc –, iată că pune una în enciclică:

„Ne-am dat seama, zice, de asemenea, că n-avem dreptul să ne opunem științei care ne vestește adevărul, pentru că lupta Mântuitorului Hristos a fost în lumea aceasta ca să le impună tuturor adevărul. „Eu pentru aceasta m-am născut și pentru aceasta am venit în lume, ca să mărturisesc adevărul. Tot cel ce este din adevăr ascultă glasul meu” (Ioan 13, 37).

Și încheie că le e frică de a mai se opune adevărului, românilor, la schimbarea calendarului, căruia i s-a mai adăugat în sprijin și cele 3 motive economice, căci „ar fi, zic ei, a se opune lui Hristos și realităților în care ne-a fost dat să trăim (adică modei nouă) !”

§ 2. Cum s-ar zice ne dă a înțelege că opera eusforului de Papă Grigorie al XIII-lea cuprinde în sine o lucrare a adevăratei științe, și, „dacă ne-am opune acestei descoperiri științifice, zic noii reformiști, precum și realităților din zilele noastre, ar însemna că ne opunem lui Hristos”; și spre întărirea căreia aduc ca mărturie stihul 37 din capul XVIII al Sfântului Evanghelist Ioan, pomenit mai sus. La a căruia tâlcuire deschizând sfințita carte a Sfântului Teofilact, pagina 665 se află, cu totul de altfel, o altă înțelegere, care nicidecum nu seamănă cu noima ce au voit a-i da făuritorul enciclicei sinodale. Căci

Răspunsul Mântuitorului, că: „Eu pentru aceasta m-am născut și spre aceasta am venit în lume ca să mărturisesc adevărul” nu se poate potrivi la minciunoasa scornitură a papei, cum că ar fi cu adevărat operă științifică, ci, Mântuitorul cu cuvintele acelea a răspuns lui Pilat, cel ce a întrebat: „Au împărat ești tu?”, și pentru aceasta toată înțelegerea, cum am zis, după sfințiii tâlcuitori, este atribuită aceluia – lui Pilat; pe când rostul tălmăcirii din enciclică este departe de sensul chestiunii despre care se vorbește.

Prin urmare s-au falsificat și s-au denaturat adevărul, căci pretinsa simfonie nu se găsește nicidecum în tâlcuirea stihului citat în enciclica sinodală.

Însă foarte potrivită va fi zisa prea cuviosului mărturisitor și marelui ierarh Gherasim Safirin, ce arată că:

„Ați răstălmăcit P.S. până și un stih din Sfânta Evanghelie, referitor la altă chestiune, numai pentru ca

să vă susțineți tema cu ori ce preț, fie și cu acel al falsei interpretări, și cu aer de triumf !”[1]

Și nu va fi lucru de mirare, căci, dacă acum regretă că au întârziat a se acomoda descoperirilor științifice papale, mâine, cu nesuferită amărăciune vor suspina că de ce nu mai de mult s-a supus și altor descoperiri ... și atunci, cu urgie vor arunca răspunderea asupra bizantinismului care le-au stat în curmeziș de a se contopi în marea masă de obârșie romană. Vedeti ! Vedeti !

§ 3. Și aceasta a decurs de acolo:

Fiindcă s-a dat și se dă în școlile teologice mai multă importanță obiectelor științei profane decât principiului sacru, de aceea ne-am pomenit cu ordinul de sus – tocmai de la Sfântul Sinod – că „nu trebuie să ne opunem științei”, fără a-și mai da socoteală dacă vestirile științifice, pretinse adevăruri, se conglăsuiesc, sau le aprobă ori nu Biserica Creștină Ortodoxă; care Sfântă Biserică cu dumnezeiescul ei glas, prin Sfântul Apostol Pavel zice: „Credința voastră să nu fie întru înțelepciunea oamenilor, ci întru puterea lui Dumnezeu” (I Corinteni 2, 5).

Pre care tălmăcind-o Sfântul Ioan Gură de Aur, iar Sfântul Teofilact mai prescurtând-o – pre această zicere – zice:

[2]. „Înțelepciune a oamenilor, pre înduplecătoarele cuvinte și pre buna limbuție o numește aicea Pavel”. Și iarăși:

„Iar înțelepciune grăim întru cei depliniți, înțelepciune însă nu a veacului acestuia, nici a stăpânilor veacului acestuia, a celor pieritori (stih 6).

Înțelepciune a veacului acestuia numește dumnezeiescul apostol pre învățătura cea din afară, pentru că este vremelnică și se stinge împreună cu veacul acesta; iar stăpânilor ai veacului acestuia numește pre înțelepții și scriitorii și ritorii cei din afară”; cărora filosofi le spune verde Sfântul Apostol Pavel, că:

§ 4. „De se pare cuiva a fi înțelept în veacul acesta, facă-se nebun, ca să fie înțelept” (I Corinteni 3, 18).

Adecă duple tâlcuire[3]: „Ori carele se mândrește, sau se socotește că este înțelept, acela să se facă nebun, adecă, acela să necinstească și să defaimă pre omeneasca înțelepciune cea din afară, pentru ca să câștige pre înțelepciunea cea dumnezeiască. Căci precum sărăcia cea duple Dumnezeu este slavă, așa și nebunia cea duple Dumnezeu este înțelepciune”.

Și de ce oare să defăimăm înțelepciunea lumii acesteia ?

De aceea zice: „Că înțelepciunea lumii acesteia nebunie este la Dumnezeu” (stih 19); adecă:

„Înțelepciunea lumii, zice, la Dumnezeu este nebunie, nu numai căci aceasta nu trebuiește la înțelepciunea cea adevărată și dumnezeiască, ci și pentru că o împiedică; fiindcă umflarea și mândria, ce pricinuieste la cei ce o au, nu-i lasă să se învețe și pentru aceasta îi face să rămână totdeauna întru neînvățătura și necunoștința adevărului. Pentru aceasta și ca niște nebuni și fără de minte se prinde și se vânează de înalt prea înțeleptul Dumnezeu, că scris este: cela ce prinde pre cei înțelepți întru viclenia lor (Iov 5, 13); adecă[4], aici aduce apostolul mărturie de la Dreptul Iov, că omeneasca înțelepciune, la Dumnezeu este nebunie și zice că întru tot înțeleptul Dumnezeu prinde pre cei înțelepți din afară, filosofi, ca pre niște nebuni, adecă, cu însuși armele lor îi biruiește și cu toată viclenia lor îi vânează. Căci deși se par ei a fi înțelepți și întru tot videni – cu sofismele lor și cu mult împleticitoarele lor siloghismuri – dar înaintea lui Dumnezeu se vădesc că sunt nebuni și fără de minte ... Drept aceea cu viclenia aceea cu care ei socoteau că le știu toate, însuși aceia s-au vădit că nu au știut nimica, ci sunt mai netrebniți și mai necunosători întru cele de nevoie și mântuitoare, mai mult decât pescarii și făcătorii de corturi”.

Pentru aceasta și Domnul zice lor: „Pierde-voiu înțelepciunea înțelepților și priceperea pricepătorilor o

voiu strica" (Isaia 29, 14), fiindcă: „Au nu a făcut Dumnezeu nebună pre înțelepciunea lumii acesteia ?" (I Corinteni 1, 20); care însemnează[5] că o au arătat pre ea Dumnezeu că este nelucrătoare și o au înpriveșcit (expus) că este nebună și fără de minte, pentru că nu au putut să afle pre adevărata cunoștință de Dumnezeu”.

§ 5. De aceea, pentru ca să afle pre această adevărată cunoștință de Dumnezeu, Sfântul Vasilie cel numit Mare „cel ce cunoștea așa de bine dialectica și arta de a lega consecințele cu principiile, încât nimeni nu se putea împotrivi raționamentelor sale; erau așa de bine înlănțuite, că era mai lesne a ieși dintr-un labirint decât din ele. Știa geometria, medicina și alte științe, fiind încredințat, atunci, că fără de acestea nu se poate distinge cineva, dar le disprețuia ca pre unele ce erau nefolositoare unui om destinat pentru apărarea și gloria religiunii”[6]: și pentru aceea, zicem, luă calea pustului.

Și, ia să-l auzim pre el să ne spună singur, din ce motive a renunțat la literatura profană a deșertăciunii:

„După ce am petrecut, zice[7], multă vreme în deșertăciune, după ce am cheltuit mai toată tinerețea în lucruri nefolositoare, pentru a înțelege învățăturile înțelepciunii pre care Dumnezeu o numește nebunie (I Corinteni 1, 20); mă deșteptai în sfârșit ca dintr-un somn greu și aruncași ochiul asupra adevăratei lumini a adevărului, adecă a Evangheliei. Văzui atunci deșertăciunea înțelepciunii învățaților lumii, care lucrează în zadar. Am plâns multă vreme pentru ticăloșia vieții mele, și în rugăciunile mele ceream ca să mă povățuiască cineva și să mă deprindă în regulile vieții cuvioase”.

Și pentru acest scop nu se adresă astronomilor filosofi, căroră cei de modă nouă le atribuie că posedă adevărul științific, ci pedestru doi ani călătorește prin pusturile Siriei, Egiptului și prin alte părți, spre a găsi vreun zdrențaros îngropat în nisipul Mesopotamului pentru a-i arăta calea cea adevărată – a cerului.

§ 6. Dar poate se va zice că disprețul arătat filosofiei lumii acesteia a fost numai o furie momentană. Nu. Căci iată-l ca episcop propovăduind sus și tare și zicând:

„Oare mustra-voiu deșertăciunea celor din afară – a filosofilor – sau lăuda-voiu adevărul nostru ? Multe pentru fire au scris înțelepții elinilor, și nici un cuvânt al lor nu au stătut nemișcat și neclintit, de vreme ce pururea cel de apoi pre cel mai dinainte de el îl surpă. Drept aceea noi nu avem nici o trebuință a vădi și a surpa pre ale acelora, pentru că din destul sunt ei între dânșii spre a loruși răsturnare ... Că geometriile, adecă măsurările de pământ și meșteșugurile cele aritmeticești, și iscodirile cele pentru cele tari și mult vestita lăudăroasa astronomie – deșertăciunea cea cu multă îndeletnicire – spre ce fel de sfârșit s-au răzvrătit, dacă cei ce se sârguiesc întru acestea au socotit că și lumea aceasta ce se vede împreună vecuitoare este cu Ziditorul tuturor, cu Dumnezeu ?

Ci atâta s-au făcut deșerți cu socotelile sale și s-au întunecat nepriceputa lor inimă, întru cât zicând că sunt înțelepți s-au nebunit (Romani 1, 22).

Cu adevărat mulțimea înțelepciunii lumii le va aduce lor vreodată adăugire a osândirii celei cumplite, că atâta de ageri spre cele deșerte privind, de bună voie către priceperea adevărului s-au orbit. Căci cei ce măsoară despărțirile de loc ale stelelor și dau înscris pre cele ce dintr-însele pururea se văd, și pre cele ce despre partea cea despre miezul nopții, și pre acelea, câte împrejurul polului celui despre amiază zi fiind așezate – unora sunt arătate, iară nouă necunoscute –, și lățimea cerului și crugul cel cu zodiile prin milioane de părți îl despărțesc, și pre întoarcerile înapoi ale stelelor și înfigerile și plecările lor, și la mișcarea tuturor cea spre cele dintâi cu iscodirea cea cu de-amănuntul au luat aminte, și în câtă vreme fiecare din planete pre a sa înconjurare o împlinește: unii ca aceștia, o meșteșugire din toate nu au aflat, ca să înțeleagă adecă pre Dumnezeu, Făcător a toate și Judecător drept, aducând veșnică răsplătire pentru cele ce au lucrat întru această viață trecătoare”[8].

§ 7. Dar toate aceste adevăruri rostite de Sfinții Părinți la adresa rătăcirii filosofilor, fie prin osebitele

sfintelor lor scrieri, fie întru tâlcuirile ce făceau Sfintei Scripturi, s-au găsit unii astăzi ca indirect să le submineze, spre a le ataca autoritatea, zicând^[9]: „Așa de mare a fost” nepăsarea noastră a românilor față de Sfânta Scriptură, că „n-avem până astăzi o traducere a ei cum se cade”.

Care va să zică, tot ceea ce s-a scris sau s-a tradus până acum pe limba românească – care spre a noastră învățătură s-a scris tot ce s-a scris de cuviosii Părinții noștri – ar urma după înnoitorul teolog, ce se tânguiește că nu-i tradusă bine Sfânta Scriptură, să zicem că au îmbătrânit vechile traduceri și ca atare trebuie date la reformă.

Tot asemenea și un altul de talia acestuia – care ni se pare că tot în urma lui calcă – zice că: „Cele 14 trimiteri ale Sfântului Apostol Pavel, tâlcuite de Teofilact (dar titlu de sfânt ce l-ai făcut dta ?), sunt traduse în românește de mitropolitul Veniamin Costache într-un stil foarte greu de înțeles astăzi”^[10]. Așa poate o fi, care și întru adevăr este foarte grea de înțeles Sfânta Scriptură minții celeia ce s-a îndopat cu senzațiile lui Locke, cu bâiguiele lui Darwin, cu aiurelile lui Voltaire, Shakespeare, Vergil, Dante, Milton, Renan și alții, care încuibându-se în tranșeele minții celor de moda nouă, de acolo, fără de sânge nu-i va putea scoate ca să primească Duh.

§ 8. Drept aceea, bine a zis Sfântul Grigorie Palama – tropologhicește tâlcuind cuvântul Domnului ce zice „că cu anevoie va intra bogatul întru împărăția lui Dumnezeu” (Matei 19, 23) – cum că „precum bogatul întru avuții cu anevoie poate a se mântui, așa și cel bogat întru învățăturile cele din afară, cu anevoie poate a se mântui; iar de le va lepăda pentru Hristos, ori măcar de le va întrebuița spre slava lui Dumnezeu și pentru folosul aproapelui, poate se va mântui”.

Pentru aceasta poruncește și Sfântul Ioan Gură de Aur unele ca acestea către Părinți zicând:

„Nu căuta cum ai face ales întru învățăturile cele din afară pre fiul tău, ci cum l-ai arăta pre el să defaime slava învățaturii celei din afară în lumea aceasta: pre acestea nu le învață cineva de la dascăli, nici prin meșteșug, ci prin dumnezeieștile cuvinte”^[11].

Și fiindcă noii calendarști, cum am zis, pun mare temelie pe știință și pre care înălțând-o la cel mai înalt grad, îi lipesc părute adevăruri, pentru aceasta, ia să mai auzim ce ne spune marele profesor de filosofie, protosinghelul Eufrosin Poteca († 1859):

---

[1] Răspuns la adresa I.P.S.S. Președinte al Sfântului Sinod al României cu no. 238 din 5 decembrie 1909.

[2] Tâlcuirea celor 14 epistole ale Sfântului Apostol Pavel, tom 1, pag. 294.

[3] Idem, idem, pag. 313.

[4] Vezi Tâlcuirea celor 14 epistole, tom 1, pag. 314.

[5] Idem, idem, pag. 284.

[6] „Dicționar aghiografic”, Gherasim Timuș, pag. 851.

[7] „Sfântul Vasilie”, traducere de mitropolit Iosif Gheorghian, pag. 55.

[8] Voroava I la Exameronul Sfântului Vasilie, pag. 2.

[9] Pr. I. Mihalcescu, în „Biserica Ortodoxă Română” – 1924, pag. 416.

[10] „Noua Revistă Bisericească” – 1923, pag. 67.

[11] Voroava XXI la cea către Efeseni. De asemenea cetește și tâlcuirea stih. 4 din cap. 6 către Efeseni ce zice: „Părinți nu întărâtați pre fiii voștri, ci hrăniți-i pre ei întru pedepsirea și sfătuirea Domnului”, împreună cu subînsemnările de acolo.

Capitolul IX

Despre starea cea nestatornică a științei lumii

§ 1. Așa s-a întâmplat, zice[1], de-a pururea la prea frumoasa filosofie a științelor, aceea ce se obișnuiește la forma îmbrăcămintelor, care nu pre fiecare veac, ci pre ani se schimbă; așa și la filosofie, când una când alta să fie după gustul oamenilor, încât la un bărbat, adăpat de începăturile filosofilor celor mai noi, nu mai puțin de râs i s-ar părea părerile celor mai vechi, decât nouă moda hainelor strămoșilor noștri.

Și va veni vremea, nu mă îndoiesc, când și pre aceste lumini alții le vor întuneca, și poate nu după multă vreme, arătându-se cu multă fantazie întru acest teatru.

Ce prefacere, vai ! în toate lucrurile; nici învățăturile muritorilor nu sunt așa de statornice, ca una și aceeași să poată plăcea multă vreme. Când eram băiat auzeam de la dascăl, țin minte, că filosofii cei trecuți, toți au fost călcați de soarta croitorilor ... !”

Iar despre sholastica filosofie din veacul de mijloc și pentru noua filosofie zice[2]:

„Dar acești anghelicești și heruvimicești și serafimicești învățături (socotite de ei) nu numai pre toată filosofia și theologia cu prea multe greșale au spurcat-o, ci încă și în filosofia năravnică au introdus urâtele acelea începuturi, a celui de crezut, a metodului de așezarea voinii, a păzirii scoposului, a păcatului filosoficesc, pre care iezuiți și acum cu minunare le întrebuițează.

§ 2. Însă cei ce se silesc a ne impune supunere la știință și realităților în care ne-a fost dat să trăim, pretinzând cum că și Hristos așa ne poruncește prin învățăturile Sale (vai de neștiință !), poate vor zice iarăși că osanalele cele de mai sus adresate filosofilor au îmbătrânit; atunci, ia să facă dragoste să asculte pe domnul N.N. Alexandri, ce ne zice în articolul „O ligă pentru educația morală”, despre realitățile științifice de astăzi:

„Școala de azi ne dă specialiști, distrugându-ne trupul prin metodele ei proaste și introducându-ne un haos în sufletele copiilor prin predarea nesănătoasă și nepotrivită a legii lui Dumnezeu, istoriei, literaturii etc etc.

Știința noastră și artele, care au născocit toate minunile tehnice, în timpurile războiului au creat tunurile „Krup” și alte instrumente ucigătoare. Grațioasele aeroplane au aruncat granate asupra celor nevinovați ...

Chimia și fizica au inventat gaze asfixiante, lichide arzătoare și substanțe explozibile.

Cu această operă de distrugere se ocupă corifeii științei și specialiștii erudiți ...

Pentru nimeni nu e taină că științele și artele au renunțat la spiritul religiei și al moralității.

Oamenii contemporani (auzi !) îndeosebi – învățații mai ales după războiul mondial, sunt cei mai ignoranți din punct de vedere creștinesc”[3].

Deci, dacă știința este zugrăvită cu așa culori bătătoare la ochi, precum cu adevărat așa și este, – și poate acestea nu vor fi cu dinții căzuți de bătrânețe – se cuvenea oare ca noii calendariști, sforțând glasul Evangheliei, să înfățișeze pre Mântuitorul cum că poruncește supunere realităților științifice ?

§ 3. Așa dar, ca nu de la noi să se aștearnă concluzia la adresa științei, să punem de față însuși încheierea ce o face domnul dr. diacon Gh. Comșa în broșura „Poate crede omul modern în minuni”, care este tipărită la 1923 în tipografia cărților bisericești, și dacă nu ne înșelăm, sub direcțiunea a însuși referendumului unificării calendarului P.S.S. Episcop Vartolomeiu, în care zice:

„Pentru un creștin, care urmează lui Hristos, aceste expuneri sunt de prisos. Dacă are să aleagă între Biblie (Sfânta Scriptură) și știința modernă, știe pe care parte să caute adevărul. Obiecțiunile minții omenești și izvoarele științei nu-l vor putea duce în rătăcire. El – creștinul – știe că mintea omenească și știința nu pot arăta calea cea adevărată în cele cerești, căci ele rătăcesc foarte des în lucrurile omenești”. Și cu drept cuvânt.

§ 4. Căci, iată pe când ceata astronomilor, până acum, își făurise un drum nălucit spre planeta Marte, în care se întărea că e locuită de oameni și de la care dracii îi înșelau că primesc radiograme; deodată fără veste sare din drum celebrul astronom suedez Sixante Arrhemus și susține că planeta Marte e lipsită de oxigen și prin urmare nu poate fi locuită, ci, numai planeta Venus[4] ar putea fi prielnică vieții animale și vegetale[5].

Las că și mai înainte bânguiau astronomii că și planeta Saturn e locuită, și că un om de 2 ani din ai lui Saturn este de 58 de ani de-ai noștri, și că Saturn este de 100 de ori mai greu ca pământul nostru și de 888 de ori mai voluminos !

Bre !!! ce științific cântar o fi și acela ce cântărește pământul întreg și planetele de pe bolta cerului !

Iată cernături satanicești ale înșelăciunii minții filosofilor; și pentru unii ca aceștia numiți nebuni, ce se nălucesc a măsura și cu metru distanțele între planete, au zis Domnul:

„Că se vor scula hristoși mincinoși și prooroci mincinoși și vor da semne mari și minuni ca să amăgească (de se va putea și pre cei aleși)” (Matei 24, 24).

Dar dacă Dumnezeu minunilor va voi a mai repeta minunea întunecării soarelui și a celei mai presus de fire grabnica călătorie a lunii din vremea răstignirii Mântuitorului[6], ce se vor face socotelile cele nălucite după hârtie ale mult deșartei astronomii despre lungimea anului solar și a lunii sinodice ?!

Și fiindcă se tot țin gânj noii calendariști de zadarnica nălucire a lui Papa Grigorie, cum că calendarul nostru bisericesc ortodox – care-l hulesc ei că a fost și este păgânesc – a rămas în urmă cu 13 zile după exacta știință a astronomilor, pentru aceasta, ia să punem de față câteva socoteli ale oare căror astronomi și să vedem aceștia au scăpat de soarta croitorilor științifici.

---

[1] În „Precuvântare la filosofie” de Eufrosin Poteca, carele au fost ieromonah protosinghel și unul din primii profesori de filosofie la Liceul „Sfântul Sava” din București (1786-1859).

Iar în anul 1899 domnul Dimitrie Dobre, pentru a obține licența de la Facultatea de Teologie din București, prezintă teza intitulată „Eufrosin Poteca Motreanul”.

[2] Vezi „Istoria filosoficească” de același, cap. 4, § 102.

[3] Să se vadă și broșura corpului profesorilor din Iași, 1881, împotriva noului proiect de lege a instrucțiunii publice, în care religiunea ca obiect de învățământ se excludea din instrucțiunea primară și secundară; iar pe lângă mitropoliți se încuiba câte un iezuit sfetnic ! Și să te mai miri că profesioniștii sunt așa de ignoranți față de creștinism !

[4] *Venus* este sinonim cu Afrodita, Venera: cea mai strălucită dintre planete, numită și Luceafărul de dimineață. Iar la idolatri, zeița frumuseții și a destrăbălărilor rușinoase.

[5] „Orizontul” – 1924, pag. 380, „Locuitorii planetei Venus”.

[6] Vezi la urma „Cele 5 simțiri” pentru câte minuni cuprinde minunea lipirii soarelui și a lunii din vremea răstignirii Domnului nostru Iisus Hristos.

Capitolul X

Deosebiri de păreri astronomice în chestia calculului calendaristic

§ 1. După socotelile calendaristice ale Sfintei noastre Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit, anul iulian este de 365 de zile și 6 ore, conform principiilor reformei iuliane stabilite de către astronomul egiptean Sosigene, în 46 î.Hr..

Pe la mijlocul veacului al doilea vestitul astronom Ptolomeu din Pelusiul Egiptului observă că după 300 de ani și ceva mai mulți, calendarul iulian va fi mai lung cu o zi[1].

După cum am arătat mai înainte aici, la Apus, de pe timpul despărțirii Bisericilor, a început a se șopti că calendarul ecleziastic trebuie reformat, ca și multe alte înnoiri de care au abuzat papii, dar însă după zadarnice svârcoliri schimbarea nu se făcu; căci vestitul astronom Copernik declară sinodului din Laterano – 1517 – cum că nu se cunoaște exact nici lungimea anului solar nici a lunii sinodice[2].

Cu toate acestea astronomul Luige Lilio în 1582 neținând socoteală de declarația lui Copernik susținu după secul său cap că anul iulian a rămas în urmă cu 10 zile de anul solar – astronomic – căruia după cum am văzut,

Marea adunare sinodală ortodoxă din 1583 îi arată că nu e adevărat că în 1265 de ani – de la 318-1583 – din ziua ce prisosește, precum zic ei, într-o perioadă de 134 de ani s-ar aduna 10 zile, ci numai 9 zile, 10 ceasuri fără ½ de secundă, de ar fi așa; iar dacă pune că după 120 de ani se adună o zi, atunci trece peste 10 zile.

Iar după socotelile lui Ptolomeu (zice Sfântul Sinod din 1583), de la Sfântul Sobor I din Nikeea până la 1583 s-ar aduna 4 zile, 5 ceasuri și 13 secunde.

Iar în calendarul popular din 1860, unde se vorbește de reforma calendarului din 1582, se zice că anul astronomic este de 365 de zile, 5 ore și 49 de minute; prin urmare mai scurt cu 11 minute decât anul iulian.

Iar în „Cronologia bisericească” de episcopul Ghenadie Enăceanu, publicată în revista „Biserica Ortodoxă Română” din 1882, pag. 421, zice că anul astronomic este de 365 de zile, 5 ore, 48 minute și 48 secunde.

Iar în calendarul bisericesc ortodox pe anul 1900, de protosinghel Sofronie Vulpescu și aprobat de Sfântul Sinod al României în ședința din 21 octombrie 1899, la pag. 13 se află zis că anul iulian rămâne în urma anului solar cu 11 minute și 10 secunde, ceea ce face o diferență de o zi în 130 de ani.

Iar distinsul profesor D. Mirescu, în jurnalul „Apostolul” din 1900, a demonstrat că rău și fără de cale ni se încarcă socoteala cu 13 zile de la 1900; cu 13 zile vom rămânea înapoi, zice, aproape de sfârșitul veacului al XX-lea, iar nu din ultimul an al celui de al XIX-lea.

Iar în calendarul bisericesc ortodox pe toți anii, de domnul dr. Chiricescu, și aprobat tot de către Sfântul Sinod în ședința din 24 noiembrie 1921, se află scris că anul iulian de 365 de zile și 6 ore este calculat a fi mai lung cu 11 minute și 12 secunde decât anul astronomic, deși

Altă dată acesta era socotit, zice, a fi mai scurt cu 11 minute și 9 secunde decât anul iulian, și

Mai altă dată cu 11 minute și 15 secunde, ceea ce face ca nu după 100 de ani, sau după 200, ca în stilul nou, ci după 129 de ani și ceva sau după 128 de ani diferența să ajungă la o zi.

Iar în encidica sinodală anul cr. se zice că anul gregorian rămâne în urmă de anul cerului cu 22-26 secunde, care la 4.000 de ani fac o zi.

Iar după îndreptarea care se pretinde că o fac noii calendariști anului iulian, nu mai rămâne în urmă de anul cerului decât cu 2 secunde, care după 40.000 de ani fac o zi; și această savantă operă, prea înaltul domn dr. Miron Cristea o declară a fi bazată pe adevăruri științifice și astronomice.

§ 2. Dar neînălăturatul adevăr, adecă că și hotărârile astronomice nu au fost scutite de soarta forficuțelor confecționarilor – croitori – nu-l poți tăgădui, căci

Pe când unul au zis că anul iulian după 100 de ani rămâne în urmă cu o zi, alt astronom zice după 120, celălalt după 128, urmașul după 129, iar Scaligerii cu faimoasele telescoape la ochi zic după 134, alții după 300, papistașii după 4.000, iar noii calendariști hotărăsc că reformatul lor calendar a atins culmea perfecționării, adecă, căci tocmai după 40.000 de ani va rămânea în urmă cu o zi etc etc !?

Dar de ce nu a făcut chipuri ca după 40 de milioane de ani să fie diferența de o zi ? Căci dacă după 40.000 de ani se adună o zi, după 520.000 de ani iarăși se vor pomeni cu 13 zile în urma astronomilor; și atunci ar trebui ori să se suie în turnul vijeliilor gregoriene din preajma Vaticanului, ori să galopeze la Congresul pan (?) ortodox din Jarigrad spre a suprima iarăși cele 13 zile, al căror pocinog îl face cele 2 secunde, diferența noii lor scornituri.

§ 3. Dar la toate lucrurile s-ar potrivi zicerea[3] „că nu ajunge numai să lepezi un sistem, ci trebuie să născocești tu altul mai bun”.

Cum s-ar zice, în cazul când vrei să concurezi pe altul, e de neapărată trebuință ca spre a-i trage clapa – bună oară ca calendarului gregorian – să fi născocit o socoteală noii calendariști care ar fi atins suma mai mare de 40.000 de ani, adecă de cel puțin 2 milioane de ani, când să se fi adunat o zi diferența între calculele astronomice, deoarece

Sfântul Sinod al României aprobând calendarul bisericesc ortodox pe toți anii din 1923, care este lucrat cu adevăratul duh bisericesc, a asigurat pe păstorii credincioși ortodocși cum că după calendarul iulian – stil vechi – întreaga Sfânta noastră Biserică Creștină Ortodoxă de Răsărit, în anul 1 milion 754.325 va fi Paștele la 2 aprilie[4]. Adecă atunci 2 aprilie va fi duminică.

Așa dar, dacă cineva va îndrăzni să schimbe până atunci rânduiala bisecțiilor, 2 aprilie în anul 1.754.325 nu va mai putea fi duminică, ci o altă zi a săptămânii. Și atunci cutezantul ce va opera astfel va fi socotit ca căzut din Ortodoxie[5], care sentință și-au cântat-o singuri noii calendariști, reformiști.

§ 4. Însă, o ! de s-ar fi recules puțin P.S.S.S. sinodali, aducându-și aminte de aceea că:

„Sfântul Sinod, cu puterea harului ce i s-a dat de către Domnul nostru Iisus Hristos, întru Duhul Sfânt, hotărăște așa și așa ... bună oară, ca în ședința din 14 noiembrie 1880, unde cetim:

„Sfântul Sinod respinge însă opiniunea raportului, ca domnul dr. Zotu redactorul jurnalului „Ortodoxul” fiind membru al redacției ziarului sinodului să nu mai continue cu al său”[6].

Tot odată acest domn dr. Zotu era și director al cancelariei mitropolitane din București.

Iată dar că întru acea revistă „Ortodoxul” aprobată și întărită de Sfântul Sinod apare un articol cu științifice socoteli astronomice în chestiunea calendarului iulian, prin care dovedește bunul creștin și marele inginer, astronom tot deodată, domnul N.I. Maxentian cum că calendarul nostru iulian – stil vechi al Bisericii Creștine Ortodoxe de Răsărit, nu după 100, 1.000, sau 40.000 de ani va rămânea în urmă cu atâtea zile, ci tocmai după 555.270 de ani de la Hristos avem să fim mai înainte decât anul astronomic cu o zi.

Pre care calcule calendaristice astronomice le reproducem întocmai după aprobatul de Sfântul Sinod ziar „Ortodoxul” din 1880 no. 1, pag. 7.

§ 5. „Aviz calendariștilor noi”

„Anuarul sau calendarul iulian al românilor, slavilor și grecilor numit stil vechi nu trebuie schimbat pe calendarul gregorian stil nou:

NU ! ... NU ! ... NU ! ... și iară NU ! ...

Anul tropic, de 365 zile, 5 ore, 48 minute și 51,6 secunde, fiind baza calculului care compune anuarul sau calendarul gregorian stil nou, acest calendar este eronat (de răs).

După anuarul sau calendarul gregorian, peste 11.633 de ani de la Hristos, gregorienii vor ajunge cu echinocțiul de primăvară în ziua solstițiului de iarnă, cu solstițiul de iarnă în ziua echinocțiului de toamnă, cu echinocțiul de toamnă în ziua solstițiului de vară, și cu solstițiul de vară în ziua echinocțiului de primăvară. Ori după semnificările vulgare, Buna Vestire va cădea în ziua de Crăciun, Nașterea Domnului în ziua zămislirii Sfântului Ioan, zămislirea Sfântului Ioan în ziua nașterii Sfântului Ioan, și nașterea Sfântului Ioan în ziua de Buna Vestire.

Această greșală sau eroare provine de acolo că gregorienii nu au ținut și nu țin cont nici de anul sideral astronomic, care este de 365 zile, 6 ore, 9 minute și 11 secunde, nici de precizia echinocțială care este de secunde 58,8556, adică de 58 secunde și fracția 0,8556 din secundă, precum le-au avut în vedere egiptenii cu 2450 ani înainte de Iisus Hristos, pithagoreenii și grecii cu 472 ani înainte de Hristos, Kopernic 1453 ani după Hristos, Galilei 1642 ani după Hristos, și toți românii (neuniți) până astăzi.

Anuarul sau calendarul de astăzi al românilor, de 365 zile și 6 ore, numit calendarul iulian stil vechi, este cea mai reală precizie a echinocțiilor în durata unui an parcurs de la adevăratul echinocțiu de primăvară, la același echinocțiu.

El (anuarul iulian) ca un civil, astronomic tot de o dată, este format din semi-suma anului tropic cu anul sideral, plus precizia echinocțială; și iată cum:

	zile	ore	min	sec
Anul tropic fiind de	365	5	48	51,6
Anul sideral fiind de	365	6	9	11
Precizia echinocțială fiind	0	0	-	58,8556

avem:

$$\begin{aligned}
 & \frac{\left(\frac{\text{zile. or. m. sec.}}{365, 5, 48, 51,6} + \frac{\text{zile. or. m. sec.}}{365, 6, 9, 11} \right) + \frac{\text{z. or. m. sec.}}{0, 0, 0, 58,8556}}{2} \\
 & - \frac{\left(\frac{\text{zile. or. m. sec.}}{730, 11, 58, 2,6} \right) + \frac{\text{z. or. m. sec.}}{0, 0, 0, 58,8556}}{2} = \\
 & = \frac{\text{z. o. ' " z.o.m. " z o.}}{365, 5, 59, 1,3 + 0, 0, 0, 58,8556} = 365, 6, 0, 0, 1556
 \end{aligned}$$

Or și mai elementar ;

zile	ore	min.	secunde.
365,	5,	48,	51,6
+ 365,	6,	9,	11

—adunate și luat pe jumătate.

Așa dar anul civil iulian, sau calendarul stil vechi al românilor, este de 365 zile, nici o minută, nici o secundă și fracția 0,1556 din secundă, pe care o neglijăm și noi precum a neglijat-o și Sosighen pentru anuar, calendar ori pentru anul civil iulian; sau pentru anuarul ori calendarul stil vechi al românilor;

El a fost și va rămânea pentru totdeauna cel mai corect și precis an civil.

Fracțiunea de 0,1556 din secundă nu produce altă eroare decât că tocmai peste 555.270 ani de la Hristos avem să fim mai înainte cu o zi decât anul astronomic; și, atunci de vom mai trăi, cu calculul vom face 2 bisectili în cei din urmă 4 ani, adică: unul la anul 555.270 ca corecțiune și altul la anul 555272 ca regulă bisectilă; și apoi iarăși ne îndreptăm pe adevărata cale a științei, fără presiunea bulei pontificale de la 1582 a lui Papa Grigorie al VIII-lea, care a confusiat lumea (a întunecat-o) cu eronatul calendar gregorian stil nou.

Numărul 555.270 de ani este câtul între 864.000 de secunde ale unei zile cu fracția 0,1556 din secundă,

adecă din $864.000/0,1556 = 655.269,92$

sau 555.270 ani.

Așa dar gregorienii sau calendariștii noi trebuie să se întoarcă cu 12 zile înapoi dacă nu voiesc să rămână ridicoli în fața adevăratei științe, nepervertită (nedepravată) de presiunea incuistică a iezuiților"[7].

ss. N.I. Maxentian, inginer

§ 6. Ei bine, prea iubiții noștri frați creștini ortodocși, de câte ahuri nu sunt vrednice aceste amintiri, și mai ales despre hotărârile sinoadelor de acum, și când te mai gândești că, cu toate aceste adevăruri, poate ne va fi dat să auzim repetându-se una din considerentele ce figurează în sentința din 24 iunie 1911, rostită de Sf. Sinod al României, în care zice:

„Având în vedere că P.S.S. Episcop al Romanului este vinovat de răsvrătire contra Sf. Sinod ale căruia deciziuni nu le-a respectat și a căruia enciclică a criticat-o și a tulburat pacea Bisericii ...

Sfântul SINOD

Cu puterea harului ce i s-a dat de către Domnul nostru Iisus Hristos, întru Duhul Sfânt ... Hotărăște osânda ... aceea și aceea ... !”

Însă atunci, cine e vinovat de răsvrătire contra deciziunilor sinodale, noi, cei ce cu prețul vieții noastre voim a ne apăra credința și predaniile creștinești îndatinat în sufletul ortodocșilor din moși-strămoși de aproape 2000 de ani, sau cei ce nu numai că ne hulesc sfântul nostru calendar bisericesc ortodox, numindu-l de mai multe ori păgânesc, aruncând prihană de greșeală și asupra întreg Sfântului Sobor de la Nikeea, alcătuit din cei 318 Sfinți Părinți, mucenici, mărturisitori și cuvioși de Dumnezeu purtători și de rane purtători pentru Hristos, și de care s-au cucernicit toate celelalte Sfinte Soboare; ci, și însuși pre ale loruși mulțime de deciziuni sinodale le-au defăimat și dezaprobat, prin năprasnica schimbare de la adevăratul duh ortodox, precum singuri au înpublicat ??!

§ 7. Oare nu s-ar potrivi unora ca acestora apostroful Sfântului Prooroc Isaia ce zice:

„Vai ! celor ce zic răului că este bun, și bunului că este rău; celor ce pun lumina în tunec, și în tunecul lumină; celor ce pun amarul dulce, și dulcele amar. Vai ! celor înțelepți întru sineși singuri și înaintea lor știutori. Vai ! celor puternici ai voștri, celor ce beau vinul, și celor tari cari amestecă băutură bețivă: cei ce îndreptează pre cel nedrept pentru daruri, și lepădând dreptatea dreptului” (Isaia 5, 20-23).

De prisos ar fi fost să mai pomenească oricine ar fi el – de zeci de mii, de sute de mii și chiar de milioane de ani calendariști de ar fi avut câtuși de cât evlavie la Sfântul Vasilie cel Mare ce prihănește pre neîndumnezeiții filosofi, cum că[8]:

„Cu deșarta lor filosofie n-au putut – și n-au voit – să cunoască pre înțelegerea sfârșitului cea următoare cuvântului celui pentru judecată, că nevoie este să se prefacă lumea. De la care socoteală, atâta se depărtează ei de a lua aminte la acestea ca la niște adevărate, încât și cu neastâmpărat răs rîd de noi, căci spunem pentru sfârșitul lumii acesteia și pentru nașterea de a doua oară a veacului”.

§ 8. Și nu numai atât, ci pre lângă multe alte considerente sfinte și dumnezeiești, la schimbarea calendarului să fi avut în vedere măcar pre acea minunată vedenie, descoperită Sfântului Calinic

episcopul Râmnicului la 1893 despre sfârșitul lumii, ce au văzut scris sub icoana Sfintei Treimi la răsărit, că 7500 nu se va împlini^[9], dupre cum se arată în filada cu istoria vieții acestui prea venerabil episcop, tipărită în tipografia cărților bisericești în 1893, sub auspiciul tot al Sfântului Sinod; și atuncea, credem că le-ar fi pierit pofta câștigului celor câteva miliarde de lei, ce acum le socotesc pierdute, din pricina, zic ei, a mulțimii sărbătorilor de peste an !

§ 9. Însă în știință să fie, cum că nici această dandana calendaristică nu va scăpa de vârtejurile științifice. Fiindcă iată ce citim în Noua Revistă Bisericească, anul V, pag. 77:

„Congresul, zice, adevărat cel panortodox de la Constantinopol a hotărât să se apeleze prin liga națiunilor ca știința astronomică să dea lumii o măsură exactă a timpului”.

Iar în Biserica Ortodoxă Română – din anul curent, pag. 397 – aflăm cum că Uniunea Internațională a Academiiilor Științifice studiază un nou sistem de calendar și voiește să-l vadă introdus în toată lumea”. Sunt atâtea păreri pentru reforma calendarului gregorian, pre cât și capete de membri ai comisiunilor. Dar însă se vede din adresa societății națiunilor către guvernele diferitelor țări – 1 noiembrie 1923, Geneva – că se lucrează cu nădușeli spre a se topori un asemenea calendar, încât să-ți faci cruce când îl vei vedea a apărut.

Deoarece, dacă au în vedere neajunsurile calendarului actual, pre care le zic că sunt foarte sensibile în privința economică și traficul internațional, ajungi a cunoaște cât de colo și aici pe ucigașa mână a lui Iuda – alvițarul.

Mai ales că după cum zice dr. N.C. Paulescu^[10]:

„Nu mai e aproape nimeni care să nu mărturisească că societatea națiunilor ar fi o bancrută; căci este denunțată în nenumărate rânduri, rolul important pe care l-a jucat jidanii, care se îmbulzeau atât de numeroși în jurul d-lor Wilson, Lloid George și Clemenceau”.

§ 10. Deci, atunci, ce vor face noii calendariști, când după ce și-au dat părul în mâna Ligii Națiunilor prin congresul constantinopolitan, se vor pomeni într-o bună zi cu porunca ca să adopte noul lor calendar ?

Nu era mai bine ca să-și fi strâns genunchile de inimă, luându-și aminte de sineși, pe lângă bisericescul și ortodoxul nostru calendar – stil vechi – bătrân, tocmai de 2000 de ani și să fi ascultat pe Cel ce a zis:

„Cel ce face strâmbătate mai facă strâmbătate ... și cel drept mai facă dreptate ... Iată vin curând și plata mea cu mine este ca să dau fieștecăruia după cum va fi fapta lui” (Apocalipsa 22, 12, 11).

Deci celor ce răstoarnă pre cele cu sfințenie și bine rânduite de dumnezeieștii Părinții noștri în Sfânta Biserică a Mântuitorului lumii Hristos Domnul, oare,

„Ce le va face lor Domnul viei ... ?” (Luca 20, 15)

---

[1] Vezi dezbaterile Marelui Sinod de la Constantinopol din 1583.

[2] Vezi „Biserica Ortodoxă Română” – 1924, pag. 427.

[3] „Biserica Ortodoxă Română” anul 1924, pag. 422.

[4] „Calendar bisericesc ortodox pe toți anii” – 1923, pag. 122.

[5] Idem, idem, pag. 190.

[6] Vezi „Ortodoxul” din 1880, no. 12, pag. 330, unde publică hotărârile sinodale din sesiunea de toamnă 1880.

[7] Acest articol este tipărit și în revista „Biserica Ortodoxă Română” no. 5 din 1881, pag. 311.

[8] „Hexameron” al Sfântului Vasilie, pag. 2.

[9] Într-un vechi manuscris, cu istorisirea vieții acestui cuvios Episcop Calinic al Râmnicului, acolo unde zice despre vedenia cu sfârșitul lumii, arată curat că cuviosul cugeta pentru sfârșitul lumii, iar nu pentru sfârșitul unei epoci vechi pentru români, precum s-a tipărit. Căci nici un rost nu are această cârnită – de editor – înțelegere, fiindcă se contrazice singur când zice că cuviosul Calinic se îndeletnicea și cu citirea proorociilor pentru sfârșitul lumii.

[10] „Cele 4 patimi” de dr. C. Paulescu, București, pag. 20.

PARTEA A VII-A

Zice Domnul:
„Ori unde va fi stârvul,
acolo se vor aduna și vulturii”
(Matei 24, 28)

„Cel ce înțelege să-nțeleagă ... !”

Capitolul I

Aceșimea noului calendar cu cel gregorian

§ 1. După ce s-a arătat necanonicitatea și neștiința calendarului gregorian, precum și solemnă lui osândire cu anatemele multor ședințe sobornicești și cu dezaprobarea tuturor Sfinților Părinți din Biserica Creștină Ortodoxă de Răsărit, fapt ce toți aproape cei din patria lui voiesc a-l reforma și:

După ce s-a demonstrat că făuritorii noului calendar n-au avut nici un motiv temeinic și canonic ca să schimbe sfântul nostru calendar bisericesc ortodox, atât din punct de vedere economic – tendință jidănească –, nici științific, care se schimbă pe sezoane – cu atât mai mult bisericesc –, căci au zis că cad din Ortodoxie etc. Și:

După ce s-a dovedit că numai o mică parte din Bisericile Ortodoxe s-au înțeles să schimbe calendarul, pe când cele 3 patriarhii: a Ierusalimului, a Alexandriei și a Antiohiei, Patriarhul Tihon al Rusiei cu credincioșii lui, Biserica Iugoslaviei, Sfântul Munte Athos, 60% din creștinii ortodocși elini, precum și parte din poporul românesc ortodox creștin i se împotrivesc; precum și toate celelalte Biserici Autocefale Ortodoxe[1]. Deoarece:

După înfățișarea ziselor astronomilor, rău și fără de cale s-au tăiat cele 13 zile din luna octombrie anul acesta, căci dacă va mai sta lumea tocmai peste 555.270 ani se va adăuga o zi la calendarul nostru iulian – stil vechi – și

După ce s-a descoperit la lumina zilei că nu îndreptarea, ci unificarea calendarelor s-a făcut, după însuși mărturisirea noilor calendariști:

Veniți acum să urmărim modul de procedură cu schimbarea calendarului, precum și primejdiioasele lui urmări în viața duhovnicească a creștinilor ortodocși.

§ 2. Precum am arătat mai înainte, am văzut că I.P.S.S. Dr. Miron Cristea au zis: „Dat fiind că îndreptarea calendarului se face pe bază de adevăruri științifice, matematice și astronomice (dar adevărul bisericesc ?), în mod firesc ajungem la puncte de întâlnire cu calendarul apusean”, după care zice că „Apusul cu Răsăritul va fi în perfectă armonie !”

Iar în enciclică peste tot zice altfel că calendarul cel de curând născut nu seamănă nicidecum cu calendarul gregorian.

Ia să vedem așa este, ori în altfel.

Înainte de reformatorul Papa Grigorie al XIII-lea, la multe sinoade în Apus s-a propus schimbarea calendarului iulian, dar însă încercarea rămânea baltă izolată.

Iar la Răsărit întotdeauna de aci a răsunat anatema asupra celor ce ar îndrăzni una ca această fără de lege, de a schimba adecă calendarul, sau ceva din Biserică.

Sinodul din Laterano apusean aude declarația astronomului Copernik că din cauza neștiinței exacte a lungimii anului solar să nu se schimbe calendarul, ceea ce a și urmat tăcere.

Tot asemenea și Sf. Sinod al României se lămurește de un însuși inginer român, cum că anul iulian este în perfectă armonie cu anul astronomic, și schimbarea nu s-a făcut.

§ 3. După toate acelea, trăsnește prin cap lui Papa Grigorie al XIII-lea să nu se mai țină cont de ce va să zică o hotărâre a Sfințelor Soboare Ecumenice, și din turnul vijeliilor gregoriene aruncă la pământ calendarul bisericesc, schimbând regula bisectililor.

Tot asemenea au făcut și P.S. sinodali ai României – pe baza unui descreierat de Meletie al IV-lea, împreună cu câțiva la Patriarhia din Constantinopol, cu minciună sub nume de congres pan-ortodox – schimbă și ei ordinea bisectililor; așa că, din cauza anilor lor comuni din oare care ani seculari, vor ajunge săcâindu-se când înainte de noi cu numele zilei, când în urma noastră la ori ce dată; precum anul acesta 1924 toate datele lunii lui octombrie, noiembrie și decembrie care la noi ortodocși sunt vineri, la ei sunt sâmbătă, asemenea și datele miercurilor și ale ori și cărei zi.

Și așa vor urma când înainte când înapoi față de data ortodoxă cu numele zilei schimbată; precum de pildă în anul 2200, la noi ortodocși datele de la martie înainte ce sunt cu numele duminică, la ei vor fi sâmbătă, iar datele cu numele sâmbătă va fi la ei vineri, și așa mai departe.

§ 4. Papa Grigorie, când a scos calendarul din Biserica papistășească la anul 1582, au suprimat 10 zile din luna octombrie, socotite de neîndumnezeiții lui astronomi ca de pristos. Asemenea au făcut și noii calendariști, suprimând afară de cale cele 13 zile din luna octombrie, socotite de ei ca mai mult față de calendarul gregorian, pe care l-a urmat întocmai, după cum se arată din tabelele de față.

1) Pagina calendarului imprimat la Roma în anul 1582 din ordinul Papei Grigorie al XIII-lea, care dă

luna lui octombrie scurtată și sărită de la 4 la 15.

Cicl. Epact. An. Cor. 1582	L-sa Diii cal.	Dies men sis		OCTOBER Cui defunt decem dies pro correctione. Anni Solaris.
XXII.	A	KAL	1	Remigii epi &
XXI.	b	VI	2	
XX.	c	V	3	
XIX.	d	IIINO	4	Francisci confes.: duplex.
VIII.	A	IDIB	15	Dionisii, Rustici, & Eleuterii mart. temi- dup. cum. c. mm. S. Marci Papae & con- fessoris, & SS. Sergij, Bacchi Marcelli, & Apulei martirum.
VII.	b	XVII	16	Calisti Papae & mar. femid.
.....	.....	.....	.....	.....

2) Foaia calendarului imprimat la București în anul 1924, din ordinul Sf. Sinod al României, care dă luna octombrie scurtată și sărită de la 1 la 14.

O C T O M B R E			
Are 31 zile			
1 - 13 Octombrie se suprimă	M.	1 Acop. Maicii Domnului. Sf. Ap. Anania.	
	J.	2 Chiprian și Iustina.	
	V.	3 Dionisie Ariezaghitul.	
	S.	4 Sf. Mucen. Ierotei al Atenei.	
	D.	5 Sf. Muceniță Haritina.	
	Dumin. 20 d. Rusal. Glas. 1, Vos. 7. - Gal. 1, 11-19. Luc. 7, 11-16.		
	L.	6 Sf. Apostol Toma.	
	M.	7 Sf. Mar. Mucen. Serghie și Vach.	
	M.	8 Sf. Cuvioasa Pelaghia.	
	J.	9 Sf. Apost. Iacov al lui Alfeu.	
	V.	10 Sf. Mucen. Evlampie și Evlampia.	
	S.	11 Sf. Apost. Filip, unul din cei 7 Diaconi.	
	D.	12 Sf-ții Mucen. Prov, Tarah și Andronic.	
	Dumin. 21 d. Rusal. și a Sf. Părinți - Sinod 7 icum. Glas. 2, Vos. 8. Gal. 2, 16-20. Ev. 13, 7-16. Lc. 8, 5-18. Io. 17, 1-13.		
L.	13 Sf-ții Mucenici Carp și Papii.		
M.	14 Sf-ții Cuv. Cozma și Parascheva.		

§ 5. Cum se vede în 1582 ziua de 4 octombrie fiind joi, a doua zi nu putea fi decât vineri; cum însă a doua zi, papa nu a mai numărat 5 octombrie, ci 15 octombrie, forțat a doua zi în loc de vineri i-a zis luni, schimbând ordinea numelor zilelor.

Tot asemenea silă a făptuit și noii calendariști; căci în subînsemnarea foii noului lor calendar pe 1924, în nota a doua citim: „Zilele de la 1 la 13 stil vechiu se suprimă” ... Prin urmare, aceste 13 zile din luna octombrie 1924 aparținând stilului vechiu, și pre care le-au șters ca de la 14 octombrie să înceapă stilul nou, a fost 1 octombrie marți, iar 14 octombrie miercuri, atunci, de ce a indus lumea în eroare punând cu minciună și forțat în loc de marți la 1 octombrie miercuri, iar duminică punând la 5 și 12 octombrie stil vechiu, pe când în realitate duminică a fost la 6 și 13 octombrie ?!

Dacă au căutat să unifice împreună cu datele și zilele săptămânilor, lunilor și anilor ce vor să fie, la fel cu papistații, de ce nu au lucrat cu adevărul - precum s-a făgăduit - ci, de la început chiar, ștergând cu buretele cele 13 zile, au greșit în însuși calculele astronomilor de astăzi, cari zic că la sfârșitul veacului al XX-lea se adună 13 zile; iar la 1 octombrie în locul adevăratei zile marți a pus miercuri,

cocoțând minciuna tocmai la începutul savantei lor opere ?

De ce au uitat că „Pierde-va Domnul pre toți cei ce grăiesc minciună” (Psalmi 5, 6) ?

Deci, cu dreptate îi va întreba să răspundă noii calendariști: când ați făcut unificarea cu apusenii a numelor zilelor de la 1 la 14 octombrie ?

Pentru ce dar voiesc a zice luminii întunerec, și întunerecului lumină ?

§ 6. Așa dar, toate sărbătorile de peste an cu dată fixă vor urma la noii reformiști cu 13, cu 14 ... zile mai înainte de data ortodoxă și cu numele zilei schimbată.

Încă din pricina aceasta și Evanghelistarele cu întreaga rânduială bisericească le-au mutat ființa lor armodică de până acum, căci nu se vor mai potrivi precum le aflăm așezate la urma Evangheliilor cu datele lor;

Pentru care schimbări, cei ce au îndrăznit unele ca acestea vor cădea sub anatema Sf. Sobor al VII-lea Ecumenic a canonului 1; care Sfânt Sobor și în praxa (lucrarea) a cincea zice: „Noi pre cei ce au adaus ceva, ori au scăzut din cele rânduite Sfintei Biserici, îi afurisim”.

§ 7. De asemenea și posturile le-au schimbat din locurile lor, căci pe când noi ortodocșii vom posti ajunurile Crăciunului și Bobotezei – Botezul Domnului, ei vor mânca harți (de dulce).

Încă și cârnălegile (câșlegile – carnavalul) Crăciunului, ei îl vor face după nemțescul lor calendar, cu 2 săptămâni mai mare, decât cum este hotărât de Sfânta noastră Biserică Ortodoxă de Răsărit, din pricină că sărbătorile fixe le-au mutat cu 13 zile mai înainte, după stilul nou, iar Sfintele Paști le-au lăsat după stilul vechiu.

Și dacă se vor ținea mereu așa, adecă cu sărbătorile după două stiluri, atunci postul Sfinților Apostoli îl vor desființa; căci se vor pomeni cu praznicul Sf. Apostoli cu 3 zile mai înainte de Duminica Rusaliilor, în vremea când va cădea Sfintele Paști la 25 aprilie, pe când ei lui 25 aprilie îi vor zice 8 mai, iar lui 20 iunie – Duminica Rusaliilor – îi vor zice 3 iulie. Și așa va urma cu postul Sfinților Apostoli desființat când Sf. Paști vor cădea între 19 și 25 aprilie.

Și dacă le place să strice posturile, ceea ce a și pus-o pe tapet în mincinosul lor congres de la Constantinopol în 1923, auză hotărârea Sf. Sobor din Gangra ce tună așa cu al 19-lea canon:

„Dacă vreunul din cei ce se nevoiesc, fără trupească nevoie, s-ar mândri și posturile cele predate poporului, care se păzesc de Biserică, le-ar dezlega, întărind întru sine cugetare de deplinătate, fie ANATEMA”.

Iar Nomocanonul, prin 228 strigă așa:

„Dacă cineva nu va păzi postul Sfinților Apostoli, al Nașterii lui Hristos și al Născătoarei de Dumnezeu, pre unul ca acesta să nu-l primești în Biserică, nici pre fiii lui, dacă și ei nu postesc întru acestea”.

§ 8. Iar dacă cu 2 săptămâni mai înainte vor face sărbătorile, atuncea oare vor avea strugurii copti la dumnezeiasca Schimbare la Față spre a-i blagoslovi, conform canonului al 3-lea al Sfinților Apostoli ?^[2]

Deci, bine au zis bunul creștin, inginerul Maxentian, că noii calendariști vor ajunge cu solstițiul de vară^[3] în ziua echinocțiului^[4] de primăvară. Care de altfel minunatul Dumnezeu le-au și arătat cu lucru de pe acum că așa are să li se întâmple; căci chiar în anul acesta, 1924, când au schimbat ei

calendarul, în luna iulie întâi – Cuptor – întreaga fire ca cum s-ar fi revoltat asupra celor ce voiesc a răsturna dumnezeieștile așezăminte ale Sfintei Biserici, duple cum cetim în Universul no. 158: „În munții și județul Făgărașului, precum și în diferite localități din Bucovina, zice, ninge ca în toiu iernii, în special la Câmpulung” ...

Iată Marele Ziditor al totului, Dumnezeu, spre a întări pre al nostru sfânt calendar – stil vechiu – și spre rușinarea celor ce au zis că vom ajunge cu vara în toamnă, au făcut minunea ca iarna să vie în vară, arătând că rău și fără de cale s-au tăiat cele 13 zile.

§ 9. Și iarăși, dacă Sfintele Paști le vor ținea după a noastră ortodoxă Pascalie – stil vechiu –, iar data o vor pomeni cu 13 zile înainte, adecă precum are să facă în anul 1925, ziua de Paști fiind la 6 aprilie, ei vor zice 19 aprilie; atunci, de la 22 martie până la 3 aprilie, zilele acestea nu se vor mai pomeni în noul lor calendar pentru Sfintele Paști. Și în cazul acesta, ce fac ei în fața hotărârii aprobată de ei însșiși, în publicația Pascaliei la urma ceaslovului din 1896 la pag. 699, ce zice:

„De altă parte ca Paștele să nu cadă niciodată la 22 martie, aceasta este o erezie vădită”.

O ! Vai de cei ce socotesc de glume anatemele, focul de veci, scrâșnirea dinților, viermele cel neadormit ..., care neîncetat vor roade pre nepocăiții eretici !

Dar să vedem:

---

[1] Vezi protestul Patriarhiei Antiohiei și ale altor Biserici Autocefale către Sf. Sinod al României în Biserica Ortodoxă Română, aprilie anul curent.

[2] În tâlcuirea canonului 3 al Sf. Apostoli, la Pedalion.

[3] „Solstițiul de vară” se numește când ziua este de 15 ceasuri și noaptea de 9; și duple astronomi cade cam pe la 21 iunie; iar „solstițiul de iarnă” este când noaptea este de 15 ore și ziua de 9.

[4] „Echinocțiu” se mai numește și „isimerie”, adecă când nopțile sunt tot una cu zilele, atât primăvara, cât și toamna.

Capitolul II

Ce fel de adevăruri ne mai prezintă noii calendariști pentru data Sfințelor Paști ?

§ 1. În enciclica sinodală cetim: „Data Sfințelor Paști se va calcula tot după vechea noastră Pascalie”, adecă ca și în trecut după stilul vechiu. Bine !

Dar la urma aceleiași reviste unde este publicată enciclica[1], la poșta redacției cetim cum că acestea „numai pentru urechile și ochii omului, toate rămân precum au fost și fără a se băga de seamă” adecă

minciuna. Căci pe când s-a propovăduit că Sfintele Paști nu se vor schimba din locul lor, aici zice că „aceasta este numai un provizorat. Această urmare după două calendare nu se va putea ține multă vreme. Va trebui odată să se schimbe și aceasta”.

Și chiar așa vor face. Fiindcă noii episcopi în sesiunea de primăvară din anul curent, 1925, au și cerut-o cu stăruință să se schimbe și data Sfintelor Paști !

Priviți cum se țin de cuvânt și aici !!!

§ 2. Deci, dacă propovăduiesc cu îndârjire că calendarul nostru este păgânesc, pentru ce dar vin înțelepții aceștia moderni cu sărbătoarea Sfintelor Paști peste noi, cari prăznuim împreună cu cei ce au rânduit și prăznuit această sfântă sărbătoare de la Sfântul Sobor I Ecumenic până astăzi, și până în sfârșit, adevă căt va fi lumea ortodoxă creștină pe pământul bunului Dumnezeu ?

Și iarăși, dacă ne hulesc sfântul nostru calendar, zicând ei că este păgânesc și că a fost folosit de păgâni mai mult decât 300 de ani (măcar că amarnic se contrazic când zic că Sfinții Părinți l-au botezat în legea creștină la Sf. Sobor I Ecumenic, 325); și cum știut fiind că acele 3 veacuri din început se numesc veacuri apostolice, deoarece Biserica Creștină au avut mulți sfinți și dascăli apostolici, adevă care au văzut și vorbit cu Sfinții Apostoli, atunci, dacă noii calendariști pe practica calendaristică a acestor 3 veacuri o numesc păgână, pentru ce dar acum caută să lepede tot ce s-a așezat în Sfânta noastră Biserică în urma acestor 4 veacuri și să reazeze rânduiala ce exista în vremea acelor 4 veacuri ?

Pe sfântul și botezatul nostru creștinesc ortodox calendar iulian îl leapădă ca pre un păgânesc, ca cel ce a fost folosit, zic ei, de păgâni mai mult de 3 veacuri, aruncând întru întunec pre cele 16 veacuri ce au practicat acest calendar, pre sfintele slujbe, pre sfintele posturi, pre sfintele canoane, pre sfintele barbe și pre păr, pre hainele clericale, pre neînsurarea episcopilor etc, le leapădă ca ceva introdus în urma acelor 4 veacuri, atunci de ce se mai numesc pre sineși cu fățarnicie creștini ortodocși ?[2]

De ce nu dau pe față, propovăduind pentru toate regulile eclesiastice și să zică că știința modernă nu se mai împacă cu principiile creștinismului ortodox ?

§ 3. Iar dacă se vor ținea de cuvânt, adevă în rânduiala Pascaliei, ei vor menține calculele pentru serbarea Sfintelor Paști tot după stilul vechiu (ceea ce este o rușine pentru ei, căci au zis că stilul vechiu este păgânesc), iar data o vor muta cu 13 zile mai înainte după stilul nou – ca să le vină la răboj și postul Sfinților Apostoli, temându-se, poate, de anatemele puse asupra călcătorilor –, atunci vor ajunge să prăznuiască Sfintele Paști mai înainte de Pasca jidanilor, precum se arată în tabloul reprodus aici și luat ca exemplu, după comunicarea lui Bejereanu în broșura răposatului general P.V. Năsturel, „Unificarea calendarelor”, de la pag. 12.

Nr. ciclului lunar	19						
Anii	1902	1921	1940	1959	1978	1997	
Paștele mosaic	Ziua	9	10	10	10	9	9
	Luna	A P R I L I E					
Luna plină astronomică la acești ani 10 aprilie							
Paștele ortodox stil vechi	14	18	15	20	17	14	
Iar dacă o vor muta cu	1	5	2	7	4	1	
13 zile mai înainte ...							

Și atunci ce fac ei cu dogma care hotărăște că Mântuitorul Hristos Domnul a înviat duminică după Pașca jidovească ?

Ce fac ei cu caterisirea canonului al 7-lea apostolesc ?

Numai că poate s-au obișnuit să tot le fulgere pe la urechile cele ce s-au plecat a schimba întreg cadrul cu datele calendarului unele ca acestea: adecă canonul 1 al Sfântului Sobor din Antiohia, ce zice:

„Toți cei ce îndrăsnesc a deslega hotărârea Sfântului și Marelui Sinod cel adunat în Nikeea, în ființa bunei-cinstiri a prea iubitorului de Dumnezeu Împăratului nostru Constantin, pentru sfânta sărbătoare cea mântuitoare a Paștelor, să fie neîmpărtașiți și lepădați de la Biserică, de vor stăruii împotrivindu-se mai cu prigonire celor bine dogmatisite.

Și acestea să fie zise pentru mireni.

Iar dacă vreunul dintre proestoșii bisericești, episcop sau presbiter sau diacon, după hotărârea aceasta, ar îndrăzni pentru răsvrătirea popoarelor și turburarea Bisericilor, a se osebi și cu iudeii a săvârși Paștele, pre unul ca acesta Sfântul Sinod din data aceasta străin de Biserică l-au judecat. Ca pre unul ce nu numai luiși s-au făcut pricinuiitor de păcat, ci și multora de stricăciune și de răsvrătire.

Și nu numai pre unii ca aceștia îi caterisește de liturghie, ci și pre cei ce vor cuteza a se împărtași cu aceștia după caterisire. Iară cei caterisiți să se lipsească și de cinstea cea din afară, pre care o au câștigat sfântul canon și preoția lui Dumnezeu”.

§ 4. Și să se știe că unii ca aceștia ce au apelat la Liga Națiunilor în privința calendarului, ei vor primi împreună cu alte reforme calendaristice și pre aceea ca praznicul Sfintelor Paști să fie stabilizat, conform hotărârii lor din 1923.

Și fără de alta vor săvârși și această pozna, căci iată ce zice președintele comisiunii de reforma calendarului a Uniunii Astronomice Internaționale ținut la Roma în 1922:

„Dacă Sfântul Scaun (Dumnezeul pământesc papă) va ajunge să fixeze praznicul Paștelui, exemplul lui cu siguranță va fi imitat și de celelalte Biserici”. Auziți ?!

Și cum nu-l va imita drăguțele de barbe ajustate și cei cu chica frezură ? Zicem, cei ce prin hulele și prihanele fățișe aninate în cărca sfântului nostru calendar bisericesc ortodox, ne-au dovedit că le este rușine a mai sta alături cu cei cu sfinții lor ochi scoși, cu mâinile sucite și cu picioarele schilogite de vrăjmașii creștinismului, adecă cu cei 318 Sfinți Părinți și dumnezeiești mărturisitori și de rane purtători pentru Hristos. Pre care ochii scoși și sfinte mădulări stâlcite – după cum ne comunică Episcopul Evsevie Pamfil[3] și Meletie[4] – zic cum că cu dulceață le săruta Sfântul Împărat Constantin cel Mare, cel întocmai cu Sfinții Apostoli, pentru ca să primească sfințenia lor.

§ 5. Drept aceea, foarte potrivit este să amintim noilor calendariști cuvântul cel de la întâia Pashă a Sfântului Ioan Gură de Aur, ce zice:

„Faceți-vă precum sunt și eu (adecă acum), fiindcă și eu eram odată ca și voi (adecă filosofi). Și ce zic de mine ? Trei sute de Sfinți Părinți și ceva mai mulți, împreună adunându-se în Eparhia Vitiniei, în Nikeea, aceasta au hotărât-o (adecă pentru Sfintele Paști), iară voi pre toți aceia îi defăimați prihănindu-i ?

Acum, una din două va urma: sau îi catigorișiți ca pre niște neînțelegători, că n-au cunoscut cu scumpătate[5], sau că au cunoscut adecă, însă pentru frică au vândut adevărul. Deoarece când nu păziți pre acelea ce s-au așezat de aceia (adecă de Sf. Părinți), fără de alta una din acele două pomenite mai sus va urma.

Și cum că adecă au avut și înțelepciune multă și bărbăție au arătat, acestea, lucrurile lor le prea arată; fiind că toți purtau asupra-și semnele lui Hristos, și multele lor pedepse înfățișau pe fiecare că întru adevăr au răbdat multe pentru numele lui Iisus Hristos.

Pentru că unii dintru aceștia, afară de altele, aveau și istovite trupurile lor de nevoie, alții din pricina răpirii tuturor lucrurilor celor trebuincioase, alora din foame, alora din ranele cele multe și alții pre ochi îi aveau scoși: și dintru acești purtători de semne și mucenici s-au alcătuit atunci tot Sfântul Sinod. Aceștia împreună, cu credință și cu împreună glăsuire au așezat această sfântă serbare a Paștelor ca să o săvârșim întru această zi. Așa dar, aceia cari în vremurile acelea de strâmtorime și aspre ale goanelor n-au vândut credința, puteau ei înșiși să se fățărnicească pentru păzirea zilei acesteia ?

Ia aminte bine să vezi ce faci, pentru că judeci pre Părinți cu acest chip, pre cei statornici și înțelepți !

Deoarece fariseul acela, care a judecat pre vameșul, au pierdut toate bunătățile ce mai avea, tu ce răspuns vei da ? Ce cuvânt vei avea pentru prihănirea acelor dascăli ce erau prieteni ai lui Dumnezeu și mai ales că cu nedreptate și cu multă necunoștință îi prihănești ?”

Aducă-și aminte noii calendariști de râvna Sfântului Ioan Gură de Aur asupra Sfântului Chiril al Alexandriei, pentru care s-a pus însăși Maica lui Dumnezeu, zicându-i: „Iartă-I Ioane”. Dar pentru cei ce hulesc sfântul nostru calendar ortodox zicând că este păgânesc – față de cuvintele de mai sus – cine, oare, va îmblânzi pe Auritul acela apărător al așezământurilor rânduite de sfinții cei încununați cu laudele dumnezeiescului Gură de Aur ?

§ 6. Deci, ce mai zic noii calendariști ?

„Sfântul Sinod, zice, a amânat aplicarea schimbării datei Sfințelor Paști, până se va înființa organul astronomilor care să ne dea pe un număr de ani data lunii pline după echinocțiul de primăvară”.

Însă și aici întru acest număr de ani, ca și în celelalte arătări, se vede că se lucrează un ce necunoscut !

Ce o mai fi urmărind aceste șoapte tainice ?

În Congresul de la Constantinopol, 1923, s-a hotărât ca Universitățile din București, Atena, Belgrad și Petrograd prin observatoarele lor astronomice să fixeze luna plină a echinocțiului de primăvară pe un interval de 50 de ani.

Iar în comunicatul ce-l face Onor. Senatului Român, D.D. Dr. Miron Cristea – la 15 decembrie 1923 – zice că acele universități au să fixeze luna plină pe 25 de ani !

Iar în Noua Revistă Bisericească, anul VI, pag. 96, zice că Sfântul Sinod al României a hotărât că acest calcul se va face deocamdată pe 10 ani !

Iar în Biserica Ortodoxă Română, 1924, poșta redacției: „Un număr oare care de ani”.

Ce mister s-o mai fi rostogolind întru aceste felurite numere de ani ?

Pare-ni-se că această dare din colț în colț adăstă pre ceea ce se zice: „Până ce societatea națiunilor va stabili pe bază exactă de calcule astronomice durata anului solar, ca acest an să fie adoptat pretutindeni, în viața civilă și bisericească calendaristică”[6].

§ 7. Așa dar, dacă acum se cere o bază exactă în calculele astronomice, de aici se dovedește că până acum la neîndumnezeiții astronomi apuseni calculele lor au fost mincinoase, precum au și fost; una, iar alta:

Vedem pe abatele Chauve Bertrand la Uniunea Astronomică Internațională din Roma în 1922 că pretinde a se găsi o bază de înțelegere și între partizanii celor 13 luni, adecă cu jidanii, zicând că sunt și ei numeroși acum !

Iată deci că pretutindenea se zărește ucigașa mână a lui Iuda cel blestemat – Alvițarul – care de altfel știm cum că francmasonia de el este aflată și în statutul căruia stă: „război neîmpăcat – nu noului calendar gregorian – ci vechiului calendar iulian”.

Și atunci noii calendariști ce vor face când de la Liga Națiunilor, jidănită, se vor pomeni cu un postulat jidănesc de un nou calendar, care considerat ca fapt recunoscut, nu va mai putea fi discutat ? Căci dacă miliardarul acela jidan din Amsterdam – pe la începutul veacului al XVII-lea – a dat lui Gulielm Statulver al Olandei 2 milioane de florini, zicându-i că dacă nu va reuși să răpească scaunul Britaniei, se mulțumește a-i pierde^[7];

Oare ce nu vor jertfi masonii de jidani la Liga Națiunilor spre a le ieși pe placul lor ?

Așa dar, mai înainte de a face încheierea celor zise până aici despre chestiunea calendarului, să notăm ceva și:

---

[1] „Biserica Ortodoxă Română”, 1924, pag. 446.

[2] Vezi încheierea celor 3 veacuri din începutul creștinismului la Bisericeasca Istorie a lui Meletie, tom 1, pag. 109.

[3] În „Viața Sf. Constantin”, cartea 3, cap. XV.

[4] Istoria Bisericească, tom 1, partea 2, pag. 156.

[5] Aceasta o zic și noii calendariști, cum că Sfinții Părinți la Soborul I Ecumenic n-au luat măsuri pe viitor de îndreptarea calendarului iulian – deci au greșit, zic ei.

[6] „Noua Revistă Bisericească”, anul 1924, pag. 96.

[7] Istoria Bisericească a lui Meletie, tom 5, partea 1, pag. 22.

Capitolul III

Despre oare care reforme ce se plănuiește și chiar se făptuiește în Biserica Ortodoxă, în legătură cu schimbarea calendarului ortodox

Noul obicei al P.S. Arhieriei

§ 1. Prea cucernicul econom Ioan P. Țincoca, în articolul „Pedagogia ritualului bisericesc”^[1], între altele zice și aceasta: „O mare greșală se face că de câțiva ani P.P.S.S. Arhieriei, de toate gradele, cetesc Evanghelia cu mitra-n cap. Aceasta nu se făcea de către arhieriei premergători anului 1900; nu fac cei greci și ruși. Care ar fi motivul să se facă astăzi ? Cum se face nu știm și nici nu e justificat, ori

ce s-ar spune. Cuvintele Mântuitorului Hristos se cetesc cu adânc respect, cu plecare de genunchi și cu profundă atenție. Acoperirea capului ar da notă că cetitorul se pune umăr la umăr cu Mântuitorul. De unde atâta suire ? Ce concordanță este între starea smerită a rugătorului, care se adresează Dumnezeu-Omului Iisus cerându-I iertare de păcate, milă, har etc, și între această stare de mândrie, de mărire ierarhică ?!!”

Le aducem aminte P.S.L. ce nu voiesc a-și scoate mitra din cap în vremea cetirii Sfintei Evanghelii, cum că după Sfântul Simeon al Tesalonicului[2] și alți sfinți: „Cetindu-se Evanghelia, arhiereul nu numai ia mitra de pe cap, ci scoate și omoforul, arătând că este rob al Domnului, căci Domnul este ca cum ar fi acela de față, de vreme ce grăiește prin Evanghelie; și atunci nu cutează să poarte omoforul, chipul Întrupării Lui !”

Secretul apropierei între Biserici

§ 2. Acel novism arhieresc, pomenit mai sus, a urmat mai înainte de 1903, în care an – după cum ne comunică „Noua Revistă Bisericească”, anul V, no. 3-5, în articolul „Apropiere între Biserici”, zice că în „Cuvântul Adevărului”, anul II, no. 1, 15 aprilie 1903, stă scris: „În timpul din urmă se lucrează cu multă activitate în Răsăritul ortodox la apropierea de Biserica Anglicană. Partizanii acestei apropieri și-au pus în gând de a face pe popor cunoscut cu învățătura Bisericii Anglicane, în care scop se subliniază în mod tendențios tot ceea ce apropie ortodoxismul cu anglicanismul și se trece sub tăcere locurile eretice ale anglicanismului ...

N-ar fi mai bine să se dea pe față publicității punctele pe baza cărora Biserica Anglicană Episcopală dorește apropierea de Biserica noastră ? Prin aceasta tratativele n-ar fi stingherite întru nimic, dacă prin numita apropiere nu se urmărește scopuri politice, deci străine de Biserică !”

Și cum să nu fie străine de Biserică aceste șoapte pe întuneric, datorite șovăielilor celor ce au jurat că vor da alarma când vor simți pe lup că se apropie îmbrăcat în piele de oaie !!

Dacă mai trebuie luat în considerație, că pentru interese materiale – țelul reformiștilor –, vedem strecurat între prea cucernicii membri ai Consiliului de Administrație al Societății anonime preoțești din București „Crucea” și pe satana de iudă – alvițarul – comersanul S.A. Laver, jidan[3].

Și încă să te mai miri când vezi între adventiștii protestanți pe preotul Teodor Popescu, pe când pe preoții de la „Crucea” îi administrează unul din cei ce au ucis pe Domnul slavei !!?

§ 3. De aici, din socoteala celor ce se povârnesc către anglicanismul rățacit și cine mai știe către cine ... - bună oară ca cei de la mincinosul congres din Constantinopol, 1923 – iar nu acei rățaciți către dreapta noastră slăvire, au scos capul la iveală acelea ca: scurtarea serviciului nostru divin, pre care preotul C.G. Vartolomeu în articolul „Slujitorii meselor”[4] zice că „lungimea lui exagerată (a sfințelor slujbe) îl obosește foarte mult” și adecă, mai trebuie dat pe mâna forfecuțelor modei nouă ...

Însă singur în alt articol numit „Dihonia dintre preoți” spune[5] din ce pricină e copleșit de această nereligiozitate, fiindcă zice: „Noi, preoții, în cea mai mare parte, suntem ca niște odăi friguroase, de care ți-i groază să te apropii ! Trebuie să recunoaștem însă, că cea mai mare vină în această privință o poartă școala noastră bisericească, care a știut să facă din noi tot ce poțești, numai suflete creștinești nu !!”

Și din care pricină, preoțimea ortodoxă română mai zice: „La noi în seminarii nici odată și nicăieri nu s-a predat chestiunea și calculul calendarului. Așa că foarte mulți preoți nu cunosc mecanismul calculului calendarului”[6].

Care de altfel la adresa celor ce găesc fel de fel de motive spre a-și scuza nereligiozitatea lor; cetim în articolul „Reforma cea adevărată”[7] că: „Un creștin s-a prezentat unui sfânt episcop și i-a spus că slujbele sunt prea lungi în biserică; iar bunul episcop i-a răspuns părintește: fiul meu, nu slujbele sunt

lungi, ci credința dumitale este scurtă !”

§ 4. Toți aceștia, doritori de inovații, să nu piardă din vedere că și dascălații protestanți s-au ridicat odinioară cu mare înverșunare contra cultului bisericesc.

Ah ! Pentru Dumnezeu și mântuirea sufletelor lor, îi îngreuează cele câteva ore ale dumnezeieștilor slujbe, iar pentru dracul unii priveghează zile și nopți întregi în mitropoliile satanei[8], adică la teatruri, la cinematograful, la circuri, alergări de cai etc !

Și când te mai gândești că unii din cei cu doctoratul în teologie, ca răposatul acela Zotu, condus poate de ideile protestantului Hefele germanul și Hergenrother englezul, în articolul „Rigorismul în viața și ideile creștinilor vechi”[9], deschide creștinilor o nouă porțiță spre teatruri, fără a se înfiora de osânda canonului 51 al Sf. Sobor Ecumenic al VI-lea pusă asupra celor de la teatruri și a privitorilor lor, și pre care dumnezeiești canoane unii din cei de moda nouă derici zic că trebuie comentate conform realităților în care ne-a fost dat să trăim !

Și trebuie să se mai mire cineva de demoralizarea tineretului – dacă nu și a tuturor – aplicând ceea ce au citit în foile cele obscene și romanele cu caracter pornografic și văzându-le pre acelea fără de sfială reproduse în cinemele orășenești și pe unele locuri pe la șezătorile țărănești ?!

Încă o altă dandana de modă nouă

§ 5. Într-o scrisoare ce o adresează unei persoane din Sfântul Munte, părintele Scriban, zice că dacă nu era el și cu doi episcopi ruși la congresul de la Constantinopol, ieșea mare dandana – „se da voie arhieriei să se însoare”. Dar, în „Biserica Ortodoxă Română” no. 12, 1923, pag. 946, tot acest D.Dr. Scriban propune ca „noi ortodocșii să menținem strâns de tot legăturile cu Biserica Rusească prin preoții noștri basarabeni !”

Însă, a uitat prea cuvioșia sa că tot în „Biserica Ortodoxă Română” din noiembrie 1922, pag. 141-142, stă publicat:

„În Rusia, unde e mare răzmeriță și neordine, s-a înființat așa numită „Biserica vie” (Jevaia Jerkovi), care între altele a hotărât că nu numai preoții, ci și monahii să iasă din mănăstiri și să se căsătorească, trăind ca preoți de mir, căci Hristos – zic ei – nu a trăit în pustie, nici în locuri retrase, ci în lume propovăduind. Tot așa și episcopii sunt îndatorați să se căsătorească și astfel să conducă Biserica, căci – zic ei – lipsa căsătoriei este pricină de mare scandal” ...

Cam așa s-a hotărât și la nenorocitul congres din Constantinopol, la care a luat parte și filorusul D.Dr. Scriban.

Cam așa, însă, cu mai multă groază cetesteți[10] și tâlcuirea preotului Gh. Opreșescu, în care zice că, după citațiile din Tit 1, 6 și I Timotei 3, 2, preoții trebuie să aibă o soție, nu să fi avut, ci să aibă, și aceasta până într-o vârstă nelimitată ...

Care va să zică, mai mult ceva decât Jevaia Jerkovi, căci acest Opreșescu voiește la fel cu rostirea profesorului protestant A. Calau (Calovius 1612-1689), care la al 72-lea an al vârstei sale căsătorindu-se cu a șasea femeie, făcu declarația solemnă că „se va recăsători de atâtea ori de câte ori Domnul îi va lua femeia”[11].

Dar să se știe că verbul „trebuie să fie” nu se află în nici o ediție ortodoxă a Noului Testament din câte ne stau de față, ci se află numai într-o ediție protestantă – Viena, 1875 –, care ediție protestantă este osândită de Biserica Ortodoxă, adică a nu se ceti de creștinii ortodocși[12].

§ 6. Iar dacă unele ca acestea sunt mari dandanale, ce vom zice ? și cât de mare dandana nu se

socotește de către cei întreg înțelepți, când vedem pe Florica Scriban înfiptă tocmai în revista oficială a Sf. Sinod ? O ! de te-ar fi bătut bruma și să nu te fi cocoțat tocmai acolo !

Unde s-a mai auzit o pozna ca aceasta, ca o femeie, cât de floare va fi ea, să dăscălească cot la cot cu Sf. Sinod ?

Căci, dacă a fost o Papoaie Ioana la Roma, însă pe ascuns !

Și dacă Papa Climent al XII-lea a așezat ca arhiepiscop al Tolitului pe pruncul Infante, numai de 11 ani fiind, al doilea fiu al lui Filip al V-lea regele Spaniei[13], însă deși pozna era mare, dar era de genul masculin !

Și nu numai atât, dar vedem că mai multe Floricele s-a îngăduit să fie studente la Facultatea de Teologie[14] din București. Și iarăși:

În cadrul acestor 20 de ani, de care părintele econom I. Țincoca se alarmează pentru oare care noi obiceiuri ale P.S. Arhieriei, adevă în ședințele Sf. Sinod din octombrie 1910 și mai 1911 vedem că monahia Epiharia Moiescu, tocmai din „Leagănul” Sfintei Ecaterina prezintă două memorii Sf. Sinod prin care propune a se înființa în mijlocul Bucureștilor (?) un seminarium pentru tinerele monahii spre a deveni cu vreme apostolite în urma studiului dobândit și de prin străinătate[15] ...

Ei bine ! Când P.C. Scriban și cei asemenea cugetători reformiști au crezut de cuviință ca să împodobească cu acest soi de Floricele revista oficială a Sf. Sinod, precum și Facultatea de Teologie, poate au uitat hotărârea apostolească ce zice: „Femeile să tacă, că lor nu li s-a dat voie a învăța” (I Corinteni 14, 34; I Timotei 2, 12).

De ce să tacă Sfinte Apostole ?!

„Fiindcă Adam zice, nu s-a amăgit, ci femeia amăgindu-se a căzut în călcarea poruncii” (st. 14); unde la tâlcuire cetim:

„Pentru aceasta așa zice apostolul, cum că, de vreme ce numai o dată a învățat femeia pe bărbat și a pierdut pe toți oamenii, pentru aceasta nu mai învețe mai mult, nu numai aceea, ci și tot neamul ei; fiindcă și tot neamul femeilor este ușor la minte și lesne amăgit și cu ușurință primește rătăcirea”.

Dar poate voiește D.Dr. Scriban ca în cadrul noilor reforme bisericești să figureze sau să imiteze pe Jevaia Țerkovi, unde se zice că acum pe față sunt arhieriei de genul feminin slujind arhiereste ... !

§ 7. Și cine știe ce va mai urma de aici încolo pentru biata Biserică Românească, când acei tineri[16] trimiși în Apusul schismatic și eretic spre a-și completa studiile teologice se vor întoarce cu simpatii adânci către persoanele și starea de lucruri de acolo, care-i vor înstrăina de simplitatea și credința noastră ortodoxă !

Și doar știu și cei ce au fost de părere a trimite tineri la Apus ce turburare a produs în Biserica Ortodoxă patriarhul Chiril Lucaris, tocmai fiindcă avusese legături cu oamenii Apusului.

De asemenea, după cum ne comunică istoricul bisericesc Meletie[17], tocmai prin acei tineri întorși din Europa de la studii, prin veacul al XVI-lea, în Polonia cu idei protestante, încet-încet au pricinuit pieirea Poloniei, prin vajnica lor desidemonie în vremea lui Stanislav, 1798.

Și care, din aceste politicești și nelegiuite legături cu apusenii, astăzi cei de moda nouă au gândit că ar fi bine și potrivit ca episcopii să se însoare, clericii să se recăsătorească, călugării de asemenea scuturând mucegaiul, să se toporască preoți pe la parohii, unde se pot însura mai lesne, și pentru a face față legii conjugale, posturile să se desființeze, iar pentru a nu fi observați prin teatruri clericii, trebuie să-și schimbe portul clerical, asemenea și bărbuțele și părul să se acomodeze modei; iar spre a face politică mai multă cu alde renaniștii, darwiniștii, volteriştii etc, dumnezeieștile slujbe să se scurteze; iar din pricina goanei după câștig să se schimbe și calendarul ortodox, fiindcă zic ei, sunt prea multe sărbători. De asemenea, spre a fi la fel cu papistașii, au socotit să scoată psaltihia ortodoxă

din biserică și să se introducă peste tot muzica vocală, poate și cea instrumentală, în care scop să se înființeze școli speciale cu un curs de 4-6 ani, în care noii cântăreți pe lângă celelalte studii secundare, li se vor preda și muzica instrumentală: piano, armonie, vioară etc[18]. Ca astfel când lăutarii vor refuza a cânta la vreo nuntă-n post, sau la vreuna cu rudenii ..., aprobate de unii episcopi și mitropoliți[19], fărădelegi la modă, atuncea cântăreții cei noi să împlinescă locul vioriştilor greviști ...

§ 8. O ! Doamne, ce ne-a fost dat să mai vedem !

Și au văzut oare care că de pe la unele biserici, sfintele icoane s-au rădicat sus ...

Iar alții au auzit că unii au îndrăznit să zică în loc de „Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu mântuiește-ne pre noi”, ei zic: roagă-te pentru noi.

Bine dar, au zis Sfântul Ioan Gură de Aur, tălmăcind zicerea dumnezeiescului Apostol Pavel: „Având credință și bună cunoștință, pre care unii lepădând-o din credință au căzut” (I Timotei 1, 19), cum că: „Când petrecerea este deznădăjduită, prihănită și osândită, naște și dogme asemenea rele, și se pot vedea mulți, că din aceasta au căzut în rândul relelor și în păgânism s-au abătut” (Voroava a V-a).

De asemenea și la tâlcuirea celor 14 Epistoli ale Sf. Apostol Pavel de marele ierarh mărturisitor Sf. Teofilact, la st. 10 al capului al VI-lea, al celei dintâi către Timotei: „Rădăcina tuturor răutăților este iubirea de argint; care unii poftind-o s-au abătut de la credință”, aflăm încheierea următoare: „Cum că viața cea rea și pângărită – a căreia rădăcină este iubirea de argint – naște și dogme rele și face pre oameni necredincioși, idolatri”.

§ 9. Oare ce o mai fi de biata Biserică Românească Ortodoxă care, pe lângă că unii o trag spre anglicanism, iară alții – ca profesorul O. Ghibu, zice-se preot ortodox din Cluj – o împing spre papistășism, pentru motivul că ar fi de origine latină; dar cu toate acestea, se mai găsesc că unii din înalții mitropoliți ca D.Dr. Miron Cristea și N. Bălan, transilvăneni, împreună și cu alții, ce țin morțiș să impună întregii Biserici Ortodoxe Române statutul șagunean, fără să-și dea seama la ce viitor trist și nenorocit vor expune Biserica prin acesta. Căci, după lămurirea prea cuviosului arhimandrit Dionisie Sinaitul, „aceasta, zice, însemnează laicizarea Bisericii cu desăvârșire. Până acum aveam de stăpân în cele materiale statul, iar în cele duhovnicești ierarhia bisericească. Pe viitor însă, după noua organizațiune, Biserica va fi condusă de păstoriți” ... (căci nu de surda învață teologia și domnișoarele !!)

Și pentru aceasta ascultați și pe preoții basarabeni cum se exprimă de bine[20]:

„O ! Ce bine ar fi dacă vedem la politicieni atâta neînțelegere, neînțelepciune și nepricepere în lucrurile mari, sfinte și trainice, am putea să vedem măcar în schimb la cei bisericеști alte vederi și altă concepțiune ! Ce mare este însă și cât de nemângâiată deznădejdea noastră când și la cei bisericеști vedem orientări și convingeri tot atât de rătăcite și periculoase pentru viitorul Bisericii ca și la politicienii de rând”.

§ 10. Dar aceste rătăcirii și le-au permis a le săvârși noii reformiști, din convingerea răsmonahitului profesor Dragomir Dimitrescu, care socotind pe Patriarhiile Orientale Ortodoxe ca și dispărute, au zis – în conferința ținută de Sf. Sinod al României pentru reforma calendarului în ziua de 21 noiembrie 1923 – că ele nu mai pot lua inițiative[21], ca și cum ar zice să ne facem de cap, că n-are cine să ne mai ieie seama ! și să ne cinstim noi pre noi, puindu-ne singuri patriarh, căci ceilalți patriarhi se vor stinge !!!

...

Dar s-au înșelat amarnic; căci Biserica Creștină Ortodoxă de Răsărit, prin dumnezeieștile ei canoane[22] nu a dispărut autoritatea ei, precum o vor noii reformiști, ci a fost, este și va fi Biserica Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos; pre al căruia dumnezeiesc glas cei ce voiesc a se numi fii ai ei datori sunt a-l auzi, de voiesc să moștenească viața de veci. Iar de nu,

defăimătorilor, călcătorilor și hulitorilor sfințelor și dumnezeieștilor ei hotărâri și bune rânduieli, cele ce în veci vor petrece neatînse și nestrămutate, le este sortită veșnica ANATEMA.

---

[1] „Noua Revistă Bisericească”, anul VI, no. 5-6, pag. 106.

[2] Cartea Sf. Simeon Tesalonicul, pag. 260.

[3] „Noua Revistă Bisericească”, anul V, pag. 69.

[4] Idem, anul VI, pag. 124.

[5] Revista „Crucea”, anul II, no. 8-9, pag. 17.

[6] „Noua Revistă Bisericească”, anul VI, no. 5-6, pag. 150.

[7] Idem, anul V, pag. 183.

[8] Vezi „Mărgăritul și puțul” Sfântului Ioan Gură de Aur.

[9] Revista „Ortodoxul” no. 9 din 1881.

[10] „Crucea”, anul II, no. 1-2, pag. 31.

[11] „Înțelesul dogmatic al interzicerii recăsătoriei slujitorilor sfințiți”, de P.C.S. Arhim. G. Cordun, pag. 26.

[12] „Circulara Sinodicească” de sub Patriarhul Grigorie al VI-lea al Constantinopolului din 1836, către toți ortodocșii de pretutindena.

[13] Istoria Bisericească de Meletie, tom 4, partea 1, pag. 23.

[14] „Noua Revistă Bisericească”, anul V, pag. 192, informații.

[15] „Pentru monahism”, de monahia Epiharia Moisescu, 1912.

[16] Vezi revista „Crucea”, anul II, no. 8-9, art. „Din ale zilei”, precum și no. 5-7, art. „Criza artei religioase” în care zice că tinerii veniți de la studii din străinătate cred că tot ce e nou și străin e bun și că tot ce e vechiu și românesc n-are nici o valoare.

[17] Veacul al XVIII-lea, cap. 24, pag. 53-62.

[18] Revista „Crucea”, anul II, no. 10-11, pag. 28: vântul acesta adie tot din Transilvania, ca și alte multe reforme !

[19] Vezi revista „Crucea”, anul II, no. 2-3, pag. 8.

[20] „Crucea” no. 10-11, 1923, pag. 28 și anul II, no. 2, pag. 5; precum și „Noua Revistă Bisericească”, anul V, no. 13-16, pag. 185.

[21] „Crucea”, anul II, no. 1-2, pag. 6.

[22] În subînsemnarea tâlcuirii canonului 1 al Sf. Sobor Ecumenic al VII-lea se zice: „Vezi aici cât de vrednice de cinstit și de cucernice sunt dumnezeieștile canoane. Pentru că cu titlurile și numirile acelea cu care se cinstește Scriptura cea de Dumnezeu insuflată și sfântă, cu acelea înșiși cinstește pre dumnezeieștile canoane Sfântul acesta Sinod, mărturii, și dreptări și alte ca acestea numindu-le ...”

Capitolul IV

Despre care ANATEMĂ să notăm ceva pe scurt

§ 1. În subînsemnarea la istoria Sf. Sobor din Gangra, la Pedalion foaia 269, cetim următoarele:

„Anatema se zice atât lucrul cel ce se despărțește de la oameni și se afierosește lui Dumnezeu, care și anatima se numește, afieromă sau danie, cât și acela ce se despărțește de la Dumnezeu și de la Biserica creștinilor și se afierosește diavolului, care și s-au obișnuit mai mult a se zice anatema, și nu anatima – afierosit. Și precum nu îndrăznește cineva a apuca cu mâna sa, ori a atinge lucrul ce l-au afierosit lui Dumnezeu, pentru cinstea și sevasul cel către Dumnezeu (că zice cea leviticească 27, 28): „Toată afierosirea – anatima – ce o ar afierosi omul Domnului, Sfânta Sfintelor va fi Domnului”; asemenea și cu omul acela ce se va despărți de la Dumnezeu și de Biserică, și se va face afierosit – anatema, ori dat – diavolului, nimenea cutează a se aduna și a se împărtăși împreună, ci toți credincioșii se despărțesc de dânsul.

Drept aceea, și una și alta anatema, fiindcă se despărțesc de oameni nu se oselesc între ele, însă pentru că una se afierosește lui Dumnezeu, iară cealaltă se afierosește diavolului, sunt foarte potrivnice una alteia.

Drept aceea, dumnezeiescul Gură de Aur despre a doua anatemă vorovind în cuvântul ce face, cum că nu se cuvine a anatematisi cineva pe nimeni viu, sau mort (tom al 2-lea), zice:

Ce alta va să zică anatema ceea ce o zici omule, decât că să se afierosească acela diavolului, și mai mult să nu aibă loc de mântuire, să se facă înstrăinat de Hristos”. Și iarăși:

„Anatema desăvârșit desparte și rumpe pre om de la Hristos”.

Iar în tâlcuirea capului 23 al Faptelor, unde zice: „Că s-au anatematisit pre sineși iudeii cei patruzeci, de nu vor omorî pe Pavel”, tâlcuind zice așa: „Ce este s-au anatematisit, au zis, în loc de a fi afară de credința cea întru Dumnezeu de nu vor face ceea ce au socotit împotriva lui Pavel”.

Iară Tarasie în răspunderea cea desvinovățitoare a Sf. Sinod al VII-lea zice: „Greu lucru este anatema, fiind că face pre om departe de la Dumnezeu, și-l izgonește din Împărăția Cerurilor, și îl trimite în întunerecul cel mai dinafară (Foaia 724, tomul 2 al Sinodicalilor).

Acestea așa fiind cunoscute, fără de cuvânt prihănesc oare care (adecă Vlastar și Valsamon) pe sinodul acesta pentru anatema ce face, aducând spre mărturie pe dumnezeiescul Gură de Aur.

1) Pentru că Gură de Aur în cuvântul mai de sus oprește pre fiește carele de a anatematisi pe cineva, viu sau mort, zicând: „Dară ce ? Acea anatemă ce o au îndrăznit cineva a o zice, de la cei ce au stăpânire de aceasta, tu cutezi omule a o zice, făcând lucru împotriva morții Domnului și apuci mai înainte judecata Împăratului ?” Dară nu oprește și pre Sinod de aceasta. Că zice întru același cuvânt iarăși el:

„Dară ce ? Ai luat atâta stăpânire tu să anatematisești pre cineva ? Pre care stăpânire de a anatematisi o au luat numai apostolii, și cei ce după toată stăpânirea s-au făcut diadohi ai apostolilor, cei ce sunt plini de dar și de putere”.

Arătat este dar că și Părinții Sinodului acestuia, ca diadohi ai apostolilor, aveau și stăpânirea aceasta, precum și ceilalți Părinți ai celorlalte Sinoade mai ales a celor Ecumenice, au anatematisit faptele ereticilor și pre dânsii împreună, precum se vede în practicele Sinoadelor.

2) Pentru că la sfârșitul cuvântului mai de sus însuși dumnezeiescul Gură de Aur zice că trebuie să anatematisim ereticeștile dogme și să le muștrăm, măcar că și milă trebuie a ne fi de oamenii eretici”.

§ 2. Iar în orația ce o face însuși cu mâna sa dumnezeiescul Apostol Pavel la urma întâii Epistoliei către Corinteni, zice:

„Dacă cineva nu iubește pre Domnul nostru Iisus Hristos fie anatema”. A căruia tâlcuire se află acestea – asupra celor ce calcă dumnezeieștile învățături și predanisiri – zicând[1]:

„În scurt, pre toți ceea ce umblau în afară de apostoleștile sale învățături și predanisiri i-a înfricoșat apostolul; pentru că toți aceștia nu iubesc cu adevărat pre Domnul; iară câți nu iubesc întru adevăr pre Domnul, aceia sunt anatema, adecă sunt despărțiți de Domnul. O ! Cuvânt înfricoșat ! de carele trebuie să ne înfricoșăm și să ne cutremurăm, fraților !”

Și la subînsemnarea aceleiași tâlcuiri se zice:

„Iar cum că cela ce nu iubește întru adevăr pre Domnul, acela se face anatema, adecă se despărțește de Domnul, mărturisește Însuși Domnul, carele zicea iudeilor: „Și cuvântul lui nu-l aveți întru voi, zice, că pre Cela ce l-au trimis El, acestuia voi nu credeți ... și nu voiți a veni către mine ca să aveți viață ... Că v-am cunoscut pre voi că dragostea lui Dumnezeu nu o aveți întru sinevă” (Ioan 5, 38). Și către farisei încă zicea: „Ci vai vouă fariseilor, că treceți (cu vederea) judecata și dragostea lui Dumnezeu” (Luca 11, 42).

Iar fericitul Teodorit zicerea aceasta a apostolului tâlcuind-o, zice: „Să fie despărțit de obștescul trupul Bisericii, ori carele hristian ce nu are fierbinte dragoste către Stăpânul Hristos”.

Iar după acestea, numaidecât adauge dumnezeiescul Apostol Pavel cuvântul „Maranata”, care însemnează că îndată a venit Domnul și s-au arătat Sfântului Apostol Pavel, pecetluind cuvântul lui de mai sus (al anatemei). Căci în limba sirienească „Maranata” se tâlcuieste: „Domnul a venit”, pentru care fericitul Teodorit zice: „Că pentru aceasta au zis „Maranata” în limba sirienească ca să arate corintenilor că nu este trebuință de învățătura cea din afară, ci de credință”.

§ 3. Încă și în Epistola cea către Galateni (cap. 1, 8), dumnezeiescul Apostol Pavel, propovăduind, ca nu cineva învățând odată bine și dupre adevărurile Sfintei noastre Biserici Ortodoxe, mai apoi să se schimbe în partea celor din contra, sau pentru iubirea de slavă, sau de harul dregătorilor lumești, sau mai cine știe din ce pricină ..., zice: „Ci măcar noi sau înger din cer, de ar binevesti vouă, afară de ceea ce am binevestit noi vouă, ANATEMA fie”. Care prin aceasta arată că nu trebuie să se rușineze cineva de nici o dregătorie omenească când este cuvântul pentru dogmele credinței[2].

Pentru aceasta și a doua oară poftorește zicând:

„Precum mai înainte am zis și acum iarăși zic: „De binevestește cineva vouă afară de ceea ce ați primit, anatema fie” (Galateni 1, 9).

Deci înfricoșându-ne și noi de groaza acestor anateme, rostite asupra celor ce schimbă ceva din cele ce-și au ființa în Sfânta noastră Biserică Ortodoxă de Răsărit – prin strecurarea celor 20 de veacuri aproape –, siliți am fost ca întru această expunere să notăm câte ceva de prin dumnezeiasca Scriptură asupra noilor reforme ce voiesc a le face oare care în Biserica Domnului nostru Iisus Hristos. Iar acum vremea este să facem:

---

[1] La tâlcuirea celor 14 Epistoliei, tom 1, pag. 554.

[2] Tâlcuirea celor 14 Epistoliei de mitrop. Veniamin, tomul 2, pag. 196.

Capitolul V

Încheierea celor zise până acum

§ 1. Întru înainte cuvântarea acestui tratat numit „Boldurile Sfintei noastre Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit”, s-au dat pe față cu mărturii ce scopuri au noii reformiști cu Sfânta noastră Biserică Ortodoxă. După care am arătat de ce s-a intitulat tratatul „Bolduri” ca o aducere aminte noilor reformiști spre a nu se atinge de cele neatînse, dacă vor să nu simtă veșnic împunsăturile boldurilor Domnului nostru Iisus Hristos.

Iar după aceea, am dat puțin la lumina zilei felul dresării reformiștilor, punându-i în fața oarecăror mărturii scripturenice, despre dreptul de cetățenie în Biserica Domnului nostru Iisus Hristos și despre principalele datorii ce au membrii acestei Sfinte Biserici față de dumnezeieștile ei învățături, ca să moștenească ei viața de veci;

Cu care împreună s-a dovedit și despre nerătăcirea Sfințelor Soboare Ecumenice, nu numai în ceea ce privește chestiunile dogmatice, ci și în modul de ocărnuire prin sfintele canoane, toate fiind insuflete de unul și același Duh al lui Dumnezeu.

Despre care papa, nevoind să audă, cu trufașă sprânceană și-o atribuie lui, adevărat nepăcătuirea (pretinzând a fi infailibil).

Pentru care negreșire a papei, siliți am fost să-l trecem în defilare pe la mârșavele și păgâneștile lui săvârșiri, precum și să-i pomenim noianul abaterilor ereticești și blestемate ce au născocit în biserica lui cea papistășească;

Ca astfel să vadă cei ce au simpatie către acești eretici, că cel asemenea pe cel asemenea lui iubește.

Căroră în scurt le-am demascat finețea și scopurile lor că sunt anti-dogmatice și anti-canonice, ereticești, bună oară ca: botezul cu stropire, participarea ereticilor la rugăciuni într-un loc cu ortodocșii, căsătoriile între eretici cu ortodocșii etc; precum a căroră necanonicitate le-am dovedit cu mărturii scripturenice.

Și la care, așternând câteva luări aminte în privința șovăielilor noilor reformiști, am ajuns și la chestia schimbării sfântului nostru calendar bisericesc ortodox de către ei. Căruia făcându-i o mică deasupra scriere.

§ 2. Mai apoi am scris ceva și despre calendar la diferite limbi ale pământului, istorisind puțin și despre calendarul bisericesc, precum și despre rânduiala Pascaliei cum au urmat, și ce anume hotărâri au fost date în privința ei, și cine au scris despre această Pascalie din dascălii bisericești până la Sfântul Sobor I Ecumenic, despre care am arătat istorisirea lucrurilor lui în privința Pascaliei;

După care am pomenit ce anume dascăli bisericești, între care și români, au scris în general despre calendar și Pascalie.

Iar apoi am așternut și întreaga socoteală calendaristică și pashală conform rânduielilor Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit, îmbunătățită și cu oare care tablouri tot în această privință cu lămuriri pentru fiecare în parte.

După aceasta, am făcut critica calendarului gregorian împreună cu al născocitului lui de Papa Grigorie al XIII-lea;

Pe care calendar Biserica Ortodoxă împreună cu Sfinții Părinți ce au scris despre această chestie l-au

osândit și lepădat departe de la curțile Bisericii Domnului nostru Iisus Hristos, ca pe unul ce este mincinos și rătăcit cu totul și întru toate așezările lui din care se compune.

Pe urmă, am însemnat câte ceva din hotărârile Sf. Sinod al României, precum și ale clericilor și laicilor, care au scris împotriva schimbării calendarului nostru bisericesc ortodox, cum că cei ce vor îndrăzni a face una ca aceasta, toți aceștia au zis că cad din Ortodoxie și se fac eretici și anatematișiți.

§ 3. Și pe urmă, am documentat că P.S. sinodali nepunându-se de acord cu ei înșiși și-au schimbat sfânta statornicie de până atunci și, fără a-și mai închipui că prin acea schimbare înfăptuiesc dezarmonia și rump unitatea creștinilor ortodocși, de odată hotărăște – conform unei înțelegeri la mincinosul congres de la Constantinopol – și reformează sfântul nostru calendar ortodox.

Și deci, din pricina aceasta, noi, pe cât am putut, am căutat a dovedi – precum am și reușit cu ajutorul lui Dumnezeu – cum că nu sfântul nostru calendar bisericesc ortodox este, precum zic ei, păgânesc, ci mai ales a lor cea de nou scornitură este păgânească și ateistă, căci răstoarnă cele bine așezate de Sfinții Părinți și hulesc împotriva Sfântului Duh, Cel ce a insuflat pe Sfinții Părinți la Sfintele Soboare a toată lumea, ca adecă să nu se schimbe nimic din cele ce cei 318 dumnezeiești Părinți la Sfântul Sobor I din Nikeea bine și cu înrâurire dumnezeiască au așezat – împreună cu altele – și calendarul cu rânduiala Pascaliei, ca să le păzească neatinse și neciuntite până la sfârșitul lumii, adevărații fii ai Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe.

Așa dar:

§ 4. Ce rost au și vor avea cuvintele aspirantului la patriarhie ale D. Dr. Miron Cristea, rostite în Senatul țării românești, în ședința de la 27 noiembrie 1924, care, când a îndemnat pe senatori să arate poporului că acel calendar la care s-a renunțat era păgânesc, căci, zice, era făcut de Iulie Chesar și că acum ne-am dat după cerințele creștinești și după cerințele științifice ?[1]

O ! Neștiință !!!

Vrea să zică toată lumea care până acum de la Iulie Chesar – împreună cu Mântuitorul, Sfinții Apostoli și toți sfinții și mântuitorii creștini – adecă cei ce s-au servit de calendarul iulian, a fost condusă de păgânism în viața lor calendaristică, și numai noii calendariști tocmai acum au descoperit că calendarul iulian a fost păgânesc, la care a renunțat și tocmai acum s-a dat la creștinătate de la păgânism.

Bravo lor și cunoștinței lor teologice !

Dar atunci, ca cei ce s-au născut, duple cum hulesc domnia lor, într-o epocă păgânească calendaristică, acum când s-au dat la creștinătate, trebuie neapărat să se boteze, căci de altfel ori cât ar huli ei pe sfântul nostru calendar bisericesc ortodox, nu-i vom crede.

Pentru aceasta,

§ 5. Adevărații fii ai Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit – dintre care și noi facem parte cu darul lui Dumnezeu – cei ce ca creștini ortodocși suntem datori ca cu însuși prețul vieții noastre să păzim fără de alta făgăduința dată prin jurământ în vremea nașterii cei de a doua oară în baia sfântului botez, care datorie ne stă asupra, ca atunci când vom fi siliți a călca vreuna din poruncile Sfintei noastre Biserici, de va chema vremea, să ne vărsăm pe însuși sângele nostru pentru apărarea sfintei noastre credințe ortodoxe și a păzirii strămoșeștilor obiceiuri creștinești. Iar cei ce s-au învrednicit ca de a doua oară să repete acest sfânt jurământ, în vremea tunderii în sfântul și marele îngerescul chip monahicesc, cu mult mai mult li se impune aceasta. Iar pentru sfințiții clerici, și mai ales P.S. arhieriei, mai cu deosebire și mai cu îndatorire le stă asupra-le aceasta. Căci în vremea hirotoniei de 3 ori au jurat cum că vor păzi predaniile cele pentru Dumnezeu și pentru cele dumnezeiești și tâlcuirile Bisericii cei Una și Sfântă și Sobornicească și Apostolească; pentru care atuncea în auzul tuturor, împreună cu

mărturisirea credinței, cu mare glas au strigat:

„Tuturor începătorilor de eresuri și pe cei de un cuget cu dânșii, îi lepăd și-i dau anatemei și luminat propovăduiesc cu mare glas: tuturor ereticilor ANATEMA (și iarăși a treia oară) tuturor ereticilor ANATEMA” [2].

Toți aceștia, adevărați fii și robi ai Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, de vor să moștenească Împărăția cerurilor – prin păzirea sfintelor și dumnezeieștilor porunci ale Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit:

Nu primesc nici o schimbare să se facă în cele poruncite și predanșite de această Sfântă Biserică, între care este și calendarul bisericesc ortodox – iulian, stil vechi.

Deoarece făptuitorii reformiști vor cădea în anatema Sfântului Apostol Pavel ce zice:

„De binevestește cineva vouă ceva afară de ceea ce ați primit, fie ANATEMA” (Galateni 1, 8-9).

Așa dar,

Nu primim schimbarea sfântului nostru calendar ortodox, deoarece cei ce fac așa născocire cad în osânda rostită de Sfântul și Ecumenicul al VII-lea Sobor în canonul 1; și care Sfânt Sobor iarăși zice: „Toti cei ce afară de predania Bisericii și de învățăturile Sfinților și întru tot Cinstiților Părinților noștri au născocit ceva sau vor născoci după hotărârea noastră aceasta, fie ANATEMA de 3 ori” (în sinaxarul Duminicii Pravoslaviei).

Și iarăși zice:

„Toți cei ce calcă predaniile Sfintei Biserici scrise ori nescrise, anatema de 3 ori” (în al doilea tom al Sinodicalilor, foaia 883).

Nu primim schimbarea sfântului și ortodoxului calendar, deoarece prin această schimbare reformiștii arată de-a dreptul nesupunere Sfintelor Soboare Ecumenice – care au pecetluit împreună cu altele și pe a noastră ortodoxă rânduială calendaristică – și care nesupuși vor cădea din nădejdea mântuirii, rămânând afară de trupul Bisericii, după hotărârea Domnului, că: „De nu va asculta cineva nici de sobor, să-ți fie ție ca un păgân și vameș” (Matei 18, 17).

Nu primim să hulim sfântul nostru calendar ortodox, deoarece hulitorii vor moșteni osânda acelor ce hulesc împotriva Sfântului Duh cel ce au insuflat pe Sfinții Părinți la Sfintele Soboare Ecumenice și care păcat al hulei, după hotărârea Mântuitorului (Matei 12, 32), nu li se va ierta lor nici odată.

Nu ne învoim să schimbăm ortodoxul nostru calendar, deoarece aceasta este o nouă scornitură și o străină învățătură și cel ce se învoiește cade în osânda Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan ce zice: „Ori cine va veni la voi și nu va aduce învățătura aceasta, să nu-l primiți în casă și să nu-i ziceți lui 'Bucură-te' – Bună ziua. Că cel ce-i zice lui 'Bucură-te' se face părtaș faptelor lui celor rele” (II Ioan 1, 10-11).

Nu primim schimbarea sfântului nostru calendar ortodox, deoarece reforma aceasta este aflare papistăsească, osândită de întreaga și marea Adunare Sinodală din anul 1593, pe vremea patriarhului Ieremia al II-lea, față fiind toți ierarhii Bisericii Ortodoxe de Răsărit; osândire rostită și de alte Sfinte Sinoade și Sfinți Părinți.

Nu primim schimbarea sfântului nostru calendar ortodox, deoarece ne vom împotrivi Dumnezeului minunilor, Cel ce spre întărirea ortodoxului nostru calendar a lucrat minunile ce le-am pomenit mai înainte; și care Dumnezeu repetă în tot anul minunea ieșirii Sfintei Lumini în ziua Sfintei Învieri a Domnului nostru Iisus Hristos la Sfântul Mormânt în Ierusalim, zicem, la ale noastre Sfinte Paști, iar nu la ale celorlalți eretici, între care sunt și papistașii.

Nu primim schimbarea sfântului nostru calendar ortodox, deoarece prin această schimbare noii calendariști vor face schisma între Bisericile surori Ortodoxe care în mare parte nu s-au învoit, adecă vor face desbinare între ortodocși, și care păcat al desbinării Bisericilor nici sângele muceniei nu-

poate spăla, precum zice Sfântul Ioan Gură de Aur (în a 11-a Voroavă către Efeseni): „Cum că au zis un sfânt că nici sângele muceniciei poate a spăla păcatul osebirii și al despărțirii Bisericii. Și a desbina cineva Biserica este răul cel mai cumplit, decât a cădea în eres.

Scrie însuși Sf. Dionisie al Alexandriei Mărturisorul în Epistolia cea către Navat Episcopul, că se cuvine a pătimi cineva ori și ce rău ar fi numai a nu desbina Biserica, și că este mai slăvită mucenicie ce ar suferi cineva pentru a nu desbina Biserica, decât mucenicia ce o ar răbda de a nu sluji idolilor. Fiindcă în mucenicia cea pentru a nu sluji idolilor mărturisește pentru folosul sufletului său, iară întru cea pentru a nu desbina Biserica mărturisește pentru folosul și unirea a toată Biserica” (Pedalion, foaia 26).

Nu primim schimbarea sfântului nostru calendar ortodox, fiindcă noii calendariști, de se vor ține după două stiluri, vor desființa postul Sfinților Apostoli, atrăgându-și asupra ANATEMA canonului 19 al Sf. Sobor din Gangra și osânda de la 228 a Nomocanonului.

Nu primim schimbarea sfântului nostru calendar bisericesc ortodox, căci dacă reformiștii vor schimba și data Sfințelor Paști vor cădea în osânda canonului 1 al Sf. Sobor din Antiohia, precum și ale altor osândiri sinodicești și părintești.

Nu primim schimbarea ortodoxului nostru calendar, căci noii calendariști, ori ce chip vor unelti cu noua lor scornitură, vor face Sfintele Paști ori mai înainte de jidani, ori nu vor ajunge cu data la 22 martie, ori îl vor avea fix într-o anumită zi, fapte pentru care înșși ei au zis că acestea sunt o erezie vădită, precum și este; și unii și aceștia eretici vor cădea în osânda Sfântului Apostol Pavel ce zice:

„De omul eretic după una și a doua sfătuire, te ferește, știind că s-a răzvrătit unul ca acesta și păcătuiește, fiind singur de sine osândit” (Tit 3, 10-11).

Nu primim să schimbăm bisericescul nostru calendar, pentru motivul, cum zic ei, că această schimbare nu ar fi nimic; căci chiar așa de ar fi, adevărat o mică abatere, iată pentru această nimică ce ne spune Sf. Ioan Gură de Aur:

„Rogu-vă dar, fraților, să nu vă amăgiți cu cugetul cel pierzător de suflet, înșivă a grămădi asupra-vă toată răutatea zicând: Ce este aceasta și ce este aceea, adevărat aceasta nu-i nimic, cealaltă tot așa, că nenumărate rele din aceasta se nasc, căci diavolul cel spurcat multă răutate și putere întrebuintează și pogorământ spre pierzarea oamenilor, ca din cele mici mai întâi lovindu-i să-i aducă la cele mai mari” (Voroava LXXXVI la Matei).

Iar Sfântul Isidor Pelusiotul în epistolia 1233 glăsuiește:

„A zice că aceasta nu e nimic, au făcut a glumi răutatea asupra întregii vieți”;

Iar împotriva acestei pierzătoare glume, adevărat: nu-i nimica, a scris un tratat întreg cucernicul acela bărbat părintele Ioan Kronștanski, Rusia, † 1910.

Nu primim să schimbăm sfântul nostru calendar de stil vechiu pentru motivul pus de reformiști, că ar fi prea multe sărbători și pentru aceasta se face pagubă mare materială. Căci nu are nici un loc recea această pricină.

Mai întâi sfintele sărbători sunt așezate și rânduite să le serbăm de acei făcători de minuni pe care Sfânta Biserică îi numește purtători de Dumnezeu și insuflați de Sfântul Duh; iar apoi, oare nu era mai mult belșug atunci când creștinii prăznuiau toate cele rânduite de Sfânta Biserică, decât acum în epoca aceasta ateistă (fără de Dumnezeu) care a redus francul numai la 7 bani ?!

Nu primim să schimbăm ortodoxul nostru calendar iulian, pentru motivul că aceasta o cere marele interese ale statului. Pentru stat poate să fi fost o necesitate; iar pentru Biserică – după cum am arătat – însuși statul când a primit calendarul gregorian, au respectat dreptul Bisericii de a face uz de calendarul iulian stil vechiu, tipărind însuși cu a sa cheltuială calendarul bisericesc ortodox pe toți anii, în 1923; și prin urmare însuși statul ne-a documentat că interesele cele vremelnice nu poate muta hotarele cele veșnice ale dumnezeieștii Biserici Răsăritene.

Și fiindcă:

Nu primim schimbarea sfântului, ortodoxului și bisericescului nostru calendar iulian stil vechiu, din aceasta să nu ne lipească crima de turburători ai ordinii de stat. Căci atâta lucru știm și noi, cum că:

„Taina împăratului bine este a o ascunde, dar însă lucrurile lui Dumnezeu a le descoperi mărire este” (Tovit 12, 6).

Însă să știe doar că turburători propriu-zisi ai ordinii de stat și cu lucru dovediti sunt adventiștii, anabaptiștii, sabatiștii, pocăiții și alți blestemați de eretici, împreună cu toți protestanții și papistașii ce mișună prin România și prin toată lumea – duhul bolșevismului – ce cu toții sug din afurisita țâță a lui Iuda cu masonii lui;

Iar nu noi creștinii ortodocși, cei ce cu trup și suflet ne ținem de predaniile cele strămoșești creștinești și care punem înaintea bolșevismului zisa Sfântului Mucenic Procopie din Palestina († 303), că:

„Mulțimea domnilor nu e bună,

Un Cap e de ajuns a purta o cunună”.

Nu primim să schimbăm sfântul nostru calendar ortodox, ca cum de spaima înfricoșărilor cu care ne amenință și ne cinstesc noii calendariști pentru această statornică; căci aceasta dovedește cum că unde e silă, de acolo Adevărul a dispărut; și ca atare silnicii făptuiesc ceva mai mult decât tiranii împărați idolatri de demult, care, nu pentru ca să-și aplice vreo nouă a lor scornitură vărsau sângele sfinților mucenici, ci cu pricină ca cum binecuvântată pentru ei, căci voiau să țină obiceiurile lor cele vechi strămoșești; pentru care cetim în ultimul edict al lui Maximian următoarele[3]:

„Dintre toate îngrijirile ce am luat pentru binele comun al supușilor noștri și pentru conservarea imperiului, noi hotărâsem de a restabili toate lucrurile după primele obiceiuri și vechea disciplină a străbunilor noștri”.

Care de altfel, într-un catehism creștin ortodox[4], aflăm următoarea întrebare:

„Cum trebuie creștinii ortodocși să lucreze, dacă stăpânii și mai marii ar cere ceva de la dânșii, care să fie contrar credinței și în opoziție cu legea dumnezeiască predanisită ?”

Răspuns: „În acest caz trebuie să li se răspundă ceea ce Sfinții Apostoli au răspuns principilor și capilor iudeilor:

„Judecați înșivă dacă este drept înaintea lui Dumnezeu, de a ne supune mai vârtos vouă decât lui Dumnezeu ?” (Fapte 4, 19); și trebuie a suferi și a purta toate urmările acestei învățături, pentru credința și predaniile Bisericii și pentru a nu viola (strica) Legea lui Dumnezeu, ori și ce ar putea urma, sau ar putea rezulta de acolo”.

Deci, pentru aceasta, noi creștinii ortodocși, nu ne împreună învoim cu cei ce au schimbat sfântul nostru calendar bisericesc ortodox – bătrân aproape cu 2.000 ani – pentru cel papistășesc, căci astfel am cădea sub osânda Sf. Apostol Pavel ce zice:

„Care dreptatea lui Dumnezeu cunoscând-o, cum că cei ce fac unele ca acestea sunt vrednici de moarte, nu numai acestea le fac, ci și bine voiesc cu cei ce le fac pe acestea” (Romani 1, 32).

Pentru care zice dumnezeiescul Gură de Aur:

„Nu numai a râvni răutatea, ci și a lăuda pe cei ce viețuiesc într-înșă aduce muncă prea cumplită celor ce viețuiesc întru răutate; căci a păcătui și a lăuda pe cei ce păcătuiesc, mult mai mare prihană de muncă aduce” (în cuvântul cel la Saul).

Ci și Marele Ierarh Vasilie zice:

„Mai cu sânguință să luăm aminte de sinene, nu cumva pe vreun om necinstitor de Dumnezeu, cu

cuvântul sau cu lucrul, vrând să-l îndreptăm, dupre harul cel către noi, să ne purtăm cu înduplecarea lui. „Că vai celor ce zic răul bun și bunul rău, și cei ce pun lumina întunec și întunerecul lumină, cel ce fac amarul dulce și dulcele amar” (Isaia 5, 20)“.

Și iarăși zice: „Cel ce ajută celor răi – necinstitori de Dumnezeu – și îndrăznește întru faptele cele rele, acesta este cel ce zice răul bun ...” (în tâlcuirea la Prof. Isaia).

Iar Parimiastul încă au zis:

„Carele judecă pe cel nedrept a fi drept, iar nedrept pe cel drept, necurat și urât este la Dumnezeu” (Pilde 13, 13).

Așa dar, fiindcă s-a dovedit cu lumina zilei că sfântul nostru calendar bisericesc ortodox, numit iulian stil vechiu, nu i se poate afla nici o prihană – dat fiindcă și noii calendariști îl zic că s-a botezat în legea creștină, de către Sfinții Părinți la Sfântul Sobor I Ecumenic, iar tot ei strigă în gura mare că creștinescul nostru botezat calendar ortodox este păgânesc, atunci judece ori și care,

„Cine e necurat și urât la Dumnezeu ?”

---

[1] Vezi „Universul” no. 284 din 1921.

[2] Vezi rânduiala hirotoniei arhieresti, a 3-a mărturisire.

[3] Istoria Bisericească a lui Evsevie, cartea 8, cap. 17.

[4] „Răsturn. ultimelor rătăcirii”, de N. Scriban, p. 36.

Capitolul VI

Alte reforme în legătură cu schimbarea calendarului

§ 1. Pentru aceasta dară:

Nu primim reformarea sfântului nostru calendar bisericesc ortodox, fiindcă noii reformiști, pe lângă aceasta, vor să mai facă și alte boate în Sfânta Biserică, ca:

Vor unirea cu ereticii anglicani, dacă nu și cu papistașii;

Vor ca arhieriei să se însoare;

Vor ca clericii de mir să se recăsătorească mereu;

Vor ca călugării tineri să se făurească popi pe la sate, unde mai curând se vor căsători;

Vor ca să scurteze dumnezeiasca slujbă în biserică;

Vor intrarea liberă a clericilor pe la teatru;

Vor ca clericii să-și schimbe sfântul lor port;

Vor ca clericii să se ferchezuiască papistășește;

Vor, și chiar au și admis fetelor să asiste la Facultatea de Teologie și pe urmă să scrie cot la cot în revista Sf. Sinod;

Vor ca sfintele posturi să se facă mușama;

Vor ca în sfintele posturi să se facă nunți;

Vor ca căsătoriile cu rudeniile să fie admise;

Vor ca în Biserica Ortodoxă să se introducă peste tot muzica vocală papistășească;

Vor ca Sfânta Scriptură și cărțile bisericești de ritual să se traducă din nou, căci care le avem – zic ei – nu sunt traduse cum trebuie, și pentru aceasta,

Vor, și chiar au trimis tineri la Apusul eretic spre a-și completa cursurile teologice ...;

Vor unii ca trupurile morților să se ardă – ca păgânii papistași, iar nu să se îngroape – ca creștinii ortodocși;

Vor ca sfintele icoane să se ridice sus, căci sărutându-le, zic ei, se poate molipsi lumea;

Vor laicizarea Sfintei noastre Biserici, adică a avea stăpânirea păstoririi, precum și ..., etc

REFORME osândite și anatematizate de toate sfintele canoane ale Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit;

Pentru care REFORME, înalt propovăduiește – precum am arătat – glasul preoțimii ortodoxe române, cum că: „Cei ce cred că e imposibilă situația de azi a Bisericii și că totul trebuie reformat ... sunt socotiți ca niște revoluționari religioși și eretici”.

Iată dar, care sunt adevărații turburători – reformiști !!!

§ 2. Despre care reformiști, noi, și cei ce împreună cugetăm cu dumnezeiasca învățătură a Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe de Răsărit – spre a ne păzi neatinsă sfânta credință și sacrele predanii, îndatinat în sufletul ortodocșilor prin strecurarea celor 20 de veacuri – avem poruncă, pe lângă cele poruncite în mărturiile aduse până aici, să nu ne supunem unor asemenea reformiști, care ne silesc la noile lor reforme, căci canonul 3 al Sf. Sobor al III-lea Ecumenic zice și aceasta: „Și îndeobște clericilor celor ce împreună cugetă cu ortodoxul și ecumenicul Sinodul acesta, le poruncim, ca episcopilor celor ce au apostasiat, sau s-au depărtat, nici decît să nu se supună, sub nici un chip”.

Și această poruncă au urmat-o creștinii ortodocși și întru acel timp, când toate laturile și satele ortodocșilor au fugit de Biserica Constantinopolului pentru minciuno-sinod papistășesc ce-l făcuse latinii la Florența, 1438, căci la acest sinod numai Sfântul Marcu al Efesului nu iscălise, iar patriarhul Constantinopolului iscălise împreună și cu alți episcopi răsăriteni și primise inovațiile – născocirile – papistășești, și prin aceasta se spăimântase toată Ortodoxia[1].

§ 3. Așa dar, noi creștinii ortodocși, cei ce pentru reformele pomenite mai sus, cât și pentru schimbarea sfântului nostru calendar bisericesc ortodox și Pashalia – schimbări osândite de Sfintele Sinoade și de Sfinții Părinți – dacă cu dreptate ne despărțim de acești noi reformiști, ori cine ar fi ei, ne

vedem oare cum atacați cum că facem schismă și rumpem unirea Bisericii: să le aducem aminte lor canonul 15 al Sfântului Sinod întâi-al doilea, care între altele ne poruncește și următoarele:

„Cei ce se despart pe sineși de împărțășirea cea către întâiul șezător al lor, pentru oare care eres osândit de Sfintele Sinoade sau de Sfinții Părinți, de acela adecă, care eresul în public îl propovăduia și cu capul descoperit în Biserică îl învăța, unii ca aceștia nu numai canonicității certări nu sunt supuși, îngrădindu-se pe sineși despre împărțășirea numitului episcop mai înainte de sinodiceasca cercetare, ci și de cinstea cea cuvenită celor dreptslăvitori se vor învrednici, că nu au osândit episcopi, cu minciuno-episcopi și minciuno-învățători, și nu cu schismă au rump unirea Bisericii, ci s-au silit a izbăvi Biserica de schisme și de împărțiri”[2].

Încă la această pricină Sfântul Ghermano cel Nou patriarhul Constantinopolului, în soborniceasca epistolie ce o trimite creștinilor ortodocși din Chipru, zice următoarele:

„Cercetez pe toți mirenii din Chipru (insulă) câți se țin de Soborniceasca Biserică a Răsăritului și sunt fii adevărați ai ei, să se depărteze cu toată fuga de cei căzuți preoți supuși latinismului, și nici la biserică cu ei să se adune, nici blagoslovenie să primească din mâinile lor oare care; că mai bine este prin casele voastre lui Dumnezeu a vă ruga deosebi, decât în biserici să vă adunați cu cei de cele latinești cugetători; iar de nu, pe aceeași a lor osândă veți lua-o și voi cu ei. Căci și la judecata mirenească acest obicei se află: dacă cineva se va întovărăși cu ucigătorul de oameni, ori cu tâlharii, ori cu trădătorii, pe aceeași a lor osândă o iau și învoitorii lor”[3].

§ 4. Încă, dacă pentru că nu primim născocitul lor de curând născut calendar, suntem amenințați cu afurisanie, zicând ei că au putere a lega și a deslega în cer și pe pământ, să facă dragoste unii ca aceștia, să pună puțin urechea la glasul cel însemnat în Pedalion la foaia 28, ce zice:

„Câți cu nedreptate se vor afurisi, pentru numele lui Dumnezeu, adecă ori pentru credință ori pentru predaniile Bisericii, ori și pentru porunca lui Hristos, aceștia se cade a se bucura, fiind că sunt vrednici de fericire, după cuvântul Domnului ce zice: „Fericțiți veți fi când vă vor urî pe voi oamenii, și vă vor despărți pe voi, și vă vor ocări, și vor lepăda numele vostru ca un rău pentru Fiul omului” (Luca 6, 22).

Iară pentru cei ce afurisesc fără cuvânt și după patimă, acestea le zice dumnezeiescul Dionisie Ariopaghitul, la cap. 7 al Bisericeștii Ierarhii:

„Așa, au și ierarhii afuresitoarele puteri, ca niște arătători ai dumnezeieștilor drepturi, nu că doară prea înțeleapta dumnezeiasca Începătorie, ca să zicem așa, slujitorește urmează pornirilor lor celor fără de cuvânt; ci ca cum ei, cu chip proorocitor mișcându-i Duhul Începătorul săvârșirilor, pe cei judecați de Dumnezeu, după dreptate afurisindu-i”.

Și iarăși:

„Deci dumnezeieștile ierarhii, așa se cuvine a întrebuinta și afurisirile și toate ierarhiceștile puteri, în ce chip i-ar mișca pe ei dumnezeiasca Începătorie cea săvârșitoare”.

Și pe acestea tâlcuindu-le dumnezeiescul Maxim, zice:

„Dacă afară de socotința lui Dumnezeu va afurisi ierarhul dumnezeiasca judecată nu-i urmează lui. Căci după dumnezeiasca judecată, iar nu pentru a sa voie, acestea este dator a le aduce asupra cuiva”.

§ 5. Și iarăși, spre a ne induce în eroare ca să primim noul lor calendar, vor zice că: Sfinți Părinți au fost cei ce au așezat aceea și aceea, Sfinți Părinți suntem și noi, zice-se de ei, care facem ce voim în puterea vredniciei de a lega și a deslega toate ...;

Dar ascultă ce le zice Sfântul Simeon Noul Teolog în cuvântul 24 al părții întâia:

„O ! Doamne ! ce înfricoșată îndrăzneală a unora ca acestora ! Că nu numai întru banii cești simțți vânzători și de cele sfinte furători se fac – cei ce numai către pungă caută –, ci și de însuși dumnezeiasca bogăție îndrăznesc să se apuce, de unde nici că se rușinează a zice: A noastră este vrednicia a lega și a deslega, și pe aceasta în viața aceasta o am luat de sus. O ! Ce nerușinare ! ca să nu zic, cea mai din urmă nebulie ! De la cine o ai luat tu ? Spune-mi mie ? Și pentru care lucruri pe stăpânirea aceasta de sus o ai luat ? Oare căci pe toate părăsindu-le ai urmat lui Hristos ? Căci pe slava cea pământească o ai defăimat ? Căci smerit cu Duhul te-ai făcut ? Căci pe sufletul tău l-ai omorât lumii și întru nici o voie a trupului l-ai aflat prins ? ...

Dar a preoților, zice, este stăpânirea.

Știu și eu aceasta că este adevărat, dar nu a tuturor și a celor așa prost preoți, ci a celor ce cu duhul smereniei și cu sfințenie lucrează poruncile Evangheliei și prin toate se săvârșesc, întru cât: „Cu Duhul umblă și pofta trupului nu o săvârșesc”. Și încă a celor ce nici pe sărac, nici pe bogat, nici pe stăpânitor, nici pe supus, nici pe însuși cel cu coroana încoronat, pentru dreptate și porunca lui Dumnezeu nu-i cinstesc mai mult ...

A unora ca acestora este vrednicia a lega și a deslega”.

De asemenea cetește și cuvântul 76 al acestuiași Sfânt Simeon, pentru: „Cine sunt aceia care au luat stăpânire a lega și a deslega”.

§ 6. Cu toate acestea, noii calendarști zic că deși acum creștinii ortodocși se opun a primi noul lor calendar, dar în primăvară – 1925 – se va face Sinodul al VIII-lea la Ierusalim, la care vor lua parte pentru prima oară și anglicanii (!) și unde se va hotărî împreună cu alte reforme și schimbarea calendarului. Poate așa va fi, de nu va rămânea și această știre o vorbă în vânt.

Dar însă noi ortodocșii știm că ori ce Sinod cu numele de Ecumenic, de nu va întruni condițiunile dogmatice și canonice prescrise de legile eclesiastice ortodoxe, hotărârile lui nu vor avea valoare, duple cum se arată pe larg la Pedalion foaia 74-77, căci zice Sfântul Simeon Noul Teolog (Cuv. 58) cum că: „Dacă cuvintele și faptele acelora nu se împreună glăsuiesc cu ale Duhului și cu ale Sfinților Apostoli și cu ale Sfinților Părinți învățători, măcar morți de ar învia, măcar minunate minuni de ar arăta, ca de un drac despre dânșii se cuvine a ne întoarce și a-i urî”. Căci – duple Sfântul Ioan Damaschin, în epistolia a 4-a către africani – „Chivernisirea, sau ocârmuirea, adecă conducerea sau administrarea tuturor Bisericilor particulare, care compun Biserica Ecumenică – Ortodoxă –, este în seama episcopilor”.

Și după cum am arătat mai înainte, spre acest sfârșit se adunau în Sinoade Ecumenice episcopii din toată lumea creștină, sau cel puțin atâția ca să poată reprezenta toată Biserica. Hotărârile luate de o astfel de adunare a episcopilor, ca o autoritate supremă văzută în Biserică – căci cea nevăzută o are Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, prin mijlocirea și lucrarea cea nevăzută a Duhului Sfânt, până la sfârșitul veacului (Matei 28, 18-20; Ioan 14, 16; Efeseni 1, 22; 4, 15-16; 5, 23; Coloseni 1, 18; Galateni 2, 20) –, au fost și sunt recunoscute de întreaga Biserică și în toată vremea ca legi în veci obligatoare (canonul 1 al Sinodului IV Ecumenic; 1 și 2 al Sinodului VI Ecumenic; 1 al Sinodului VII Ecumenic). Și pentru aceasta, canoanele Sfințelor Sinoade Ecumenice nu se pot desființa de nici un Sinod Ecumenic, căci ceea ce au făcut un Sinod Ecumenic este bine făcut, căci este asistat de Sfântul Duh, și cel ce vine nu desființează, ci întărește, dezvoltă[4].

§ 7. Acum să judece ori și cine:

Oare noi, cei ce cu prețul vieții noastre voim a păzi cu scumpătate toate cele predanșite de Sfinții Părinții noștri, nemișcând nimic din locul lor din cele bine așezate de Duhul Sfânt prin toți acei purtători de Dumnezeu Sfinți Părinți din Biserica Domnului nostru Iisus Hristos suntem turburători, sau cei ce fără pic de frica lui Dumnezeu ne hulesc dumnezeieștile acestea predanii și cu silnică tirănie voiesc a-și întări scorniturile lor cele anatematșite de Sfintele Sinoade și de Sfinții Părinți ?

Să se dovedească că e scris undeva, cum că a îndrăznit cineva din cei dreptslăvitori creștini a huli de păgânesc sfântul nostru calendar bisericesc ortodox, sau au întrebuițat cândva silă tiranică, ucideri, temnițe și legături, nu numai spre a-și impune cele ale loruși, dar nici pentru cele de alții orânduie: ci, pururea au avut în vedere pe: „Cel ce voiește” zis de Domnul.

Însă creștinii ortodocși să nu piardă din vedere și aceasta, care se află în Sfânta Scriptură[5] cum că: „În zilele lui Foca tiranului împăratul elinilor (602-610), un monah sfânt tânguindu-se către Dumnezeu zicea: Doamne ! pentru ce un nelegiuit împărat ca acesta ai dat hristianilor ? Și au ieșit un glas, fără a se vedea de unde, zicând: „Că mai rău decât pe acesta nu am aflat, pentru răutatea celor ce locuiesc acum cetatea”.

---

[1] „Răsturn. ultimelor rătăcirii”, de N. Scriban, p. 27.

[2] Cetește și în teologia dogmatică de Macarie, tom 2, paragr. 168, despre eretici; și Istoria dogmelor, tom 2, p. 417.

[3] Vezi la Iosif Vrienie, tom 2, fața 20 elină.

[4] Vezi Desbaterile Senatului de la 17-18 decembrie 1909.

[5] Istoria Bisericească a lui Meletie, veacul VII, cap. 1, § 2.

Apendice

Întru Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos

Prea iubite cititorule !

Cu cea mai adâncă umilință, venim prin acest smerit anunț înaintea evlaviei voastre, noi cești ce purtăm haine negre – mai jos semnați netrebnici schimonahi din pustiurile Aftonului –, a vă înștiința următoarele:

Dumnezeu Atotțiitorul, cu negrăita purtarea Sa de grijă a iconomisit ca și noi nevrednicii și păcătoșii să părăsim lumea și cele din lume, și să năzuim la această sfântă adunare monahicească, întru care am fost numărați împreună cu sfinții monahi din această Sfântă Grădină a Maicii Domnului – Sfântul Munte. Însă deși suntem pustii de tot binele, negrijindu-ne de îndeplinirea făgăduințelor date în ziua tunderii noastre în monahism – din pricina celor 3 mari uriași ai lui satana: „uitarea, trândăvia și necunoștința” –, totuși mai rămâindu-ne oare care mică scânteie de evlavie cea din început ce o aveam către duhovniceștii noștri părinți, când și când cercetându-i și arătându-ne înaintea încuviințatelor lor fețe, între alte părintești sfătuirii, ni s-a recomandat ca în limitele posibilității – pentru a noastră îndeletnicire, învățătură și aducere aminte – să prescriem după manuscrisele vechilor traduceri românești, acele scrieri ale Sfinților Părinți, care până acum nu au fost date la lumină prin tipar în limba românească.

Și mărturisim, că deși luasem poruncă ca pentru această întreprindere, să nu ne suim cu trâmbița în prepeleagul slavei deșarte, ca nu cumva abătându-se înspre acolo vreun vânt al neprietenului, să spulbere într-o dipă cele adunate de mulți ani; care de altfel și însuși P.S.S. Ilarie Episcop al Constanței ne face atenți, comunicându-ne motivațiunea genialului Mitropolit Nifon Primat al României ce au zis: „Tot ce am îndurat, tot ce m-am silit a face pentru țară și Biserică, doresc să rămâie necunoscute”[1].
Însă:

Având în vedere că zilele care ne-au împresurat sunt zile în care prea s-a învârfuit răutatea, ce voiește a-și întinde pustiirile sale chiar și în domeniul Bisericii lui Iisus Hristos prin cei ce au la bază reforma tuturor după un plan cu totul nou;

Și dat fiind că una din instituțiile ce figurează în Biserica Ortodoxă de Răsărit este și monahismul, ai căruia membri ce iau parte într-însa în stare de necăsătorie și prin un anume fel de petrecere – deosebit de cel conjugal –, având de scop ajungerea desăvârșirii morale, se numesc monahi[2]; „Al cărorra temeiul lăuntric se reazemă pe predispoziția specială a spiritului, întru a-și concentra toată puterea sufletească asupra chestiunilor de credință, ispitirii de sine, cugetării la Dumnezeu și rugăciunii”[3]. Și „carii în trecut atât au luptat pentru triumful adevăratei credințe și înălțarea Sfintei noastre Biserici Ortodoxe, încât ea îndrăznește a zice chiar că, de nu ar fi fost aceștia, ar fi trebuit să se nască Hristos a doua oară”[4]; și cum că „ca să vorbim ceva mai concret, în țara noastră România, ei au jucat rolul cel mare în decursul veacurilor ... și monahismul au fost scutul cu care Biserica ne-a ocrotit naționalitatea, și legea, și graiul, și moșia secole întregi”[5]; Și „numai prin faptul că există în Biserica lui Dumnezeu și duc viață retrasă și liniștită pentru Dumnezeu, sunt cu ajutorul Celui Prea Înalt, rană dracilor de mult plâns”[6];

Și cu toate acestea, astăzi cei stăpâniți de grosolanul materialism, sau realism, și așa-numitul „spirit de lumea nouă” – care stă în opunere cu principiile sfinte spirituale ce călăuzește această sfântă instituție din Biserica Ortodoxă –, strigă pe toate tonurile contra monahilor, contra mânăstirilor, zicând: „Monahismul e o instituțiune atât de decăzută, încât e peste putință de a-l mai vedea reînflorind. Azi mânăstirile nu mai adăpostesc decât lene și ignoranță; amorțite prin trândăvire, ele nu se ocupă decât a-și apăra și continua starea aceasta vegetativă ... și alte zugrăviri de felul acesta, cu care unii descriu traiul din mânăstirile de astăzi. Care vorbe deși cu vădită exagerare cuprind în ele, e drept, un sâmbure de adevăr, întru cât astăzi monahismul stă departe de a fi așa cum trebuie”[7];

Și cum „cauzele principale ce au dat loc stării lui de astăzi sunt de două feluri: externe și interne. Întâile cauze externe sunt acum de domeniul istoric, epoca fanariotă și secularizarea; vin apoi două de ordin social, influența mediului înconjurător indirect și direct !?; pe urmă două cauze interne: lipsa de sistematică conducere lăuntrică și de continuă supraveghere superioară”[8]; Iar pentru reorganizarea monahismului, P.S.S. Visarion Puiu Episcopul Hotinului propune două mijloace bune, retipărirea tuturor scrierilor Sfinților Părinți, după edițiile critice apărute în alte limbi, sau cel puțin după traducerea vechi românești; „lucru greu, zice, căci astăzi nu mai avem tabere de călugări cărturari, ca altă dată, ca să facă asemenea lucru. Al doilea, tipărirea de broșuri răzlețe, în care trăitorii mânăstirilor să poată căpăta cunoștințele trebuincioase vieții lor alese”[9]; Și cum, tot din acest punct de vedere pornind și Î.P.S.S. Mitropolit Primat, D.D. Dr. Miron Cristea în anul 1921, în ziua de Sfinții Trei Ierarhi, adresează cu no. 485 un părintesc sfat către obștea Schitului românesc „Prodromul”, recomandându-le a îmbrățișa împreună cu alte calități și spre a se stăruii cu tipărirea și răspândirea de cărți folositoare pentru popor și ortodocșii creștini ...

Așa dar, având în vedere aceste considerente expuse mai sus, noi mai jos semnații, defăimații dintru această sfântă adunare monahicească, siliți am fost ca în ziua de 7 aprilie 1924 (Duminica Stălpărilor) să ne prezentăm soborului cuvioșilor părinți din prea cinstitul chinoviu român „Prodromul”, declarându-le următoarele: Cum că,

Cu rugăciunile tuturor părinților celor ce se nevoiesc pentru mântuirea lor întru această Sfântă Grădină a Maicii lui Dumnezeu, darul lui Dumnezeu – solit prin mijlocirile Prea Curatei Sale Maici precum și ale tuturor Sfinților din Biserica Ortodoxă de Răsărit – ne-a ajutat ca în curs de 20 de ani să prescriem după manuscrisele vechi românești aflătoare în bibliotecile de pe aici din Sfântul Munte, următoarele cărți care până acum nu au fost date la lumină prin tipar în limba noastră românească, și anume:

1) *Filocalia* (iubirea de bine, sau de frumusețe) în întregime, peste 1.600 de pagini, ce conține peste 80 de scrieri ale multor Sfinți din Biserica Ortodoxă de Răsărit, precum și ale altor oare cărorra cuvioși părinți români, în urmă aflate și adăugate la urma Filocaliei; referitoare la sfînțita trezvie a dumnezeieștii rugăciuni, și cele despre lucrare și privire, năravnică filosofie și teologie, a minții

curățire, luminare și săvârșire. E de folos pentru tot creștinul ortodox a le ști, iar mai ales monahilor și monahiilor, căci acest lucru mai cu seamă le stă asupra cu îndatorire;

2) Sfântul Simeon Noul Teolog: Carte completă de peste 1.000 de pagini, ce cuprinde partea I, 104 cuvinte mari, felurite scrieri privitoare pe toată starea și vârsta de ambele sexe, de la cei dintâi și până la cei din urmă membri ai Bisericii Ortodoxe de Răsărit; Partea a II-a, 55 de cuvinte în stihuri, pentru feluri de așezări năravnice și eroticești; 220 de capete și alte 40 de capete de nevoie, ale Sfântului Simeon Evlaviosul, toate însoțite de Sfântul Duh, și alte grăite de Însuși Mântuitorul, prin dumnezeiasca simțire, foarte de folos a le ști toți ortodocșii creștini doritori ai dobândirii vieții de veci;

3) Sfinții Varsanufie și Ioan, carte completă, ce cuprinde 838 de întrebări adresate de felurite fețe bisericesti și laice, precum și 838 de răspunsuri ale acestor Sfinți Varsanufie și Ioan, pentru feluri de pricini năravnice, foarte folositoare și cu deamănuntul lămuritoare cu mărturii scripturale;

4) Sfântul Isaia Pustnicul, o carte completă cu 29 cuvinte mari, foarte frumoase și luminătoare sfaturi către monahi;

5) Al acestuiași Sfânt Isaia, altă carte către cuvioasa Teodora cea de bun neam, sfaturi diferite, privitoare îndeobște pe călugăriți, chiar cu caracter feminin;

6) Carte „pentru deasa împărtășire” alcătuită de Dascălul Nicodim Aghioritul, minunat îndemnătoare la această taină, precum și cu oare care adaose la urmă, adunate de prin Sfânta Scriptură de subsemnații, tot relativ la această chestiune;

7) 55 de hotărâri pe larg, ale Sfântului Vasilie cel Mare, deosebite de cele tipărite în Exaimeron, privitoare la buna ordine a petrecerii monahicești în mănăstiri;

8) O carte, traducere din „Viața mea este în Hristos” a părintelui Ioan Cronstanski (Rusia): cugetări despre rugăciune;

9) Idem, idem: felurite și foarte frumoase meditațiuni;

10) O carte „Crinii țarinii”: 40 cuvinte referitoare la rugăciune, precum și alte sfătuiri, de nevoie a le cunoaște toți monahii și monahiile;

11) Sfântul Marcu Pustnicul: Carte completă, felurite scrieri bisericesti și pentru monahism;

12) O carte a Sfântului Simeon Metafrast, numită „Umilița”, conținând 32 cuvinte mari adunate de prin Sfânta Scriptură relativ la cunoștința de sine, foarte folositoare pentru tot creștinul;

13) O broșură mare, „Ispitirea Mântuitorului în pustie”; descoperită Sfântului Dimitrie Episcopul Rostovului;

14) O broșură „Răspuns apologetic, relativ la chemarea călugărilor în armată”, alcătuită de subsemnații;

15) O carte numită „Sentinela monahală din veacul al VIII-lea”, alcătuită tot de către noi, scriere critico-istorică, referitoare la monahism, și împotriva defăimărilor sfințitei rugăciuni a lui Iisus cea săvârșită cu mintea în inimă; și dovedire asupra celor ce zic că dintre noi românii nu este nici un sfânt, sau a fost cândva vreun dascăl duhovnicesc, împreună și cu un tratat pe larg despre chestia „Prodromului” de la înființare până în prezent, cu regretabilele ei consecințe;

16) Încă mai avem și alte cuvinte și broșuri felurite, tot în chestia monahismului, precum și aparte tratate despre botez, posturi, etc. etc.

Toate aceste cărți în format de 24/17 – după analogia ce o prezintă prescrierea cu dactilografalul –, va număra aproape 7.000 (șapte mii) de pagini: parte din ele sunt prescrise cu dactilografalul, iar restul – voind Domnul – sunt în lucrare de prescriere, căci întreg materialul notat mai sus îl avem la îndemână în manuscrisuri, care sunt așezate în bună rânduială, conform cu originalele precât s-a putut, precum și în fiecare carte aparte în cuprinsul ei se vor afla subînsemnări indicative despre orice necesară lămurire.

Am adunat, zicem, scrierile acelor Sfinți Părinți, care deși s-au tradus de diferiți cuvioși părinți români mai înainte de secularizare^[10], dar rămânând netipărite, s-au răspândit de urmașii lor ori pe unde-și avea petrecerea acei posesori ai manuscriselor. Însă cum prin strecurarea vremurilor, în deseale prescrieri ale acelor, nu s-au putut înlătura și oarecare greșeale, noi – proștii și născuții fără de vreme întru această sfântă tagmă monahicească –, copiind de pe unde am putut întocmai după manuscrisurile vechilor traducători, a celor ce soli înainte mergători ai cuvintelor și înțelegerilor lor erau sudorile faptelor bune, și înfățișând cu originalele care le-am putut afla pre acele prescrieri, cu concursul oarecăroră părinți cunoscători ai limbii eline și slavone, am îndreptat și completat întreg materialul notat aici ce se aduce acum spre tipărire. Pentru a căruia fidelă prescriere, rămânem însumi noi, mai jos iscăliții, direct responsabili, atât înaintea oamenilor cât și înaintea ochiului Celui a toate văzător.

Toate aceste scrieri ale Sfinților Părinți au de scop final să pună în cunoștința doritorului vieții de veci mijloacele duhovniceștii perfecționări, prin care să poată ajunge la acea sublimă destinațiune pentru care s-a creat omul de Ziditorul său Dumnezeu, adecă duhovniceasca lui unire cu Dumnezeu prin mijlocirea rugăciunii. Căci Sfântul Nil Sinaitul în cap. 49, acest lucru, adecă rugăciunea, zice că s-a dat omului dintru început în Raiu a-l lucra (Facerea 2, 15). Cu acest lucru s-a arătat slăvita aceea – Ana muma lui Samuil – înainte Domnului (I Împărați 1). Pre acest lucru minunatul Ilie l-a avut obștean în pustie (III Împărați 18, 42). Proorocii pre acesta l-au lucrat de mult în lege. Mai apoi, după mărturia Sfântului Grigorie al Tesalonicului^[11], Prea Sfânta Născătoarea de Dumnezeu Prea Curata Fecioara Maria, de la sine l-a aflat în Sfânta Sfințelor, și pre care lucrându-l l-a predat Sfinților Apostoli, și prin ei ca o moștenire aleasă l-au primit Sfinții Părinții noștri, avându-l până în ziua de astăzi; și care lucru, trecând din neam în neam, va ajunge până însuși la a doua Venire a Domnului nostru Iisus Hristos^[12].

Deci, toți Sfinții Teologi și Dascăli ai Bisericii Ortodoxe creștine zic cum că dragostea către lucrul rugăciunii, cu deosebire îndeamnă pre adevăratul monah să fie retras. De dragostea acesteia luă calea pustiuului și Sfântul Vasilie cel numit „Mare”, „cel ce cunoștea așa de bine dialectica și arta de a lega consecințele cu principiile, încât nimeni nu se putea împotrivi raționamentelor sale; erau așa de bine înlănțuite, că era mai lesne a ieși dintr-un labirint decât din ele. Știa geometria, medicina și alte științe, fiind încredințat, că fără de acestea nu se poate distinge cineva, dar le disprețuia ca pre unele ce erau nefolositoare unui om destinat pentru apărarea și gloria religiunii”^[13]. Și ia să-l auzim pre el singur să ne spună din ce motive a renunțat la literatura profană: „După ce am petrecut, zice, multă vreme în deșertăciune, după ce am cheltuit mai toată tinerețea în lucruri nefolositoare pentru a înțelege învățăturile înțelepciunii pre care Dumnezeu o numește nebunie (I Corinteni 3, 19), mă deșteptai în sfârșit ca dintr-un somn greu și aruncași ochiul asupra adevăratei lumini a adevărului, adecă a Evangheliei. Văzui atunce deșertăciunea învățaților în înțelepciunea lumii, carii lucrează în zadar. Am plâns multă vreme pentru ticăloșia vieții mele și în rugăciunile mele ceream ca să mă povățuiască cineva și să mă deprindă în regulile cuvioase”^[14]. După acestea Sfântul Vasilie auzind vrednice de minunare povestiri despre cele săvârșite de eremiții cei din pusturile Siriei, Mesopotamului și Eghiptului, atâta s-a mișcat, încât pleacă pedestru acolo și 2 ani călătorește din pustie în pustie în căutarea acelor iluștri solitari, carii atrăgeau în jurul lor, cu toată rigurozitatea lor, nenumărați imitatori. Iată-l deci, poate o dată cu Sfântul Pimen mergând la Sfântul Macarie cel Mare, spre a-l întreba cu multe lacrimi să le spună vreun cuvânt, cum să se mântuiască ? și către care răspunde sfântul: „Lucrul carele îl ceri, s-a dus acum de la călugări” !?! (Noul Pateric, pag. 142).

Dacă în acel veac al IV-lea, numit „veac de aur”, în care erau cele mai celebre nume ! Cele mai frumoase genii ! Cele mai nobile caractere ! Cele mai demne vieți de a fi istorisite ! Cele mai excelente capodopere vrednice de a fi studiate, și cu toate acestea găsim pe acele pagini o asemenea tânguire, adecă „cum că au dispărut de la unii călugări de atunci acel lucru ce era faima părinților monahi, ce vom zice oare întru acest timp, când oare căroră Dumnezeu e banul, interesul, scoposul vieții, când cinstea e socotită drept rușine, ordinea drept prostie, munca o nenorocire și fuga după câștig o datorie, și când este a nu vedea ochi de văzut, urechi de auzit și minte de înțeleș ?”^[15]

Drept aceea, nu alta este pricina slăbirii monahismului de astăzi (pentru a căruia reorganizare se face atâta vâlvă în lume), decât numai defăimarea și nelucrarea acestui sfințit lucru, care dupre trezitorii

Sfinți Părinți se numește: „Păzirea minții cea cu deadinsul”, fără de care, lumină în suflet să nu caute cineva cândva.

Cu acest lucru, adevărat cu dumnezeiasca rugăciune, toți sfinții și mântuiții cei din veac adormiți, au atras și vor atrage asupra-le darul Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos înspre dobândirea Împărăției Cerurilor.

Așa dar spre a putea vedea iarăși reînflorind monahismul, cel ce-l vor unii a i se pune crucea la cap, și spre a nu mai da ocazie să se zică că în monahism nu se mai află decât lene și ignoranță, noi, netrebnicii robi și mai mici frați ai acestei dumnezeiești instituțiuni, facem apel la bunătatea vreunui asemenea rob al Domnului nostru Iisus Hristos, anunțându-l cum că, de va binevoi a înlesni tipărirea cărților notate mai sus (care acum începem cu Filocalia, urmând una după alta și cu tipărirea celorlalte cărți), să știe că a săvârșit o faptă bună atât de înaltă, încât nu-i va afla asemănarea în tot catalogul faptelor bune. Căci dacă împăratul Traian, cel ce a întrecut cu tirania asupra creștinilor pre mulți păgâni împărați, prin faptul numai că au făcut un pod peste Tibru, înlesnind trecerea vremelnice a câțiva muritori, și pentru aceasta a dobândit scoaterea din focul cel nestins, prin rugăciunea Sfântului Grigorie Dialogul; dar cel ce va înlesni trecerea de pre pământ la cer a multor suflete ce se vor folosi din cetirea celor tipărite din tabloul de față, oare pentru el ce va urma de la Dreptul Judecător, când torente de rugăciuni îl va întâmpina din partea acelora, cu umilință rugându-L și zicând: Miluiește, Stăpâne, mult milostive pe cei ce s-au făcut pricină de țin în mâini aceste sfinte și mult folositoare de suflet cărți !!! Amin. Amin. Amin.

* * *

Iar acum ne adresăm mai cu deosebire către voi, frații noștri de arme, cei ce ne zicem că purtăm haine negre, adevărat: prea cuvioșilor monahi și monahii din România mare, deși suntem nevrednici de a figura printre rândurile cuvioșilor voastre, totuși cu umilință vă rugăm noi, netrebnicii și mai micii voștri frați, primiți cu toată dragostea anunțul ce vi-l facem prin broșurica de față. Căci dacă „monahii sunt gloria Bisericii lui Iisus Hristos prin Iisus Hristos” – după P.S.S. Gherasim Safirin, și, precum s-a zis, numai prin faptul că există în Biserica lui Dumnezeu și duc viață retrasă și liniștită pentru Dumnezeu, sunt cu ajutorul Celui Prea Înalt, rană dracilor de mult plâns”. Atunci, dacă noi cei ce ne numim monahi întru această retragere liniștită nu vom ști ce avem de făcut – mai ales în timpul de față când spiritul omenesc este mânat cu multă ușurință de valurile duhurilor materialiste –, cum am zis, dacă retragerea noastră nu va fi pentru Dumnezeu și pentru realizarea binelui în creștinism, oare atunci, Vai nouă ! În loc de rană, nu cumva vom fi bucurie dracilor !?! Care ca să nu ni se întâmple o nenorocire ca aceasta în retragerea noastră ce am făcut-o mai întâi poate pentru Dumnezeu, în cărțile anunțate aici, cu darul lui Dumnezeu, vom afla ce au făcut Sfinții Părinții noștri cei de demult, și chiar cei din însuși neamul nostru (pre care voind Domnul, ni-i vor arăta „Sentinela monahală”) și care, prin pilda vieții lor și prin scrierile lor ne-au lăsat oare care anumite semne, la care privind, nu ne vom rătăci în calea mântuirii sufletelor noastre (după Sfântul Isaac Sirul).

Încă o dată, așternuți la picioarele voastre, vă rugăm, primiți dar cuvioasă tagmă monahicească anunțul acesta, cu toată căldura Duhului ce vă caracterizează, din partea celor ce din dragoste vi-l adresează, și iertați-ne neajunsurile expunerii, de care nu avem pretenție; ca astfel

Cu toții împreună, cu o inimă și cu o gură, să cântăm

și să laudăm prea slăvitul și de mare cuviință

numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh,

acum și pururea și în vecii vecilor. AMIN.

Nădăjduind că se va auzi glasul nostru al păcătoșilor,
rămânem al dragostei voastre, cei mai mici și netrebniți frați întru Iisus Hristos

Schimonahi Teofilact și Arsenie

Viețuitori în pustnicescul Schit al Sfântului Ierarh Vasilie

din Sfântul Munte Athos

* * *

---

[1] În prefața cărții „Semințe pentru ogrorul lui Hristos”.

[2] Curs de drept bisericesc, trad. de P.S.S. Silvestru, pag. 91.

[3] Combaterea adventiștilor, de iconom C. Nazarie, pag. 72.

[4] „În chestiunea monahismului”, de preot T. Bălășel, pag. 15.

[5] Broșura „Mănăstirea”, no. 4, pag. 28.

[6] Monahii sunt gloria Bisericii lui Hristos, de P.S.S. Gherasim Safirin.

[7] Vezi broșura „Mănăstirea”, no. 4, pag 18 și 19.

[8] Vezi broșura „Mănăstirea”, no. 4, pag 18 și 19.

[9] Vezi prefața primului număr al broșurii „Mănăstirea”.

[10] Pentru confirmarea acestora, cetește, rugămu-te, la precuvântarea tâlcuirii celor 14 Epistolii ale Sfântului Apostol Pavel, pag. XXXII, unde pe larg se află o descriere despre viața activă a monahilor cărturari de prin mănăstirile din România, iar mai ales în mitropolia tuturor – Mănăstirea Neamțului –, numită „Academia spirituală a Moldovei”; întru care, datorită conducerii și supravegherii prea cuviosului și învățatului stareț Paisie, pe la sfârșitul veacului al XVII-lea se aflau printre rândurile celor ce se ocupau cu copierea și mai ales cu traducerea cărților bisericești, un cuvios Gherontie, starețul lui Grigorie în urmă mitropolit al Ungro-Vlahiei, cari au tradus împreună între alte multe scrieri și cartea Sfântului Simeon Noul Teolog, precum și cartea Sfinților Varsanufie și Ioan, și altele din Filocalie (Vezi „Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei de dl. C. Erbiceanu, pag. 174; și precuvântarea la noul Pateric); precum și un cuvios arhimandrit Macarie, și Ilarion, ce au tradus cărțile Sfântului Calist ș.a.; un cuvios Isaachie, Teodosie, cunoscător a multor limbi, și alții, ce pe multele manuscrise cu Sfinți din Filocalie (scrise de însăși mâna fericitei întru pomenire cuvioasă și mult evlavioasă Epistimia schimonahia din Mănăstirea Văratecului și Evstolia) se află câte o notiță istorică, indicând oare care date și numele traducătorilor.

[11] În cuvântul cel de la Intrarea în Biserică.

[12] Sfinții Calist și Ignatie, cap. 97, suta I, la Filocalie.

[13] Dicționar aghiografic, de P.S.S. Gherasim Timuș, pag. 851.

[14] Sfântul Vasilie: trad. de P.S.S. Iosif Gheorghian, pag. 55.

[15] Iconom C. Nazarie, în Noua Revistă Bisericească, 1923, pag. 123.